

7 octombrie
2011

Nr. 166-169

Anul XVIII
(3962-3965)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5785.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Publicații ale agenților economici, avize, pierderi de acte: tel: 23-35-86, tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Cont nr. 22516014983206, cod BECOMD2X609, Banca de Economii, filiala nr.1 Chișinău.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pîrcălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 3372.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

PARTEA I

Legi, hotărîri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

483. Hotărîre pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015 (nr. 154, 21 iulie 2011). ...	8
484. Decret privind acordarea cetățeniei Republicii Moldova (nr. 299-VI, 28 septembrie 2011).	23
485. Decret cu privire la unele probleme privind cetățenia Republicii Moldova (nr. 300-VI, 28 septembrie 2011).	23
486. Decret privind aprobarea renunțării la cetățenia Republicii Moldova (nr. 301-VI, 28 septembrie 2011).....	23
487. Decret pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Comunicatului comun cu privire la stabilirea relațiilor diplomatice între Republica Moldova și Tuvalu (nr. 302-VI, 28 septembrie 2011).....	25
488. Decret privind conferirea „Ordinului Republicii” Universității de Stat din Moldova (nr. 303-VI, 30 septembrie 2011).	25
489. Decret privind acordarea deplinelor puteri domnului Valeriu LAZĂR, viceprim-ministru, ministru al economiei (nr. 304-VI, 30 septembrie 2011).	26
490. Decret privind conferirea de distincții de stat (nr. 305-VI, 30 septembrie 2011).....	26

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

22. Hotărîre privind controlul constituționalității articolului 18 alin. (3) din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției (Sesizarea nr. 21a/2011) (nr. 15, 13 septembrie 2011).	27
23. Hotărîre pentru interpretarea prevederilor art.78 din Constituția Republicii Moldova (nr. 17, 20 septembrie 2011).	36
24. Hotărîre cu privire la destituirea dlui D. Pulbere din funcția de Președinte al Curții Constituționale (nr. Ag-5, 28 septembrie 2011).	43
25. Hotărîre privind alegerea Președintelui Curții Constituționale (nr. Ag-7, 4 octombrie 2011).	43

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

41. Hotărîre privind Raportul auditului bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010 (nr. 38, 12 august 2011).	44
42. Hotărîre privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 (nr. 43, 25 august 2011).	60
43. Hotărîre privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010 (nr. 44, 25 august 2011).	70

PARTEA II

Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova

805. Hotărîre pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la ajutorul de stat (nr. 731, 29 septembrie 2011).	81
806. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, adoptată la Haga la 15 noiembrie 1965 (nr. 732, 29 septembrie 2011).	81
807. Hotărîre cu privire la crearea Comisiei guvernamentale pentru politicile de tineret (nr. 733, 29 septembrie 2011).	81
808. Hotărîre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare referitor la operarea unor modificări în Acordul privind colaborarea economică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare, semnat la 23 februarie 2010 la Chișinău (nr. 734, 29 septembrie 2011).	83
809. Hotărîre pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind importul unor dispozitive medicale (nr. 735, 3 octombrie 2011).	83

810. Hotărîre cu privire la modificarea anexei nr. 17 la Hotărîrea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 (nr. 736, 3 octombrie 2011).	83
811. Hotărîre cu privire la completarea anexei nr. 2 la Hotărîrea Guvernului nr. 643 din 9 iunie 2004 (nr. 737, 3 octombrie 2011).	84
812. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de implementare între Guvernul Republicii Moldova și Organizația pentru Întreținere și Aprovizionare a Alianței Nord-Atlantice (NAMS0) privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova, semnat la Bruxelles la 22 iunie 2011 (nr. 738, 3 octombrie 2011).	84
813. Hotărîre privind aprobarea Protocolului de colaborare în domeniul asigurărilor sociale de stat dintre Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și Fondul de Stat pentru Protecție Socială al Republicii Azerba-idjan, semnat la Bacu la 29 iunie 2011 (nr. 739, 3 octombrie 2011).	85
814. Hotărîre cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 1184 din 22 decembrie 2010 (nr. 740, 3 octombrie 2011).	85
815. Hotărîre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de modificare a Memorandumului de Înțelegere cu privire la viitorul Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est în cadrul Procesului de cooperare regională în Europa de Sud-Est, întocmit la 22 aprilie 2009 și acordarea deplinului puteri domnului Andrei USATÎl, ministru al sănătății (nr. 741, 3 octombrie 2011).	85
816. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de decret al Președintelui Republicii Moldova privind demiterea domnului Iurie Dominic din funcția de șef al Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (nr. 742, 3 octombrie 2011).	86
817. Hotărîre pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege privind completarea articolelor 7 și 8 din Legea nr. 272-XIV din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă (nr. 743, 3 octombrie 2011).	86
818. Hotărîre pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control (nr. 744, 3 octombrie 2011).	86
819. Hotărîre privind aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legis-lative (nr. 745, 3 octombrie 2011).	88
820. Hotărîre cu privire la modificarea și completarea Normei sanitar-veterinare privind comercializarea ouălor pentru consum uman, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 1208 din 27 octombrie 2008 (nr. 746, 3 octombrie 2011).	89
821. Hotărîre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 748, 3 octombrie 2011).	89
822. Hotărîre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 749, 3 octombrie 2011).	89
823. Hotărîre privind decernarea Marelui Premiu pentru merite deosebite în domeniul vitivinicol pe anul 2011 (nr. 752, 5 octombrie 2011).	89
824. Hotărîre cu privire la alocarea mijloacelor financiare (nr. 753, 5 octombrie 2011).	90
825. Hotărîre cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 662 din 10 septembrie 2011 (nr. 754, 5 octombrie 2011).	90
826. Hotărîre cu privire la aprobarea componenței nominale a delegației moldave în legătură cu participarea domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru, la Summit-ul Parteneriatului Estic (Varșovia, Republica Polonă, 29-30 septembrie 2011).	90
827. Dispoziție (nr. 92-d, 3 octombrie 2011).	91

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Economiei al Republicii Moldova

1517. Ordin cu privire la aprobarea completărilor ce se operează în anexă la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010 (nr. 161, 28 septembrie 2011).	92
---	----

Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

1518. Ordin cu privire la aprobarea Regulamentului privind raportarea activității de audit intern în sectorul public (nr. 113, 15 septembrie 2011).	93
---	----

Acte ale Ministerului Educației al Republicii Moldova

1519. Ordin cu privire la aprobarea Regulamentului (nr. 779, 16 septembrie 2011).	97
---	----

Acte ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova

1520. Ordin cu privire la atribuirea unor funcții pentru salvagardarea patrimoniului arheologic (nr. 202, 26 august 2011).	98
--	----

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova

1521. Ordin referitor la clasificarea unor dispozitive de închidere din materiale plastice (nr. 299-O, 28 septembrie 2011).	99
---	----

**Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații
Electronice și Tehnologia Informației**

1522. Hotărâre cu privire la aprobarea modificării punctului 2 al Anexei nr. 1 la Procedura privind administrarea resurselor de numerotare telefonică (nr. 24, 29 septembrie 2011). 100

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1523. Hotărâre cu privire la înregistrări în Registrul de stat al valorilor mobiliare (nr. 47/5, 29 septembrie 2011). .. 101

1524. Hotărâre cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni „Orlact” (nr. 47/8, 29 septembrie 2011). 101

1525. Hotărâre cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni „SUD-VEST MONTAJ” (nr. 47/9, 29 septembrie 2011). 102

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova

1526. Hotărâre cu privire la anunțarea concursului pentru suplinirea funcției de președinte și vicepreședinte la unele instanțe judecătorești (nr. 492/35, 27 septembrie 2011). 102

**Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului
din Republica Moldova**

1527. Decizie cu privire la examinarea sesizărilor Asociației Obștești „Asociația pentru dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” (nr. 125, 16 septembrie 2011). 103

1528. Decizie cu privire la modul de executare a prevederilor legislației în vigoare și a condițiilor la autorizațiile de retransmisie și licențele de emisie (nr. 126, 16 septembrie 2011). 104

1529. Decizie cu privire la executarea deciziilor CCA de către unii titulari de licență (nr. 127, 16 septembrie 2011). ... 105

1530. Decizie cu privire la eliberarea licenței de emisie (nr. 128, 16 septembrie 2011). 106

1531. Decizie cu privire la participarea domnului Nicolae DAMASCHIN, membru CCA, la seminarul „Gestionarea Finanțelor Publice”, care va avea loc în Egipt (Cairo) (nr. 132, 16 septembrie 2011). 106

Acte ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat

1532. Hotărâre cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat (nr. 7, 14 iulie 2011). 107

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

1533. Hotărâre cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii (nr. 207, 29 septembrie 2011). 107

PARTEA IV
Avize funcții publice vacante
Publicații ale agenților economici**PARTEA V**
Avize pierderi de acte

PARTEA I

**Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova****483****H O T Ă R Î R E****pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție
pe anii 2011-2015**

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se aprobă Strategia națională anticorupție pe anii 2011–2015 cuprinsă în anexă.**Art. 2.** – Guvernul, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, va elabora și va prezenta Parlamentului spre examinare Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011–2013.**PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI****Nr. 154. Chișinău, 21 iulie 2011.****Marian LUPU****Art. 3.** – La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, se abrogă Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16 decembrie 2004 pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 13–16, art. 58), cu modificările și completările ulterioare.

Anexă

STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE PE ANII 2011–2015**Capitolul I
DESCRIEREA SITUAȚIEI**

Corupția a constituit o preocupare permanentă pe plan intern, fapt care a impus autorităților publice și diverselor grupuri sociale active promovarea proceselor și mecanismelor de prevenire și de combatere a fenomenului, pornind de la declarații generale formulate în discursurile și în alte intervenții publice ale oficialilor de cel mai înalt rang, continuând prin campanii de educare civică și de propagare a intoleranței față de fenomenul vizat, având ca finalități dosare intentate, aduse în fața justiției.

Tematica anticorupție s-a aflat pe agenda permanentă a relațiilor externe ale Republicii Moldova, fiind abordată aparte în cadrul proceselor de promovare și de evaluare a reformelor.

Importanța acordată domeniului a fost pusă în evidență prin mențiuni exprese în acordurile bilaterale încheiate cu Uniunea Europeană, precum și în documentele de cooperare cu Consiliul Europei, ONU, NATO și cu alte organisme internaționale, majoritatea evaluărilor externe privind implementarea reformelor democratice în Republica Moldova conținând recomandări ce vizează necesitatea sporirii și a eficientizării eforturilor anticorupție.

Toate programele de guvernare au compartimente dedicate prevenirii și combaterii corupției, prioritățile stabilite anterior materializându-se în Strategia națională de prevenire și combatere a corupției, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16 decembrie 2004.

Strategia națională de prevenire și combatere a corupției a fost implementată prin intermediul a 4 planuri de acțiuni consecutive pentru anii 2005, 2006, 2007–2009 și 2010. În perioada de implementare a acestei strategii, Guvernul a beneficiat de asistență externă considerabilă pentru implementarea programelor anticorupție.

În cadrul Planului Preliminar de Țară¹, guvernul SUA a alocat 24,7 milioane dolari pentru promovarea reformelor de reducere a corupției în domeniile: justiție, ocrotire a sănătății, administrație fiscală, administrație vamală, organe ale afacerilor interne, precum și pentru optimizarea activității Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC).

Un alt proiect anticorupție important a fost Proiectul comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei împotriva corupției, spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova (MOLICO), în valoare de 3,5 milioane

euro, o componentă a căruia a avut drept obiectiv susținerea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției.

Printre succesele implementării strategiei nominalizate se numără: elaborarea și actualizarea cadrului normativ anticorupție; demararea procesului de expertizare anticorupție a proiectelor de acte normative; demararea procesului de evaluare a riscurilor de corupție în majoritatea autorităților publice; consolidarea parteneriatului între autoritățile publice și societatea civilă, extinderea colaborării internaționale în domeniu.

Cu toate acestea, succesele nu au condus la realizarea corespunzătoare a scopului și a obiectivelor strategiei, fiind necesar un nou document de politici în acest domeniu, bazat pe identificarea obiectivă a riscurilor instituționale și a necesităților.

Concluziile unor cercetări și rapoarte privitoare la corupție relevă însă că acest fenomen continuă să submineze stabilitatea politică a Republicii Moldova, încrederea societății în sistemul politic și în cel judiciar, supremația legii, dezvoltarea economică, promovarea investițiilor străine și integrarea în comunitatea europeană.

Indicele de Percepere a Corupției (IPC), calculat anual de Transparency International (TI), demonstrează că populația țării și comunitatea internațională percep Republica Moldova ca pe o țară în care corupția este foarte răspândită. În ultimii 12 ani, valoarea acestui indice pentru Republica Moldova, pe o scară de la 0 la 10, în care valorile mai mici indică o răspândire mai mare a corupției, a înregistrat nivele cuprinse între 2,1 și 3,3, în anul 2010 indicele fiind estimat cu 2,9 puncte.

Potrivit Barometrului Global al Corupției (BGC), realizat, de asemenea, anual de TI, 37% din respondenții din Republica Moldova au menționat, în anul 2010, că, în ultimele 12 luni, au oferit mită (media pentru statele CSI fiind de 32%, iar pentru statele UE de 5%). Potrivit aceluiași sondaj, pe o scară de la 1 la 5, cele mai corupte sînt considerate a fi: organele afacerilor interne – 4,1, justiția – 3,9, partidele politice și funcționarii publici – 3,8, Parlamentul, educația și sectorul privat – 3,7.

Barometrul Opiniei Publice, efectuat semestrial de Institutul pentru Politici Publice, relevă că, în ultimii 10 ani, corupția se menține în topul îngrijorărilor populației, ocupînd locul cinci după problemele prețurilor, sărăciei, viitorului copiilor și șomajului. Practic, corupția este prima problemă

¹ Hotărârea Guvernului nr. 32 din 11 ianuarie 2007 „Pentru aprobarea Programului de acțiuni privind implementarea Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului”.

socială identificată de populație în lista preocupărilor sale, ce urmează imediat după problemele ce țin de supraviețuirea individului și a familiei sale. În ultimii 10 ani, procentul cetățenilor mulțumiți de ceea ce întreprinde conducerea țării pentru a combate corupția a fost de la 6% la 17%, constituind în anul 2010 aproximativ 10%. Barometrul Opiniei Publice relevă că societatea consideră lupta împotriva corupției una dintre cele mai importante sarcini care stau în fața Republicii Moldova, pe lângă dezvoltarea economiei, ridicarea nivelului de trai și întărirea ordinii în țară.

Potrivit sondajului realizat de Institutul de Marketing și Sondaje (IMAS-Inc Chișinău) în anul 2009, 75% din cetățeni consideră că toți funcționarii sau majoritatea lor sînt implicați în corupție, printre cei mai corupți fiind considerați polițiștii, vameșii, procurorii, judecătorii, miniștrii și deputații. Astfel, populația percepe corupția ca fiind răspîndită în special printre funcționarii de rang înalt. Un specific al fenomenului corupției în Republica Moldova este răspîndirea ei în domeniile sociale, cea mai semnificativă presiune fiind exercitată de cadrele didactice (26–40%) și de medici (35%). Pentru comparație, o presiune mai mare este exercitată de vameși (45%), de polițiști (44%), iar o presiune mai mică, de judecători (33%) și de procurori (27%). Răspîndirea corupției în domeniile sociale alimentează percepția despre nivelul corupției în țară și duce la creșterea nemulțumirii populației. Toleranța recunoscută de cetățeni față de actele de corupție este la fel de înaltă, 37% din respondenți declarîndu-și disponibilitatea de a se angaja în acțiuni de corupție, în cazul în care ar ocupa funcții publice, iar între 36–44% din respondenți ar oferi funcționarilor recompense ilegale. Populația se arată relativ optimistă față de perspectivele reducerii corupției, 66% din respondenți considerînd că acest lucru este posibil, deși încrederea în autoritățile publice antrenate în combaterea corupției este destul de modestă: Ministerul Afacerilor Interne (MAI) – 8%, procuratura – 6%, instanțele de judecată – 5% și CCCEC – 15%.

Indicatorii Mondiali de Guvernare (IMG), calculați anual de proiectul Băncii Mondiale, includ indicatorul „Controlul asupra corupției”. Valoarea acestui indicator pentru Republica Moldova s-a aflat în scădere constantă în perioada anilor 1996–2004, de la 55% la 16%. Din anul 2005 pînă în 2007 s-a înregistrat o creștere de la 31% la 35%, urmată de un declin pe parcursul următorilor ani, astfel încît în 2009 indicatorul nominalizat a ajuns la 26%.

Indexul Global al Libertății Economice, calculat anual de Heritage Foundation (HF), în perioada anilor 2005–2007 a cunoscut o ușoară ameliorare a scorului libertății, de la 57,4 la 58,7, după care s-a aflat în declin, ajungînd în anul 2011 la nivelul de 55,7, motiv pentru care Republica Moldova a fost inclusă în lista statelor cu economie preponderent lipsită de libertate. Răspîndirea corupției și capacitățile reduse ale statului de a o reprima eficient se numără printre cauzele pauperizării populației și ale stagnării economice.

Concluziile rapoartelor și ale studiilor naționale și internaționale denotă că reformele anticorupție aplicate nu s-au soldat cu rezultatele așteptate de cetățeni, evidențiind următoarele probleme și sectoare vulnerabile în fața corupției: lipsa unui cadru legislativ anticorupție stabil, coerent și armonizat la standardele internaționale; lipsa unor mecanisme eficiente de aplicare a legilor; utilizarea redusă a instrumentelor administrative de prevenire și de combatere a corupției; credibilitatea scăzută a populației în prestația organelor de drept și a celor judiciare; activitatea insuficient de transparentă a autorităților și instituțiilor publice, a organizațiilor politice; lipsa de transparență în achizițiile publice; surse bugetare insuficiente pentru buna activitate a organelor de drept și a sistemului judiciar; educare și instruire anticorupție deficitară a funcționarilor și

a populației; absența de cercetări sectoriale care ar releva amploarea fenomenului corupției.

Strategia națională de dezvoltare pe anii 2008–2011, aprobată prin Legea nr. 295-XVI din 21 decembrie 2007, relevă necesitatea unor măsuri de ordin normativ, organizatoric și practic pentru a reduce nivelul de corupție și pentru a genera o mai mare încredere din partea populației în sectoarele percepute ca fiind cele mai afectate de acest fenomen. Reiterînd consecințele social-economice nefaste și stagnarea în dezvoltarea statului, Strategia națională de dezvoltare califică drept domeniu prioritar prevenirea și combaterea corupției și a fenomenelor conexe, cum ar fi birocratismul excesiv, protecționismul, traficul de influență, reglementările și controalele de stat excesive, concurența neloială etc.

Planul „Relansăm Moldova”, unul dintre principalele documente care conține prioritățile de dezvoltare pe termen mediu și în a cărui bază a fost negociată o asistență externă considerabilă și indispensabilă pentru promovarea reformelor și asigurarea dezvoltării țării, prevede aprobarea și implementarea unei noi strategii anticorupție.

Obiectivul anticorupție este inclus în Programul de stabilizare și relansare economică a Republicii Moldova pe anii 2009–2011, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 790 din 1 decembrie 2009, care a permis deblocarea finanțării externe și extinderea colaborării cu donatorii străini.

Programul de activitate al Guvernului pentru anii 2011–2014 „Integrarea Europeană: Libertate. Democrație. Bunăstare” trasează drept prioritate consolidarea sistemului național de integritate și de luptă împotriva corupției, stabilind următoarele obiective de guvernare:

- crearea unui cadru legislativ și instituțional eficient de prevenire și de combatere a corupției în sistemul public;
- optimizarea sistemului de achiziții publice;
- crearea unui mecanism de cooperare între autoritățile publice, societatea civilă și partenerii de dezvoltare pentru reducerea fenomenului corupției.

În aceste condiții, cînd voința politică de a combate fenomenul corupției rămîne ferm declarată, eforturile anticorupție trebuie să capete o dimensiune nouă, bazată pe experiența acumulată și pe continuitatea reformelor instituționale.

Capitolul II

CAUZELE ȘI CONSECINȚELE CORUPȚIEI

Pentru prevenirea și combaterea eficientă a corupției sînt importante: definirea corectă a fenomenului, identificarea cauzelor și analiza consecințelor lui.

În sensul prezentei Strategii, prin corupție se înțelege utilizarea funcției, atribuțiilor ori însărcinărilor încredințate, proprii sau ale unei alte persoane, în sectorul public sau privat, în scopul obținerii de bunuri, de avantaje sau de alte foloase necuvenite, pentru sine sau pentru o altă persoană.

În orice societate, manifestarea corupției este determinată de o pluralitate complexă de factori economici, instituționali, de ordin legal, politici, sociali și morali, iar lupta eficientă împotriva corupției necesită o bună înțelegere a fiecărui factor în parte și a modalităților prin care influența lui poate fi diminuată.

Bunele practici internaționale de contracarare a corupției au utilizat teoria economică a înțelegerii fenomenului vizat, a cauzelor și a consecințelor lui. Potrivit acestei teorii, principala motivație a persoanelor care săvîrșesc acte de corupție este dorința de a se îmbogăți, de a obține beneficii, foloase sau avantaje. Astfel, din perspectiva teoriei economice, corupția este o „afacere”, iar persoanele care se angajează în activități de corupție cîntăresc, pe de o parte, avantajele pe care le vor obține și le compară, pe de altă parte, cu riscurile la care se expun.

În Republica Moldova practicarea corupției rămâne a fi o „afacere convenabilă” atâta timp cât va continua să aducă beneficii considerabile persoanelor corupte fără ca riscurile aferente, în cazul depistării acțiunii lor, să fie prea mari. Dacă profiturile ilicite obținute din corupție sînt inestimabile, riscurile ei pot fi clar calculate:

- cercul subiecților care pot fi trași la răspundere este limitat;

- procedura de ridicare a imunității de care beneficiază anumite grupe de persoane este disproporționată în raport cu interesele urmăririi penale, inclusiv în cazul faptelor de corupție;

- sancțiunile aplicate nu descurajează persoana coruptă, majoritatea reducîndu-se la amenzi a căror valoare nu depășește „cîștigul” realizat din activitate coruptorie, confiscarea veniturilor și a proprietăților obținute ilicit nefiind aplicată datorită protecției oferite de prezumția constituțională a legalității dobîndirii proprietății;

- riscul de a pierde locul de muncă nu este prea înalt, deoarece legea penală limitează posibilitatea de a ocupa anumite funcții o perioadă, însă nu exclude totalmente posibilitatea persoanei condamnate pentru infracțiuni de corupție de a rămîne în serviciul public.

Consecințele nefaste ale corupției în Republica Moldova sînt resimțite mai curînd de societate decît de indivizii corupți, iar practicarea corupției oferă beneficii imediate celor corupți și periclitează pe termen lung bunăstarea populației, subminînd încrederea societății în autoritățile publice și eficiența funcționării democratice a unui stat de drept.

O consecință gravă a corupției este sărăcia, care, la rîndul ei, sporește atractivitatea corupției. Pentru a rupe cercul vicios „corupție-sărăcie-corupție”, abordarea activităților anticorupție trebuie să fie ghidată de intoleranța față de corupție și de transformarea acesteia din activitate cu avantaje mari și riscuri mici într-o activitate cu avantaje mici și riscuri mari, astfel doar fiind posibilă diminuarea (controlul) fenomenului.

Capitolul III

PRINCIPIILE IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI

Implementarea prezentei Strategii se întemeiază pe un sistem de principii, descrise în cele ce urmează.

Principiul respectării drepturilor omului. Acțiunile de prevenire și de combatere a corupției vor fi întreprinse cu respectarea plenară a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, consacrate în legislația Republicii Moldova, în instrumentele juridice internaționale, mai ales în Declarația universală a drepturilor omului și în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Principiul consolidării sistemului național de integritate. Implementarea Strategiei și elaborarea planurilor de acțiuni vor consolida pilonii pe care se bazează procesul de prevenire și de combatere a corupției în Republica Moldova:

- Parlamentul;
- Președintele Republicii Moldova, Guvernul, autoritățile administrației publice centrale și locale;
- organele de drept și organele de control;
- autoritatea judecătorească;
- societatea civilă: asociațiile obștești, mass-media, sindicatele;
- sectorul privat.

Principiul priorității măsurilor de prevenire a corupției. Acțiunile de prevenire sînt îndreptate spre înlăturarea sau neutralizarea cauzelor și a condițiilor care generează sau favorizează fenomenul corupției. Prioritatea măsurilor de prevenire este justificată prin efectele acestora, și anume: creșterea veniturilor, îmbunătățirea calității serviciilor

publice, stimularea încrederii în activitatea anticorupție și a participării publicului la această activitate. Mai mult decît atît, măsurile de prevenire sînt lipsite de deficiențele „metodelor de luptă” cum ar fi repulsia socială.

Principiul cooperării cu societatea civilă și cu organismele internaționale. La implementarea Strategiei, autoritățile publice urmează să colaboreze în mod deschis, corect și cît mai eficient cu societatea civilă și cu organismele internaționale. Colaborarea este necesară, deoarece efectele nefaste ale corupției se extind în mod universal asupra colectivităților și indivizilor, asupra sectorului public și privat, în plan național și internațional.

Principiul continuității și realității. Diminuarea corupției este eficientă doar în cazul implementării unor măsuri continue, focalizate asupra necesităților. Acțiunile îndreptate împotriva corupției sînt eficiente doar în măsura în care prioritățile și termenele lor de executare au fost stabilite în mod realist.

Principiul transparenței. Strategia se implementează în interesul și spre beneficiul tuturor cetățenilor și instituțiilor, astfel încît realizarea ei va fi transparentă la toate etapele.

Principiul consecvenței și al coordonării eforturilor. Prevenirea, depistarea, combaterea și pedepsirea corupției se vor efectua prin coordonarea tuturor acestor activități, neglijența și inacțiunea în acest sens contribuind la creșterea fenomenului. În baza Strategiei vor fi planificate activități complexe, coordonate cu toți subiecții interesați, care se vor desfășura plenar și consecvent de la etapa de pregătire pînă la ultimele etape de implementare. Măsurile anticorupție se vor corela cu politicile sectoriale și cu factorii de risc din domeniile vulnerabile.

Capitolul IV

ELEMENTELE-CHEIE ALE STRATEGIEI

Elementele-cheie ale prezentei Strategii sînt: scopul, obiectivele generale și obiectivele specifice, rezultatele scontate și prioritățile de acțiune.

Pentru scop și obiectivele generale sînt specificați indicatorii de performanță (ilustrează schimbarea produsă), iar pentru obiectivele specifice, rezultatele scontate și prioritățile de acțiune sînt specificați indicatorii de progres (ilustrează eforturile cantitative și calitative depuse la producerea schimbării).

Implementarea priorităților de acțiune se va solda cu rezultatele scontate, contribuind astfel la atingerea obiectivelor specifice, care, la rîndul lor, determină progresul în atingerea obiectivelor generale, iar în final a scopului Strategiei.

Indicatorii de performanță și de progres facilitează monitorizarea implementării Strategiei.

Scopul, obiectivele generale și obiectivele specifice, rezultatele scontate și prioritățile de acțiune sînt elementele indispensabile ale Strategiei, corelate într-un cadru logic, potrivit anexei nr. 1.

4.1. Scopul. Obiectivele generale

Scopul Strategiei rezidă în reducerea nivelului corupției în sectorul public și în cel privat.

Obiectivele generale ale Strategiei sînt:

- 1) transformarea corupției din activitate avantajoasă și puțin riscantă în activitate dezavantajoasă și foarte riscantă;
- 2) contribuirea la crearea climatului „zero toleranță” față de corupție.

Indicatorii de performanță sînt expuși în tabel.

Scop și obiective generale	Așteptări	Indicatori de performanță (organizație)	Indicator la începutul implementării Strategiei	Indicator scontat la finele implementării Strategiei	Performanță		Limite variabile posibile ale indicatorului
			unitate/ (an)	unitate/ (an)	unități	%	minimă-maximă
Scop (așteptări finale)	Reducerea nivelului corupției în sectorul public și în cel privat	Indicele de Percepere a Corupției (TI)	2,9/ (2010)	4,0/ (2015)	1,1	11,0	0÷10
		Indexul Global al Libertății Economice (HF)	55,7/ (2011)	62,0/ (2015)	6,3	6,3	0÷100
		Volumul estimat al mitei plătite de gospodăriile casnice și de oamenii de afaceri (TI-Moldova)	894 milioane lei (2008-2009)	570 milioane lei (2015)	324 milioane lei	36,2	-
Obiective generale (așteptări intermediare)	Transformarea corupției din activitate avantajoasă și puțin riscantă în activitate dezavantajoasă și foarte riscantă	Indicatorul „Controlul asupra corupției” (IMG)	-0,74/ (2009)	-0,24/ (2015)	0,5	10,0	-2,5÷2,5
		Indicatorul „Calitatea regulativă” (IMG)	-0,15/ (2009)	0,15/ (2015)	0,3	6,0	-2,5÷2,5
	Contribuirea la crearea climatului „zero toleranță” față de corupție	Ponderea persoanelor care afirmă că au oferit mită în ultimele 12 luni (BGC-TI)	28% (2009)	18% (2015)	10	10,0	0÷100
		Ponderea persoanelor din mediul gospodăriilor casnice (GC) și al oamenilor de afaceri (OA) disponibili să recurgă la mită (TI-Moldova)	64,3% - GC 76,5% - OA (2008-2009)	50% - GC 45% - OA (2015)	14,3 31,5	14,3 31,5	0÷100

4.2. Obiectivele specifice

Obiectivele specifice ale Strategiei sînt:

- 1) adaptarea permanentă a eforturilor anticorupție la noile tendințe și realități ale manifestărilor de corupție;
- 2) sancționarea persoanelor implicate în corupție, inclusiv după ridicarea imunității. Aplicarea pedepsei sub forma privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, complementar la pedeapsa principală, precum și asigurarea prin confiscare a reparației prejudiciului cauzat prin infracțiuni de corupție și prin cele conexe;
- 3) sporirea probității și credibilității autorităților administrației publice centrale și locale, a organelor de drept și a justiției antrenate în contracararea corupției, în special: CCCEC, procuratura, instanțele de judecată; climat favorabil pentru desfășurarea onestă a afacerilor;
- 4) o mai bună informare a populației despre fenomenul corupției, despre caracterul ilicit al manifestărilor lui, dezaprobat publică și denunțare la organele de resort a cazurilor de corupție.

4.3. Rezultatele scontate

Rezultatele scontate ale implementării Strategiei sînt:

- 1) tendințele de dezvoltare a formelor de corupție descoperite prin analiza integrată a datelor privind perceperea corupției de către populație, a domeniilor vulnerabile la corupție și a statisticii oficiale de contracarare a corupției;
- 2) cadrul normativ național ajustat la standardele internaționale anticorupție;
- 3) legislație anticorupție funcțională și aplicabilă plenar pentru prevenirea și combaterea eficientă a corupției;
- 4) activitatea autorităților, instituțiilor și a organizațiilor din sectorul public și din cel privat transparentă și etică, personalul recrutat și promovat în bază de concurs, conducerea conștientă de riscurile corupției în autoritate, instituție și organizație, implicată în prevenirea și curmarea lor;
- 5) colaboratorii CCCEC, procurorii și judecătorii independenți de influențe politice, instruiți corespunzător, asigurați financiar pentru a activa cu profesionalism, demnitate și integritate;
- 6) capacitatea Curții de Conturi, în calitate de instituție

supremă de audit, consolidată, impactul activității de audit sporit; răspunderea pentru managementul finanțelor publice stabilită; funcțiile de control asupra utilizării resurselor publice, activității economico-financiare și fiscale strict delimitate; Comisia Națională de Integritate funcțională;

7) percepția de către populație a necesității de oferire a recompenselor ilicite redusă;

8) frica cetățenilor de a se adresa direct organelor de drept depășită;

9) jurnalismul de investigație încurajat; organele de drept autosesizate ca rezultat al mediatizării investigațiilor jurnalistice; activități comune anticorupție ale autorităților și societății civile desfășurate.

4.4. Prioritățile de acțiune

În tratarea faptelor de comportament coruptibil, precum și în soluționarea cazurilor de corupție și a celor conexe, sînt antrenati: pe de o parte statul, iar pe de altă parte cetățeanul. În prevenirea apariției manifestărilor cu caracter coruptibil, rolul statului este a asigura un cadru legislativ și instituțional adecvat, iar cel al cetățeanului a nu tolera fenomenele de corupție și a da dovadă de responsabilitate civică, denunțându-le. Fenomenul corupției urmează a fi analizat și studiat în mod sistematic pentru a adapta permanent tacticile de combatere și procesele de prevenire a corupției la evoluția fenomenului.

Prioritățile de acțiune în implementarea Strategiei sînt sistematizate în patru componente: componenta de cercetare, componenta legislativă, componenta instituțională, componenta educațională și de comunicare publică.

A. Componenta de cercetare

Cunoașterea aprofundată a premiselor apariției corupției, a formelor de manifestare și a circumstanțelor care determină perpetuarea, transformarea, extinderea sau, dimpotrivă, reducerea diverselor ei forme este deosebit de importantă pentru prevenirea și combaterea eficientă a fenomenului. Din aceste considerente, componenta de cercetare include măsurile primordiale a căror realizare asigură succesul Strategiei.

1) *Elaborarea, prezentarea și publicarea sondajelor pentru cercetarea percepției și a răspîndirii fenomenului corupției*

Organizațiile internaționale și cele naționale efectuează periodic diverse cercetări sociologice pentru a cuantifica, sub diverse aspecte, percepțiile și experiențele populației, ale mediului de afaceri legate de corupție. Practica de aplicare pe parcursul unei perioade îndelungate a aceleiași metodologii de cercetare oferă posibilitatea de a analiza în dinamică evoluția percepției fenomenului corupției. Autoritățile publice trebuie să se antreneze în cercetări similare, contribuind cu propria experiență, valoroasă, de abordare a fenomenului corupției la elaborarea unor noi metodologii de cercetare.

2) *Efectuarea de analize, de cercetări și de studii tematice despre corupție și despre domeniile conexe*

Analizele, cercetările și studiile tematice despre fenomenul corupției și domeniile conexe rămîn a fi necesare. Majoritatea studiilor în domeniul vizat sînt generate de mediul societății civile, de organizațiile internaționale și de anumite autorități publice. Pentru a-și spori competența, autoritățile publice specializate pot organiza dezbateri și discuții interne sau, după caz, pot face schimb de opinii cu autorii și cu persoanele antrenate nemijlocit în activitățile de prevenire sau de combatere a proceselor negative cercetate. Este important și util pentru autoritățile publice să colaboreze în procesul de efectuare a studiilor și să utilizeze ulterior în activitate rezultatele, propunerile și recomandările experților.

3) *Întocmirea și publicarea rapoartelor organelor de*

drept, ale procuraturii și ale justiției despre contracararea corupției, precum și a rapoartelor autorităților publice privind implementarea măsurilor anticorupție prevăzute de documentele de politici

Rezultatele procesului de combatere a corupției trebuie generalizate, analizate în profunzime și publicate, astfel încât societatea să-și poată forma o impresie corectă, obiectivă despre eficiența luptei împotriva corupției. În lipsa unor asemenea date publice, prezentarea lor de o manieră capabilă să inducă în eroare sau oferirea unor date contradictorii aprofundează neîncrederea socială și face dificilă efectuarea unor studii independente asupra fenomenului corupției. Pentru ameliorarea situației, organele de drept antrenate în combaterea corupției trebuie să aplice o terminologie și metodologie unitare, precum și să convină asupra unui set de indicatori ai eficienței luptei împotriva corupției în reflectarea acestor date. Avându-se în vedere caracterul actual al fenomenului corupției și interesul public legitim față de informațiile privind combaterea lui, nu doar organele de urmărire penală, dar și organele judiciare trebuie să prezinte cu regularitate publicului mai multe informații despre persoanele condamnate sau achitate în cazuri de corupție, despre pedepsele aplicate. Pe lângă aceasta, trebuie să fie asigurată o evidență statistică separată a acestor categorii de infracțiuni.

B. Componenta legislativă

Întrucât actele de corupție și cele conexe, faptele de comportament coruptibil se săvârșesc prin abuz de funcție, de putere și de atribuții, prevăzute de lege, iar organele de urmărire penală nu pot acționa decât în limitele legii, a doua componentă grupează principalele măsuri de ordin legislativ ce urmează a fi întreprinse pentru implementarea Strategiei.

4) Conformarea legislației naționale standardelor internaționale anticorupție

Incapacitatea de a ajusta legislația la standardele anticorupție internaționale echivalează cu restanțele autorităților publice către cetățenii Republicii Moldova și către comunitatea internațională, față de care sînt asumate anumite angajamente. Pentru redresarea situației se cere studierea neconcordanțelor din legislație și elaborarea unor proiecte de acte normative corespunzătoare. Un filtru eficient de neadmitere a noi neconcordanțe în legislație este expertiza anticorupție efectuată de CCCEC și de societatea civilă, care, în virtutea rolului important ce îi revine, urmează a fi susținută și promovată în continuare.

5) Perfecționarea legislației anticorupție și îmbunătățirea mecanismelor ei de funcționare, inclusiv prin exercitarea controlului parlamentar

Cadrul legislativ al Republicii Moldova în domeniul anticorupție a cunoscut în ultimii ani o extindere considerabilă, fiind adoptate acte importante, precum: Legea nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese, Legea nr. 25-XVI din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, Legea nr. 90-XVI din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice etc. Deși au fost legi multășteptate, efectul lor a întârziat să apară în primii ani de după adoptare, principalul motiv fiind lipsa unor mecanisme clare de aplicare. Ținând cont și de existența unor reglementări ineficiente mai vechi, este necesară perfecționarea, elaborarea și aprobarea unor mecanisme de funcționare a legislației anticorupție în următoarele domenii: declararea veniturilor și a proprietăților, controlul provenienței acestora; declararea conflictelor de interese; transparența decizională; regimul cadourilor.

Perfecționarea mecanismelor de funcționare a cadrului legislativ special va depinde și de exercitarea controlului parlamentar asupra legislației anticorupție. În acest sens, Parlamentul și comisiile parlamentare de profil urmează să verifice periodic eficiența legilor în domeniul vizat.

6) Ajustarea cadrului normativ la necesitățile justificate de sporire a eficienței activității organelor de drept și a organelor de control

Pentru a spori eficiența activității organelor de combatere a corupției și de exercitare a controlului în domeniile conexe, necesitățile justificate ale acestor organe trebuie luate în considerare, respectându-se deopotrivă interesul public și drepturile omului. Printre aceste necesități se numără: evaluarea eficienței procedurilor de ridicare a imunității judecătorilor și a deputaților în cazul săvârșirii unor infracțiuni de corupție, eventualele propuneri de modificare în acest sens; instituirea răspunderii penale pentru declararea necorespunzătoare a veniturilor și a proprietăților; extinderea posibilităților de aplicare a măsurilor operative de investigații la cercetarea cazurilor de corupție; aplicarea pedepsei sub forma privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate complementară la pedeapsa principală, precum și asigurarea prin confiscare a reparației prejudiciului cauzat prin infracțiuni de corupție și acțiuni conexe; examinarea posibilității de excludere a obligației de a demonstra interesul material la săvârșirea anumitor infracțiuni conexe corupției; amendarea legislației în vederea tragerii la răspundere penală a membrilor organelor decizionale colective; revizuirea sistemului de sancționare a persoanelor implicate în cazuri de corupție prin asigurarea unui efect descurajant.

C. Componenta instituțională

Măsurile de consolidare a capacității instituțiilor în a preveni corupția în rîndul angajaților lor și de eficientizare a activității organelor de drept și a organelor de control antrenate nemijlocit în procesul de prevenire și de combatere a corupției sînt sistematizate în componenta instituțională.

7) Prevenirea și combaterea corupției în cadrul autorităților, instituțiilor și organizațiilor

Pentru îmbunătățirea imaginii și sporirea credibilității autorităților, instituțiilor și a organizațiilor urmează să fie realizate următoarele măsuri:

- înființarea și funcționarea unităților de audit intern, instruirea corespunzătoare a auditorilor interni, examinarea concluziilor prezentate de auditorii interni și executarea recomandărilor formulate de ei;
- autoevaluarea riscurilor de corupție, elaborarea și punerea în aplicare a planurilor de integritate instituțională;
- modificarea Legii privind Codul de conduită a funcționarului public și actualizarea codurilor de etică sectoriale prin prisma normelor și a principiilor recunoscute pe plan internațional: obligativitatea raportării abaterilor de la cod și sancționarea neraportării, răspunderea superiorilor pentru nerespectarea codului; reglementarea statutului organului independent de supraveghere asupra implementării, aplicării și respectării legislației;
- asigurarea transparenței în procesul de elaborare și de adoptare a deciziilor prin publicarea pe paginile web a anunțurilor și a proiectelor de decizii, prin inițierea de consultări publice;
- respectarea cerințelor de angajare și de promovare în bază de merit, prin concurs public;
- evitarea conflictelor de interese și tratarea unor astfel de conflicte apărute în autoritatea și în instituția publică, declararea intereselor personale;
- respectarea procedurilor de verificare a titularilor și a candidaților la funcții publice.

În cadrul **autorităților administrației publice locale**,

pe lângă măsurile menționate, urmează a fi întreprinse acțiuni de sensibilizare și de instruire a funcționarilor privitor la îndatoririle ce le revin în legătură cu lărgirea și cu actualizarea cadrului normativ anticorupție. O importanță aparte trebuie acordată dezvoltării și aprobării de către consiliile locale a strategiilor și a planurilor de acțiuni anticorupție la nivel local, pornind de la formele de corupție răspândite în comunitatea locală respectivă. CCCEC va susține acest proces prin întocmirea de ghiduri și de norme metodologice de elaborare a strategiilor anticorupție la nivel local sau de strategii model.

Pentru a preveni fenomenul corupției **în sectorul politic** este necesar:

- să fie adoptate norme de etică și reguli de tratare a conflictelor de interese pentru persoanele ce dețin funcții de demnitate publică (deputați, miniștri, conducători etc.);
- să fie promovată și asigurată transparența finanțării partidelor politice;
- să fie eficientizat controlul asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale;
- să fie introdus auditul independent al conturilor partidelor, efectuat de experți autorizați;
- să fie definite clar și însoțite de sancțiuni eficiente, proporționale și descurajatoare toate încălcările regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale.

Pentru prevenirea actelor de corupție și a faptelor de comportament coruptibil **în interacțiunea sectorului privat cu sectorul public** sunt necesare următoarele acțiuni:

- definitivarea proceselor de simplificare a reglementării activității agenților economici;
- debirocratizarea procedurilor de acordare a serviciilor publice pentru mediul de afaceri, asigurarea serviciilor on-line și continuarea promovării principiului ghișeului unic;
- perfecționarea procedurilor de achiziții publice (excluderea exercitării de influență de către agenții economici interesați asupra condițiilor de înaintare a ofertelor, sporirea transparenței organizării și desfășurării licitațiilor publice, prevenirea apariției conflictelor de interese și tratarea lor corespunzătoare în procesul de selectare a câștigătorului la licitație, evitarea, de către agenții economici cu care au fost încheiate contracte, a creșterii prețurilor și a cheltuielilor pe parcursul executării lor, servicii on-line etc.).

Domeniile sociale în care manifestările de corupție alimentează perceperea de către populație a răspîndirii largi a fenomenului sunt educația și medicina. O măsură prioritară de reprimare a corupției în instituțiile de învățămînt este clarificarea statutului asociațiilor de părinți, astfel încît acestea să nu mai fie percepute ca paravan pentru colectarea forțată a fondurilor de la părinți. Urmează a fi introdusă practica de aderare benevolă la asociațiile respective, transparența informației despre statutul asociațiilor și rapoartele financiare de utilizare a fondurilor acumulate prin intermediul lor. Urmează, de asemenea, a fi întreprinse măsuri de excludere a practicilor corupte din susținerea tezelor, a examenelor anuale și a examenelor de absolvire atît în instituțiile de învățămînt preuniversitar, cît și în cel universitar. În sfera medicinei urmează a fi întreprinse măsuri de combatere a situațiilor în care lucrătorii medicali condiționează acordarea de tratament medical cu obținerea unor remunerații necuvenite de la pacienți, precum și măsuri de excludere a abuzurilor din sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală, de achiziții publice pentru necesitățile instituțiilor medicale.

8) **Consolidarea capacității organelor de drept și a justiției de a contracara corupția**

Printre acțiunile prioritare de consolidare a capacității

organelor de drept și a justiției este sporirea credibilității CCCEC, a procuraturii și a justiției în fața societății. Pentru aceasta sînt necesare anumite măsuri, cum ar fi:

- delimitarea competențelor organelor de drept în investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupție și a celor conexe;
- extinderea coordonării și a schimbului de informații între autoritățile responsabile de lupta împotriva corupției;
- reformarea organelor procuraturii prin asigurarea unei activități funcționale și transparente;
- reevaluarea instituției imunității judecătorilor și a deputaților pentru a se permite investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupție și a celor conexe (în conformitate cu exigentele art. 30 al Convenției ONU împotriva corupției (New-York, 31 octombrie 2003), ratificată prin Legea nr. 158-XVI din 6 iulie 2007);
- optimizarea activității CCCEC, inclusiv prin: asigurarea independenței instituționale; consolidarea funcției de prevenire a corupției ca parte a mandatului CCCEC, în special prin asigurarea cu resurse umane, financiare și materiale suplimentare;
- promovarea unui sistem judiciar integru, inclusiv prin: revizuirea actelor normative în vigoare în vederea stabilirii procedurilor și criteriilor clare de selectare, de promovare și de evaluare a performanțelor judecătorilor; consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești și ale Consiliului Superior al Magistraturii în vederea minimalizării riscurilor de corupție; dezvoltarea unor mecanisme specifice care să asigure răspunderea, inclusiv penală, a procurorilor și a judecătorilor fără a se prejudicia independența și imparțialitatea lor; instruirea profesională a tuturor procurorilor și judecătorilor în problemele de combatere a corupției și a infracțiunilor conexe; eficientizarea mecanismului de repartizare aleatorie a dosarelor în instanțele de judecată;
- asigurarea unor salarii proporționale responsabilităților pentru colaboratorii CCCEC, ai procuraturii și pentru judecătorii implicați în lupta cu corupția. Salarizarea și asigurarea acestora trebuie să fie mai mare în comparație cu alte categorii de funcționari, pentru a fi protejați de tentațiile care pot apărea;
- dotarea corespunzătoare a CCCEC și a Procuraturii Anticorupție cu echipament și tehnici performante.

9) **Sporirea eficienței activității organelor de control**

Un rol deosebit în domeniul anticorupție revine organelor de control, eficiența activității cărora asigură acumularea regulamentară a plăților la bugetul public național (Curtea de Conturi, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal), și autorităților abilitate cu funcții de control al declarațiilor de venituri și proprietăți, precum și al declarațiilor de interese personale. Un organ specializat, menit să contribuie la implementarea politicii cu privire la conflictul de interese, este Comisia Națională de Integritate.

Măsurile importante ce se impun în vederea consolidării capacităților acestor organe de control sînt:

- asigurarea unui mecanism de evaluare a rezultatelor activității de audit desfășurat de către Curtea de Conturi, eficientizarea managementului finanțelor publice prin evaluarea sistemelor de control intern și auditului intern în autoritățile și instituțiile publice audiate de către Curtea de Conturi, ceea ce asigură acumularea și utilizarea mijloacelor bugetului public național, precum și ale entităților ce gestionează patrimoniul public;
- modificarea legislației în vederea sancționării convenționale și penale a iresponsabilității manageriale în acumularea și utilizarea mijloacelor publice la exercitarea atribuțiilor funcționale de către persoanele cu funcție de răspundere, precum și a neexecutării cerințelor/recomandărilor Curții de Conturi;

² În conformitate cu exigentele art. 20 din Convenția penală privind corupția (Strasbourg, 27 ianuarie 1999), ratificată prin Legea nr.428-XV din 30 octombrie 2003.

- optimizarea activității organelor de control prin delimitarea strictă a funcțiilor acestora în efectuarea controalelor asupra utilizării resurselor publice, asupra activității economico-financiare și fiscale;

- consolidarea capacităților subdiviziunilor de securitate internă din cadrul organelor de control în scopul transformării lor în structuri proactive cu un personal calificat și stabil;

- eficientizarea sistemului declarațiilor de avere și de interese pentru deținătorii de funcții publice și a controlului declarațiilor, instituționalizarea și asigurarea funcționării eficiente a Comisiei Naționale de Integritate.

D. Componenta educațională și de comunicare publică

Schimbarea mentalității individului și a întregii societăți de la tolerare și tănuire a corupției la repulsie față de corupție și de asigurare a divulgării ei este crucială pentru succesul reducerii fenomenului corupției. Această schimbare este posibilă doar prin aplicarea unor măsuri cu caracter instructiv și informativ din componenta educațională și de comunicare publică.

10) Cultivarea intoleranței față de corupție

Educarea cetățenilor în spiritul intoleranței față de corupție necesită conjugarea eforturilor societății civile și ale autorităților publice în desfășurarea unor campanii de sensibilizare anticorupție și unor activități de educare civică a copiilor și a tinerilor din instituțiile de învățământ, avîndu-se în vedere faptul că, potrivit sondajelor, această categorie socială prezintă cea mai înaltă toleranță față de corupție. O modalitate ar fi introducerea în curricula școlară a orelor anticorupție predate în cadrul unui curs de educație civică. De asemenea, funcționarii publici ar trebui să beneficieze în mod constant de instruiți în domeniul respectării normelor deontologiei profesionale și a Codului de conduită a funcționarului public.

O altă modalitate de cultivare a intoleranței față de corupție este organizarea de seminare și conferințe cu tematici anticorupție.

11) Încurajarea denunțării corupției

În afară de toleranță față de fenomenul corupției, cetățenii simt neîncrederea și frica de a se adresa direct, prin intermediul liniilor fierbinți, organelor de drept, recurgînd de cele mai multe ori la scrierea de petiții demnitarilor de cel mai înalt rang. Pentru eficientizarea liniilor fierbinți este necesară adoptarea unui regulament în care să fie statuate clar obligațiile ce incumbă funcționarilor responsabili de activitatea liniilor fierbinți.

De asemenea, se cere crearea unui mecanism de asigurare a confidențialității persoanelor care denunță acte de corupție pentru a-i ajuta să depășească frica de răzbunare. În acest sens, se impun măsuri în vederea protecției avertizorilor care aduc la cunoștință persoanelor competente, inclusiv superiorilor, posibilitatea săvîrșirii unor acte de corupție, acte conexe sau fapte de comportament coruptibil, precum și reglementarea obligației de examinare a petițiilor anonime în care se conțin informații despre preținse acte de corupție.

12) Conlucrarea autorităților publice cu societatea civilă și cu mass-media

Pentru a îmbunătăți conlucrarea cu societatea civilă și cu mass-media, autoritățile publice urmează să adopte reguli de comunicare publică, să încurajeze jurnalismul de investigație, iar societatea civilă și mass-media să-și asume un rol mai activ de informare corectă și echidistantă a societății despre fenomenul corupției, contribuind în acest mod la formarea opiniei publice de percepere a corupției ca pe un fenomen social negativ și rușinos.

Capitolul V

IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Strategia se va încununa cu succes numai dacă sînt

îndeplinite anumite condiții (premise) și dacă se respectă etapele de implementare stabilite în planurile de acțiuni.

5.1. Premisele unei implementări eficiente

Pentru ca implementarea elementelor-cheie ale Strategiei să fie posibilă și eficientă este necesară existența premiselor descrise în cele ce urmează.

Voință politică. Corupția periclitează stabilitatea politică, afectează încrederea societății în sistemul de guvernare, în justiție, aduce atingere supremației legii, economiei de piață și dezvoltării economice, minimizează atractivitatea investițiilor străine și îndepărtează perspectivele integrării europene. Anvergura pericolului generat de fenomenul corupției urmează a fi clar conștientizată, prevenirea, relevarea și reprimarea cu succes a corupției depinzînd de o voință politică clară, manifestată în practică.

Implementare eficientă. Pentru ca activitatea anticorupție să producă impact, toate autoritățile și instituțiile publice implicate trebuie să întreprindă acțiunile de care sînt responsabile conform documentului de politici și să evite o atitudine formală, neglijentă.

Monitorizarea implementării. Realizarea cu succes a Strategiei necesită un sistem coerent de măsuri și de acțiuni concrete, o distribuie clară a responsabilităților în implementarea acestor acțiuni. Înainte însă de a distribui unui cerc larg de subiecți responsabilitățile în pregătirea și implementarea acțiunilor concrete din Strategie și a planurilor de acțiuni, urmează a fi stabilite organe responsabile de supravegherea implementării. Funcționarea eficientă și continuă a organelor de monitorizare a implementării Strategiei și a planurilor de acțiuni în cadrul CCCEC și al autorităților administrației publice centrale este o premisă esențială. Organele responsabile de supravegherea implementării Strategiei vor colabora în acest proces cu publicul larg, cu societatea civilă și cu instituțiile independente. Va fi asigurată transparența rapoartelor despre procesul de implementare și evaluările periodice efectuate în acest sens de CCCEC.

Flexibilitate în abordare. Întrucît fenomenul corupției este divers, luînd continuu noi forme de manifestare, este necesară aplicarea unor metodologii de cercetare și de observare a condițiilor în care aceste forme apar și se dezvoltă. Metodologia de cercetare și de observare se va baza pe precepte științifice și va asigura ajustarea măsurilor și acțiunilor concrete prevăzute de Strategie și de planurile de acțiuni la tendințele evolutive ale manifestării corupției. Întreprinderea măsurilor de corectare necesare va eficientiza măsurile implementate.

Asigurarea financiară. Implementarea Strategiei și realizarea planurilor de acțiuni impun anumite implicații financiare. Succesul implementării Strategiei și al realizării planurilor de acțiuni depinde în mare măsură de asigurarea cu mijloace financiare suficiente, identificate și aprobate ca parte componentă a bugetului propriu al fiecărei instituții, precum și de finanțările externe.

5.2. Planurile de acțiuni

Strategia va fi pusă în aplicare prin intermediul unor planuri de acțiuni aprobate de Parlament. Aceste planuri trebuie să indice acțiunile ce urmează a fi executate în perioada respectivă, responsabilii de executare, rezultatele scontate, indicatorii de progres și termenele de realizare.

Acțiunile sînt incluse în planuri în dependență de prioritățile lor în implementarea Strategiei și de gruparea lor pe componente.

În funcție de termenul de realizare se disting acțiuni temporare și acțiuni permanente.

Acțiunile temporare se includ în planurile de acțiuni pe termen scurt sau mediu, fiind elaborate și aprobate pînă la finele anului precedent celui de implementare a planului. Neefectuarea unor acțiuni din aceste planuri urmează a

fi foarte bine argumentată și, în cazul în care își mențin actualitatea, acțiunile se preiau în următorul plan.

Acțiunile permanente se includ în planurile de acțiuni pe întreaga perioadă de implementare a Strategiei după cum urmează:

A. Componenta de cercetare

- Elaborarea, prezentarea și publicarea sondajelor pentru cercetarea percepției și a răspîndirii fenomenului corupției (Executori: autoritățile publice competente și ONG-uri. Indicatori de progres: numărul de sondaje publicate. Rezultat scontat: evoluția percepției de către populație a răspîndirii și a formelor corupției este cunoscută);

- Efectuarea de analize, de cercetări și de studii tematice despre corupție și despre domeniile conexe (Executori: instituțiile publice și ONG-uri. Indicatori de progres: numărul de publicații. Rezultat scontat: manifestările corupției în diverse domenii și neajunsurile autorităților în contracararea lor sînt expuse în detalii);

- Întocmirea și publicarea rapoartelor organelor de drept, ale procuraturii și ale justiției despre contracararea corupției (Executori: CCCEC, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Curtea Supremă de Justiție. Indicatori de progres: numărul de rapoarte publicate. Rezultat scontat: statisticile oficiale privind intentarea, urmărirea penală, trimiterea în judecată, sentințele și pedepsele aplicate sînt cunoscute în detalii pentru anul calendaristic încheiat).

B. Componenta legislativă

- Întocmirea rapoartelor de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative (Executori: CCCEC, ONG-uri. Indicatori de progres: numărul de proiecte expertizate din totalul proiectelor, numărul rapoartelor de expertiză, numărul recomandărilor formulate în rapoarte și eficiența lor. Rezultat scontat: înlăturarea factorilor și a riscurilor coruptibile din proiectele de legi și din actele normative ale Guvernului);

- Exercițarea controlului parlamentar asupra implementării legislației anticorupție (Executori: comisia parlamentară de profil. Indicatori de progres: rapoartele autorităților publice și ale societății civile prezentate, concluziile comisiei parlamentare de profil. Rezultat scontat: mecanismele de funcționare a legislației anticorupție îmbunătățite).

C. Componenta instituțională

- Elaborarea planurilor de integritate instituțională și implementarea lor în cadrul autorităților publice (Executori: autorități publice. Indicatori de progres: numărul de planuri elaborate și puse în aplicare în coraport cu numărul de instituții. Rezultat scontat: riscurile de corupție identificate și diminuate prin aplicarea sistematică a planurilor de integritate);

- Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale (Executori: Cancelaria de Stat, ministerele și alte autorități administrative centrale, autoritățile administrației publice locale. Indicatori de progres: recomandările rapoartelor de monitorizare ale Cancelariei de Stat și ale ONG-urilor implementate. Rezultat scontat: informarea multilaterală asupra procesului decizional, participarea părților interesate în procesul decizional asigurată, gradul de răspundere al autorităților publice sporit);

- Implementarea acțiunilor de prevenire a corupției în procesul de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice (Executori: ministerele și alte autorități administrative centrale, autoritățile administrației publice locale, Serviciul de Informații și Securitate. Indicatori de progres: numărul de anunțuri publicate privind funcțiile vacante și concursurile de angajare, numărul de concursuri desfășurate. Rezultat scontat: nivelul corupției în procesul de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice redus, riscul ocupării funcțiilor

publice de către persoane care prezintă o amenințare pentru interesele securității naționale exclus);

- Instruirea judecătorilor, a procurorilor și a colaboratorilor organelor de drept în domeniul instrumentării și judecării cauzelor de corupție și celor conexe (Executori: Institutul Național al Justiției, CCCEC, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Afacerilor Interne. Indicatori de progres: numărul de instruiți efectuate, numărul de persoane instruite. Rezultat scontat: cunoștințele și aptitudinile practice ale judecătorilor, procurorilor și ale colaboratorilor organelor de drept în domeniul vizat consolidate).

D. Componenta educațională și de comunicare publică

- Organizarea Conferinței Naționale Anticorupție (Executori: CCCEC, Grupul de monitorizare. Indicatori de progres: conferință desfășurată, materiale distribuite, rezultatele evenimentului mediatizate. Rezultat scontat: probleme și deficiențe în domeniu identificate și puse în discuții, priorități de viitor stabilite);

- Desfășurarea campaniilor de sensibilizare a populației asupra fenomenului corupției (Executori: CCCEC, ONG-uri. Indicatori de progres: mesajele anticorupție ale campaniilor de sensibilizare, perioada de desfășurare, mijloacele de mediatizare și amploarea campaniilor. Rezultat scontat: gradul de transmitere a mesajului anticorupție îmbunătățit, conștientizarea de către populație a costurilor și a impactului negativ al corupției sporită, disponibilitatea de a oferi remunerații coruptibile redusă);

- Instruirea angajaților din autoritățile și instituțiile publice pe teme anticorupție (Executori: CCCEC, ONG-uri. Indicatori de progres: tematica instruirii, numărul de instruiți, numărul și categoriile de participanți. Rezultat scontat: cunoștințele în domeniul anticorupție ale angajaților din autoritățile și instituțiile publice aprofundate);

- Asigurarea funcționării liniilor fierbinți anticorupție guvernamentale (Executori: ministerele și alte autorități administrative centrale, autoritățile administrației publice locale, ONG-uri. Indicatori de progres: numărul de persoane care apelează la liniile fierbinți, ponderea celor ce relatează despre corupție. Rezultat scontat: cazurile de corupție comunicate și examinate de autoritățile competente);

- Promovarea dreptului de acces la informație prin stabilirea și consolidarea parteneriatelor cu mass-media și societatea civilă (Executori: ministerele și alte autorități administrative centrale, autoritățile administrației publice locale, ONG-uri și mass-media. Indicatori de progres: concepții de comunicare publică elaborate și puse în aplicare, rapoarte de monitorizare elaborate de Cancelaria de Stat și ONG-uri. Rezultat scontat: mecanism intern privind comunicarea cu publicul și asigurarea accesului la informație implementat).

Autoritățile și instituțiile publice vor prezenta Secretariatului Grupului de monitorizare note informative despre rezultatele îndeplinirii fiecărei acțiuni și despre dificultățile întâmpinate la efectuarea acțiunilor de realizare a planurilor, precum și propuneri de ameliorare a situației existente, trimestrial, pînă la data de 15 a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune.

Capitolul VI CADRUL INSTITUȚIONAL

Mecanismul de realizare a Strategiei este asigurat prin desemnarea responsabililor de supravegherea implementării și de efectuarea acțiunilor organizatorice, de coordonare, monitorizare, raportare și de planificare corespunzătoare.

Responsabili de supravegherea implementării Strategiei sînt:

- conducătorii autorităților și instituțiilor responsabile de

realizarea planurilor de acțiuni;

- comisia parlamentară;
- Grupul de monitorizare;
- Secretariatul Grupului de monitorizare.

6.1. Comisia parlamentară

Comisia parlamentară permanentă, responsabilă de domeniul securității naționale, al apărării și al ordinii publice, inclusiv de domeniul anticorupție, va efectua coordonarea generală a procesului de implementare a Strategiei și altor documente de politici în domeniu și va asigura controlul parlamentar asupra activității autorităților și instituțiilor de realizare a acțiunilor ce țin de competența lor.

6.2. Grupul de monitorizare

Principalele responsabilități ale Grupului de monitorizare sînt: examinarea și verificarea informațiilor prezentate de autoritățile și instituțiile publice, aprobarea raportului trimestrial și a raportului anual de monitorizare, elaborarea raportului anual de evaluare a implementării Strategiei. Grupul va monitoriza și implementarea prevederilor anticorupție ale documentelor de politici sectoriale.

Membrii Grupului de monitorizare se întrunesc în ședințe în măsura necesității, cel puțin o dată în trimestru, pentru a examina progresele autorităților și instituțiilor responsabile de implementarea Strategiei și a planurilor de acțiuni și pentru a formula propuneri și recomandări de depășire a dificultăților. Ședințele Grupului de monitorizare sînt publice.

Grupul de monitorizare este constituit din reprezentanți ai autorităților publice, ai societății civile și ai sectorului privat. În componența Grupului de monitorizare intră:

- un membru al Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică;
- consilierul Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării și al securității;
- secretarul general al Guvernului;
- un membru al Curții de Conturi;
- directorul adjunct al Serviciului de Informații și Securitate;
- procurorul Procuraturii Anticorupție;
- șeful delegației Republicii Moldova la GRECO;
- un reprezentant al Consiliului Superior al Magistraturii;
- un reprezentant al Băncii Naționale;
- vicedirectorul CCCEC;
- viceministrul justiției;
- viceministrul finanțelor;
- doi reprezentanți ai asociațiilor autorităților locale;
- cinci reprezentanți ai Alianței Anticorupție;
- cîte un reprezentant al Camerei de Comerț și Industrie, al Asociației Oamenilor de Afaceri din Moldova.

Conducătorii autorităților și instituțiilor vizate vor comunica Secretariatului Grupului de monitorizare numele

reprezentanților desemnați.

Membrii Grupului de monitorizare adoptă cadrul normativ intern, aleg președintele și vicepreședintele grupului.

6.3. Secretariatul Grupului de monitorizare

CCCEC va îndeplini funcția de Secretariat al Grupului de monitorizare și va asigura coordonarea realizării cotidiene a planurilor de acțiuni.

Secretariatul Grupului de monitorizare:

- va ține evidența (lista) membrilor Grupului de monitorizare;
- va organiza ședințele Grupului de monitorizare;
- va întocmi procesul-verbal al ședințelor, va informa comisia parlamentară și va publica un comunicat de presă;
- va recepționa, stoca și generaliza informațiile prezentate de autoritățile și instituțiile publice despre realizarea planurilor de acțiuni și va elabora rapoarte de monitorizare trimestriale și anuale;
- va asista Grupul de monitorizare în pregătirea rapoartelor anuale de evaluare a implementării Strategiei;
- va acorda consultații și asistență metodologică la raportarea implementării planurilor de acțiuni;
- va organiza anual conferință națională anticorupție.

Secretariatul este responsabil de elaborarea planurilor de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

Secretarul Grupului de monitorizare este numit de către directorul CCCEC.

Capitolul VII

PROCEDURILE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea internă în cadrul autorității și instituției responsabile de realizarea planurilor de acțiuni este asigurată de adjunctul conducătorului instituției ori autorității publice sau de o altă persoană, desemnată responsabilă pentru acțiuni anticorupție.

Monitorizarea externă și evaluarea realizării planurilor de acțiuni sînt efectuate de Grupul de monitorizare după Metodologia de monitorizare și de evaluare a implementării Strategiei, conform anexei nr. 2.

Capitolul VIII

RESURSE FINANCIARE

Resursele financiare necesare pentru atingerea obiectivelor din Strategie se planifică în condițiile legii. Surse de finanțare pot fi:

- 1) bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, în limitele cheltuielilor alocate/aprobate autorităților și instituțiilor implicate;
- 2) proiectele și programele de asistență tehnică și financiară externă din partea donatorilor;
- 3) sponsorizările și alte surse acceptate în condițiile legii.

Anexa nr. 1
la Strategia națională anticorupție
pe anii 2011–2015

**Cadrul logic al implementării Strategiei naționale anticorupție
pe anii 2011–2015**

Prioritățile de acțiune ⇒	Rezultatele scontate ⇒	Obiectivele specifice ⇒	Obiectivele generale ⇒	Scopul
1	2	3	4	5
A. Componenta de cercetare				
1) Elaborarea, prezentarea și publicarea sondajelor pentru cercetarea percepției și a răspândirii fenomenului corupției	Tendințele de dezvoltare a formelor de corupție descoperite prin analiza integrată a datelor privind perceperea corupției de către populație, a domeniilor vulnerabile la corupție și a statisticilor oficiale de contracarare a corupției	Adaptarea permanență a eforturilor anticorupție la noile tendințe și realități ale manifestărilor de corupție	Transformarea corupției din activitate avantajoasă și puțin riscantă în activitate dezavantajoasă și foarte riscantă	Reducerea nivelului corupției în sectorul public și în cel privat
Indicatori de progres: - numărul de sondaje publicate				Indicatori de performanță: - Indicele de percepere a corupției (TI) - Indexul global al libertății economice (HF) - volumul estimat al mîiei plătite de gospodăriile casnice și de oamenii de afaceri (TI-Moldova)
2) Efectuarea de analize, de cercetări și de studii tematice despre corupție și despre domeniile conexe		Indicatori de progres: - datele statistice oficiale de combatere a corupției în dinamică	Indicatori de performanță: - indicatorul „Controlul asupra corupției” (IMG) - indicatorul „Calitatea regulatorie” (IMG)	
Indicatori de progres: - numărul de analize, de cercetări, de studii realizate				
3) Întocmirea și publicarea rapoartelor organelor de drept, ale procuraturii și ale justiției despre contracararea corupției, precum și a rapoartelor autorităților publice privind implementarea măsurilor anticorupție prevăzute de documentele de politici	Indicatori de progres: - notele analitice ale CCCEC privind evoluția tendințelor de dezvoltare a fenomenului corupției elaborate și numărul recomandărilor aplicate			

1	2	3	4	5
B. Componenta legislativă				
4) Conformarea legislației naționale standardelor internaționale anticorupție	Cadrul normativ național ajustat la standardele internaționale anticorupție	Sancționarea persoanelor implicate în corupție, inclusiv după ridicarea imunității		
Indicatori de progres: - numărul rapoartelor de expertiză anticorupție - numărul de recomandări formulate și acceptate - numărul proiectelor de acte normative elaborate și aprobate în vederea asigurării conformității cu standardele anticorupție	Indicatori de progres: - numărul de recomandărilor din rapoartele de conformitate ale Republicii Moldova la GRECO și din alte evaluări naționale și internaționale implementate	Aplicarea pedepsei sub forma privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, complementar la pedeapsa principală, precum și asigurarea prin confiscare a reparației prejudiciului cauzat prin infracțiuni de corupție și prin acțiuni conexe		
5) Perfecționarea legislației anticorupție și îmbunătățirea mecanismelor ei de funcționare, inclusiv prin exercitarea controlului parlamentar	Legislație anticorupție funcțională și aplicabilă plenar pentru prevenirea și combaterea eficiență a corupției	Indicatori de progres: - datele statistice privind numărul condamnărilor pe cauze de corupție, corelat la numărul de cauze examinate în instanță - numărul de rapoarte și de analize efectuate de CCCEC, de procuratură și de Curtea Supremă de Justiție referitor la pedepsele aplicate - rapoartele Comisiei Naționale de Integritate		
Indicatori de progres: - numărul proiectelor de acte normative elaborate și aprobate pentru îmbunătățirea legislației anticorupție și ameliorarea mecanismelor ei de funcționare	Indicatori de progres: - numărul de rapoarte și evaluări privind implementarea legislației anticorupție - numărul proiectelor de legi adoptate și puse în aplicare - numărul de rapoarte ale organelor de drept și ale organelor de control, ulterioare adoptării legilor respective, reflectând survenirea ameliorărilor scontate			

1	2	3	4	5
8) Consolidarea capacității organelor de drept și a justiției de a contracara corupția	rapoartelor de monitorizare a alegerilor Colaboratorii CCCEC, procurorii și judecătorii independenți de influențe politice, instruiți corespunzător, asigurați financiar pentru a activa cu profesionalism, demnitate și integritate	societăților comerciale		
Indicatori de progres: - acțiune normative adoptate pentru delimitarea competențelor, asigurarea independenței și funcționalității reale a CCCEC, a procurorilor și a judecătorilor	Indicatori de progres: - numărul de mediatizări ale cauzelor de rezonanță instrumentate cu succes și condamnate în instanță de judecată - numărul orelor de instruire a colaboratorilor CCCEC - numărul orelor de instruire inițială și continuă a judecătorilor și a procurorilor în cadrul Institutului Național al Justiției cu reflectarea tematicii anticorupție - numărul măsurilor realizate privind îmbunătățirea condițiilor de muncă ale colaboratorilor organelor de urmărire penală, ale procurorilor și judecătorilor			
9) Sporirea eficienței activității organelor de	Capacitatea Curții de Conturi, în			

1	2	3	4	5
6) Ajustarea cadrului normativ la necesitățile justificate de sporire a eficienței activității organelor de drept și a organelor de control				
Indicatori de progres: - numărul proiectelor de legi elaborate și aprobate la solicitarea sau din inițiativa organelor de drept sau a organelor de control				
C. Componenta instituțională				
7) Prevenirea și combaterea corupției în cadrul autorităților, instituțiilor și organizațiilor	Activitatea autorităților, instituțiilor și a organizațiilor din sectorul public și din cel privat, transparentă și etică, personalul recrutat și promovat în baza de concurs, conducerea conștientă de riscurile corupției în autoritate, instituție și organizație, implicată în prevenirea și curmarea lor	Sporirea probității și credibilității autorităților publice centrale și locale, a organelor de drept și a justiției antrenate în contracararea corupției, în special: CCCEC, procuratura, instanțele de judecată Climat favorabil pentru desfășurarea onestă a afacerilor	Contribuire la crearea climatului „zero toleranță” la corupție Indicatori de performanță: - ponderea persoanelor care afirmă că au oferit mită în ultimele 12 luni (BGC-TI) - ponderea persoanelor din mediul gospodăriilor casnice și al oamenilor de afaceri disponibili să recurgă la mită (TI-Moldova)	
Indicatori de progres: - numărul unităților de audit intern funcționale - numărul autorităților care au pus în aplicare planuri de integritate - numărul concluziilor Cancelariei de Stat și ale societății civile implementate privind respectarea transparenței decizionale - normele metodologice de elaborare a strategiilor la nivel local elaborate - recomandările rundei III evaluare GRECO asupra finanțării partidelor politice implementate	Indicatori de progres: - numărul de rapoarte și de recomandări ale societății civile privind monitorizarea respectării transparenței în procesul decizional - numărul de rapoarte privind punerea în aplicare a planurilor de integritate instituțională - numărul	Indicatori de progres: - Barometrul Opiniei Publice (Institutul de Politici Publice) cu privire la dinamica încrederii populației în autoritățile publice, în special: CCCEC, procuratura, instanțele de judecată - statistica înființării și a lichidării		

1	2	3	4	5
- aprobarea regulamentului de funcționare a liniilor fierbinți anticorupție ale autorităților publice	- creșterea numărului de sesizări la liniile fierbinți anticorupție ale autorităților publice - creșterea numărului de sesizări ale organelor de drept despre cazuri de corupție			
12) Conclucrarea autorităților publice cu societatea civilă și cu mass-media Indicatori de progres: - aprobarea regulilor de comunicare publică a instituțiilor	Jurnalismul de investigație încurajat; organele de drept autosesizate ca rezultat al mediatizării investigațiilor jurnalistice; activități comune anticorupție ale autorităților și societății civile desfășurate Indicatori de progres: - numărul cazurilor de autosesizări ale organelor de drept în baza materialelor difuzate în mass-media, articolele de investigații jurnalistice			

1	2	3	4	5
control Indicatori de progres: - acte normative adoptate în vederea sancționării persoanelor vizate pentru încălcări grave în rapoarele Curții de Conturi - Comisia Națională de Integritate instituită - acte normative adoptate în vederea modificării Legii nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 și modificării Legii nr. 16-XVI din 15 februarie 2008	calitate de instituție supremă de audit, consolidată, impactul activității de audit sporit; răspunderea pentru managementul finanțelor publice stabilită; funcțiile de control asupra utilizării resurselor publice, activități economice-financiare și fiscale strict delimitate; Comisia Națională de Integritate funcțională Indicatori de progres: - numărul persoanelor trase la răspundere pentru încălcările depistate de Curtea de Conturi - numărul rapoartelor de activitate ale Comisiei Naționale de Integritate			
D. Componenta educațională și de comunicare publică				
10) Cultivarea intoleranței față de corupție Indicatori de progres: - numărul, tipul și amploarea campaniilor de sensibilizare - numărul de instruiți cu tematică anticorupție desfășurate și numărul de participanți la ele	Percepția de către populație a necesității de oferte a recompenselor ilicite redusă Indicatori de progres: - dinamica ponderii persoanelor care afirmă că au oferit mită în ultimele 12 luni (BGC-IT)	O mai bună informare a populației despre fenomenul corupției, despre caracterul ilicit al manifestărilor lui, dezaprobare publică și denunțare la organele de resort a cazurilor de corupție Indicatori de progres: - statistica infracțiunilor de corupție relevante		
11) Încurajarea denunțării corupției Indicatori de progres: - adoptarea legii privind protecția avertizorilor	Frica cetățenilor de a se adresa direct organelor de drept depășită Indicatori de progres:			

Anexa nr. 2
la Strategia națională anticorupție
pe anii 2011-2015

METODOLOGIA
de monitorizare și de evaluare a implementării
Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015

Introducere

Managementul Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015, denumită în continuare *Strategie*, se realizează într-o succesiune de etape, ale căror părți componente sînt monitorizarea și evaluarea implementării, raportarea rezultatelor. Etapele de monitorizare și de evaluare desfășurate corect și eficient vor determina în mare parte succesul Strategiei.

Conform capitolului VI din Strategie, responsabili de supravegherea implementării prezentului document de politici sînt: conducătorii autorităților și instituțiilor responsabile de realizarea planurilor de acțiuni, comisia parlamentară de profil, Grupul de monitorizare și Secretariatul Grupului de monitorizare.

Rolul principal în activitatea de monitorizare și de evaluare a Strategiei îi revine Grupului de monitorizare. Funcția de Secretariat al Grupului de monitorizare este exercitată de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Prezenta Metodologie a fost elaborată în vederea eficientizării activității Grupului de monitorizare și acordării unui suport metodologic în desfășurarea activităților.

Metodologia include o serie de instrumente și de metode a căror aplicare furnizează date cu privire la modul în care Strategia a fost implementată. Aceste activități creează baza raportării rezultatelor, estimării impactului și identificării priorităților de viitor, materializate într-un nou document de politici.

Accentul principal în Metodologie se pune pe aspectele specifice procesului de monitorizare și de evaluare: *periodicitatea colectării informației și standardizarea rapoartelor, metodele și sursele de colectare a informației, periodicitatea elaborării rapoartelor de monitorizare și de evaluare, responsabilitățile în procesul de monitorizare și de evaluare*.

Procesul de monitorizare și de evaluare va fi realizat prin respectarea următoarelor principii:

- principiul **responsabilității**, care presupune atît responsabilitatea membrilor Grupului de monitorizare în desfășurarea activității, cît și responsabilitatea subiecților Strategiei de prezentarea unor informații calitative, conform criteriilor solicitate de raportare;

- principiul **transparenței**, care obligă Grupul de monitorizare și Secretariatul să asigure transparența activităților prin actualizarea permanentă a site-ului Grupului de monitorizare (site-ul www.cccec.md încorporează un modul aparte atribuit Grupului de monitorizare), prin desfășurarea de ședințe deschise publicului și organizarea unor conferințe de presă;

- principiul **cooperării**, care impune membrilor Grupului de monitorizare și Secretariatului să coopereze prin antrenarea reprezentanților societății civile și ai mass-mediei în activitățile de monitorizare și de evaluare;

- principiul **eficienței**, care implică utilizarea de către Grupul de monitorizare și Secretariat a multiplelor surse de informare și metode de estimare în scopul evidențierii corecte a rezultatelor pozitive și negative, al asigurării unei evaluări imparțiale a impactului acțiunilor întreprinse.

I. Monitorizarea

Monitorizarea implementării Strategiei reprezintă un proces continuu de colectare și de analiză a informației relevante modului de realizare a politicii anticorupție în scopul fundamentării procesului decizional, asigurîndu-se

transparență și furnizînd o bază pentru viitoarele acțiuni de evaluare.

Instrumentul de bază în implementarea Strategiei îl constituie Planul de acțiuni. În vederea monitorizării implementării Strategiei și realizării planurilor de acțiuni, atingerii obiectivelor generale și specifice, luării de măsuri, necesare atingerii lor și efectuării acțiunilor concrete din plan, a fost elaborat un sistem de control, care include o serie de indicatori măsurabili.

Indicatorii de progres reprezintă caracteristici cantitative sau calitative, care oferă mijloace simple de măsurare a succesului activităților desfășurate:

- indicatorii cantitativi sînt exprimați în termeni numerici sau procentuali;

- indicatorii calitativi pot măsura percepția și pot descrie anumite comportamente.

Monitorizarea implementării Strategiei are drept scop:

- desfășurarea adecvată și promptă a activităților incluse în Planul de acțiuni;

- acordarea de suport subiecților Strategiei în implementarea practicilor pozitive și eliminarea factorilor de risc;

- informarea Parlamentului, a Guvernului și a publicului larg despre realizările obținute, deficiențele depistate și despre sectoarele care necesită atenție;

- creșterea credibilității în fața donatorilor care realizează diferite proiecte în Republica Moldova în vederea susținerii activităților anticorupție.

Subiecții supuși monitorizării sînt:

- organele centrale de specialitate ale administrației publice;

- autoritățile administrației publice locale;

- alte instituții publice și organizații;

- beneficiari și grupuri-țintă ale diferitelor proiecte în domeniul anticorupție.

Mecanismul de monitorizare include monitorizarea de birou și monitorizarea pe teren, precum și întocmirea rapoartelor de monitorizare.

Monitorizarea de birou constă în acumularea și în examinarea diferitelor informații în cadrul ședințelor Grupului, raportarea Secretariatului Grupului de monitorizare, audieri ale subiecților implicați în implementarea Strategiei, ale diferiților experți în domeniu.

Monitorizarea pe teren constă în acumularea și verificarea informațiilor în cadrul vizitelor efectuate la autorități și instituțiile responsabile de implementarea Strategiei, conform hotărîrii Grupului de monitorizare. Această monitorizare se efectuează ulterior monitorizării de birou, în cazul în care raportul prezentat de subiecții supuși monitorizării este superficial, necalitativ.

Rapoartele de monitorizare reprezintă produsul activității Grupului de monitorizare și pot fi de 3 tipuri: raport de monitorizare pe teren (pentru fiecare vizită la autorități și instituții publice), raport de monitorizare trimestrial și raport de monitorizare anual, întocmite în baza informațiilor din diferite surse

Sursele de colectare a informațiilor

Surse de colectare a informațiilor sînt:

- rapoartele trimestriale, prezentate de autoritățile și instituțiile publice responsabile (conform prevederilor din compartimentul 5.2 din Strategie, informația despre rezultatele îndeplinirii fiecărei acțiuni din Plan și despre dificultățile întâmpinate la realizarea acestor acțiuni va fi prezentată Secretariatului Grupului de monitorizare pînă la data de 15

a lunii imediat următoare trimestrului de gestiune);

- informațiile acumulate în deplasările pe teren;
- audierile din cadrul ședințelor Grupului de monitorizare;
- paginile web oficiale ale subiecților supuși monitorizării;
- rapoartele de monitorizare a autorităților și instituțiilor publice, elaborate de reprezentanți ai societății civile (consilii civile);
- mass-media;
- sondajele, cercetările și rapoartele de progres, elaborate atât de experți naționali, cât și de cei internaționali.

Rapoartele trimestriale vor fi prezentate în mod obligatoriu de autoritățile și instituțiile responsabile în formă tabelară, după următorul model:

Nr. crt. Acțiunea din plan	Indicatorii de progres	Nivelul de realizare	Măsurile întreprinse	Dificultățile, problemele
1	2	3	4	5

La îndeplinirea tabelului se vor respecta următoarele cerințe:

la rubrica 1 se indică numărul curent și fiecare acțiune din perioada raportată;

la rubrica 2 se scriu indicatorii de progres incluși în plan și cei real obținuți, aferenți fiecărei acțiuni;

la rubrica 3 se consemnează calificativele nivelului de realizare: realizat, în proces de derulare, nerealizat;

la rubrica 4 se descriu măsurile întreprinse pentru realizarea acțiunii, indicându-se perioada (luna) în care au fost îndeplinite. Activitățile vor fi expuse clar, concludent, estimate cantitativ și calitativ conform indicatorilor prevăzuți;

la rubrica 5 se elucidează, după caz, dificultățile din procesul de realizare a acțiunii, problemele care au favorizat tergiversarea realizării acțiunii, se va indica modul lor de soluționare.

Audierile din cadrul ședințelor se vor efectua după un grafic, aprobat de Grupul de monitorizare la începutul anului calendaristic. Rapoartele de activitate ale autorităților și instituțiilor privind implementarea Strategiei le vor prezenta factorii decizionali responsabili de prevenirea corupției în cadrul autorității sau al instituției publice. Raportorii vor fi informați cu cel puțin 3 zile înainte de ședință privitor la tematică, la timpul regulamentar de raportare etc.

În cadrul audierii vor fi respectate următoarele cerințe:

- se vor face referiri la toate acțiunile din perioada raportată (indicându-se termenul de realizare) și se va nominaliza autoritatea sau instituția publică raportoare – executor sau coexecutor – conform Planului de acțiuni;

- se va califica nivelul de executare a acțiunilor în baza următorului indicator: executat, în proces de derulare, neexecutat;

- se vor menționa măsurile întreprinse de autoritatea și instituția publică pentru realizarea acțiunii respective, indicându-se perioada (luna) în care au fost îndeplinite;

- se vor elucida dificultățile din procesul de realizare a acțiunii, problemele care au favorizat tergiversarea realizării acțiunii, se va indica modul lor de soluționare;

- se vor expune suplimentar măsurile întreprinse de autoritatea sau instituția publică pentru implementarea politicii conflictului de interese, rezultatele autoevaluării riscurilor de corupție și implementarea planurilor interne de integritate.

Raportul de monitorizare

Raportul de monitorizare pe teren reprezintă produsul activității comisiei, formată prin hotărâre a Grupului de monitorizare, care efectuează verificarea în teritoriu în scopul evaluării plenitudinii realizării Planului de acțiuni.

În aceste activități, Grupul de monitorizare poate antrena experți din exterior, inclusiv reprezentanți ai ONG-urilor, cu activități specifice în domeniu.

Comisia de verificare în teritoriu va activa conform unui

plan, aprobat de președintele (vicepreședintele) Grupului de monitorizare. Pe lângă sarcinile specifice puse în fața comisiilor, planul de control va include în mod obligatoriu:

- evaluarea nivelului de desfășurare a activității de autoevaluare a riscurilor de corupție/de realizare a planurilor de integritate;
- evaluarea sistemelor și a procedurilor de soluționare a conflictelor de interese;
- evaluarea funcționării mecanismului de sesizare a actelor de corupție;
- evaluarea nivelului de cunoștințe al funcționarilor publici în domeniul anticorupție (integritate instituțională, etică în serviciul public și politică a conflictului de interese). Pentru executarea acestei măsuri din plan va fi aplicat un chestionar special.

Raportul de monitorizare pe teren va include în mod obligatoriu concluzii și recomandări referitoare la înlăturarea deficiențelor depistate.

Raportul de monitorizare pe teren se plasează pe site-ul Grupului de monitorizare și se examinează în ședință de lucru. Despre înlăturarea deficiențelor nominalizate în raport autoritatea sau instituția publică va raporta suplimentar.

Raportul trimestrial și raportul anual de monitorizare se elaborează de Secretariatul Grupului de monitorizare, se examinează și se aprobă de Grupul de monitorizare.

Rapoartele nominalizate au următoarele componente:

- prioritățile de acțiuni;
- acțiunile concrete de realizare;
- termenele stabilite și nivelul de executare;
- responsabilii de realizarea planurilor de acțiuni;
- indicatorii care descriu caracteristicile măsurabile ale acțiunilor din plan;

- informația generalizată și analizată sub aspectul nivelului de executare, acumulată din sursele menționate mai sus.

Raportul de monitorizare se remite comisiei parlamentare de profil spre dezbatere, precum și Guvernului cu titlu de informare, și se plasează pe site-ul Grupului de monitorizare.

II. Evaluarea

Evaluarea reprezintă aprecierea activităților sau a rezultatelor implementării Strategiei, utilizându-se informațiile obținute pe parcursul monitorizării. Evaluarea include analiza modului de implementare a Strategiei și a eficienței acesteia, fiind un mijloc care contribuie la îmbunătățirea politicii anticorupție.

Evaluarea răspunde la întrebările: care este efectul, impactul activităților desfășurate și gradul de atingere a rezultatului scontat.

Evaluarea activităților se va efectua în anumite etape conform schemei de mai jos:

Evaluarea intermediară este activitatea desfășurată pe parcursul perioadei de implementare a Strategiei.

Obiectivele evaluării intermediare sînt:

- oferirea unui suport în luarea deciziilor cu privire la activitățile desfășurate în vederea implementării Strategiei;
- obținerea, din toate sursele existente, a informațiilor despre realizările, insuccesele și cauzele lor;
- îmbunătățirea calității activităților desfășurate;
- identificarea practicilor de succes care ar putea fi extinse;
- elaborarea de recomandări pentru perfecționarea Strategiei și a planurilor de acțiuni.

Rezultatele evaluării intermediare se reflectă în *Raportul național „Progrese și perspective în reprimarea corupției”*.

Raportul de evaluare se elaborează anual de către Grupul de monitorizare cu asistența Secretariatului, se mediatizează pe larg și se remite spre informare Parlamentului.

Pentru evitarea factorilor de risc ale evaluării (raport superficial și necalitativ, efort speculativ ce nu corespunde realității, victimă a manipulării politice), proiectul *Raportului de evaluare* va fi examinat de diferiți experți și actori ai implementării documentului de politici, de publicul larg prin plasarea proiectului pe site-ul Grupului de monitorizare.

Raportul de evaluare va ține cont în mod obligatoriu de concluziile Conferinței Naționale Anticorupție și se va centra nu doar pe enumerarea activităților întreprinse, dar și pe progresele realizate și pe compararea progreselor cu planul. Raportul va conține, de asemenea, explicarea succintă a devierilor de la plan și descrierea acțiunilor de remediere întreprinse sau care ar trebui să fie întreprinse.

Raportului de evaluare trebuie să conțină:

- obiectivele;
- activitățile desfășurate în vederea atingerii obiectivelor;
- evaluarea proceselor prin viziunea obiectivelor atinse;
- evaluarea situației prin prisma opiniei diferiților experți naționali și internaționali, sondaje și cercetări;
- deficiențele înregistrate și prioritățile de implementare.

Evaluarea finală se va face la finele anului 2015 și va oferi o imagine clară a atingerii obiectivelor propuse în Strategie. Prin concluziile expuse în Raportul de evaluare finală vor fi identificate problemele prioritare existente în țară la capitolul „corupție”. Concluziile vor specifica obiectivele și direcțiile de activități necesare implementării acestora în noul document de politici.

Raportul de evaluare finală va fi elaborat cu antrenarea unor experți independenți.

III. Conferința Națională Anticorupție

Conferința Națională Anticorupție reprezintă un for

național, organizat anual de Secretariatul Grupului de monitorizare, cu asistența factorilor interesați.

Conferința se organizează cu suportul Guvernului și al proiectelor externe de finanțare a implementării documentelor de politici anticorupție (în cazul în care există).

Participantii la conferință sunt:

- responsabilii de supravegherea implementării Strategiei;
- reprezentanții subiecților implementării Strategiei;
- diferite persoane oficiale;
- reprezentanți ai ONG-urilor, mass-mediei, organismelor internaționale;
- experți naționali și internaționali.

Agenda conferinței va fi coordonată cu Grupul de monitorizare și comisia parlamentară de profil. Tematicile sesiunilor de lucru vor corespunde elementelor-cheie stipulate în Strategie.

Scopul principal al conferinței rezidă în evaluarea eforturilor anticorupție depuse de autoritățile publice și de societatea civilă pe parcursul anului de gestiune în consolidarea practicilor de monitorizare anticorupție și în identificarea priorităților strategice pentru anul următor. În acest sens, conferința va finaliza cu adoptarea unei rezoluții, căreia i se va da citire în fața audienței și care va fi publicată. Aceste concluzii vor constitui baza modificărilor în documentele de politici planificate spre realizare în perioada ulterioară.

IV. Responsabilități

Subiecții procesului de monitorizare și de evaluare a Strategiei sint: comisia parlamentară de profil, Grupul de monitorizare, Secretariatul Grupului de monitorizare, autorități, instituții și organizații, ale căror responsabilități sint prezentate în tabelul următor:

Instrumentele de monitorizare și de evaluare	Responsabilități			
	Autoritățile, instituțiile și organizațiile	Secretariatul Grupului de monitorizare	Grupul de monitorizare	Comisia parlamentară de profil
1. Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei	Participarea la elaborarea și la avizarea proiectului de plan sau a propunerilor de modificare a planului existent, conform procedurii stabilite <i>Termen:</i> octombrie-noiembrie, anual	Elaborarea, expunerea spre dezbateri publice și transmiterea proiectului spre coordonare finală și aprobare <i>Termen:</i> până la 15 decembrie, anual	Avizarea / completarea proiectului de plan <i>Termen:</i> până la 10 decembrie, anual	Este informată <i>Termen:</i> până la 10 decembrie, anual
2. Documente de politici sectoriale / planuri de integritate	Elaborarea / actualizarea anuală <i>Termen:</i> la început de an / la finele autoevaluării riscurilor de corupție	Acordarea de asistență metodologică <i>Termen:</i> la solicitare	Este informat <i>Termen:</i> trimestrial	Este informată <i>Termen:</i> trimestrial
3. Raport de monitorizare pe teren	Asigurarea unei bune desfășurări a controalelor și furnizarea informațiilor <i>Termen:</i> pe parcursul controlului Înlăturarea deficiențelor constatate și raportarea <i>Termen:</i> în termenul stabilit prin hotărâre a Grupului de monitorizare	Acordarea de asistență tehnică în desfășurarea controalelor și elaborarea raportului <i>Termen:</i> pe parcursul controlului Controlul asupra înlăturării deficiențelor depistate <i>Termen:</i> în trimestrul următor celui de gestiune	Elaborarea raportului <i>Termen:</i> la finele fiecărui control conform termenului stabilit Examinarea raportului la ședință și adoptarea unei hotărâri <i>Termen:</i> în termenul stabilit	Este informată <i>Termen:</i> trimestrial
4. Rapoarte de monitorizare, trimestriale și anuale	Prezentarea rapoartelor în corespundere cu cerințele unificate, propunere de soluții pentru înlăturarea deficiențelor <i>Termen:</i> în decursul a 15 zile de la finalizarea perioadei de gestiune	Recepționarea și stocarea datelor, generalizarea informațiilor și elaborarea rapoartelor de monitorizare <i>Termen:</i> trimestrial, până la finele lunii următoare perioadei de gestiune Asigurarea coordonării acțiunilor întreprinse de autoritățile și instituțiile responsabile <i>Termen:</i> permanent	Examinarea / completarea rapoartelor de monitorizare Evaluarea nivelului de îndeplinire a planurilor Aprobarea rapoartelor de monitorizare și publicarea acestora <i>Termen:</i> la finele lunii următoare perioadei de gestiune	Este informată <i>Termen:</i> trimestrial, anual
5. Ședințe ordinare de lucru	Rapoarte la ședințe <i>Termen:</i> conform graficului stabilit Furnizarea de informații Secretariatului	Organizarea ședințelor și distribuirea materialelor <i>Termen:</i> cel puțin cu 4 zile înainte de ședință Asigurarea	Analiza succeselor obținute și a problemelor identificate Adoptarea de hotărâri pe	Este informată <i>Termen:</i> trimestrial

1	2	3	4	5
	<i>Termen:</i> la solicitare	transparenței ședințelor prin invitarea mass-mediei, plasarea pe site a comunicatelor de presă, a rapoartelor și a hotărârilor adoptate <i>Termen:</i> în 3 zile după ședință	marginea acestora <i>Termen:</i> în cadrul ședinței	
6. Raport anual de evaluare	Furnizarea informațiilor solicitate <i>Termen:</i> la solicitare	Asistarea Grupului de monitorizare în pregătirea raportului <i>Termen:</i> ianuarie-februarie, luna următoare anului supus evaluării	Aprobarea structurii raportului, elaborarea proiectului de raport și plasarea pe pagina web a Grupului de monitorizare <i>Termen:</i> până la 15 ianuarie Examinarea și completarea raportului cu obiectivele parvenite <i>Termen:</i> până la 1 februarie Mediatizarea și remiterea raportului către Parlament spre informare <i>Termen:</i> până la 10 februarie	Dezbateri / identificarea succesorilor și luarea deciziilor referitoare la politicile anticorupție <i>Termen:</i> până la 25 februarie
7. Conferința Națională Anticorupție	Participarea la lucrările conferinței <i>Termen:</i> prima decadă a lunii decembrie	Organizarea conferinței <i>Termen:</i> inițierea lucrărilor începând cu 1 octombrie, anual	Luarea deciziilor privitoare la agenda conferinței <i>Termen:</i> cel târziu până la 15 noiembrie Participarea activă la lucrările conferinței	Participarea la lucrări, prezentarea rezoluției conferinței <i>Termen:</i> în cadrul lucrărilor, inclusiv în ziua de încheiere a conferinței

484 D E C R E T
privind acordarea cetățeniei Republicii Moldova

În temeiul art. 88 lit. c) din Constituția Republicii Moldova și al art. 17 din Legea cetățeniei Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă:**

Articol unic. - Se aprobă acordarea cetățeniei Republicii Moldova următoarelor persoane:

1. FARADJEV Saiasat, născut în 1969 în Republica Azerbaidjan, domiciliat în Republica Moldova.

2. KABA Abdul Hamid, născut în 1977 în Republica Arabă Siriană, domiciliat în Republica Moldova.

3. SIAD Luoy, născut în 1975 în Republica Sudan, domiciliat în Republica Moldova.

4. WARDEH Tarek, născut în 1966 în Republica Arabă Siriană, domiciliat în Republica Moldova.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 299-VI. Chișinău, 28 septembrie 2011.

485 D E C R E T
cu privire la unele probleme privind cetățenia Republicii Moldova

În temeiul art. 88 lit. c) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă:**

Art. 1. - Se aprobă redobândirea cetățeniei Republicii Moldova următoarelor persoane:

1. LAZ Veaceslav, născut în 1955 în Ucraina, domiciliat în Republica Moldova.

2. MAIACOV Valerii, născut în 1956 în Ucraina, domiciliat în Republica Moldova.

3. ROȘCA Iurie, născut în 1976 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Moldova.

4. SHISHKAN Valentin, născut în 1967 în Republica Moldova, domiciliat în Federația Rusă.

Art. 2. - Se abrogă punctul 29 din Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 849-IV din 21 noiembrie 2006, partea referitoare la aprobarea renunțării la cetățenie pentru domnul Nicolai MARTÎNIUC.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 300-VI. Chișinău, 28 septembrie 2011.

486 D E C R E T
privind aprobarea renunțării la cetățenia Republicii Moldova

În temeiul art. 88 lit. c) din Constituția Republicii Moldova și al art. 22 din Legea cetățeniei Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă:**

Articol unic. - Se aprobă renunțarea la cetățenia Republicii Moldova următoarelor persoane:

1. ALEXEEV Alexandr, născut în 1966 în Federația Rusă, domiciliat în Federația Rusă.

2. ANTOCI Nina, născută în 1937 în Republica Belarus, domiciliată în Republica Belarus.

3. AXENOVICI Vladimir, născut în 1978 în Federația Rusă, domiciliat în Republica Belarus.

4. BABINETȘCHI Alexandru, născut în 1979 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Belarus cu fiica BABINETȘCAIA Ecaterina, născută în 2003 în Republica Belarus.

5. BARKOVSKII Veaceslav, născut în 1960 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

6. BEFUS Nichita, născut în 1990 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

7. BEGU Tatiana, născută în 1982 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

8. BOZIAN Vladimir, născut în 1982 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Austria.

9. BURD Lilia, născută în 1987 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

10. BURDUNIUC Petru, născut în 1991 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Belarus.

11. CALENTIONAC Vasilii, născut în 1956 în Republica Belarus, domiciliat în Republica Belarus.

12. CARAMAN Irina, născută în 1961 în Republica Moldova, domiciliată în Regatul Țărilor de Jos cu

fiica CARAMAN Natalia, născută în 1992 în Republica Moldova.

13. CAUNOVA-VOSNER Ludmila, născută în 1964 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Slovenia.

14. CAZACU Corneliu, născut în 1970 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Cehă.

15. CAZACU Nadejda, născută în 1975 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Cehă cu fiii CAZACU Ioan-Alex și CAZACU Viktor, născuți în 1995 în Republica Moldova și, respectiv, în 2001 în Republica Cehă.

16. CHIROV Ilia, născut în 1954 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Belarus.

17. CHIROV Leonid, născut în 1980 în Republica Belarus, domiciliat în Republica Belarus.

18. CHIROV Nicolai, născut în 1976 în Republica Belarus, domiciliat în Republica Belarus.

19. CHIROVA Anna, născută în 1955 în Republica Belarus, domiciliată în Republica Belarus.

20. COVALCIUC Alexei, născut în 1992 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

21. COVALICIUC Feodora, născută în 1942 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Belarus.

22. COVALCIUC Iurii, născut în 1966 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

23. COVALCIUC Marina, născută în 1967 în Turkmenistan, domiciliată în Republica Federală Germania.

24. COVALCIUC Tatiana, născută în 1969 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Belarus.

25. COVZUN Nicolai, născut în 1962 în Republica Belarus, domiciliat în Republica Belarus.

26. CRUPȘCHI Ivan, născut în 1988 în Republica

Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

27. CUDREASOVA Anastasia, născută în 1983 în Republica Belarus, domiciliată în Republica Federală Germania.

28. DIVISENCO Constantin, născut în 1977 în Republica Kazahstan, domiciliat în Republica Kazahstan.

29. DULOVA Elena, născută în 1960 în Federația Rusă, domiciliată în Republica Federală Germania.

30. DUNDOVA Natalia, născută în 1982 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Cehă.

31. ERMACOV Oleg, născut în 1933 în Federația Rusă, domiciliat în Republica Belarus.

32. FEDORENCO Stanislav, născut în 1985 în Republica Moldova, domiciliat în Federația Rusă.

33. FOCA Eugen, născut în 1979 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania cu fiul FOCA Matei Horațiu, născut în 2007 în Republica Federală Germania.

34. FONDOS Dumitru, născut în 1983 în Republica Moldova, domiciliat în România.

35. GANTIMUROV Vasili, născut în 1957 în Ucraina, domiciliat în Republica Kazahstan.

36. GARAGA Vasile, născut în 1957 în Republica Moldova, domiciliat în Federația Rusă.

37. GAULIEN-DUBCOVA Tatiana, născută în 1962 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

38. GAVDIUC Tatiana, născută în 1973 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

39. GHERBANOVSCI Arcadie, născut în 1963 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

40. GHETTINGHER Galina, născută în 1985 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu fiul HETTINGER Egor Edgard, născut în 2008 în Republica Federală Germania.

41. GROZA Ion, născut în 1974 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Slovenia.

42. HILDEBRANDT Tatiana, născută în 1973 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

43. HORVATH Elena, născută în 1956 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Austria.

44. IAROȘEVSCI Alexandr, născut în 1978 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

45. JALOBIA Irina, născută în 1992 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

46. JALOBIA Tatiana, născută în 1973 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu fiica JALOBIA Anna, născută în 1994 în Republica Moldova.

47. JUNCO Mariana, născută în 1975 în Republica Moldova, domiciliată în Regatul Țărilor de Jos.

48. KAESTNER Cristina, născută în 1979 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

49. KAPS Jana, născută în 1966 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

50. KIOSSE Nina, născută în 1972 în Ucraina, domiciliată în Republica Belarus cu fiica KIOSSE Anastasia, născută în 2002 în Republica Moldova.

51. KLEIN Ruslan, născut în 1975 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania, cu fiul KLEIN Artiomi și cu fiica KLEIN Celina, născuți în 1998 în Republica Moldova și, respectiv, în 2005 în Republica Federală Germania.

52. KOTRBATA Domnica, născută în 1974 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Cehă.

53. KRONHARDT Natalia, născută în 1959 în Ucraina, domiciliată în Republica Federală Germania.

54. LAINER Aliona, născută în 1975 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu

fiica LAINER Maria și cu fiul LAINER Sergej, născuți în 1997 în Republica Moldova și, respectiv, în 2006 în Republica Federală Germania.

55. LAINER Serghei, născut în 1975 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

56. MACAREVICI Ana, născută în 1987 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Belarus.

57. MACAREVICI Daniel, născut în 1992 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Belarus.

58. MACAREVICI Ghenadi, născut în 1962 în Republica Belarus, domiciliat în Republica Belarus.

59. MACAREVICI Larisa, născută în 1964 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Belarus.

60. MACINSCAIA Arina, născută în 1976 în Republica Moldova, domiciliată în Federația Rusă.

61. MACKE Natalia, născută în 1980 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu fiul MACKE Augustin, născut în 1999 în Republica Moldova.

62. MALTEV Artiomi, născut în 1989 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

63. MARCHITANT Artiomi, născut în 1988 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

64. MARTÎNIUC Dmitri, născut în 1978 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

65. MELNICIUC Nicoli, născută în 2005 în Ucraina, domiciliată în Ucraina.

66. MEZNAR Aliona, născută în 1979 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Slovenia.

67. NECEAEVA Vera, născută în 1981 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

68. NEGRU Irina, născută în 1958 în Republica Moldova, domiciliată în Regatul Țărilor de Jos.

69. OCLEI Vladlen, născut în 1973 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

70. PAVLOV Ilie, născut în 1991 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Letonă.

71. PERȚOVA Mariana, născută în 1973 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Cehă.

72. PINCIUC Zinaida, născută în 1983 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Slovenia.

73. POLEAK Efim, născut în 1948 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

74. POLEAK Ludmila, născută în 1952 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

75. POTOČNIK Alla, născută în 1984 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Slovenia.

76. PRIHODCENCO Tatiana, născută în 1963 în Republica Moldova, domiciliată în Ucraina.

77. RAIZBERG Anastasia, născută în 1988 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

78. ROSHIDTSCHENKO Irina, născută în 1974 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

79. ROTUNDU Liviu, născut în 1981 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

80. RUBANOV Vladimir, născut în 1979 în Republica Moldova, domiciliat în Federația Rusă.

81. SAPONARI Alexei, născut în 1989 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

82. SAPONARI Svetlana, născută în 1986 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

83. SAVA Ala, născută în 1992 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

84. SAVA Inga, născută în 1973 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

85. SIRCHIS Dumitru, născut în 1968 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

86. SIRCHIS Galina, născută în 1975 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu

fiul SIRCHIS Alexandr și cu fiica SIRCHIS Darina, născuți în 1997 și, respectiv, în 1999 în Republica Moldova.

87. SLIVCA Alexandr, născut în 1962 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Lituania.

88. SOCOLENCO Nicolai, născut în 1977 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

89. STECKKONIG Irina, născută în 1977 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania cu fiul STECKKONIG Marcel, născut în 2009 în Republica Federală Germania.

90. STROHSCHIEIN Larisa, născută în 1950 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

91. SUBBOTINA Oxana, născută în 1986 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Letonă cu fiica SUBBOTINA Stefania, născută în 2010 în Republica Letonă.

92. SURUCEANU Djulietta, născută în 1986 în Republica Moldova, domiciliată în Federația Rusă.

93. ȘARAEVA Tatiana, născută în 1978 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

94. TOROPOVA Olesea, născută în 1982 în Republica Moldova, domiciliată în Federația Rusă.

95. TREMPER Galina, născută în 1978 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

96. TVERDOHLEBOVA Iana, născută în 1989 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

97. UITU Serghei, născut în 1977 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

98. VASILCENCO Evghenia, născută în 1986 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Bulgaria.

99. VERBENCO Svetlana, născută în 1993 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

100. VILLER Andrei, născut în 1971 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

101. VOHL Natalia, născută în 1978 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

102. VRADI Alexandru, născut în 1977 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

103. ZIEGLER Liuba, născută în 1964 în Republica Moldova, domiciliată în Republica Federală Germania.

104. ZLATOV Oleg, născut în 1976 în Republica Moldova, domiciliat în Republica Federală Germania.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 301-VI. Chișinău, 28 septembrie 2011.

487 D E C R E T
pentru inițierea negocierilor asupra proiectului
Comunicatului comun cu privire la stabilirea relațiilor
diplomatice între Republica Moldova și Tuvalu

În temeiul art. 86 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și al art. 7 din Legea cu privire la tratatele internaționale ale Republicii Moldova

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Articol unic. – Se dispune inițierea negocierilor asupra proiectului Comunicatului comun cu privire la stabilirea relațiilor diplomatice între Republica Moldova și Tuvalu.

Marian LUPU

Nr. 302-VI. Chișinău, 28 septembrie 2011.

488 D E C R E T
privind conferirea „Ordinului Republicii” Universității
de Stat din Moldova

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – În semn de înaltă apreciere a meritelor deosebite în dezvoltarea învățămîntului universitar și în

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

promovarea reformelor în domeniu, pentru contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare și a tinerilor savanți și pentru activitate metodico-științifică prodigioasă, Universității de Stat din Moldova i se conferă „Ordinul Republicii”.

Marian LUPU

Nr. 303-VI. Chișinău, 30 septembrie 2011.

489

D E C R E T

privind acordarea deplinei puteri domnului Valeriu LAZĂR, viceprim-ministru, ministru al economiei

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și al art. 9 alin. (1) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Domnului Valeriu LAZĂR, viceprim-mi-

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 304-VI. Chișinău, 30 septembrie 2011.

nistru, ministru al economiei, i se acordă deplinele puteri pentru a semna, în numele Republicii Moldova, Declarația pentru aderarea la Memorandumul de Înțelegere privind aspectele sociale în contextul Comunității Energetice.

Marian LUPU

490

D E C R E T

privind conferirea de distincții de stat

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Pentru muncă îndelungată și prodigioasă, contribuție remarcabilă la dezvoltarea social-economică a țării și cu prilejul Zilei internaționale a oamenilor în vîrstă, se conferă:

„Ordinul de Onoare”

domnului Andrei CANSCHII

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 305-VI. Chișinău, 30 septembrie 2011.

doamnei Galina CIUBARĂ
domnului Pavel COJUHARI
doamnei Ecaterina GROSU;

Ordinul „Gloria Muncii”

doamnei Valentina AXIUC
domnului Dumitru GORTOLOMEI
doamnei Ludmila ROTĂRAȘ.

Marian LUPU

RECTIFICARE

În Decretul nr. 297-VI din 28 septembrie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 164-165 din 4 octombrie 2011) cifra „2” se va citi „21”.

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova**22****HOTĂRÎRE**

**privind controlul constituționalității
articolului 18 alin. (3) din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie
2006 privind Institutul Național al Justiției
(Sesizarea nr. 21a/2011)**

**În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuiind în componența:
DI Dumitru PULBERE, președinte,
DI Alexandru TĂNASE, judecător-raportor,
DI Victor PUȘCAȘ,
Dna Elena SAFALERU,
Dna Valeria ȘTERBEȚ, judecători,**

cu participarea dnei Dina Musteață, grefier,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 11 iulie 2011,
înregistrată la aceeași dată, completată la 22 iulie 2011 și
concretizată la 28 iulie 2011,

Examinînd sesizarea menționată la 13 septembrie 2011
în ședință plenară publică,

Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberînd la 13 septembrie 2011 în ședință plenară
închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, adoptată la această
dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea
Constituțională la 11 iulie 2011 în temeiul articolelor 25 alin. (1)
lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.
(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale de deputatul în
Parlament, dl Serghei Sirbu, privind controlul constituționa-
lității articolului 18 alin. (3) din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie
2006 privind Institutul Național al Justiției, potrivit căruia
„[...] *Absolvenții care nu au promovat concursul pentru
suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror sînt
obligați să participe la concurs timp de 3 ani după absolvirea
Institutului. La expirarea acestui termen, absolventul nu mai
poate participa la concurs în baza mediei generale obținute
la examenele de absolvire a Institutului [...]*”.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că restricțio-
narea dreptului absolvenților Institutului Național al Justiției
de a participa la concursul pentru suplinirea funcțiilor de
judecător, respectiv de procuror, la o perioadă de 3 ani,
care începe a curge din momentul absolvirii acestei insti-
tutii, încalcă dreptul de proprietate, dreptul la instruire și
dreptul de a accede la o funcție publică, fiind incompatibilă
cu prevederile articolelor 16, 35 alin.(1), 39 alin. (2), 46 și
54 din Constituție.

3. La 22 iulie 2011 sesizarea a fost completată cu
arguminte adiționale.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 26 iulie 2011
sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia
fondul cauzei.

5. La 28 iulie 2011 autorul sesizării a concretizat
obiectul acesteia, solicitînd Curții Constituționale să supună
controlului constituționalității întreg cuprinsul alineatului
(3) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al
Justiției.

6. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională
a solicitat opiniile Parlamentului și Guvernului.

7. În ședința plenară publică a Curții, autorul sesizării a
fost reprezentat de dl Gheorghe Mițu. Parlamentul a fost
reprezentat de dnii Ion Creangă, șef al Direcției juridice a
Secretariatului Parlamentului și Sergiu Chirică, consultant
principal în cadrul aceleiași direcții. Guvernul a fost repre-
zentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

8. Prevederile relevante ale Constituției sînt următoarele:

Articolul 4**Drepturile și libertățile omului**

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și liber-
tățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu
Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu
celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele
privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care
Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate
au reglementările internaționale.”

Articolul 16**Egalitatea**

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o
îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii
și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționa-
litate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență
politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 35**Dreptul la învățătură**

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul
general obligatoriu, prin învățămîntul liceal și prin cel profe-
sional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme
de instruire și de perfecționare. [...]”

Articolul 39**Dreptul la administrare**

„[...]”

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o
funcție publică.”

Articolul 46**Dreptul la proprietate privată și protecția
acesteia**

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele
asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză
de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și
prealabilă despăgubire. [...]”

Articolul 54**Restringerea exercițiului unor drepturi sau al
unor libertăți**

„[...]”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi
supus altor restrîngerii decît celor prevăzute de lege, care
corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului inter-
național și sînt necesare în interesele securității naționale,
integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii
publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infrac-
țiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor
persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale
sau garantării autorității și imparțialității justiției.[...]”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.152-XVI din 8 iunie
2006 privind Institutul Național al Justiției (M.O. nr.102-
105/484, 2006) sînt următoarele:

Articolul 1**Scopul legii**

„Scopul prezentei legi este constituirea Institutului
Național al Justiției și determinarea statutului lui juridic,
stabilirea principiilor de organizare și funcționare a acestuia,
a modului de formare inițială a viitorilor judecători și
procurori și de formare profesională continuă a judecătorilor

și procurorilor în funcție, a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției.”

Articolul 18

Numirea în funcție

„(1) Absolvenții Institutului sînt obligați să participe la concursul pentru suplinirea funcției de judecător, respectiv de procuror, în modul prevăzut de Legea cu privire la statutul judecătorului, respectiv de Legea cu privire la Procuratură.

(2) Absolvenții care participă la concurs aleg, în ordinea descrescătoare a mediei generale obținute la examenele de absolvire, posturile de judecător, respectiv de procuror scoase la concurs.

(3) Absolvenții care nu au promovat concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror sînt obligați să participe la concurs timp de 3 ani după absolvirea Institutului. La expirarea acestui termen, absolventul nu mai poate participa la concurs în baza mediei generale obținute la examenele de absolvire a Institutului.

(4) În cazul în care absolventul, din motive neîntemeiate, nu participă la concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror, Consiliul poate solicita restituirea în contul Institutului a bursei primite pe perioada formării inițiale.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (M.O. nr.230-232/840, 2008) sînt următoarele:

Articolul 2

Noțiuni de bază

„[...]”

funcție publică – ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică; [...]

funcție de demnitate publică – funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct în urma alegerilor organizate sau, indirect, prin numire în condițiile legii;”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (M.O. nr.194-196/637, 2010) sînt următoarele:

Articolul 3

Sfera de aplicare a prezentei legi

„(1) Prevederile prezentei legi se aplică persoanelor cu funcții de demnitate publică specificate în anexă la prezenta lege. [...]”

Articolul 6

Ocuparea funcției de demnitate publică

„(1) Ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri sau prin numire, în condițiile legii. [...]”

(4) Pentru ocuparea unor funcții de demnitate publică prin numire se organizează concurs în condițiile legii. [...]”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (M.O. nr. 59-60/664, 1995; republicată în M.O. nr. 117-119/946, 2002) sînt următoarele:

Articolul 6

Condițiile pentru a candida la funcția de judecător

„(1) La funcția de judecător poate candida persoana care deține cetățenia Republicii Moldova, are domiciliul în țară și întrunește următoarele condiții:

- a) are capacitate de exercițiu;
- b) este licențiată în drept;
- c) a absolvit Institutul Național al Justiției;
- d) nu are antecedente penale și se bucură de o bună reputație;
- e) cunoaște limba de stat;
- f) este aptă din punct de vedere medical să exercite

funcția, conform atestatului medical de sănătate eliberat de comisia specializată a Ministerului Sănătății și Protecției Sociale.”

13. Prevederile relevante ale Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură (M.O. nr. 126-128/418, 2010) sînt următoarele:

Articolul 36

Condițiile de numire în funcția de procuror

„(1) Poate fi numită în funcția de procuror persoana care întrunește următoarele condiții:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliată pe teritoriul ei;
- b) are capacitate de exercițiu deplină;
- c) este licențiată în drept;
- d) are vechimea în muncă necesară pentru a fi numită în funcția respectivă și se bucură de o bună reputație sau a absolvit cursurile de formare inițială a procurorilor la Institutul Național al Justiției;
- e) nu are antecedente penale;
- f) cunoaște limba de stat;
- g) este aptă din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor.”

14. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O. nr.54-55/502, 1997), în continuare – “Convenția Europeană”, sînt următoarele:

Articolul 1 din Protocolul adițional

Protecția proprietății

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenziilor.”

Articolul 2 din Protocolul adițional

Dreptul la instruire

„Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care le va asuma în domeniul educației și învățămîntului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățămînt conform convingerilor lor religioase și filozofice.”

ÎN DREPT

15. La 8 iunie 2006 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.152-XVI privind Institutul Național al Justiției.

16. La 31 martie 2009, odată cu absolvirea primei promoții a Institutului Național al Justiției, a intrat în vigoare cerința absolvirii acestei instituții pentru a candida la funcția de judecător/procuror.

17. Autorul sesizării consideră că restricționarea dreptului absolvenților Institutului Național al Justiției de a participa la concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror, la o perioadă de 3 ani, care începe a curge din momentul absolvirii acestei instituții, contravine prevederilor articolelor 16, 35 alin. (1), 39 alin. (2), 46 și 54 din Constituție, precum și articolelor 1 și 2 din Protocolul adițional la Convenția Europeană.

18. Curtea reține că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia.

19. În același timp, Curtea notează că, prin decizia din

26 iulie 2011 cu privire la admisibilitatea sesizării, a abordat problema de constituționalitate atît prin prisma principiilor consacrate în Constituție și în dreptul intern, cît și a celor statuate în dreptul internațional și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea Europeană”).

20. În acest sens, Curtea a reținut că articolul 4 din Constituție dispune că:

„[...] dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță [...] cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. [...]”

21. În ceea ce privește aplicarea articolului 4 din Constituție, prin Hotărîrea nr. 55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale articolului 4 din Constituția Republicii Moldova (M.O. nr.118-119/64,1999), Curtea Constituțională a statuat că:

„[...] această prevedere comportă consecințe juridice, presupunînd, mai întîi, că organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională [...], sînt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional [...], acordînd, în caz de neconcordanță, prioritate prevederilor internaționale. [...]”

22. În aceeași ordine de idei, în Hotărîrea nr. 10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărîrii nr. 16 din 28 mai 1998 „Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr. 39 din 9 iulie 2001 (M.O. nr. 58-60/9, 2010), Curtea Constituțională a menționat că:

„[...] **practica jurisdicțională internațională [...] este obligatorie** pentru Republica Moldova, ca stat care a aderat la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. [...]”

23. În ceea ce privește aprecierea juridică a problemelor de compatibilitate cu prevederile Constituției și ale Convenției Europene, Curtea Constituțională consideră relevante Hotărîrile nr. 9 din 20 mai 2008 (M.O. nr.99-101/7, 2008), nr. 26 din 23 noiembrie 2010 (M.O. nr.235-240/27, 2010) și nr. 30 din 23 decembrie 2010 (M.O. nr.1-4/2, 2011).

24. Astfel, prin Hotărîrea nr. 9 din 20 mai 2008 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederii pct. 3) alin. (1) art. 401 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Curtea Constituțională a analizat accesul părții vătămate la justiția penală prin prisma drepturilor procedurale garantate de articolele 2 și 3 din Convenția Europeană:

„[...] Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale admite stabilirea prin legislația internă a limitărilor dreptului de acces la o instanță judiciară cu condiția **ca limitările să nu afecteze dreptul în substanța sa, să urmărească un scop legitim, să existe un raport de proporționalitate între măsurile restrictive și scopul urmărit.**”

Curtea reține că această condiție nu este respectată prin prevederea pct.3) alin.(1) art.401 CPP și subliniază că este responsabilitatea statului ca prin legislația sa să instituie toate garanțiile necesare pentru ca persoana să se simtă protejată, oferindu-i șansa sigură de a-și revendica în justiție un drept constituțional lezată, indiferent de faptul dacă este inculpat sau parte vătămată, dacă procesul a fost declanșat la inițiativa sa sau a altei persoane. [...]”

25. Prin Hotărîrea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) al articolului 63 din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a examinat în mod prioritar constituționalitatea normei în cauză prin prisma compatibilității cu drepturile garantate de Convenția Europeană și cu jurisprudența Curții Europene în domeniu. Astfel, Curtea a notat că:

„[...] Potrivit alin.(1) art.4 din Constituție, Curtea Constituțională are obligația de a interpreta și aplica dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Norma constituțională nu obligă Curtea să acorde

prioritate prevederilor tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, ci o obligă să țină cont de ele în procesul interpretării normelor constituționale.

În baza acestui raționament, Curtea Constituțională va analiza textul contestat din lege, raportat la circumstanțele concrete ale cauzei penale, prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luînd în considerare prevederile Convenției și jurisprudența în domeniu a Curții Europene a Drepturilor Omului. [...]”

26. De asemenea, prin Hotărîrea nr. 30 din 23 decembrie 2010 pentru controlul constituționalității art. 16 alin.(1) lit.g) din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, cu modificările și completările ulterioare, Curtea a reconfirmat același principiu de aplicabilitate directă a Convenției Europene și a jurisprudenței Curții Europene în materia interpretărilor și soluțiilor constituționale:

„[...] Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, a decis că este admisibil un tratament diferențiat bazat pe o caracteristică legată de vîrstă atunci cînd, avînd în vedere natura unei activități profesionale sau condițiile de exercitare a acesteia, caracteristica în cauză constituie o cerință profesională esențială și determinantă.

Cu privire la notari, medicii licențiați, avocați etc. și alte profesii liberale Curtea Europeană a statuat că aceștia pot pretinde cel puțin anumite drepturi specifice în sensul Convenției și competența acestora este destul de limitată, de strictă interpretare (cauza *O.V.R. v. Rusia*, nr.44319/98). În cauza *X v. Republica Federativă a Germaniei*, nr.8410/78, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că diferența faptică ce ar exista între situația notarilor și situația altor liber-profesioniști este pe deplin justificată, avînd în vedere că notarii exercită funcțiile speciale de înfăptuire a justiției și beneficiază de competențe quasi-exclusive de înregistrare a actelor. [...]”

27. Guvernul, în opinia scrisă prezentată Curții și menținută în ședința publică, referindu-se la jurisprudența Curții Constituționale, solicită Curții nu numai să ia în considerare raționamentele Curții Europene, dar și să aplice aceleași principii și să argumenteze în modul potrivit.

28. Curtea acceptă concluzia Guvernului că, apreciînd în cumal raționamentele rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, urmează a se deduce că jurisprudența Curții Europene și prevederile Convenției Europene nu numai că au o relevanță și orientează una sau o altă soluție a Curții Constituționale, dar în anumite circumstanțe joacă rolul principal și direcționează examinarea litigiului constituțional. În special, acest lucru este valabil atunci cînd litigiul constituțional privește în substanță problema garantării sau respectării unui drept constituțional consacrat de Constituție și de Convenția Europeană.

29. Prin urmare, Curtea Constituțională va analiza textul contestat din lege prin prisma normelor constituționale invocate de autorul sesizării, luînd în considerare prevederile Convenției Europene și jurisprudența în domeniu a Curții Europene.

30. În acest context, Curtea reține faptul că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o semnificație autonomă și urmează a fi examinate prin raportare la un drept fundamental garantat de Constituție. Prin urmare, avînd în vedere argumentele autorului sesizării, Curtea va examina pretinsa încălcare a articolului 46 combinat cu articolul 54 din Constituție, încălcarea articolului 35 din Constituție separat, iar încălcarea articolului 39 combinat cu articolul 16 din Constituție.

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 46 COMBINAT CU ARTICOLUL 54 DIN CONSTITUȚIE

31. Autorul sesizării pretinde că norma supusă controlului constituționalității încalcă articolul 46 din Constituție, care prevede următoarele:

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.”

A. Argumentele autorului sesizării

32. Autorul sesizării consideră că norma articolului 46 din Constituție urmează a fi aplicată în coroborare cu prevederile articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, care garantează dreptul de proprietate, și jurisprudența Curții Europene în domeniu.

33. Potrivit autorului sesizării, în lumina jurisprudenței Curții Europene, atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției dă naștere pentru titularul său la o „speranță legitimă” și rezonabilă cu privire la posibilitatea obținerii venitului ce rezultă din exercitiul activității care-i face obiectul, fiind astfel un „bun” în sensul dreptului protejat de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană.

34. În acest context, autorul sesizării susține că privarea titularilor atestatului de absolvire a Institutului Național al Justiției de dreptul de a participa la concurs după expirarea unei perioade atât de scurte de timp constituie o restrângere a dreptului de proprietate care, deși prevăzută de lege, nu este făcută pentru un interes de utilitate publică și nu este proporțională, nefiind astfel necesară într-o societate democratică.

35. În același timp, autorul sesizării menționează că Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului și Legea nr. 296-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură nu restricționează dreptul de a candida la funcția de judecător/procuror cu expirarea unei anumite perioade din momentul absolvirii Institutului Național al Justiției și nu conține nici o referință la Legea privind Institutul Național al Justiției. În opinia autorului sesizării, prevederea supusă controlului constituționalității nu se încadrează în parametrii de tehnică legislativă, deoarece Legea privind Institutul Național al Justiției nu ar trebui să conțină prevederi referitoare la condițiile de participare la concursul pentru suplinirea funcției de judecător/procuror, acestea fiind obiectul de reglementare al altor acte legislative.

36. De asemenea, autorul sesizării susține că această situație este contrară principiului garantării drepturilor deja dobândite, consacrat de teoria generală a dreptului, actele juridice naționale și internaționale.

B. Argumentele autorităților

37. În ședința publică a Curții, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au pledat pentru excluderea absolvenților Institutului Național al Justiției din categoria persoanelor care beneficiază de garanțiile articolului 46 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană. În acest sens, aceștia au afirmat că raporturile dintre absolvenții Institutului Național al Justiției și stat țin de exercitarea unor funcții sau atribuții publice și chiar dacă aparent ar putea implica interpretări prin prisma aplicabilității drepturilor omului, nu pot fi de *jure* incluse în sfera de reglementare a articolelor care garantează drepturi și libertăți fundamentale.

38. Reprezentanții Parlamentului și Guvernului au contestat, de asemenea, că absolvenții Institutului Național al Justiției ar avea un „bun” în sensul articolului 46 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, afirmând că atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției ar fi un act administrativ și că nu ar da naștere unor „speranțe legitime” pentru titularii săi de a obține o funcție publică. În opinia acestora, doar certitudinea obținerii unui post public dă naștere unei „speranțe legitime”.

39. În același sens, Parlamentul și Guvernul consideră că, atunci când o persoană aplică pentru studii la Institutul Național al Justiției, ea cunoaște și acceptă condițiile impuse prin lege. Odată acceptate aceste condiții, ea nu mai poate pretinde anumite „speranțe legitime”, din moment ce îi este clar din lege că studiile la Institut nu îi oferă în fapt „accesul

nelimitat” la o funcție publică, ci o plasează în condiții mai favorabile la desfășurarea concursului. În opinia acestora, prin instituirea unui termen de aplicare și participare la concurs, norma contestată a echilibrat situația cu accesul altor persoane (neabsolvenți ai Institutului) la funcția de judecător/procuror și a înlăturat un posibil monopol al absolvenților Institutului în această sferă.

C. Aprecierea Curții**1. Principii generale**

40. În viziunea Curții, este de netăgăduit că dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție, reprezintă, în substanță, dreptul persoanei la respectarea bunurilor sale, mobile și imobile.

41. Ținând cont de constatările de la § 27-29 supra și urmînd practica sa anterioară (a se vedea § 19-26), Curtea va aplica raționamentele degajate din jurisprudența Curții Europene în acest domeniu.

42. În acest context, Curtea ține să reamintească principiile generale menționate de Curtea Europeană în Hotărîrea *Balan v. Moldova* (cererea nr.19247/03, hotărîrea din 29 ianuarie 2008):

„[...] 29. Curtea reiterează că articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție nu garantează dreptul de a dobîndi proprietăți (a se vedea *Kopecky v. Slovacia* [GC], nr. 44912/98, §35, ECHR 2004-IX, și *Van der Mussele v. Belgia*, hotărîre din 23 noiembrie 1983, Seria A nr. 70, p. 23, §48). Mai mult, „un reclamant poate pretinde o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție doar dacă și în măsura în care deciziile contestate se referă la „bunurile” sale în sensul acestei prevederi. „Bunurile” pot fi fie „bunuri existente”, fie bunuri, inclusiv pretenții, în privința cărora reclamantul poate susține că are cel puțin o „speranță legitimă” că va obține dobîndirea efectivă a unui drept de proprietate. *Per a contrario*, speranța că va fi recunoscut un drept de proprietate care nu a putut fi exercitat în mod efectiv nu poate fi considerată un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1, la fel ca și în cazul unei pretenții condiționate care poate dispărea ca rezultat al neîndeplinirii unei condiții” (a se vedea *Kopecky*, citată mai sus, §35; *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germania* [GC], nr. 42527/98, §§ 82-83, ECHR 2001-VIII; și *Grazinger și Grazingerova v. Republica Cehă* (dec.) [GC], nr. 39794/98, §69, ECHR 2002-VII).

30. Conceptul de „bun”, la care se face referire în prima parte a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, are un sens autonom care nu se limitează la proprietatea asupra unor bunuri materiale și este independent de clasificarea formală din dreptul național: unele drepturi și interese care constituie patrimoniu pot fi, de asemenea, privite ca „drepturi de proprietate” și, astfel, ca „bunuri” în sensul acestei prevederi. Chestiunea care trebuie examinată în fiecare cauză este dacă circumstanțele cauzei, examinate în ansamblu, ofereau reclamantului un drept asupra unui interes material protejat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 (a se vedea *Iatridis v. Grecia*, [GC], nr. 31107/96; *Beyeler v. Italia* [GC], nr. 33202/96, §100, ECHR 2000-I; *Broniowski v. Polonia* [GC], nr. 31443/96, §129, ECHR 2004-V; și *Anheuser-Busch Inc. v. Portugalia* [GC], nr. 73049/01, §63, ECHR 2007-...).

31. În anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate, de asemenea, să se bucure de protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Astfel, acolo unde interesul cu privire la proprietate face parte din natura pretenției, persoana care o invocă poate fi privită ca avînd o „speranță legitimă” dacă există o bază suficientă pentru acest interes în dreptul național, spre exemplu cînd există o jurisprudență stabilită a instanțelor judecătorești care s-o confirme (a se vedea *Kopecky*, citată mai sus, §52). Totuși, nu există o speranță legitimă acolo unde există o dispută privind interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale și unde pretențiile reclamantului sînt ulterior respinse de către instanțele judecătorești naționale (a se vedea *Kopecky*, citată mai sus, §50). [...]”

43. Aceleași principii au fost reiterate de Curtea Europeană în Hotărîrea *Cazacu v. Moldova* (cererea nr. 40117/02, hotărîrea din 23 octombrie 2007, a se vedea §§ 37-38).

2. Aplicarea acestor principii în prezenta cauză**a) Dacă absolvenții Institutului Național al Justiției au un „bun”, în sensul articolului 46 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană**

44. Parlamentul și Guvernul au contestat faptul că atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției și speranța titularilor acestora de a obține o funcție publică constituie un „bun” în sensul articolului 46 din Constituție și articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană.

45. Curtea Constituțională reiterează că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat, cu valoare de principiu, că noțiunea de „bunuri” din articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană are o semnificație autonomă, fiind independentă de clasificarea formală din dreptul național și că aceasta nu se limitează numai la proprietatea asupra unor bunuri corporale. Astfel, chestiunea care trebuie examinată în fiecare cauză este dacă circumstanțele cauzei, examinate în ansamblu, oferă persoanelor vizate un drept asupra unui interes material protejat de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană.

46. Curtea notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, licența de a desfășura o anumită activitate a fost în mod constant considerată un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, în măsura în care oferă persoanelor vizate un drept asupra unui interes material și aceasta indiferent de faptul dacă actul este de natură administrativă (a se vedea *Bimer S.A. v. Moldova*, nr. 15084/03, §49, 10 iulie 2007 și *Megadat.com SRL v. Moldova*, nr. 21151/04, §§ 62-63, 8 aprilie 2008).

47. În același sens, Curtea Europeană a considerat că licența unui avocat sau cea a unui expert contabil este un „bun” garantat de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, ținând cont de faptul că implică elemente patrimoniale ce permit obținerea unor venituri (a se vedea *H v. Belgia*, hotărâre din 30 noiembrie 1987, Seria A nr. 127-B, § 47, și *van Marle și alții v. Olanda* din 26 iunie 1986, Seria A nr. 101, p. 13, § 41).

48. Raționând *mutatis mutandis*, Curtea Constituțională consideră că dreptul pe care îl implică deținerea atestatului de absolvire a Institutului Național al Justiției poate fi asimilat dreptului de proprietate consacrat de articolul 46 din Constituție și articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană deoarece, grație activității la care îi permite să acceadă, titularul acestuia are posibilitatea de a obține venituri, implicând astfel un interes material în sensul dreptului garantat de Constituție și Convenția Europeană.

49. Curtea observă că alineatul (2) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al Justiției dispune că „absolvenții care participă la concurs aleg, în ordinea descrescătoare a mediei generale obținute la examenele de absolvire, posturile de judecător, respectiv de procuror scoase la concurs”. În acest context, este evident că procedura în fața Consiliului Superior al Magistraturii/Consiliului Superior al Procurorilor nu este un concurs pentru accedea la funcția de judecător/procuror, ci o procedură de repartizare a absolvenților Institutului Național al Justiției în instanțele de judecată/procuraturile din diferite localități în baza criteriului mediei generale obținute la absolvire, după cum a recunoscut și reprezentantul Guvernului în ședința publică a Curții.

50. Prin urmare, așteptările absolvenților Institutului Național al Justiției (de a accede la funcția de judecător/procuror, având interesul material de a primi salariul, ca sursă principală de subsistență) se bazează pe prevederi ale legislației, care le oferă dreptul să obțină, în baza mediei generale de la examenele de absolvire a Institutului, o funcție salariată. Curtea observă că aplicarea acestui articol este supusă nu unei condiții de accedea, cum ar fi studiile

de specialitate, ci unui criteriu de departajare, atribuirea funcției fiind quasi-automată. Prin urmare, această situație poate fi asimilată pentru absolvenții Institutului Național al Justiției cu certitudinea ocupării unei funcții, ceea ce constituie, precum recunoaște și Guvernul, o „speranță legitimă” (a se compara cu soluția contrară din cauza *Kopecky*, citată mai sus).

51. În lumina acestor constatări, Curtea consideră că absolvenții Institutului au o „speranță legitimă” să acceadă la funcția salariată de judecător/procuror, deoarece legea prevede clar un astfel de drept, că această „speranță legitimă” implică un interes material, fiind astfel un „bun” în sensul drepturilor protejate de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și, prin urmare, garantat de articolul 46 din Constituție.

52. Având în vedere constatările de mai sus, Curtea nu consideră necesar să examineze pretențiile autorului sesizării sub aspectul principiului garantării drepturilor deja dobândite.

b) Dacă interdicția de participare la concurs după expirarea termenului de trei ani este susceptibilă să constituie o ingerință în dreptul de proprietate al absolvenților Institutului Național al Justiției și calificarea situației prin prisma articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană

53. Curtea notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, sistarea licenței unui avocat, refuzul de a reînregistra un expert contabil sau sistarea licenței de administrare a unei afaceri constituie o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană (a se vedea *H v. Belgia*, hotărâre din 30 noiembrie 1987, Seria A nr. 127-B, § 47, și *Bimer S.A. v. Moldova*, nr. 15084/03, § 49, 10 iulie 2007).

54. Raționând *mutatis mutandis* și ținând cont de constatările de la §§ 48-51 supra, Curtea consideră că încetarea efectelor utile ale atestatului de absolvire a Institutului Național al Justiției constituie o ingerință în dreptul la respectarea bunurilor.

55. Curtea reiterează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, o astfel de ingerință ar constitui o încălcare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, cu excepția cazului cînd este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri „legitime” și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

56. Prin urmare, Curtea trebuie să stabilească dacă măsura aplicabilă absolvenților Institutului Național al Justiției ar putea rezulta într-o restrîngere nejustificată a dreptului lor de proprietate, în sensul articolului 54 din Constituție și jurisprudenței Curții Europene.

c) Dacă ingerința este prevăzută de lege

57. Curtea notează că ingerința are o bază legală, legalitatea nefiind contestată de participanți.

58. În acest context, urmînd principiile ce rezultă din jurisprudența Curții Europene, Curtea Constituțională va examina calitatea legii, și anume dacă legea este destul de accesibilă, previzibilă și clară. În opinia sa scrisă, Guvernul susține această abordare, recunoscînd în acest sens că aceste condiții de calitate a legii sînt impuse prin Constituție și Convenția Europeană.

59. În acest sens, Curtea Constituțională se referă la principiile degajate din Hotărîrea Curții Europene *Busuioc v. Moldova* (cererea nr. 61513/00, hotărîrea din 21 decembrie 2004):

„[...] 52. Una din cerințele care rezultă din expresia „prevăzută de lege” este previzibilitatea măsurii la care se referă. O normă nu poate fi considerată „lege” decît dacă ea este formulată cu suficientă precizie, astfel încît să permită persoanei să decidă comportamentul său: el sau ea trebuie să poată – în caz de necesitate cu consultanță corespunzătoare

toare – să prevadă, în mod rezonabil, în dependență de circumstanțele cauzei, consecințele care pot să rezulte dintr-o acțiune concretă. Nu este necesar ca acele consecințe să fie previzibile cu certitudine absolută: experiența arată că acest lucru este nerealizabil. În timp ce certitudinea în lege este foarte dorită, ea poate duce la o rigiditate excesivă, atunci când legea trebuie să facă față circumstanțelor care se schimbă. Prin urmare, multe legi sunt inevitabil formulate în termeni care, în măsură mai mare sau mai mică, sunt vagi și a căror interpretare și aplicare este pusă în sarcina practicii (a se vedea, spre exemplu, *Rekvenyi v. Ungaria* [GC], nr. 25390/94, § 34, ECHR 1999-III). [...]”

60. În același sens, în Hotărârea *Guțu v. Moldova* (cererea nr. 20289, hotărârea din 7 iunie 2007), Curtea Europeană a statuat că:

„[...] Expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații (a se vedea *Halford v. Regatul Unit*, Rapoarte 1997-III, p. 1017, § 49). Curtea reiterează că legislația națională trebuie să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (a se vedea *Domenichini v. Italia*, Rapoarte 1996-V, p. 1800, § 33). [...]”

61. În opinia sa scrisă, Guvernul afirmă că legea care prevede restricția este compatibilă cu condițiile de calitate a unei legi, impusă prin Constituție și prin Convenția Europeană, fiind accesibilă, previzibilă și clară, deoarece prevede clar consecințele și rezultatele îndeplinirii/neîndeplinirii acesteia.

62. Pe de altă parte, Curtea observă că articolele 6 din Legea cu privire la statutul judecătorului și 36 din Legea cu privire la Procuratură prevăd cerința absolvirii Institutului Național al Justiției fără a impune anumite condiții de temporalitate.

63. Curtea observă, de asemenea, că legislația nu prevede un mecanism ce ar institui un echilibru între numărul locurilor vacante de judecător/procuror scoase la concurs și numărul persoanelor instruite în cadrul Institutului Național al Justiției și ar asigura angajarea acestora în funcțiile pentru care au urmat o pregătire de specialitate de durată, finanțată din mijloace publice.

64. Constatările Curții denotă că astfel legislația nu este suficient de previzibilă în aplicarea sa, însă aceasta nu poate reprezenta în sine, în această situație particulară ce face obiectul sesizării, un substrat suficient pentru a ajunge la concluzia că legislația nu corespunde criteriilor de accesibilitate, claritate și previzibilitate.

d) Scopul și proporționalitatea ingerinței

65. Autorul sesizării consideră că prevederea contestată restrânge exercițiul drepturilor fundamentale, fără a exista un echilibru sau proporționalitate între restrângerea acestor drepturi și scopul urmărit. În opinia acestuia, norma supusă controlului constituționalității instituie o restrângere nejustificată a drepturilor fundamentale și nu corespunde criteriilor prevăzute de articolul 54 din Constituție:

„[...]”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. [...]”

66. În ceea ce privește scopul legitim urmărit prin ingerință, Curtea nu poate accepta, în acest caz particular, argumentul Parlamentului și Guvernului că restricțiile impuse absolvenților Institutului Național al Justiției servesc interesului public, în lumina constatărilor de mai jos.

67. Curtea, în această situație particulară, nu consideră

pertinent punctul de vedere al Parlamentului și Guvernului că absolvenții Institutului Național al Justiției sunt supuși unei limitări rezonabile în timp deoarece, după expirarea unui termen de 3 ani, ar exista „riscul decăderii [lor] din punct de vedere profesional”.

68. În acest sens, Curtea reține faptul că instruirea la Institutul Național al Justiției durează 18 luni după absolvirea studiilor superioare (cel puțin 4 ani). Pe parcursul acestei instruiți, audienții Institutului Național al Justiției urmează stagii de practică în cadrul instanțelor judecătorești, procuraturilor, organelor de urmărire penală și birourilor de avocați.

69. Fără a încerca să dea o apreciere calitativă instruirii oferite de Institutul Național al Justiției, Curtea relevă că nu are suficiente temeiuri pentru a accepta argumentul Guvernului că aceste competențe și abilități profesionale, dobândite în rezultatul unei instruiți de 18 luni, dispar după alte 36 de luni sau sunt diminuate în așa măsură încât să afecteze interesul public.

70. Curtea observă că alineatul (3) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al Justiției cuprinde două propoziții și că, în afară de limitarea posibilității de a participa la concursul pentru funcția de judecător/procuror după expirarea termenului de 3 ani, dispusă în propoziția a doua, acesta prevede în prima propoziție și obligația absolvenților Institutului Național al Justiției care nu au promovat concursul de a participa pe parcursul a trei ani la concursurile pentru ocuparea funcțiilor de judecător/procuror.

71. În același timp, deși autorul a solicitat Curții să declare neconstituțional **integral** alineatul (3) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al Justiției, Curtea observă că, în conținutul sesizării, completată și concretizată, acesta a argumentat incompatibilitatea normei legale cu Constituția doar sub **aspectul restricționării** dreptului de a candida la funcția de judecător/procuror după expirarea a trei ani.

72. În acest context, Curtea nu consideră întemeiată pretenția autorului sesizării că prima propoziție a alineatului (3) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al Justiției, care prevede **obligația** impusă absolvenților de a participa la concurs timp de trei ani după absolvirea instituției, urmează a fi declarată neconstituțională odată cu cea de-a doua propoziție a aceluiași alineat, care prevede restricționarea dreptului de a participa la concurs după expirarea acestui termen.

73. Contrar argumentelor autorului sesizării, Curtea consideră că obligația generală impusă absolvenților Institutului Național al Justiției de a participa la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător/procuror este stabilită la alineatul (1) al articolului 18 din Lege. În acest context, prima propoziție a alineatului (3) al aceluiași articol nu face decât să limiteze în timp această obligație pentru absolvenții care nu au promovat concursul și nu poate fi considerată incompatibilă cu prevederile constituționale analizate.

74. Mai mult, Curtea observă că această obligație a absolventului este asortată de posibilitatea pentru Consiliul Institutului Național al Justiției, prevăzută de alineatul (4) al aceluiași articol, de a sancționa neonorarea acesteia din motive neîntemeiate prin solicitarea restituirii de către absolvent în contul instituției a bursei primite pe perioada formării inițiale. Prin urmare, statul a prevăzut și alte pîrghii pentru a determina absolvenții Institutului Național al Justiției, în instruirea cărora a investit mijloace publice, să participe la concursurile pentru ocuparea funcțiilor pentru care au urmat o pregătire de specialitate de durată.

75. În același timp, Curtea consideră că obligația absolvenților Institutului Național al Justiției, ca și sancțiunea prevăzută de alineatul (4) al articolului 18 din Lege, urmează

a fi limitate în timp, astfel încât prima propoziție a alineatului (3) al articolului 18 din Lege are dreptul la existență separată de cea a propoziției a doua din același alineat, după expirarea termenului de trei ani absolvenții Institutului Național al Justiției urmînd să dispună doar de dreptul de a participa la concurs, fără a fi obligați să o facă.

76. Pe de altă parte, luînd în considerație faptul că legislația nu reglementează un mecanism de verificare a validității competențelor absolvenților Institutului Național al Justiției după expirarea unui anumit termen rezonabil, astfel încît aceștia să poată participa la concursul pentru ocuparea funcției de judecător/procuror în cadrul cotei locurilor vacante ce le sînt rezervate, Curtea Constituțională consideră necesar să adopte o adresă.

77. Din motivele menționate, Curtea consideră că norma conținută în propoziția a doua a alineatului (3) al articolului 18 din Legea privind Institutul Național al Justiției nu asigură un just echilibru între interesele comunității și cele ale absolvenților Institutului Național al Justiției, impunîndu-le acestora o povară individuală excesivă. Prin urmare, aceasta nu este compatibilă cu protecția proprietății garantate de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și, implicit, de articolul 46 din Constituție.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 35 DIN CONSTITUȚIE

78. Autorul sesizării pretinde că norma supusă controlului constituționalității încalcă, de asemenea, articolul 35 din Constituție, care garantează dreptul la învățătură, asigurat prin învățămîntul

„[...] profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare”.

79. Potrivit autorului sesizării, aplicarea normei supuse controlului constituționalității generează situația în care, după expirarea termenului de 3 ani din momentul absolvirii Institutului Național al Justiției, pentru a putea candida la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror, titularii atestatelor de absolvire a acestuia urmează să participe din nou la admitere la aceeași instituție, să frecventeze cursurile de formare inițială cu durata de 18 luni și să susțină în mod repetat examenele de absolvire, situație pe care autorul sesizării o consideră contrară Constituției.

80. Parlamentul și Guvernul consideră că în situația acestor „absolvenți”, dreptul la educație este deja epuizat, deoarece acestora, prin definiție, le-au fost deja garantate ambele drepturi „la educație” și la „obținerea unor avantaje din studii prin recunoașterea oficială”.

81. Curtea observă că instruirea în cadrul Institutului Național al Justiției are un regim special și un statut special, deosebit de o instruire medie sau universitară, prin articolul 2 alin. (4) din Lege acesta fiind expres exclus din sistemul național de învățămînt și educație.

82. În acest context, Curtea notează că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, dreptul enunțat de articolul 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană vizează, în special, „învățămîntul elementar și nu studiile superioare” (a se vedea *Yanasik v. Turcia*, cererea nr. 14524/1989, decizia Comisiei din 9 decembrie 1993, DR nr. 37, p. 14). În același sens, Curtea Europeană a statuat că nu constituie un „refuz al dreptului la instruire faptul de a limita accesul la studiile superioare chiar și pentru candidații care justifică un nivel suficient pentru a urma un asemenea învățămînt cu succes” (a se vedea *X v. Marea Britanie*, cererea nr. 8844/1980, decizia Comisiei din 9 decembrie 1980, DR nr.23, p. 228) și că un stat nu este obligat, în principiu, să organizeze „cursuri de reciclare” (a se vedea *X v. Belgia*, cererea nr. 7010/1973, decizia Comisiei din 29 septembrie 1975, DR nr.3, p. 162). Prin urmare, articolul 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană este a fortiori inaplicabil instruirii oferite în cadrul Institutului Național al Justiției.

83. În contextul celor expuse, Curtea consideră că norma contestată este compatibilă cu dreptul la învățătură garantat de articolul 35 din Constituție.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 39 COMBINAT CU ARTICOLUL 16 DIN CONSTITUȚIE

84. Autorul sesizării pretinde că norma contestată încalcă articolul 39 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia:

„(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.”

85. De asemenea, potrivit autorului sesizării, norma contestată încalcă articolul 16 din Constituție:

„(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

86. Autorul sesizării susține că o asemenea limitare în timp a dreptului de a accede la o funcție publică este unică în sistemul de drept al Republicii Moldova, deoarece în afară de judecători și procurori, accesul la niciuna din funcțiile de demnitate publică nu este limitat în timp. Acesta consideră că, astfel, norma supusă controlului constituționalității instituie un tratament diferențiat în situații egale, fără ca să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, induce o disproporționalitate între scopul urmărit și mijloacele utilizate și încalcă, astfel, principiul egalității tuturor cetățenilor, garantat de articolul 16 alin. (2) din Constituție.

87. Parlamentul și Guvernul consideră că dreptul garantat de alineatul (2) al articolului 39 din Constituție nu este un drept ce nu poate fi restrîns, norma constituțională lăsînd la discreția legislatorului reglementarea condițiilor de accedere la funcțiile publice.

88. Curtea este de acord cu argumentul Parlamentului și Guvernului că o diferență de tratament bazată pe motive obiective și rezonabile nu poate fi considerată ca discriminare.

89. În acest context, Curtea notează că articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice prevede că: „Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una din discriminările la care se referă art.2 și fără restricții nerezonabile, de a avea acces, în condiții de egalitate, la funcțiile publice din țara sa”. Din această normă rezultă că dreptul de accedere la o funcție publică poate fi supus unor restrîngerii rezonabile.

90. De asemenea, articolul 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice interzice discriminările bazate pe rasă, sex, religie, opinie, avere, origine socială etc., dar nu interzice ca statele contractante să impună, pe cale legislativă, condiții speciale pentru accederea la o funcție publică, cum ar fi deținerea anumitor competențe lingvistice, cunoașterea drepturilor civile, obligațiile militare, limita de vîrstă, aptitudinile fizice etc.

91. În aceeași ordine de idei, Curtea își reiterează poziția expusă în Hotărîrea nr. 6 din 23 martie 2011 privind excepția de neconstituționalitate a art.62 alin.(1) lit.d) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158-XVI din 4 iulie 2008 (M.O. nr.46-52/8, 2011), atunci cînd a statuat că libertatea de alegere a muncii nu are semnificația că o persoană poate opta pentru exercitarea oricărei profesii sau funcții, indiferent de pregătirea sa profesională, calitățile morale și fizice pe care le are.

92. Curtea reamintește că principiul egalității consacrat de articolul 16 alin.(2) din Constituție nu înseamnă uniformitate, ci presupune un tratament egal în situații egale, iar pentru situații diferite – tratamentul juridic poate fi diferit.

93. Curtea consideră că fiecare categorie de funcție publică constituie o situație diferită, care permite instituirea unui tratament juridic diferit în ceea ce privește condițiile de accedere.

94. Prin urmare, Curtea consideră că norma contestată

este compatibilă cu articolul 39 din Constituție combinat cu articolul 16 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

hotărăște:

1. *Se recunoaște constituțională sintagma „Absolvenții care nu au promovat concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror sînt obligați să participe la concurs timp de 3 ani după absolvirea Institutului.” de*

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Nr. 15. Chișinău, 13 septembrie 2011.

JCC-06/21a

la alineatul (3) al articolului 18 din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției.

2. *Se declară neconstituțională sintagma „La expirarea acestui termen, absolventul nu mai poate participa la concurs în baza mediei generale obținute la examenele de absolvire a Institutului.” de la alineatul (3) al articolului 18 din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției.*

3. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Dumitru PULBERE

Chișinău, 13 septembrie 2011
Parlamentul Republicii Moldova

ADRESĂ

Prin Hotărîrea nr. 15 din 13 septembrie 2011, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională sintagma „La expirarea acestui termen [3 ani], absolventul nu mai poate participa la concurs în baza mediei generale obținute la examenele de absolvire a Institutului.” de la alineatul (3) al articolului 18 din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției.

În acest context, Curtea Constituțională a constatat că legislația nu reglementează un mecanism de verificare a validității competențelor absolvenților Institutului Național al Justiției după expirarea unui anumit termen rezonabil, astfel încît aceștia să poată participa la concursul pentru ocuparea funcției de judecător/procuror în cadrul cotei locurilor vacante ce le sînt rezervate.

În același timp, Curtea a observat că legislația nu prevede un mecanism ce ar institui un echilibru între numărul locurilor vacante de judecător/procuror propuse pentru concurs și numărul persoanelor instruite în cadrul

Institutului Național al Justiției și care ar asigura desemnarea acestora în funcțiile pentru care au urmat o pregătire de specialitate de durată, finanțată din mijloace publice.

În lumina celor expuse, în temeiul articolului 79 din Codul Jurisdicției Constituționale, Curtea consideră necesară soluționarea acestor probleme de către Legislativ, inclusiv prin dezvoltarea mecanismului legal de stabilire a coraportului dintre locurile vacante destinate absolvenților Institutului Național al Justiției și cele destinate altor categorii de persoane admise la concurs, precum și elaborarea unor reguli clare de determinare a opțiunii pentru propunerea locurilor vacante la fiecare categorie de concurs – ordinar, prin derogare sau transfer.

În acest sens, Curtea solicită Parlamentului ca, în conformitate cu prevederile articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, să examineze prezenta adresă și, în termen de 3 luni, să informeze Curtea despre rezultatele examinării acesteia.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Dumitru PULBERE

OPINIE SEPARATĂ **expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea** **Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale**

Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr.15 din 13 septembrie 2011, a declarat drept constituțională sintagma „*Absolvenții care nu au promovat concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător, respectiv de procuror sînt obligați să participe la concurs timp de 3 ani după absolvirea Institutului.*” și neconstituțională sintagma „*La expirarea acestui termen, absolventul nu mai poate participa la concurs în baza mediei generale obținute la examenele de absolvire a Institutului*” din alin.(3) art.18 din Legea nr.152-XVI din 8 iunie 2006 „Privind Institutul Național al Justiției” (în continuare – Legea nr.152).

Consider nefondate concluziile Curții Constituționale expuse în această hotărîre din următoarele motive.

1. Contrar practicii sale anterioare și prevederilor Constituției și legislației privind exercitarea jurisdicției constituționale în Republica Moldova, Curtea a examinat cauza prioritar prin prisma Convenției Europene, fără a dezvolta normele constituționale. În consecință, Curtea și-a argumentat poziția reproducînd pasaje din jurisprudența CtEDO, care sînt corecte, însă se referă la alte circumstanțe, majoritatea nefiind relevante pentru prezenta cauză. În final, Curtea a constatat că prevederea cuprinsă în propoziția a doua a alin.(3) al art.18 din Lege „nu este compatibilă cu protecția proprietății garantată de articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană și, **implicit**, de articolul 46 din Constituție”.

2. În opinia Curții Constituționale, atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției reprezintă un „bun”, care

este protejat de art.46 din Constituție și de Convenția europeană. Însă din nici o speță examinată de CtEDO, relevantă pentru prezenta cauză, nu se poate deduce că **după criteriul temporal** atestatul absolvenților reprezintă un bun în sensul art.9 și art.46 din Constituție, precum și al normelor Convenției Europene. Vom atenționa că în jurisprudența CtEDO sînt calificate fără rezerve ca „bunuri”, în sensul art.1 din Protocolul nr.1, doar acele acte, valoarea cărora poate fi apreciată din punct de vedere economic și sînt eliberate pentru desfășurarea unei afaceri private (de exemplu, licențele privind activitatea economică), cu privire la actele de studii însă CtEDO este foarte reticentă.

Curtea Constituțională a făcut eronat și nejustificat o paralelă între atestatul de absolvire a Institutului Național al Justiției (în continuare – atestatul INJ) și licențele de avocat, notar sau expert contabil „care implică elemente patrimoniale, ce permit obținerea unor venituri”. Aceste licențe nu certifică dreptul de a pretinde la aceste profesii, dar dreptul de a le exercita. În cazul exercitării unei funcții publice echivalentul licenței constituie actul de numire în funcție, pentru judecători, de exemplu, hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii sau decretul Președintelui Republicii Moldova. Doar aceste acte pot genera pentru titulari o „speranță legitimă” privind obținerea unor venituri în viitor. Atestatul INJ nu este o licență, care implică elemente patrimoniale, ci un document, ce permite participarea la concurs, care dobîndește elementele patrimoniale caracteristice unui „bun” doar după promovarea concursului și

desemnarea titularului în funcție.

Sînt de părere că prin modul de abordare a statutului atestatului INJ Curtea a ignorat totalmente rolul Consiliului Superior al Magistraturii în desemnarea judecătorilor și, ca urmare, prevederile alin.(1) art.22 din Constituție și legislația în domeniu, care abilitază acest organ al autoadministrării judecătorești cu atribuția de a asigura numirea judecătorilor și cu dreptul exclusiv de a desfășura concursul pentru suplinirea funcțiilor de judecător. Din §49 al hotărîrii reiese că INJ, în ultimă instanță, numește în funcție absolvenții săi. În aceste condiții, cu atît este mai inacceptabilă asimilarea actului de studii, ce permite participarea la concursul pentru ocuparea unei funcții publice, cu licența privind activitatea economică.

Aceste argumente își găsesc sprijin în hotărîrea CtEDO cu privire la speța Marckx contra Belgiei §50, potrivit căreia „articolul 1 din Protocolul nr.1 nu face decît să asigure dreptul la posesia neîngrădită a proprietății, și care se aplică doar unei proprietăți a persoanei deja existente, și respectiv acest articol nu garantează dreptul la obținerea proprietății”.

Potrivit dreptului civil, în calitate de „bun” protejat de art.9 și art.46 din Constituție poate fi recunoscut orice lucru cu privire la care pot exista drepturi și obligații patrimoniale. Pînă la numirea posesorului în funcție atestatul INJ nu are această calitate. Nici o lege și nici o normă nu poate oferi dreptul exclusiv sau preferențial, sau certitudinea promovării unui concurs, deoarece acest lucru ar contraveni sensului concursului ca atare. Orice concurs presupune rezultate imprevizibile și plasează candidații în condiții egale doar în ceea ce privește speranța de a obține venituri după promovarea concursului, însă nu oferă certitudinea obținerii acestor venituri. Certitudinea obținerii unei funcții publice, prin urmare, existența unei „așteptări legitime”, apare doar în situația cînd funcția publică este instituită prin numire, fără concurs, prin prevederea legii (de exemplu, asigurarea interimatului de către un adjunct imediat după declararea vacanței funcției). Astfel, prin concluziile expuse în hotărîre, Curtea Constituțională a ignorat propria jurisprudență privind protejarea dreptului de proprietate.

Pe parcursul activității sale Curtea Constituțională a pronunțat mai mult de 50 de hotărîri, prin care a protejat dreptul de proprietate bazîndu-se pe normele constituționale în acest domeniu (art.9, care consacră principiile fundamentale privind proprietatea, art.33, privind proprietatea intelectuală, art.46, privind dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, art.127, privind proprietatea statului și proprietatea unităților administrativ-teritoriale).

3. Analizînd jurisprudența CtEDO, am ajuns la concluzia că în hotărîrea sa Curtea Constituțională nu a luat în considerare faptul că CtEDO a acordat statelor dreptul de a impune cu referire la „bunuri” anumite condiții, de exemplu de ordin temporal, sau restricții. În acest sens este concludent raționamentul din speța Kopecky contra Slovaciei, conform căruia „speranța că va fi recunoscut un drept la proprietate, care nu a putut fi exercitat în mod efectiv, nu poate fi considerată un „bun” în sensul art.1 al Protocolului nr.1, la fel ca și în cazul unei pretenții condiționate **care poate apărea ca rezultat al neîndeplinirii unei condiții**”, care a fost citat în §41 al hotărîrii.

Problema este mult mai simplă decît a fost abordată de Curte, pentru că prevederile supuse controlului de constituționalitate nu limitează dreptul de proprietate, ci limitează exercitarea în timp a acestui drept.

Articolul 6 alin.(2) din Legea cu privire la statutul judecătorului, care în mod inexplicabil n-a fost citată de Curte la capitolul „Legislația pertinentă”, prevede următoarele: „Prin derogare de la prevederile alin.(1) lit.c), poate candida la funcția de judecător persoana care a activat cel puțin ultimii 5 ani în calitate de deputat, membru al Curții de Conturi, profesor titular de drept în instituțiile de învățămînt superior acreditate, procuror, anchetator, ofițer de urmărire penală, avocat, avocat parlamentar, notar, jurisconsult, referent al

judecătorului, executor judecătoresc, consultant (consilier) al instanței judecătorești sau grefier, precum și în funcțiile de specialitate juridică în aparatul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii sau al autorităților publice, și care a promovat examenul de capacitate, în condițiile legii, în fața colegiului de calificare. Numărul de locuri scoase la concurs pentru această categorie de candidați se stabilește de către Consiliul Superior al Magistraturii și nu poate depăși 20 la sută din numărul total de locuri într-o perioadă de trei ani.”

Astfel, în Republica Moldova, pentru a deveni judecător, este necesar să absolviți INJ sau să exerciți una din funcțiile specificate în prevederile art.6 alin.(2) din Lege.

Pentru aceste considerente, atestatul INJ putea fi recunoscut de Curte ca un bun limitat în timp (3 ani) și subordonat condițiilor de reevaluare.

În fapt, prevederea supusă controlului de constituționalitate nu privează titularul de atestatul INJ, aceasta limitează doar aplicarea lui necondiționată, titularul care nu a participat sau nu a promovat concursul fiind nevoit, după 3 ani, să repete studiile ori să dea examenul de capacitate pentru confirmarea studiilor.

Limitarea termenului de aplicabilitate necondiționată a atestatului la trei ani se încadrează în politica statului de a asigura sistemul judiciar cu judecători competenți, capabili să înfăptuiască justiția cu imparțialitate și în strictă conformitate cu litera legii. În acest scop statul a prevăzut atestarea judecătorilor prima dată la 6 luni, apoi la fiecare 3 ani pînă la atingerea plafonului de vîrstă. Mai mult ca atît, termenul de valabilitate al examenului de capacitate pentru persoanele ce participă la concurs cu un stagiu profesional de 5 ani este de asemenea de 3 ani (alin.(5) art.20 din Legea nr.949 din 19.07.1996 „Cu privire la colegiul de calificare și atestare a judecătorilor”). Avînd în vedere că legislația se modifică permanent și apar noi relații sociale, termenul de 3 ani (în opinia mea, destul de lung pentru verificarea calificării profesionale) ține de politica generală privind controlul calificării atît a aspiranților la funcția de judecător, cît și a judecătorilor. Or este inadmisibil a privilegia aspiranții la o funcție publică în raport cu cei care exercită zilnic o funcție publică. Într-o astfel de perspectivă, obligativitatea de a susține periodic, la fiecare 3 ani, examenul de calificare nu poate fi pentru absolvenții INJ „o povară individuală excesivă”, după cum a dedus Curtea în §77 al hotărîrii.

Din cele enunțate în alineatul precedent se poate conchide că normele supuse controlului de constituționalitate corelează perfect cu cadrul legal existent. Pe parcursul studiilor la INJ absolvenții acestuia acumulează un stagiu profesional de 1,5 ani, la care se adaugă 3 ani de stagiu profesional, în care absolvenții sînt obligați să participe la concurs și pot exercita o funcție prevăzută la alin.(2) art.6 din Legea cu privire la statutul judecătorului. Astfel, absolvenții acumului stagiul necesar pentru susținerea examenului de capacitate și participau la concurs egal cu ceilalți pretendenți, care aveau un stagiu de 5 ani, iar statul avea posibilitatea să verifice periodic cunoștințele dobîndite de ei la INJ. Or după 3 ani atestatul INJ nu-și pierde valabilitatea, absolventul fiind în drept să-l prezinte oricărui angajator ca pe orice diplomă de studii postuniversitare. Faptul că unii absolvenți ai INJ nu sînt numiți în funcție pe parcursul a trei ani se explică prin aceea că legea, în mod paradoxal, nu prevede obligația acestora de a accepta funcția de judecător în localitatea propusă, deși ei sînt instruiți din mijloacele statului și remunerați pe parcursul studiilor cu 0,5% din salariul judecătorului în exercițiu.

4. De asemenea, considerăm neîntemeiată invocarea art.54 din Constituție privind restrîngerea exercițiului dreptului de a participa la concurs, după expirarea termenului de 3 ani, în baza mediei generale obținute la examenele de absolvire a institutului.

Prevederile contestate, care impun restricții privind participarea la concurs și posibilitatea de a ocupa funcția de judecător fără o testare suplimentară doar pe parcursul

a 3 ani după absolvirea institutului, nu sînt noi, fiind stipulate din momentul adoptării legii. Prin urmare, în momentul înscrierii la INJ candidații la studii cunoșteau aceste condiții și, deci, le-au acceptat.

5. Prin hotărîrea sa Curtea a creat o incertitudine legislativă, statul nemaîavînd posibilitatea de a controla cu o anumită periodicitate calificarea absolvenților INJ. Ca urmare, absolvenții INJ, în baza mediei generale obținute la examene, vor putea participa la concurs oricînd, chiar și după 10 ani de la absolvirea institutului. Statul nu mai poate verifica abilitățile profesionale ale absolvenților INJ, care după absolvirea institutului nu au activat în una din funcțiile prevăzute la alin.(2) art.6 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Concluzia Curții, prin care susținerea repetată a examenului de capacitate după 3 ani de la absolvirea institutului este considerată ca o povară individuală excesivă pentru absolvenții INJ, induce ideea că atestarea judecătorilor o dată la 3 ani este neconstituțională. Or, în prezent, conform §69 din hotărîre, judecătorul care a absolvit INJ nu ar trebui să fie testat periodic la fel ca ceilalți judecători. În același sens, se poate deduce că absolvenții INJ nu sînt obligați să treacă instruirea periodică, așa cum prevede art.19 din Legea nr.152, conform căruia judecătorii trebuie să audieze anual la INJ un curs de cel puțin 40 de ore.

Prin efectele hotărîrii Curții, legea permite absolvenților INJ să participe la concurs în baza mediei generale obținute la examene, însă nu-i obligă, după expirarea termenului de 3 ani, să participe la concurs prin susținerea examenului de capacitate. Aceasta în pofida faptului că judecătorul, avînd în

vedere importanța funcției și responsabilitățile sporite care îi revin, trebuie să fie capabil să rezolve orice litigiu, oricît de dificil, din prima zi cînd intră în exercițiul funcției. Sînt ferm convins că nici un stat nu și-ar permite să numească în funcția de judecător persoane, ale căror capacități profesionale nu au fost supuse verificării periodice.

Desigur, există situații cînd absolventul INJ, din motive întemeiate: de sănătate, concediu de maternitate și întreținere a copilului etc., nu poate participa la concurs pe parcursul a trei ani. În acest caz Curtea trebuia să sugereze Parlamentului, prin adresă, să reglementeze aceste situații, pentru a permite INJ să testeze repetat cunoștințele absolvenților săi și să prelungească termenul de participare la concurs. Aceste situații însă nu pot fi invocate pentru fundamentarea neconstituționalității prevederii contestate, ele țin de necesitatea perfecționării legislației.

Astfel, creînd condiții pentru abuz din partea absolvenților INJ, Curtea nu numai că a încălcat principiul egalității candidaților la funcția de judecător, dar și a eliminat prevederea despre controlul statului asupra procesului de pregătire a cadrelor la INJ. În același sens, potrivit Legii cu privire la Institutul Național al Justiției, cheltuielile pentru întreținerea și funcționarea institutului sînt acoperite de la bugetul de stat. Declarînd neconstituțională prevederea legii, Curtea a exclus totodată obligația absolvenților, care din motive neîntemeiate nu au participat la concurs, de a restitui cheltuielile suportate de către stat pentru instruirea lor.

În baza celor expuse, consider că prevederea legii trebuia să fie recunoscută constituțională.

Judecătorul Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

13 septembrie 2011

23

HOTĂRÎRE

**pentru interpretarea prevederilor art.78
din Constituția Republicii Moldova**

**În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:**

Dumitru PULBERE - președinte, judecător-raportor

Victor PUȘCAȘ - judecător

Petru RAILEAN - judecător

Elena SAFALERU - judecător

Valeria ȘTERBEȚ - judecător

Alexandru TĂNASE - judecător

grefier – Dina Musteața, cu participarea autorilor sesizării Mihai Ghimpu, Tudor Deliu, deputați în Parlament, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, reprezentantului Parlamentului Victor Popa, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituțională Oleg Efrim, conducîndu-se de prevederile art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.b) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea art.78 din Constituția Republicii Moldova.

Drept temei pentru examinarea cauzei a servit sesizarea deputaților în Parlament Mihai Ghimpu, Tudor Deliu și Raisa Apolschii, depusă la 6 aprilie 2011, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 6 iunie 2011 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor, argumentele expuse de participanții la proces,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. În sesizarea depusă la 6 aprilie 2011 se solicită interpretarea prevederilor cuprinse în art.78 din Constituție prin elucidarea următoarelor aspecte:

- poate fi dizolvat Parlamentul repetat pentru același motiv: nealegerea Președintelui Republicii Moldova?

- se aplică repetat procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova prevăzută în art.78 din Constituție după alegerea anticipată a noului Parlament, precedentul fiind dizolvat în legătură cu imposibilitatea alegerii șefului statului ?

- poate dezvolta Parlamentul prin lege organică un mecanism care ar instituționaliza o procedură ce ar asigura alegerea șefului statului și nu ar admite dizolvarea repetată a Parlamentului?

Drept temei pentru sesizare, după cum rezultă din conținutul acesteia, a servit imposibilitatea alegerii Președintelui Republicii Moldova în condițiile stipulate de art.78 din Constituție, cu votul a 3/5 din numărul deputaților aleși. Autorii consideră că soluția acestei probleme, care este de ordin politico-juridic, poate fi identificată prin interpretarea prevederilor constituționale ale art.78.

Autorii solicită ca în procesul interpretării prevederilor constituționale ale art.78 să se ia în considerație următoarele:

Circumstanțele pe care se întemeiază sesizarea sînt generate de modificările operate în art.78 din Constituție prin Legea nr.1115 din 5 iulie 2000, proiectul căreia, avizat de Curtea Constituțională, prevedea alegerea Președintelui Republicii Moldova cu majoritatea voturilor deputaților

aleși, prin amendamentele deputaților acest prag însă a fost ridicat la 3/5.

Imposibilitatea formării majorității parlamentare necesare pentru alegerea Președintelui Republicii a creat o situație când funcția de Președinte interimar poate fi exercitată nelimitat, făcând posibilă dizolvarea repetată a Parlamentului.

2. Art. 134 din Constituție consacră statutul Curții Constituționale, desemnând-o ca unica autoritate de jurisdicție constituțională, independentă de orice altă autoritate publică, care se supune numai Constituției, având obligația de a garanta supremația ei prin atribuțiile statuate în art. 135 alin.(1) din Constituție.

Potrivit art.135 alin.(1) lit.b) din Legea Fundamentală, atribuția de interpretare a Constituției aparține exclusiv autorității de jurisdicție constituțională și rezidă în stabilirea voinței autentice a legislatorului, a sensului exact și deplin al normelor constituționale și a aplicării lor corecte în spațiu și în timp.

Curtea observă că dispozițiile art.78 din Constituție au fost interpretate sub diferite aspecte în jurisprudența sa anterioară statuată prin hotărârile nr.39 din 04.12.2000¹, nr.43 din 14.12.2000², nr.45 din 18.12.2000³, nr.4 din 26.12.2000⁴, nr.5 din 16.03.2010⁵.

Pentru aceste considerente în continuare Curtea se va referi doar la aspectele care nu au fost elucidate în hotărârile sale anterioare în raport cu întrebările formulate în sesizare.

3. Interpretarea Constituției reprezintă unul din mijloacele prin care Curtea Constituțională garantează supremația Legii Supreme, asigurând unitatea dintre litera și spiritul ei.

Prin dispozițiile art.1 alin.(3) Constituția stabilește că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Art.5 alin.(1) din Constituție statuează că democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și totalitarismul.

Potrivit art.7, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Prevederile Constituției se află într-o strînsă legătură logico-juridică, interpretarea sensului exact al dispozițiilor constituționale și a aplicabilității lor urmează a fi exercitată cu respectarea principiului unității materiei constituționale.

Curtea apreciază că problemele abordate în sesizare urmează a fi elucidate prin prisma principiilor de bază ale Legii Fundamentale, a prevederilor constituționale cuprinse în art.72 alin.(2), art.85 alin.(3) și alin.(4), art.90, precum și a jurisprudenței anterioare privind interpretarea art.78 din Constituție.

4. Articolul 2 din Constituție statuează că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție. Potrivit art.60 din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova. Odată cu investirea sa Parlamentul are obligația de a forma organele statale pentru a asigura principiul separației puterilor, consacrat de art.6 din Constituție. Una din obligațiile fundamentale ale Parlamentului constituie alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Instituția Președintelui Republicii Moldova este regle-

mentată în capitolul V din Constituție, alegerea Președintelui face obiectul art.78 din Constituție, pe care capitolul îl include.

Curtea relevă că Legea Supremă stipulează mai multe circumstanțe care pot declanșa desfășurarea alegerilor prezidențiale (alin.(1)-(3) art.90).

Potrivit alin.(3) al art.78, este ales în funcția de Președinte candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși.

Prevederile ce urmează ale alin.(3)-(4) art.78 descriu circumstanțele care condiționează organizarea și desfășurarea turului doi de scrutin și a alegerilor repetate: „Dacă nici un candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează al doilea tur de scrutin între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului descrescător de voturi obținute în primul tur. Dacă și în turul al doilea nici un candidat nu va întruni numărul necesar de voturi, se organizează alegeri repetate.”

În acest context Curtea reține că, indiferent de circumstanțele care au determinat desfășurarea alegerilor parlamentare (expirarea mandatului sau dizolvarea), Parlamentul, intrînd în exercitiul funcției, are obligația de a se subordona Constituției și, pentru asigurarea continuității puterii prezidențiale, de a desfășura alegerea șefului statului în conformitate cu prevederile art.78 din Constituție.

Prin urmare, dispozițiile art.78 din Constituție se aplică integral și în cazul Parlamentului investit în cadrul alegerilor anticipate, dacă precedentul Parlament a fost dizolvat în legătură cu nealegerea șefului statului.

În cazul eșuării alegerii Președintelui Republicii Moldova dizolvarea Parlamentului este iminentă, întrucît dispozițiile alin.(5) al art.78 comportă caracter imperativ.

Anterior, în același sens, Curtea a statuat că art.78 alin.(5) din Constituție prevede expres că Președintele în exercitiu dizolvă Parlamentul dacă Președintele Republicii Moldova nu a fost ales și după alegerile repetate. Curtea a recunoscut drept circumstanțe care justifică dizolvarea Parlamentului neparticiparea la alegerea șefului statului a majorității parlamentare, care constituie 61 de deputați conform Constituției (Avizul nr.4 din 26.12.2010).

În Hotărîrea nr.45 din 18.12.2000 pentru interpretarea prevederilor alin.(3) și alin.(5) ale art.78 din Constituție Curtea Constituțională a arătat că art.78 alin.(5) prevede dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei pentru alegerea noului Parlament în cazul nealegerii șefului statului după desfășurarea alegerilor repetate.

Referindu-se la dizolvarea Parlamentului, în Hotărîrea nr.5 din 16.03.2010 Curtea a reținut că art.78 alin.(5) din Constituție stipulează că, dacă și după alegerile repetate Președintele Republicii Moldova nu va fi ales, Președintele în exercitiu *dizolvă* Parlamentul și stabilește data alegerilor în noul Parlament. Această dispoziție constituțională a fost *preluată* în art.10 alin.(2) din Legea organică cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.

Curtea a subliniat că prin dispoziția cuprinsă în alin.(5) art.78 din Constituție se urmărește asigurarea funcționalității organelor constituționale ale statului. Avînd în vedere principiul unității materiei constituționale, obligația Președintelui în exercitiu de a dizolva Parlamentul, conform prevederilor art.78 alin.(5) din Constituție, este necesar a fi realizată cu respectarea prevederilor art.85 alin.(3) din Constituție, potrivit căruia în cursul unui an Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

Curtea a reținut că din dispozițiile art.78 alin.(5) din Constituție, coroborate cu norma constituțională a art.85

¹ M.O., 2000, nr.152-153, art.42

² M.O., 2000, nr.163-165, art.47

³ M.O., 2000, nr.163-165, art.48

⁴ M.O., 2000, nr.163-165, art.49

⁵ M.O., 2010, nr.39-40, art.5

alin.(3) și cu prevederea art.10 alin.(3) din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, rezultă cu certitudine că după expirarea unui an de la data ultimei dizolvări a Parlamentului, dar nu mai devreme, Președintele în exercitiu, în baza avizului Curții Constituționale privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, adoptat, la sesizare, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.f) din Constituție, are obligația de a emite decretul privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor anticipate în termenele prevăzute de art.76 alin.(3) din Codul electoral.

Soluțiile adoptate de Curtea Constituțională în hotărârile enunțate mai sus, precum și considerentele pe care s-au întemeiat, sînt valabile și pentru prezenta cauză.

Astfel, Curtea subliniază că, în conformitate cu prevederile art.78 alin.(5) din Constituție, Președintele este obligat să dizolve Parlamentul ori de cîte ori nu este ales Președintele Republicii Moldova, inclusiv în cazul Parlamentului investit în cadrul alegerilor anticipate ca urmare a dizolvării Parlamentului precedent în legătură cu nealegerea șefului statului.

În contextul conținutului sesizării referitor la exercitarea nelimitată a interimatului funcției de Președinte, Curtea relevă că Legea Supremă reglementează expres termenul în care Parlamentul are obligația de a organiza alegerea șefului statului în caz de vacanță a funcției. Astfel, art.90 alin.(4) din Constituție statuează că în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova se vor organiza, în conformitate cu legea, alegeri pentru un nou Președinte.

În Hotărîrea nr.2 din 08.02.2011 pentru interpretarea art.90 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova⁶ Curtea a menționat că „termenul privind desfășurarea alegerilor prezidențiale în cadrul perioadei de exercitare a interimatului funcției de Președinte ține de procedura cu privire la alegerea Președintelui, Parlamentul, în conformitate cu alin.(6) art.78 din Constituție, avînd deplină putere de a reglementa această problemă prin lege, respectînd principiile constituționale.” În contextul acestor enunțuri Curtea reține că nereglementarea de către Parlament a termenului de desfășurare a alegerilor prezidențiale în cadrul exercitării interimatului funcției de Președinte, inclusiv în cadrul interimatului succesiv, nu presupune nerealizarea de către Președinte a dispoziției constituționale privind dizolvarea Parlamentului după un an de la ultima dizolvare în cazul în care nu este ales șeful statului.

Referitor la argumentul invocat în sesizare privind imposibilitatea formării majorității parlamentare necesare pentru alegerea Președintelui Republicii, care a și determinat nedeșfășurarea procedurii de alegere a șefului statului, deputații fiind conștienți că alegerile vor eșua, Curtea readuce în atenția Parlamentului Avizul nr.4 din 26.12.2000, în care a apreciat că neparticiparea deputaților la alegerea șefului statului constituie nu numai o încălcare a art.84 alin.(1) din Regulamentul Parlamentului, dar și o încălcare a art.68 alin.(1) din Constituție, care stipulează expres că în exercitarea mandatului deputații în Parlament trebuie să acționeze numai în serviciul poporului. Curtea a subliniat că dreptul constituțional al Președintelui de a dizolva Parlamentul în asemenea circumstanțe reprezintă o modalitate de a reacționa la obstrucționarea alegerilor președințiale repetate. În acest caz, șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, are obligația de a proceda astfel.

Astfel, Curtea relevă că, în sensul dispozițiilor alineatului (5) al articolului 78 din Constituție, șeful statului este obligat să dizolve Parlamentul în condițiile prevăzute de

Constituție ori de cîte ori nu este ales Președintele Republicii Moldova.

5. Constituția are o valoare juridică superioară față de orice lege și alte acte juridice (art.7). Poziția dominantă a Legii Supreme nu are relevanță numai în raport cu celelalte acte normative. În Constituție își găsește expresie voința superioară a poporului privind obiectivele și mijloacele de exercitare a puterii politice.

Legea Supremă stabilește principalele instrumente de guvernare, autoritățile care înfăptuiesc guvernarea și raporturile între acestea, consacră drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale cetățenești, reprezintă temeiul fundamental și garanția esențială a ordinii de drept în stat. Activitatea organelor statale, a instituțiilor și organizațiilor, a funcționarilor publici, a cetățenilor, activitatea politică în general și a unor forțe politice în special trebuie să se conformeze dispozițiilor constituționale.

Cu referire la dezvoltarea prin lege organică a unui mecanism privind instituționalizarea unei proceduri ce ar asigura alegerea șefului statului și nu ar admite dizolvarea repetată a Parlamentului, Curtea menționează următoarele.

Importanța și rolul Constituției, ca așezămînt suprem de drept în stat, impun o procedură riguroasă de adoptare, implicit, de revizuire a Constituției.

Titlul VI din Legea Supremă reglementează expres procedura de revizuire a Constituției, stabilind subiecții cu drept de inițiere a revizuirii, limitele revizuirii și ordinea adoptării legii privind modificarea Constituției.

Reglementarea expresă a procedurii de revizuire și completare a Constituției presupune evitarea intervențiilor în normele constituționale în funcție de situație.

Alineatele (3) – (4) ale art.78 din Constituție, supuse unei analize textuale, denotă că ele conțin atît prevederi de drept material (de substanță), cît și prevederi de drept procedural. Astfel, alin.(3) al art.78, potrivit căruia „este ales candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși”, stabilește majoritatea necesară pentru alegerea șefului statului. După conținut, această prevedere este de substanță, deoarece stipulează condiția esențială pentru validarea șefului statului, și indiferent de etapele pe care le implică votarea propriu-zisă, reglementată de prevederile ulterioare, este obligatorie pentru Parlament.

Dispoziția constituțională care consacră expres majoritatea necesară pentru alegerea Președintelui, fiind fundamentală pentru validarea alegerilor, nu poate fi ignorată în nici o situație. Respectarea acesteia este obligatorie și în cazul survenirii unei situații noi (alegerile parlamentare desfășurate în urma dizolvării Parlamentului din cauza eșuării alegerii Președintelui)⁷.

Dispozițiile constituționale ulterioare cuprinse în alin.(3)-(4) ale art.78, fiind de drept procedural, oferă soluția în care poate fi realizată dispoziția constituțională anterioară, fără a face distincție între alegerile parlamentare ordinare sau anticipate și circumstanțele care le-au cauzat. Prin urmare, cerința constituțională privind alegerea șefului statului cu 3/5 de voturi este executorie pentru orice Parlament, indiferent dacă a fost ales în cadrul scrutinului ordinar sau anticipat, și nu depinde de numărul de etape pe care Parlamentul le parcurge, descrise în alin.(3)-(4), constituind un criteriu fundamental în vederea validării alegerilor.

Art.78 alin.(6) stipulează că procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică.

Curtea reiterează că pentru executarea dispozițiilor art.78 alin.(6) din Constituție, la 22 septembrie 2000

⁶ M.O., 2011, nr.34, art.4

⁷ Avizul Comisiei de la Veneția din 17-18 iunie 2011 (CDL-AD(2011)014), pct.32

Parlamentul a adoptat Legea organică nr.1234-XIV „Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova”.

În art.9 al Legii nr.1234-XIV legislatorul a reglementat desfășurarea alegerilor ordinare (turul întâi și turul doi). Potrivit prevederilor art.10 al legii enunțate, alegerile repetate au loc în cel mult 30 de zile de la ultimele alegeri ordinare în care nu a fost ales Președintele Republicii Moldova. Legislatorul este în drept să dezvolte prin lege organică procedura și etapele desfășurării alegerilor repetate, modalitatea de desemnare a candidaților și numărul lor, posibilitatea desemnării candidaților noi, reluarea alegerilor repetate ș.a. Dispozițiile legii organice însă trebuie să fie în strictă concordanță cu principiile constituționale, să nu aducă atingere dispoziției constituționale de substanță cuprinsă în alin.(3) art.78 din Constituție, care prevede alegerea șefului statului cu votul a 3/5 din numărul deputaților aleși.

Pornind de la principiul supremației Constituției, legiuitorul a stabilit o anumită ierarhie a actelor normative, în vîrfurile căreia a așezat Legea Supremă, urmată de legile constituționale, legile organice, legile ordinare (art.7, art.72 din Constituție). Legile organice nu pot contrazice Constituția. Prin urmare, este inadmisibil ca o lege organică să devieze de la prevederea constituțională de substanță, care consacră majoritatea de 3/5 de voturi necesare pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova.

Avînd în vedere enunțurile anterioare, Curtea reține că modificarea majorității necesare pentru alegerea Președintelui țării se poate efectua doar prin lege constituțională, care trebuie să se încadreze în ordinea constituțională

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Nr. 17. Chișinău, 20 septembrie 2011.

OPINIE SEPARATĂ

expusă în temeiul art.27 alin.(5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin Hotărîrea nr.17 din 20 septembrie 2011 Curtea Constituțională a interpretat dispozițiile articolului 78 din Constituție în sensul că, ori de cîte ori Președintele Republicii Moldova nu este ales, Președintele va dizolva Parlamentul, dispozițiile art.78 se aplică integral și în cazul Parlamentului ales în cadrul scrutinului anticipat, desfășurat ca urmare a nealegerii șefului statului, și că Parlamentul, în cazul dizolvării sale multiple, nu este în drept să reglementeze prin lege o altă majoritate pentru alegerea Președintelui.

Curtea Constituțională a decis să supună art.78 din Constituție unei interpretări strict textuale. În opinia mea, Curtea nu a ținut cont de esența întrebărilor formulate în sesizare, precum nici de situația de drept generată de aplicarea normei supuse interpretării, și nu a operat cu toate metodele de interpretare cunoscute în doctrină. În consecință, Curtea nu a oferit un răspuns la toate problemele ridicate în sesizare.

1. Consider că prevederile art.78 din Constituție trebuiau supuse nu doar interpretării textuale, ci și interpretării funcționale. Dînd o interpretare textuală, Curtea nu a dezvăluit pe deplin sensul logico-gramatical al prevederilor art.78, nu a analizat stilul constituantei și forma expunerii normative și nu a ținut cont de principiile aplicabile procedurilor electorale general recunoscute.

Analizînd doar textul dispozițiilor art.78, am ajuns la concluzia că acesta permite Parlamentului să reglementeze prin Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui¹ o altă majoritate pentru alegerea Președintelui după desfășurarea primului tur în condițiile prevăzute de Legea

existentă, respectîndu-se procedura prevăzută de Titlul VI din Legea Supremă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.135 alin.(1) lit.b), art.140 din Constituție, conducîndu-se de prevederile art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 lit.b) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE :

1. În sensul dispozițiilor alineatului (5) al articolului 78 din Constituție, șeful statului este obligat să dizolve Parlamentul ori de cîte ori nu este ales Președintele Republicii Moldova în condițiile prevăzute de Constituție.

2. Dispozițiile articolului 78 din Constituție se aplică integral și în cazul Parlamentului investit în cadrul alegerilor anticipate, dacă precedentul Parlament a fost dizolvat în legătură cu nealegerea șefului statului.

3. În sensul dispozițiilor alineatului (6) al articolului 78 din Constituție, Parlamentul este în drept să dezvolte în Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova un mecanism adecvat referitor la alegerile repetate, cu condiția respectării principiilor constituționale.

Avînd în vedere principiul supremației Constituției, Parlamentul nu poate institui prin lege organică o altă majoritate pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova în cazul dizolvării multiple a Parlamentului cauzată de eșuarea alegerii Președintelui, prin care s-ar aduce atingere prevederilor alineatului (3) al articolului 78 din Constituție.

4. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Dumitru PULBERE

Supremă.

Potrivit alin.(3) art.78 din Constituție: „Este ales candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși.” Această normă, nefiind o normă separată, reglementează procedura alegerii Președintelui în primul tur și nu prevede obligativitatea alegerii Președintelui cu 3/5 în orice circumstanțe și proceduri electorale. Această concluzie capătă contururi certe și comprehensibilitate datorită prevederii ulterioare, ce reglementează consecințele nealegerii Președintelui în primul tur: „Dacă nici un candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează al doilea tur de scrutin între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului descrescător de voturi obținute în primul tur”. Prevederea citată stabilește tipul scrutinului – majoritar în două tururi. Conform principiilor electorale, practicii internaționale și naționale (aplicabile în cazul alegerilor pentru funcția de primar, iar pînă în 2000, și de Președinte), în acest tip de scrutin, al doilea tur permite alegerea candidatului cu o majoritate mai mică decît în primul tur. Turul doi are rolul de a debloca situația cînd nu se poate realiza majoritatea de voturi reglementată de Constituție pentru turul întâi. Altfel turul doi n-ar avea nici un sens.

Numărul de voturi necesar pentru alegerea Președintelui în turul doi este stabilit în următoarea normă separată – alin.(4) art.78 din Constituție: „Dacă și în turul al doilea nici un candidat nu va întruni numărul necesar de voturi, se organizează alegeri repetate.” Sintagma „**numărul necesar de voturi**” din acest alineat nu este corelată cu termenul „**3/5**” din norma anterioară. Concretizarea

¹ M.O., 2000, nr.139-140, art.996

„numărului necesar de voturi” cade sub incidența alin. (6) art.78 din Constituție.

Această concluzie decurge de asemenea și din analiza stilului și formei de expunere a textului constituțional. Dacă o normă constituțională impune comportamentul stabilit cu precizie în altă normă sau în alineatul precedent, se face trimitere la această normă. De exemplu: a) „De la prevederile alineatului (1) se poate deroga...” din alin.(2) art.29 și alin.(2) art.30 din Constituție; b) „Prevederile alineatului (2) nu admit...” din alin.(3) art.54 al Constituției; c) „...în cazul alineatului (1)” din alin.(2) art.103 al Constituției; d) „...a fost votată în condițiile articolului 106...” din alin.(2) art.106¹ al Constituției ș.a. Multitudinea exemplurilor denotă logica expunerii normative a constituantei în cazuri similare.

Mai mult ca atât, în toate cazurile când se utilizează cuvântul „necesar”: art.21, art.30, art.47, art.49, art.50, art.54 și art.72, Constituția impune legiuitorului condiția de a dezvolta comportamentul necesar prin lege.

Din aceste considerente, dacă Legea Supremă ar fi impus și pentru turul doi aceeași majoritate calificată de 3/5, conform stilului de expunere al constituantei, norma ar fi fost formulată astfel: „Dacă și în turul al doilea nici un candidat nu va întruni **numărul de voturi prevăzut la alineatul (3)**, se organizează alegeri repetate”.

Așadar, sintagma „numărul necesar de voturi” din alin. (4), analizată prin prisma alin.(6): „Procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică.”, permite legiuitorului să reglementeze prin Legea nr.1234 alegerea șefului statului în turul doi cu o altă majoritate de voturi, aceasta fiind o procedură cu finalitate logică.

Conform logicii construcției constituționale, într-o republică parlamentară, unde statutul Președintelui este net inferior statutului Guvernului, alegerea Președintelui cu o majoritate calificată ce depășește numărul de voturi necesar pentru investirea Guvernului nu este justificată. Or, dacă persoana care candidează la președinție nu întrunește majoritatea necesară de voturi, Parlamentul nu poate investi nici Guvernul, și deci dizolvarea Parlamentului nu mai trezește nici un fel de rezerve.

În baza celor expuse, prima propoziție a alin.(3) art.78 din Constituție nicidecum nu constituie o normă de principiu de la care nu se poate deroga (Curtea a operat cu noțiunea „normă de substanță”, pe care nu am găsit-o în doctrină), ea fiind o normă procedurală, iar interpretarea exclusiv textuală a art.78 din Constituție nu este suficientă pentru expunerea clară a sensului normei și a intenției originare a constituantei.

2. Potrivit rațiunii lor instituționale, curțile constituționale au un statut specific, politico-juridic, având menirea de a soluționa litigiile de drept apărute între membrii societății, și în special între actorii politici, referitor la cele mai importante probleme ale societății, bazându-se pe principiile statuate în Legea Fundamentală.

Constituția, la rîndul său, trebuie să corespundă exigențelor tehnicii legislative: claritate, previzibilitate, predictibilitate și accesibilitate. Scopul primordial al dispozițiilor constituționale constă în garantarea stabilității politice și asigurarea funcționalității instituțiilor juridice. Constituția trebuie să reglementeze într-o manieră omogenă, asigurînd legătura logico-juridică între dispoziții și formînd instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elemente ce disting particularitățile acestor instituții.

În cazul în care aceste exigențe aparent nu sînt realizate, între actorii politici apărînd disensiuni în legătură cu perceperea normelor constituționale, trebuie să intervină instanța de jurisdicție constituțională prin interpretarea cazuală sau oficială a dispozițiilor constituționale. Or, pentru a putea

contracara intențiile unor clase politice de a-și stabili reguli mai comode de guvernare, trebuie să existe reguli foarte rigide de revizuire a Constituției. Această rigiditate însă poate duce la stagnarea dreptului și a societății în ansamblu.

În dreptul constituțional comparat cu referire la interpretarea Constituției s-a afirmat teoria „arborelui viu”. Conform acestei teorii, Constituția este indisolubil legată de viața omului și, spre deosebire de lege, trebuie interpretată larg și progresiv, conform noilor realități sociale, fără exagerarea trecutului. Dacă în cei peste 200 de ani cele mai vechi constitutii din lume ar fi fost interpretate doar textual, statele respective ar fi rămas la nivelul relațiilor sociale existente la momentul adoptării acestor constitutii.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova, înțelegînd responsabilitatea ce-i revine în depășirea crizei legate de perceperea neunivocă a art.78 din Constituție de către actorii politici, trebuia să supună prevederile art.78 din Constituție unei interpretări funcționale și progresive, dar nu textuale și limitative.

Evitînd interpretarea funcțională, Curtea Constituțională a ignorat opinia Comisiei de la Veneția expusă în *Memoriul amicus curiae* (înregistrat cu nr.205 din 22.06.2011): „Avînd în vedere incapacitatea Parlamentului de a alege un candidat prin stabilirea unui compromis și astfel evitarea continuării crizei, poate fi oportun să se revină la interpretarea funcțională a Constituției”. Mai mult ca atât, Curtea Constituțională a citat în hotărîre un text din această opinie amicală care nu reflectă pozițiile de bază ale Comisiei de la Veneția.

Curtea a evitat să aplice metoda istorică, ignorînd faptul că în anul 2000 inițiatorii proiectului de lege de revizuire a Constituției au propus alegerea Președintelui cu votul majorității deputaților aleși, însă Parlamentul a modificat logica și spiritul întregului proiect de lege avizat de Curtea Constituțională.

Curtea a evitat să opereze la interpretarea normelor cu metoda teleologică, una din cele mai importante metode, care se bazează pe finalitatea normei interpretate și solicită creativitatea interpretului.

Interpretarea textuală nu este unicul instrument la care ar fi putut recurge Curtea Constituțională în soluționarea litigiului constituțional.

Instrumentul de bază trebuia să fie interpretarea funcțională, deoarece ea presupune perceperea Constituției ca un arbore viu prin aprecierea funcționalității sociale a normelor constituționale și a instituțiilor create de ea. Obiectivul specific al articolului 78 este asigurarea funcționării eficiente a organelor constituționale. Curtea trebuia să identifice în sensul prevederilor art.78 limitele care nu permit desfășurarea de scrutine succesive (atît prezidențiale, cît și parlamentare) pentru a preveni abuzurile legate de dizolvarea repetată a Parlamentului și a oferi garanția necesară unei stabilități politice în țară.

Anterior, observînd deficiențele constituționale și legale legate de procedura alegerii Președintelui, Curtea Constituțională, în Avizul nr.1 din 29.04.2010², a menționat: „În opinia Curții Constituționale, dizolvarea Parlamentului și desfășurarea alegerilor repetate la intervale scurte de timp constituie factori care destabilizează situația politică și perturbă activitatea legislativului, creează dificultăți în realizarea dialogului politic.”

3. Interpretarea funcțională, bazată pe metoda teleologică, ar fi relevat faptul că Legea Supremă formează un întreg, aflat într-o legătură logico-juridică indisolubilă. Constituția consacră o diviziune tripartită a funcțiilor statului (legislativă, executivă și judecătorească), care este un principiu fundamental de organizare a statului. Astfel, textul

² M.O., 2010, nr.70-71, art.11

constituțional reflectă imaginea statului ca o structură de organe, între care și Președintele. Prin urmare, pornind de la spiritul Constituției, trebuie să se asigure funcționalitatea tuturor instituțiilor statului, respectarea strictă a principiilor și valorilor supreme, reprezentând în mod practic testul eficacității Constituției ca act fundamental al unui stat de drept.

Pentru cazul în care Parlamentul nu poate alege șeful statului, constituanta legislativă a prevăzut la articolul 78 din Constituție dizolvarea Parlamentului, care operează atât ca sancțiune – pentru incapacitate, cât și ca mecanism de deblocare instituțională – prin oferirea posibilității noului Parlament de a alege și asigura funcționarea instituției Președintelui.

Reglementând modul de organizare și funcționare a instituției șefului statului în Republica Moldova, constituanta legislativă a prevăzut și unele situații excepționale, determinate de încetarea înainte de termen a mandatului Președintelui. Pentru realizarea principiului continuității puterii, ea a statuat, după analogie cu alte funcții publice, vacanța funcției și interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova. Astfel, în situațiile în care survine vacanța funcției se instituie interimatul funcției, care reprezintă o perioadă de timp în care funcția vacantă este exercitată de o altă persoană decât titularul funcției.

Pe de altă parte, aplicarea articolului 78 din Constituție a creat o situație fără precedent, când, prin posibilitatea dizolvării multiple a Parlamentului, funcția de Președinte interimar poate fi exercitată nelimitat. Interimatul, precum și interimatul interimatului funcției de Președinte, a consumat deja aproape jumătate din mandatul unui Președinte.

Opțiunile politice din societate, cristalizate în ultimii ani, corelate cu experiența anterioară, precum și diverse studii sociologice, arată că o perioadă de timp raportul de forțe se va menține, prin urmare, dificultățile legate de alegerea Președintelui în viitorul Parlament sînt inevitabile.

În acest context, Curtea trebuia să se sprijine pe jurisprudența sa anterioară, prin care au fost interpretate, sub diferite aspecte, prevederile art.80 alin. (1), (2) și (4), art. 90 alin.(1) și (2), art. 91 din Constituție.

Astfel, în Hotărîrea nr.43 din 14 decembrie 2000 privind interpretarea dispozițiilor art. 80 alin.(1) și alin.(2), art.90 și art.91 din Constituție³ Curtea a relevat că: „...instituirea interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova urmărește asigurarea continuității exercitării funcției șefului statului...”.

În Hotărîrea nr.18 din 27 octombrie 2009 privind interpretarea dispozițiilor art.90 alin.(1) și alin.(2), art.91 și art.135 alin.(1) lit.f) din Constituția Republicii Moldova⁴ Curtea a subliniat că: „...funcția de Președinte interimar al Republicii Moldova (exercitată de Președintele Parlamentului sau Primul-ministru) este o funcție provizorie...”.

În aceeași ordine de idei, prin Hotărîrea nr.18 din 3 august 2010 privind interpretarea art. 80 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova⁵, Curtea a conchis că: „Interimatul funcției de Președinte constituie o excepție de la regula generală privind alegerea și exercitarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova. ... Mandatul Președintelui se exercită ca urmare a voinței Parlamentului, organul reprezentativ suprem al poporului, iar interimatul se asigură în baza prevederilor constituționale cuprinse în art.91 corelate cu art.90 alin.(1). ... Dispozițiile constituționale enunțate exclud egalarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova cu interimatul acestei funcții, prin care se asigură continuitatea exercitării atribuțiilor șefului statului...”.

Diferența dintre Președinte și Președintele interimar poate fi dedusă și din condițiile stabilite pentru alegerea

acestora. Astfel, dacă la funcția de Președinte pot candida cetățeni cu drept de vot care au împlinit 40 de ani, au locuit sau locuiesc permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba de stat, pentru candidatul care va asigura interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova Constituția nu prevede astfel de condiții, ceea ce, de asemenea, denotă statutul diferit al titularului acestei funcții.

Prin urmare, mecanismul stipulat de articolul 78 din Constituție, menit să asigure funcționalitatea instituțiilor statului, în circumstanțele actuale s-a dovedit a fi inefficient. Astfel, incapacitatea Parlamentului de a alege Președintele a condus la un impas politic și instituțional. Din 2000 și pînă în prezent, la alineatele (4) și (5) ale articolului 78 din Constituție, conceput ca un mecanism excepțional, s-a recurs mai des decît la mecanismele ordinare, fiind organizate 3 scrutine parlamentare anticipate, dintre care 2 numai pe parcursul ultimilor 2 ani, perioadă în care Parlamentul nu a reușit să aleagă șeful statului după 4 încercări.

Este evident că normele și spiritul Constituției urmăresc perpetuarea exercitării puterii de către instituțiile statului, constituite în conformitate cu prevederile Constituției, iar situațiile provizorii, precum interimatul, menite să evite crearea vidului de putere și să asigure organizarea alegerilor noului Președinte, trebuie să fie înlăturate.

Prin urmare, Parlamentul, avînd obligația și responsabilitatea de a organiza și desfășura alegerile prezidențiale, trebuie să reglementeze clar procedurile ce necesită a fi operate în cazul apariției diferitelor situații juridice, urmînd să asigure finalitatea logică a acestor procese.

Totodată, situația în care are loc contopirea funcției de Președinte al Parlamentului, exponent al puterii legislative, cu cea de Președinte al statului, în principiu parte a puterii executive, pentru o perioadă de timp ce depășește jumătate din mandatul ordinar al unui Președinte de stat, în mod evident, depășește intenția constituantei și nu este compatibilă cu principiul constituțional al separației puterilor în stat.

Procedura de alegere a Președintelui țării nu trebuie să fie transformată într-o dogmă, care ar afecta un principiu fundamental al oricărui stat de drept – cel al separației puterilor.

Curtea urma să reitereze enunțurile expuse în Hotărîrea nr. 2 din 8 februarie 2011 pentru interpretarea alineatului (4) al articolului 90 din Constituția Republicii Moldova⁶: „În condițiile ordinare, reglementate de art.80 din Constituție, Președintele, termenul de investitură al căruia a expirat, își exercită mandatul pînă la depunerea jurămîntului de către Președintele nou-ales. Astfel, după demisionarea la 11 septembrie 2009 a Președintelui în exercițiu, în Republica Moldova s-a instituit interimatul funcției de Președinte în exercițiu. ... Interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, instituit la 11 septembrie 2009, a fost exercitat de Președintele Parlamentului pînă la 28 decembrie 2010 – data constituirii noului Parlament, ales la 28 noiembrie 2010 ca urmare a două dizolvări succesive ale Parlamentului după eșuarea procedurilor privind alegerea Președintelui Republicii Moldova. ... Actualul Președinte al Parlamentului a preluat interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova nu de la Președintele Republicii Moldova sau Președintele în exercițiu al Republicii Moldova, ci de la Președintele interimar al Republicii Moldova, al cărui mandat în calitate de Președinte al Parlamentului a expirat. Astfel, Parlamentul Republicii Moldova, desemnînd la 30 decembrie 2010 un nou Președinte interimar, a instituit o situație juridică inedită: de interimat al funcției de Preșe-

³ M.O., 2000, nr.163-165, art.47

⁴ M.O., 2009, nr.160-161, art.20

⁵ M.O., 2010, nr.141-144, art.19

⁶ M.O., 2011, nr.31, art.4

dinte interimar, situație nereglementată de Constituție sau legislație.”.

Prin această hotărâre Curtea a decis că nu se poate pronunța asupra aplicabilității termenului prevăzut de art.90 alin.(4) din Constituție în cazul instituirii interimatului succesiv al funcției de Președinte, dat fiind că această situație nu este reglementată de Constituție. Comisia de la Veneția în Memoriul său a susținut această deducție a Curții.

În acest context, urmînd practica sa anterioară, Curtea nu trebuia să se pronunțe asupra aplicabilității prevederii art.78 alin.(3) din Constituție referitoare la majoritatea de 3/5 necesară pentru alegerea Președintelui și în cazul instituirii interimatului succesiv al funcției de Președinte ca urmare a dizolvării repetate a Parlamentului. Avînd în vedere faptul că această situație nu este reglementată expres de Constituție, Curtea trebuia să acorde Parlamentului, ca organ reprezentativ suprem al poporului (art. 60 alin. (1) din Constituție), dreptul de a crea cadrul optim necesar pentru depășirea impasului politic și instituțional, prin eliminarea lacunelor din mecanismele ce generează dezechilibrarea instituțiilor constituționale, salvînd astfel coerența Constituției, precum și prin crearea unui mecanism ce ar permite evitarea perpetuării unor situații precum este interimatul.

Prin Hotărîrea nr. 38 din 24 noiembrie 2000 despre controlul constituționalității art. 5 alin. (1) din Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova⁷ Curtea a statuat: „Constituția, prin art. 60, 72 și 78, prevede soluționarea chestiunii abordate de autorul sesizării în exclusivitate de către Parlament, prin exercitarea atribuțiilor sale de bază și la discreția sa. Curtea Constituțională consideră că în problema alegerii Președintelui Republicii Moldova numai Parlamentul este în măsură să decidă asupra modalităților, procedurilor și condițiilor de soluționare a acesteia, potrivit principiului autonomiei parlamentare, în virtutea căruia el își stabilește modul de organizare și desfășurare a propriilor activități, evident, în limitele normelor constituționale.”

Astfel, alegerea Președintelui în situația exercitării succesive a interimatului, generate de incapacitatea Parlamentului de a alege șeful statului, ține de procedura cu privire la alegerea Președintelui și, în conformitate cu alin. (6) art.78 din Constituție, Parlamentul are deplina putere de a reglementa această problemă, respectînd principiile constituționale.

În susținerea acestei constatări vine și cea de-a doua concluzie expusă de Comisia de la Veneția în §41 al Memoriului *amicus curiae* (anexat la dosar), conform căruia „Este posibil și chiar oportun, în scopul de a facilita alegerea efectivă a noului Președinte, de a clarifica unele aspecte procedurale ale procedurii de alegere printr-o lege organică”.

Desigur, pentru a nu-și aroga atribuțiile organului legislativ, Curtea Constituțională nu putea stabili majoritatea pe care Parlamentul poate să o instituie pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova în situația exercitării succesive a interimatului acestei funcții. Dar, pe de altă parte, deoarece redacția articolului 78 din Constituție nu indică expres acest lucru, Curtea putea deduce că exigența întrunirii majorității de 3/5 de către candidatul la președinție nu se referă și la această situație inedită, iar Parlamentul ar putea institui prin lege un mecanism de deblocare, care ar permite, inclusiv, stabilirea numărului necesar de voturi pentru alegerea șefului statului în al doilea tur sau după a

două dizolvare a Parlamentului din cauza eșecului alegerii Președintelui.

Democrația implică negocieri politice, realizarea unui consens între forțele politice, în acest sens regula majorității contribuie la asigurarea pluralismului, pentru că, în principiu, presupune asocierea mai multor grupuri politice la adoptarea deciziilor importante pentru societate. Cu toate acestea, importanța realizării consensului politic nu trebuie exagerată astfel, încît să ducă la obstrucționarea întregului proces democratic.

În același context, în adresa atașată la Hotărîrea nr. 2 din 8 februarie 2011 Curtea Constituțională a constatat : „...legislația pertinentă elaborată după ce a fost revizuită Constituția Republicii Moldova prin Legea nr.1115-XIV din 5 iulie 2000, care abilitază Parlamentul cu dreptul de a alege Președintele Republicii Moldova, nu reglementează clar procedurile ce necesită a fi operate în cazul apariției diferitelor situații juridice determinate de noua modalitate de alegere a șefului statului. ...După mai mult de 10 ani de cînd se aplică procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova de către Parlament, legislația nu reglementează modalitatea de transmitere și preluare a atribuțiilor de Președinte, mecanismul de instituire a interimatului funcției de Președinte în cazul vacanței funcției și încetării înainte de termen a mandatului de Președinte, precum și particularitățile procedurii de alegere a Președintelui în cazul instituirii interimatului și al interimatului succesiv.”

Reamintesc că prin adresă Curtea a atras atenția Parlamentului asupra necesității de a soluționa aceste probleme și a lichida lacunele legislative, solicitînd să fie informată cu privire la măsurile întreprinse în termen de 3 luni.

Astfel, pentru a asigura coerența și funcționalitatea Constituției, Curtea Constituțională putea stabili că alineatul (6) al articolului 78 din Constituție permite Parlamentului să dezvolte, prin Legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, un mecanism care ar asigura alegerea Președintelui și nu ar admite dizolvarea repetată a Parlamentului, inclusiv să reglementeze problema majorității necesare pentru alegerea Președintelui după a doua dizolvare cauzată de eșecul alegerii Președintelui.

4. În hotărîre Curtea Constituțională a expus concluzii care intră în contradicție cu enunțurile expuse în Hotărîrea nr. 2 din 8 februarie 2011 „Pentru interpretarea alineatului (4) al articolului 90 din Constituția Republicii Moldova”. Contradicțiile privesc tratamentul diferit al situației de interimat al interimatului funcției de Președinte și termenul în care trebuie să se desfășoare în această situație alegerile Președintelui.

Mai mult ca atît, Curtea, fără a fi sesizată, a analizat termenul în care trebuie ales Președintele după desfășurarea alegerilor anticipate.

5. Unica soluție propusă prin hotărîrea Curții pentru depășirea crizei legate de alegerea Președintelui este revizuirea Constituției conform procedurii prevăzute de Titlul VI al Constituției. Astfel, Curtea propune Parlamentului imposibilul: să voteze o lege de revizuire a Constituției cu 67 de voturi în situația cînd el nu poate acumula 61 de voturi pentru alegerea Președintelui.

Astfel, Curtea Constituțională s-a eschivat de la șansa unică de a contribui la soluționarea crizelor politice și constituționale, cu care se confruntă periodic Republica Moldova după reforma constituțională din 05.07.2000, ultima criză prelungindu-se mai mult de doi ani.

Judecătorul Curții Constituționale

Victor PUȘCĂȘ

20 septembrie 2011

⁷ M.O., 2000, nr.149-151, art.41

24 HOTĂRÎRE**cu privire la destituirea dlui D.Pulbere din funcția de Președinte al Curții Constituționale****Curtea Constituțională în componența:**

Valeria ȘTERBEȚ - judecător, președintele ședinței
Victor PUȘCAȘ - judecător
Petru RAILEAN - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Alexandru TĂNASE - judecător

grefier – Dina Musteața, examinând în ședință plenară închisă demersul a doi judecători ai Curții Constituționale, depus în baza art. 17 din Codul jurisdicției constituționale,

a constatat:

Judecătorii Curții Constituționale, dl Victor Pușcaș și dna Elena Safaleru, au înaintat un demers privind convocarea ședinței plenare în legătură cu unele declarații publice ale Președintelui Curții Constituționale, dl Dumitru Pulbere.

În ședința plenară judecătorul dl Victor Pușcaș a propus de a exprima dlui Dumitru Pulbere vot de neîncredere și de a-l destitui din funcția de Președinte al Curții Constituționale pentru următoarele declarații publice incompatibile cu prevederile constituționale: că Parlamentul încalcă de doi ani Constituția prin nealegerea șefului statului și dacă șeful statului nu va fi ales pînă la 28 septembrie, Parlamentul urmează a fi dizolvat, iar orice decizie a Parlamentului după această dată nu va fi legală, precum și pentru susținerea în cadrul emisiunii televizate a afirmației interlocutorului că se

va crea situația de uzurpare de către Parlament a puterii de stat. În opinia sa, prin aceste declarații dl Dumitru Pulbere și-a depășit atribuțiile de Președinte al Curții Constituționale, aducînd atingere imaginii Curții Constituționale în fața autorităților publice.

În ședința plenară s-a subliniat că dl D.Pulbere, în calitate de Președinte al Curții Constituționale, a comis încălcări ale principiului colegialității, iar în cadrul unei emisiuni televizate difuzate la postul „Prime” pe data de 13.02.2011 a divulgat secretul deliberărilor.

În urma dezbaterilor pe marginea propunerii înaintate, judecătorii Curții au exprimat vot de neîncredere Președintelui Curții Constituționale, dl D.Pulbere.

În baza art.7, art.8 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 5 lit.a), art. 6 alin. (2), art.62 lit. f), art.66 alin.(1), art.71 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională**HOTĂRĂȘTE:**

1. Dl Dumitru Pulbere se destituie din funcția de Președinte al Curții Constituționale ca urmare a exprimării votului de neîncredere.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI
CURȚII CONSTITUȚIONALE****Valeria ȘTERBEȚ****Nr. Ag-5. Chișinău, 28 septembrie 2011.****25 HOTĂRÎRE****privind alegerea Președintelui Curții Constituționale****Curtea Constituțională în componența:**

Valeria ȘTERBEȚ - judecător, președintele ședinței
Dumitru PULBERE - judecător
Victor PUȘCAȘ - judecător
Petru RAILEAN - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Alexandru TĂNASE - judecător

grefier – Dina Musteața, în temeiul procesului-verbal nr. 2 din 04.10.2011 al comisiei de numărare a voturilor pentru alegerea Președintelui Curții Constituționale, conducîndu-se

**PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

de prevederile art. 7, art. 26 alin. (1) și alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.5 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

HOTĂRĂȘTE:

1. Judecătorul Alexandru Tănase este ales în funcția de Președinte al Curții Constituționale pe un termen de trei ani.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Valeria ȘTERBEȚ**Nr. Ag-7. Chișinău, 4 octombrie 2011.**

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova**41****HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului bugetului municipal
Bălți pe anii 2009 și 2010**

Curtea de Conturi, în prezența primarului municipiului Bălți dl Vasili Panciuc, viceprimarului mun. Bălți dna Marina Covali, șefului-adjunct al Direcției generale finanțe dna Vera Rusu și șefului-adjunct al Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Bălți dna Lidia Ardeleanu, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010.

Misiunea de audit s-a realizat în temeiul prevederilor art.28 și art.31 din Legea nr.261-XVI din 05.12.2008 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011, avînd drept obiectiv de a determina dacă autoritățile administrației publice locale din mun. Bălți: au respectat prevederile regulamentare la executarea veniturilor și cheltuielilor bugetului municipal; au impus în modul corespunzător și echitabil impozitele și taxele locale în conformitate cu normele în vigoare; au executat cheltuielile din bugetul local în conformitate cu legislația în vigoare și au asigurat un control eficient asupra plenitudinii și autenticității cheltuielilor efectuate; au raportat în modul stabilit, precum și au întreținut și protejat adecvat mijloacele fixe și patrimoniul public.

Auditul a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi². Probele de audit au fost obținute în urma aplicării procedurilor analitice și efectuării testelor de fond, cu folosirea diferitor tehnici și metode, cum ar fi: examinarea rapoartelor financiare, registrelor contabile, documentelor primare; analiza comparativă a datelor și informațiilor financiare; observațiile directe.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a constatat:

Misiunea de audit a constatat cazuri de nerespectare a reglementărilor legale, fiind identificate încălcări și lacune, care au afectat procesul bugetar în ansamblu, precum și buna gestiune a patrimoniului public. Astfel, Primăria mun. Bălți nu și-a asumat întocmai responsabilitățile și nu a contribuit pe deplin la încasarea veniturilor de către organele abilitate cu acest drept, conform prevederilor legale; nu a asigurat realizarea unor proceduri și instrumente eficiente în vederea încasării integrale a veniturilor proprii în bugetul municipal. Fiind fondatoare a 20 de întreprinderi municipale, primăria mun. Bălți nu a elaborat un mecanism care să prevadă defalcările în buget de la profitul net al acestora. Totodată, nu a asigurat respectarea legislației în vigoare la: amplasarea obiectelor de publicitate exterioară; desfășurarea activității comerciale de către agenții economici; efectuarea corectă a calculului plăților pentru chirie/ locațiune. Ca rezultat al celor menționate, bugetul municipal a ratat venituri în sumă de 3056,0 mii lei.

Urmare managementului financiar necorespunzător, s-au constatat încălcări grave în materie de disciplină financiară la efectuarea cheltuielilor din bugetul municipal, care au rezultat în: nerespectarea limitelor de cheltuieli maxime aprobate; efectuarea de cheltuieli neregulate, iraționale și contrar destinației; utilizarea neregulamentară a mijloacelor fondului de rezervă; denaturarea datelor registrelor contabile și dărilor de seamă; încălcarea procedurilor

la achizițiile de mărfuri și servicii. Această situație a cauzat: depășirea cheltuielilor efective ale bugetului municipiului față de planul rectificat cu suma totală de 12429,9 mii lei; cheltuieli neregulate în sumă totală de 1552,8 mii lei; cheltuieli contrar destinației din bugetul local în sumă totală de 183,3 mii lei; cheltuieli cu un risc sporit de irraționalitate și neefectivitate în sumă totală de 466,3 mii lei; cheltuieli din fondul de rezervă ce nu poartă caracter excepțional și imprevizibil în sumă totală de 1435,8 mii lei.

Managementul gestionării patrimoniului municipiului Bălți nu a fost conformat prevederilor legale, fiind afectat de un sir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe conforme a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate etc. Ca rezultat, mijloace fixe în valoare de miliarde lei și-au pierdut identitatea la momentul transferării către întreprinderile municipale și instituțiile medico-sanitare publice, iar denaturarea indicilor bilanțului executării bugetului autorităților/instituțiilor publice constituie 24545,5 mii lei.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010, anexat la prezenta Hotărîre.

2. Hotărîrea și Raportul de audit se remit:

2.1. Primăriei mun. Bălți și Consiliului municipal Bălți, pentru implementarea recomandărilor auditului, indicate în Raportul de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării deficiențelor constatate și cu stabilirea termenelor și a persoanelor responsabile de implementarea recomandărilor;

2.2. Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Bălți, pentru examinarea încălcărilor constatate la calcularea și achitarea taxei pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului, taxei pentru plasarea publicității, taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, precum și pentru adoptarea deciziilor, cu aplicarea sancțiunilor în conformitate cu art.228 și art.261 alin.(4) din Codul fiscal³;

2.3. Inspecției de Stat în Construcții, pentru examinarea cazurilor privind instalarea și construcția neautorizată a panourilor de publicitate, cu aplicarea sancțiunilor conform art.179 din Codul contravențional⁴;

2.4. Ministerului Finanțelor, pentru:

2.4.1. asigurarea, în comun cu Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, a încasării și raportării conforme a defalcărilor din profitul net al întreprinderilor municipale în bugetele locale;

2.4.2. elaborarea Normelor metodologice privind evidența proprietății publice a unităților administrative-teritoriale, reieșind din prevederile art.13 din Legea nr.523-XIV din 16.07.1999⁵.

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

³ Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997 „Codul fiscal”.

⁴ Legea nr.218-XVI din 24.10.2008 „Codul contravențional al Republicii Moldova”.

⁵ Legea nr.523-XIV din 16.07.1999 „Cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale”.

3. Materialele auditului referitor la cheltuielile neînte-meiate pentru retribuirea muncii la Direcția învățămînt, tineret și sport a Consiliului municipal Bălți se remit Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, pentru examinare după competență.

4. Se informează Procuratura Generală despre rezul-tatele auditului bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010, pentru luare de atitudine.

5. Se informează Guvernul Republicii Moldova despre rezultatele auditului bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010 și se recomandă examinarea oportunității efectuării unor modificări în Regulamentul-tip privind constituirea fondurilor de rezervă ale autorităților administrației publice locale și utilizarea mijloacelor acestora, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004⁶, în scopul înlăturării contradicțiilor referitor la cheltuielile ce nu poartă caracter excepțional și imprevizibil.

6. Se ia act că:

6.1. în urma acțiunilor întreprinse de către Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun. Bălți, precum și a corectării în mod de sine stătător a dărilor de seamă fiscale de către unii agenți economici, suplimentar la bugetul municipal s-a calculat taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului în sumă de 378,5 mii lei;

6.2. pentru încălcările admise la calcularea și achitarea taxelor locale pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiului, în conformitate cu art.228 și art.261(4) din Codul fiscal, Inspectoratul Fiscal de Stat pe mun.Bălți a calculat penalități și a aplicat sancțiuni în sumă totală de 97,2 mii lei;

6.3. prin Decizia Consiliului municipal Bălți nr.14/11 din

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 38. Chișinău, 12 august 2011.

10.12.2010, la Direcția învățămînt, tineret și sport au fost reduse 4 unități de contabil;

6.4. prin Ordinul Direcției învățămînt, tineret și sport nr.396 din 24.06.2010, începînd cu data de 01.06.2010, tuturor angajaților li s-au anulat: sporul pentru intensitatea muncii, sporul pentru nocevităate, iar contabilului-șef – sporul în mărime de 100% pentru cumularea funcției;

6.5. prin Ordinul Direcției învățămînt, tineret și sport nr.235 din 28.03.2011, toți directorii instituțiilor preșcolare au fost atenționați asupra neregulilor admise la recepțio-narea și păstrarea produselor alimentare, iar prin Ordinul Direcției învățămînt, tineret și sport nr.311 din 03.05.2011, a fost interzisă conservarea legumelor și fructelor în condiții casnice;

6.6. la situația din 01.05.2011, au fost efectuate corectări în evidența contabilă a Primăriei mun. Bălți privind datoria creditoare la compensația pentru energia termică în sumă de 947,9 mii lei;

6.7. la situația din 01.04.2011, Primăria mun.Bălți a efectuat corectările respective referitor la denaturările situațiilor patrimoniale cu suma valorii exagerate de 24545,5 mii lei;

6.8. prin Decizia CMB nr.4/42 din 31.03.2011, din 8 clădiri neutilizate în proces tehnologic, una a fost transmisă în gestiune economică Centrului Medicilor de Familie Bălți.

7. Despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.2 din prezenta Hotărîre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

8. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Serafim URECHEAN

Aprobat:

prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr. 38 din 12 august 2011

RAPORTUL
auditului bugetului municipal Bălți
pe anii 2009 și 2010

REZUMAT EXECUTIV

Curtea de Conturi a Republicii Moldova a inițiat misiunea de audit în temeiul Programelor activității de audit a Curții de Conturi pe anii 2010-2011, în scopul determinării dacă AAPL ale mun.Bălți: au respectat prevederile regulamentare la executarea veniturilor și cheltuielilor bugetului municipal; au impus în mod corespunzător și echitabil impozitele și taxele locale în conformitate cu normele în vigoare; au executat cheltuielile din bugetul local în conformitate cu legislația în vigoare și au asigurat un control eficient asupra plenitudinii și autenticității cheltuielilor efectuate; au raportat în mod corespunzător, precum și au întreținut și protejat adecvat mijloacele fixe și patrimoniul public.

Misiunea de audit efectuată la nivelul municipiului Bălți a constatat cazuri de nerespectare a reglemen-tărilor legale, fiind identificate încălcări și lacune, care au afectat procesul de planificare și de executare a veniturilor și cheltuielilor, precum și buna gestiune a patrimoniului local în perioada anilor 2009-2010.

Raportul auditului formării și utilizării bugetului munici-piului Bălți pe anii 2009-2010 a relevat existența multiplelor irregularități și neconformități admise la formarea și utilizarea resurselor bugetului municipiului Bălți și la gestionarea patrimoniului public, care se exprimă prin următoarele:

➤ **La administrarea impozitelor și taxelor locale:**

Auditul a constatat că Primăria mun.Bălți nu și-a asumat întocmai responsabilitățile și nu a contribuit pe deplin la încasarea veniturilor de către organele abilitate cu acest drept, conform prevederilor legale; nu a asigurat realizarea unor proceduri și instrumente eficiente în vederea încasării integrale a veniturilor proprii în bugetul municipal. Fiind fondatoare a 20 de întreprinderi municipale, Primăria mun. Bălți nu a elaborat un mecanism care să prevadă defal-cările în buget de la profitul net al acestora. Totodată, nu a asigurat respectarea legislației în vigoare la: amplasarea obiectelor de publicitate exterioară; desfășurarea activității comerciale de către agenții economici; efectuarea corectă a calculului plăților pentru chirie/locatiune. Ca rezultat al celor menționate, bugetul municipal a ratat venituri în sumă de 3056,0 mii lei.

➤ **La efectuarea cheltuielilor din contul mijloacelor bugetare:**

Urmare evaluării managementului financiar al executării cheltuielilor bugetului municipal Bălți pe perioada auditată, ținîndu-se cont de reglementările menționate, s-a constatat că acesta a fost afectat de nereguli și abateri de la normele legale, neavînd tendințe de îmbunătățire. Totodată, lipsa controlului intern și a unui management eficient între struc-turile primăriei, nerespectarea actelor normative în vigoare, precum și a regulamentelor interne, au condiționat încălcări

⁶ Regulamentul-tip privind constituirea fondurilor de rezervă ale autorităților administrației publice locale și utilizarea mijloacelor acestora, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004.

grave ale disciplinei financiare la efectuarea cheltuielilor din bugetul municipal, care au rezultat în: nerespectarea limitelor de cheltuieli maxime aprobate; efectuarea de cheltuieli neregulate, iraționale și contrar destinației; utilizarea neregulamentară a mijloacelor fondului de rezervă; denaturarea datelor registrelor contabile și dărilor de seamă; încălcarea procedurilor la achizițiile de mărfuri și servicii. Această situație a cauzat: depășirea cheltuielilor efective ale bugetului municipiului față de planul rectificat cu suma totală de 12429,9 mii lei; cheltuieli neregulate în sumă totală de 1552,8 mii lei; cheltuieli contrar destinației din bugetul local în sumă totală de 183,3 mii lei; cheltuieli cu un risc sporit de iraționalitate și neefectivitate în sumă totală de 466,3 mii lei; cheltuieli din fondul de rezervă ce nu poartă caracter excepțional și imprevizibil în sumă totală de 1435,8 mii lei.

➤ **La efectuarea achizițiilor de mărfuri și servicii:**

AAPL din subordinea CMB nu au asigurat pe deplin respectarea prevederilor legale, fiind admise multiple încălcări și neajunsuri legate de achiziționarea bunurilor și serviciilor, care au afectat buna gestiune a mijloacelor publice locale și au cauzat (în perioada anilor 2009-2010) cheltuieli neregulate în sumă totală de 143,6 mii lei, fiind create condiții de fraudă la efectuarea cheltuielilor în sumă totală de 363,5 mii lei.

➤ **La gestionarea patrimoniului și raportarea situațiilor patrimoniale:**

Sistemul de management al gestionării patrimoniului municipiului Bălți nu a fost conformat prevederilor legale, fiind afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe conforme a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate etc. Toate acestea se datorează lipsei în cadrul subdiviziunilor CMB a unei politici exhaustive de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public local, fapt care, în consecință, lipsește bugetul municipal de venituri pasibile încasării, necesare pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor legale ale AAPL.

Sînt necesare îmbunătățiri semnificative în ce privește evidența contabilă, întreținerea și protecția corespunzătoare a mijloacelor fixe care aparțin municipiului. În municipiul Bălți s-a pierdut urma a miliarde de lei sub formă de mijloace fixe, care au fost transferate ÎM și IMSP. În cazul ÎM nu este ținută evidența mijloacelor fixe transmise acestora în gestiune economică. Totodată, în cazul IMSP a fost înregistrată transmiterea inițială, dar ulterior aceste înregistrări nu au mai fost actualizate. Ca rezultat, datele municipiului nu corespund cu datele IMSP. Această situație a cauzat denaturarea indicilor bilanțului executării bugetului autorităților/instituțiilor publice cu suma totală de 24545,5 mii lei.

Nu s-au întreprins măsuri eficiente pentru soluționarea situațiilor referitor la patrimoniul public neutilizat în procesul de activitate a municipiului, acesta continuînd să degradeze rapid.

În opinia echipei de audit, neregularitățile și devierile existente în toate domeniile supuse verificării se datorează:

➤ lipsei unor proceduri formalizate de control intern atît la etapa de planificare, cît și la etapa de executare a veniturilor și cheltuielilor;

➤ necunoașterii prevederilor legale în domeniul finan-

ciar-contabil sau interpretării eronate a unor prevederi regulamentare;

➤ iresponsabilității unor factori de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.

Raportul de audit conține o serie de recomandări referitor la îmbunătățirea executării veniturilor și cheltuielilor bugetului municipal Bălți, utilizarea conformă a finanțelor publice locale, precum și privind asigurarea unei evidențe și raportări conforme ale situațiilor patrimoniale ale AAPL subordonate CMB.

INTRODUCERE

Orașul Bălți este al doilea oraș industrial și centrul cultural din nordul Republicii Moldova, cu o populație de circa 127000 de locuitori. Prima sursă de informații despre mun.Bălți datează din secolul XV. În anul 1818, localității Bălți i-a fost atribuit titlul de oraș, iar din anul 1887 or.Bălți devine centru județean, moment din care a început și dezvoltarea economică a acestuia. În anul 1994 orașul a primit statut de municipiu.

Suprafața totală a teritoriului municipiului Bălți constituie 7800 ha, inclusiv: mun.Bălți – 4143 ha; s.Elizaveta – 2667 ha; s.Sadovoe – 980 ha. Municipiul Bălți dispune de 370 de străzi cu lungimea de 220 km, 11 poduri, 16 bazine acvatice. Fondul de locuințe constituie 2511,0 mii m².

Municipiul Bălți este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor unități administrativ-teritoriale.

Ca autoritate a administrației publice locale de nivelul întâi, mun. Bălți beneficiază de defalcări de la veniturile generale de stat, conform normativelor procentuale stabilite pentru bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea. Totodată, în conformitate cu prevederile legale, beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară și are dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat. Autoritatea administrației publice locale prin care se realizează autonomia locală este consiliul local, ca autoritate deliberativă, și primarul, ca autoritate executivă.

În condițiile art.30 din Legea privind finanțele publice locale¹, primarul mun.Bălți exercită funcția de executor (ordonator) principal de buget.

În perioada supusă auditului, din bugetul mun.Bălți au fost finanțate în total 125 de instituții, inclusiv: 35 – instituții preșcolare; 6 – școli medii de cultură generală; 5 – gimnazii; 13 – licee; o școală internat cu regim special; 11 – instituții extrașcolare; 11 – biblioteci; 2 – muzee și expoziții; 8 – palate și case de cultură; 15 – instituții de asistență și susținere socială.

La finele anului 2010, numărul angajaților în domeniile finanțate de la bugetul mun.Bălți a constituit 4023 de unități, inclusiv: 112 – autoritatea executivă; 9 – apărarea națională; 268 – menținerea ordinii publice; 1033 – instituții preșcolare; 251 – școli medii de cultură generală; 184 – gimnazii; 1033 – licee; 49 – școli internat cu regim special; 389 – instituții extrașcolare; 71 – biblioteci; 17 – muzee și expoziții; 153 – palate și case de cultură; 3 – ocrotirea sănătății; 257 – asistență și susținere socială; 31 – alt personal.

În scopul asigurării activităților în domeniul construcției și reparației clădirilor, prestării serviciilor comerciale, distribuției combustibilului gazos, captării, epurării și distribuției apei, au activat 20 de întreprinderi municipale.

La situația din 31.12.2010, proprietatea municipală a constituit 1765,1 mil.lei, din care: 307,6 mil.lei – la instituțiile publice; 126,1 mil.lei – la instituțiile medico-sanitare publice; 1331,4 mil.lei – la întreprinderile municipale.

¹ Legea nr.397-XV din 16.10.2003 „Privind finanțele publice locale” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea privind finanțele publice locale).

Contextul general privind executarea veniturilor și cheltuielilor bugetului mun. Bălți

Bugetul municipiului Bălți este constituit din bugetul municipal și 2 bugete locale – bugetele satelor Elizaveta și Sadovoe, reprezentând totalitatea veniturilor și cheltuielilor necesare pentru exercitarea funcțiilor din competența municipiului, conform legislației în vigoare, precum și a atribuțiilor suplimentare delegate de Guvern.

În perioada anilor 2009-2010, executarea bugetului municipiului a fost orientată spre soluționarea problemelor esențiale prevăzute de Programul dezvoltării social-economice a mun. Bălți pe anii 2005-2015 și de Strategia Națională de Dezvoltare pe anii 2008-2011.

Potrivit Rapoartelor, întocmite și prezentate MF de către DGFE, privind executarea bugetului mun. Bălți pe anii 2009-2010², veniturile efective încasate în perioada menționată au constituit 230,5 mil. lei și, respectiv, 251,8 mil. lei, fiind realizate la nivel de 100,7% și, respectiv, de 101,0% față de prevederile bugetului rectificat. Analiza părții de venituri a bugetelor pe anii 2009-2010 denotă că sursele de bază ale formării veniturilor sînt: veniturile proprii, a căror pondere a fost de 47,5% – în anul 2009 și de 47,4% – în anul 2010, precum și transferurile de la bugetul de stat cu ponderea de 41,0% – în anul 2009 și, respectiv, de 43,6% – în anul 2010. În pofida faptului că în anul 2010 veniturile proprii au înregistrat o creștere față de anul 2009 cu 9,9 mil. lei, ponderea acestora în veniturile totale ale bugetului mun. Bălți a rămas la același nivel. Totodată, în anul 2010, transferurile de la bugetul de stat au înregistrat o creștere față de anul precedent cu 15,2 mil. lei, majorîndu-se și ponderea acestora cu 2,6 puncte. Mijloacele speciale, ca componentă a părții de venituri, au constituit 3,8% – în anul 2009 și 3,6% – în anul 2010.

În anul 2009, cheltuielile de casă au constituit 244,4 mil. lei, fiind executate la nivel de 99,4% față de cheltuielile precizate. Comparativ cu prevederile bugetului rectificat, în anul 2010, cheltuielile de casă s-au executat cu 1,0 mil. lei mai puțin decît prevederile definitive (265,0 mil. lei). Ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor de casă, prin prisma clasificăției funcționale, revine cheltuielilor cu caracter social-cultural (72,0% – în anul 2009 și 74,8% – în anul 2010) și, din acestea, respectiv, cheltuielilor pentru învățămînt. La componenta respectivă de cheltuieli s-au înregistrat și cele mai mari sume nevalorificate.

Reieșind din analiza cheltuielilor de casă pe anii 2009-2010, prin prisma clasificăției economice, cea mai mare pondere în acestea revine cheltuielilor pentru retribuirea muncii și plăților aferente acestora, care în anul 2009 au constituit 47,4%, iar în anul 2010 – 48,3%, urmate de cheltuielile pentru plata mărfurilor și serviciilor – 23,5% și, respectiv, 24,6% și transferurile curente – 20,6% și, respectiv, 22,5%. Totodată, în anul 2010, ponderea cheltuielilor capitale în structura totală a cheltuielilor bugetare a scăzut aproximativ de 2 ori, constituind numai 4,5%, față de 8,4%, în anul 2009. Analiza în dinamică a cheltuielilor de casă denotă lipsa unei tendințe de creștere sau scădere bruscă a cheltuielilor pe grupele de bază, menținîndu-se o situație stabilă. În Anexele nr.1, nr.2, nr.3 și nr.4 sînt prezentate datele-cheie care caracterizează executarea veniturilor și cheltuielilor bugetului mun. Bălți pe anii 2009-2010.

În perioada anilor 2009-2010, mai mult de 94,0% din cheltuielile bugetului municipiului Bălți au fost îndreptate pentru cheltuielile curente și aproximativ 6,0% – pentru dezvoltarea municipiului.

Deficitul bugetului municipiului Bălți, care în anul 2009 a constituit 13,9 mil. lei, iar în anul 2010 – 12,2 mil. lei a fost

acoperit cu veniturile obținute de la vînzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică. Executarea bugetului municipiului Bălți pe anul 2010 s-a finalizat cu un sold de mijloace bugetare în sumă de 6575,4 mii lei, ceea ce e cu 2138,5 mii lei mai mult decît soldul format la finele anului 2009 (4436,9 mii lei). La sfîrșitul anului 2009, datoria debitoare a constituit 39,5 mii lei, iar la finele anului 2010 – 83,3 mii lei, avînd un caracter curent. În pofida faptului că în anul 2010 datoria creditoare a bugetului municipiului s-a micșorat de 2 ori, aceasta continuă a fi mare și la situația din 31.12.2010, constituind 18074,0 mii lei, din care: 3502,0 mii lei – cu termenul de achitare expirat, inclusiv compensații nominative pentru populație în sumă de 3440,5 mii lei.

Bugetul municipiului Bălți pe anul 2009 și pe anul 2010 a fost aprobat cu respectarea termenelor stabilite și cu publicarea în mass-media, conform prevederilor art.20 alin.(4), art.21 alin.(6) și art.22 din Legea privind finanțele publice locale. Cu toate acestea, examinarea și aprobarea de către Consiliul municipal Bălți a Rapoartelor anuale privind execuția bugetului municipal Bălți pe anii 2009 și 2010 s-au efectuat cu depășirea termenului stabilit – cu 9 și, respectiv, cu 8 zile, astfel nerespectîndu-se prevederile art.29 alin.(4) din legea menționată.

SFERA ȘI ABORDAREA AUDITULUI

Auditul bugetului mun. Bălți a fost realizat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³, acțiunile de audit desfășurate fiind bazate pe o abordare orientată spre evaluarea conformității execuției bugetare, cu aplicarea unor proceduri caracteristice atît auditului regularității, cît și auditului performanței.

Pentru a ghida activitatea de audit și a cuprinde toate aspectele ce țin de execuția bugetului mun. Bălți referitor la planificarea, executarea veniturilor și a cheltuielilor bugetului, precum și aspectele ce țin de evidența și raportarea situațiilor patrimoniale ale municipiului, au fost elaborate următoarele obiective de audit:

• **Obiectivul I** – Primăria municipiului Bălți a asigurat în măsură deplină colectarea impozitelor și taxelor locale conform prevederilor legislației în vigoare?

• **Obiectivul II** – UAT (a) a executat cheltuielile din bugetul local în conformitate cu legislația în vigoare și (b) a asigurat un control eficient asupra plenitudinii și autenticității cheltuielilor efectuate?

• **Obiectivul III** – UAT a raportat în modul corespunzător situațiile patrimoniale, precum și a protejat adecvat mijloacele fixe și patrimoniul care îi aparține cu drept de proprietate?

Potrivit pragului de semnificație și riscurilor determinate la etapa de planificare a auditului, acțiunile de audit au fost efectuate la următoarele entități: primăria municipiului; Direcția generală financiar-economică; Direcția învățămînt, tineret și sport; Secția arhitectură și construcții; Secția achiziții publice și relații economice externe; Secția comerț, alimentație publică și prestări servicii populației; Secția asistență socială și protecție a familiei; Secția cultură.

Întru realizarea obiectivelor auditului și colectarea probelor de audit, s-au efectuat următoarele proceduri de audit:

• Au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive ale municipiului (Consiliul municipal, Primăria mun. Bălți), în vederea stabilirii nivelului de executare a acestora.

• S-a verificat dacă veniturile pasibile încasării în bugetul mun. Bălți au fost planificate și încasate regulamentar, precum și dacă s-a efectuat recalcularea la unele categorii de venituri.

² Raportul privind executarea bugetului mun. Bălți pe venituri și cheltuieli, pe toate componentele, la 01.01.2010 și Raportul privind executarea bugetului mun. Bălți pe venituri și cheltuieli, pe toate componentele, la 01.01.2011.

³ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

• Au fost revizuite procesul și procedurile de achiziție publică, pentru verificarea conformității acestora cu normele regulamentare.

• În baza eșantionării, s-a verificat dacă unele cheltuieli bugetare semnificative ce țin de retribuirea muncii, procurarea mărfurilor și serviciilor, reparații și investiții capitale sînt legale și conforme.

• Au fost verificate situațiile financiare semnificative din Raportul privind executarea bugetului municipiului, precum și situațiile patrimoniale raportate de către unele subdiviziuni ale Consiliului municipal, acestea fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare respective.

• S-au aplicat diferite proceduri analitice, precum și s-au efectuat alte teste de fond, totodată fiind solicitată și confruntată informația de la diferite entități.

• Au fost realizate interviuri cu angajații autorităților administrației publice locale privind funcționarea controalelor interne asupra anumitor aspecte de activitate.

Pentru o prezentare mai detaliată a abordărilor și proceselor de audit în parte, la efectuarea auditului, echipa de audit s-a condus de Standardele de audit ale Curții de Conturi, Manualul de audit al regularității și Manualul de audit al performanței. Auditul a fost executat în scopul obținerii probelor suficiente și relevante spre a furniza o bază rezonabilă pentru constatările și concluziile determinate de obiectivele auditului. Deși bugetul municipiului Bălți este constituit din bugetul municipal Bălți și bugetele satelor Elizaveta și Sadovoe, reieșind din resursele disponibile, auditul s-a axat pe bugetul municipal Bălți.

CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Obiectivul I – Primăria municipiului Bălți a asigurat în măsură deplină colectarea impozitelor și taxelor locale conform prevederilor legislației în vigoare?

Cu toate că, în perioada auditată, în ansamblu, veniturile bugetului mun. Bălți au fost executate la nivelul programat, veniturile proprii avînd o tendință de majorare în anul 2010, față de anii precedenți, auditul a constatat că există unele deficiențe în administrarea impozitelor, taxelor și a altor venituri cuvenite bugetelor locale.

Reieșind din prevederile legislației în vigoare, precum și din atribuțiile stabilite conform Regulamentului DGFE, această Direcție organizează elaborarea proiectului bugetului municipiului, precum și asigură evaluarea veridică și argumentată din punct de vedere economic a veniturilor bugetare, inclusiv prin analiza surselor de venituri în general pe municipiu. Auditul a constatat că Primăria mun. Bălți nu și-a asumat întocmai responsabilitățile și nu a contribuit pe deplin la încasarea veniturilor de către organele abilitate cu acest drept, conform prevederilor art.32 alin.(2) din Legea privind finanțele publice locale. Nu a asigurat realizarea unor proceduri și instrumente eficiente în vederea încasării integrale a veniturilor proprii în bugetul municipal. Fiind fondatoare a 20 de întreprinderi municipale, Primăria mun. Bălți nu a elaborat un mecanism care ar prevedea defalcările în buget de la profitul net al acestora. Totodată, nu a asigurat respectarea legislației în vigoare la: amplasarea obiectelor de publicitate exterioară; desfășurarea activității comerciale de către agenții economici; efectuarea calculului plăților pentru chirie/locatiune. Ca rezultat al celor menționate, bugetul municipal a ratat venituri în sumă de 3056,0 mii lei. Deficiențele respective influențează nivelul execuției bugetare, fiind un impediment în evaluarea corectă a performanțelor obținute de municipiu la administrarea veniturilor, precum și generează incorectitudini la alocarea de la bugetul de stat a transferurilor de susținere financiară a teritoriului. Această situație denotă că atât la Primăria mun. Bălți, cît și la DGFE este necesară îmbunătățirea procesului

de planificare bugetară la elaborarea bugetului.

Autoritatea executivă a municipiului nu a întreprins măsurile de rigoare în vederea executării integrale a veniturilor cuvenite atât bugetului local, cît și bugetului de stat. O influență negativă asupra executării părții de venituri a bugetului municipiului Bălți a avut-o creșterea datoriilor agenților economici față de bugetul local și bugetul de stat la 11 tipuri de impozite, care în ultimii 2 ani s-au majorat mai mult de 1,6 ori, la situația din 31.12.2010 constituind 29380,5 mii lei, față de suma de 18172,2 mii lei – înregistrată la finele anului 2009. Din suma totală a datoriilor înregistrate la finele anului 2010, datoriile în sumă totală de 24284,0 mii lei, sau 82,6%, sînt datorii față de bugetul de stat, iar 5096,5 mii lei (17,4%) – față de bugetul local.

Deficiențele constatate în procesul de programare și administrare a veniturilor proprii ale municipiului au fost generate de: lipsa unor reglementări privind procesul de elaborare a bugetului mun. Bălți (avînd în vedere că Notele metodologice, elaborate de MF, poartă un caracter recomandabil); neelaborarea și neimplementarea unor proceduri ale controlului intern la componentele respective, care ar responsabiliza părțile implicate în aceste procese.

• Nu este elaborat un mecanism privind defalcările în bugetul local din profitul net al întreprinderilor municipale

La elaborarea statutelor a 20 de întreprinderi municipale, Primăria mun. Bălți, ca fondator al acestora, nu a asigurat includerea în statutul întreprinderilor a aspectelor privind cota-parte și metoda de repartizare a profitului net în bugetul local, prin ce nu au fost respectate prevederile pct. 10 alin. 5) din Regulamentul-model aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994⁴. În rezultatul analizei rapoartelor financiare ale întreprinderilor municipale, s-a constatat că, în anul 2008, opt întreprinderi au obținut profit în sumă totală de 5665,9 mii lei, iar în anul 2009 – patru întreprinderi, în sumă totală de 13833,4 mii lei. Pentru a beneficia de venituri suplimentare, care ar contribui la dezvoltarea municipiului și a societății în general, Primăria mun. Bălți nu a procedat conform prevederilor regulamentare și nu a înaintat către Consiliul municipal, pentru adoptare, decizia privind repartizarea în bugetul local a cel puțin 30% din profitul net al întreprinderilor menționate, ținînd cont de acoperirea pierderilor acestora din anii precedenți. Ca urmare, bugetul mun. Bălți a ratat venituri în sumă totală de 1934,5 mii lei, din care: 753,6 mii lei – în anul 2009 și 1180,9 mii lei – în anul 2010.

De menționat că, în procesul de efectuare a auditului, Primăria mun. Bălți a inițiat procedura de reînregistrare a statutelor întreprinderilor municipale, cu includerea la capitolul „Activitatea de întreprinzător a întreprinderii” a utilizării profitului, însă, la aprobarea statutelor, CMB nu a determinat cota-parte a defalcărilor în bugetul municipal, ceea ce creează riscuri majore de neîncasare a veniturilor în bugetul local din această sursă de venit atât în anul 2011, cît și pe viitor.

• Măsurile întreprinse de către primărie pentru conformarea ratei impozitelor și taxelor locale de la prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului s-au dovedit a fi neeficiente

Probele acumulate la acest compartiment denotă că autoritățile executive din cadrul CMB nu au întreprins măsuri eficiente în vederea acumulării integrale a veniturilor programate de la taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului. Ca rezultat, în anul 2010, veniturile programate de la taxa menționată au fost executate la nivel de 88,9%, sau în sumă totală de 2489,7 mii lei, față de suma de 2800,0 mii lei – precizată.

⁴ Regulamentul-model al întreprinderii municipale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 (cu modificările și completările ulterioare).

Mai mult decât atât, DGFE a efectuat o estimare incorectă a veniturilor din sursa menționată. Astfel, deși autoritatea executivă a municipiului a întreprins măsuri în vederea conformării cotelor impozitelor și taxelor locale la cele aprobate prin Decizia CMB nr.11/1 din 10.12.2009⁵, precum și în pofida nenumăratelor adresări pe parcursul anului la IFS pe mun. Bălți în vederea întreprinderii măsurilor necesare privind plenitudinea încasării în bugetul local a taxei pentru prestarea serviciilor de transport, în anul 2010, toți agenții economici care au prestat servicii de transport auto de călători, cu autoturisme cu capacitatea de pînă la 8 locuri (taxi), au ignorat decizia respectivă. Ca urmare, calcularea bazei impozabile, indicată în dările de seamă fiscale, s-a efectuat la un tarif redus, reieșind din 100,00 lei pentru o unitate de transport, față de 400,00 lei – tarif aprobat de către Consiliul municipal. Astfel, în anul 2010, bugetul municipal a fost lipsit de venituri estimate la suma de 581,1 mii lei.

• Necesită îmbunătățire mecanismul de monitorizare a amplasării obiectelor de publicitate

Ca rezultat al nerespectării normelor regulamentare și lipsei unor proceduri bine determinate privind controlul intern, Primăria mun. Bălți nu a organizat o monitorizare conformă a legalității amplasării obiectelor de publicitate exterioară, iar DGFE nu a estimat corect veniturile de la taxa pentru amplasarea publicității (reclamei), ceea ce a generat diminuarea nejustificată a resurselor financiare ale bugetului municipal, influențând negativ asupra relațiilor interbugetare de susținere financiară a teritoriului. Astfel, veniturile bugetului municipal la taxa menționată au fost executate la nivel de 93% față de prevederile programate pe an (1570,0 mii lei). Mai mult decât atât, în urma testării legalității amplasării obiectelor de publicitate exterioară, efectuată în comun cu responsabilul respectiv de la primărie (cu ieșirea la fața locului), s-a constatat că, în contradicție cu Decizia CMB nr.376 din 31.03.2010, Legea cu privire la publicitate⁶ și cu Codul funciar⁷, din 200 de obiecte de publicitate amplasate pe 8 străzi ale mun. Bălți, 41 (sau 21%) au fost instalate în lipsa autorizării corespunzătoare, nefiind înregistrate la primărie, precum și nefiind încasată taxa respectivă pentru acestea. Totodată, 33 de obiecte de publicitate neautorizate nu dispun de certificat de urbanism și contractele de arendă a terenului pe care sînt amplasate acestea. Ca rezultat, numai în cazurile menționate bugetul municipal a ratat venituri în sumă totală de 196,1 mii lei.

Cele expuse sînt o consecință a faptului că autoritățile publice locale responsabile nu au respectat prevederile legale, precum și nu au efectuat o supraveghere conformă asupra înregistrării panourilor publicitare. Totodată, Primăria mun. Bălți, necontribuind în deplină măsură la încasarea veniturilor de la amplasarea publicității exterioare, nu și-a exercitat drepturile și nu și-a onorat responsabilitățile conform prevederilor Legii privind finanțele publice locale, iar lipsa unui control intern eficient asupra legalității plasării publicității exterioare din partea persoanelor responsabile de la primărie a dus la neînregistrarea ca obiect al impunerii fiscale a suprafeței publicitare în mărime de 468,9 m², ceea ce a afectat executarea bugetului cu suma menționată de 196,1 mii lei (inclusiv: S.R.L. „Bi Complex” – 55,1 mii lei; S.R.L. „Maximontereiprim” – 47,2 mii lei; S.R.L. „Stroylux” – 22,0 mii lei).

De menționat că CMB și Secția arhitectură și construcții

afirmă efectuarea de către persoana responsabilă a controalelor privind legalitatea plasării obiectelor de publicitate, fără ca rezultatele acestora să fie documentate și raportate, deși situațiile constatate de audit confirmă contrariul. Chiar dacă s-au efectuat unele proceduri de control și de verificare din partea autorităților executive, acestea au fost ineficiente.

• Controlul din partea autorităților publice locale din mun. Bălți asupra legalității desfășurării activității comerciale de către agenții economici necesită o îmbunătățire semnificativă

Unitățile comerciale care activează pe teritoriul municipiului sau prestează servicii de deservire socială achită o anumită taxă în funcție de tipul de activitate pe care îl desfășoară. În urma auditării acestei componente a veniturilor, au fost scoase în evidență unele deficiențe, care au lipsit bugetul municipal de venituri pasibile încasării. Astfel, deși veniturile aferente taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, acumulate în anul 2010, au înregistrat o creștere, față de anul 2009, cu 1777,4 mii lei, totuși veniturile programate pe acest an au fost realizate la nivel de 96,2%. Totodată, în urma testărilor a 516 obiecte comerciale (24,4% din numărul total de 2114), cu ieșirea în teren pentru colectarea probelor, ținându-se cont de locul amplasării și avantajul economic, s-a constatat că 46 de obiecte (sau 9% din obiectele testate) desfășurau activitate comercială ilegală, avînd autorizațiile expirate, iar 96 de obiecte activau în lipsa autorizației de amplasare a obiectelor comerciale/sau de prestări servicii de deservire socială, din care 84 de obiecte (sau 87,5%) nu au calculat și, respectiv, nu au achitat în bugetul local taxa respectivă, conform Deciziilor CMB nr.9/1 din 10.12. 2008⁸ și nr.11/1 din 10.12.2009⁹, în sumă totală de 228,3 mii lei.

Cele menționate sînt o consecință a lipsei controlului corespunzător asupra activității comerciale din municipiu, care, în temeiul prevederilor art.36 alin.(1) din Legea cu privire la comerțul interior¹⁰, urma să fie exercitat de către autoritățile administrației publice locale, precum și a neîndeplinirii de către Primăria mun. Bălți a obligațiilor în această privință, conform prevederilor legale.

• Nu au fost administrate adecvat veniturile de la arenda/locațiunea patrimoniului public

În anii 2009-2010, Primăria mun. Bălți, ignorînd prevederile actelor normative în vigoare¹¹ și neasigurînd un control eficient asupra corectitudinii calculului plății pentru arendă/locațiune, a condiționat ratarea veniturilor la bugetul municipal în sumă totală de 116,0 mii lei. Astfel, în urma verificării legalității încheierii a 34 de contracte privind transmiterea în arendă/locațiune a spațiului nelocativ (selecțate din totalul de 86 de contracte încheiate), s-a constatat că la 3 locatari (S.R.L. „M.A.B.-Prim”; Institutul Baltic de Ecologie; Liceul „Elitex”) a fost micșorată neîntemeiat perioada de locațiune a încăperilor, ca rezultat nefiind încasate venituri în sumă totală de 108,3 mii lei. Totodată, la un locatar (S.R.L. „Cuptorul fermecat”) a fost admisă diminuarea coeficientului de ramură la calcularea plății pentru chirie, ceea ce a cauzat neîncasarea veniturilor de la locațiune în sumă de 7,7 mii lei.

În conformitate cu prevederile art.898 din Legea nr.1107-XV din 06.06.2002¹², locatorul este obligat să efectueze reparația capitală a bunului închiriat dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Reparația capitală se

⁵ Decizia Consiliului municipal Bălți nr.11/1 din 10.12.2009 „Privind aprobarea bugetului pentru anul 2010”, Anexa nr.10.

⁶ Legea cu privire la publicitate nr.1227-XIII din 27.06.1997 (cu modificările și completările ulterioare).

⁷ Legea nr.828-XII din 25.12.1991 „Codul funciar” (cu modificările și completările ulterioare).

⁸ Decizia Consiliului municipal Bălți nr.9/1 din 10.12.2008 „Cu privire la aprobarea bugetului pe anul 2009”, Anexa nr.10.

⁹ Decizia Consiliului municipal Bălți nr.11/1 din 10.12.2009 „Cu privire la aprobarea bugetului pe anul 2010”, Anexa nr.10.

¹⁰ Legea nr.749-XIII din 23.02.1996 „Cu privire la comerțul interior” (cu modificările și completările ulterioare). Abrogată la 22.04.2011, prin Legea nr.231 din 23.09.2010.

¹¹ Legea bugetului de stat pe anul 2009 nr.244-XVI din 21.11.2008, Legea bugetului de stat pe anul 2010 nr.133-XVIII din 23.12.2009 și Legea nr.1107-XV din 06.06.2002 „Codul civil” (cu modificările și completările ulterioare).

¹² Legea nr.1107-XV din 06.06.2002 „Codul civil al Republicii Moldova” (cu modificările și completările ulterioare).

efectuează în termenul stabilit în contract sau când reiese dintr-o necesitate stringentă. Nerespectarea de către locator a acestor obligații acordă locatarului dreptul să efectueze reparația capitală și să treacă cheltuielile de reparație capitală în contul chiriei. Însă, în pofida celor menționate, Primăria mun.Bălți a acceptat trecerea în contul plății de locațiune a unor cheltuieli de reparații capitale cu caracter decorativ în sumă de 38,8 mii lei, care au fost efectuate de către S.R.L. „Cuptorul fermecat” în încăperile din incinta localului primăriei, utilizate de către aceasta pentru cafeneaua-bar, și care nu țin de necesitatea stringentă. Situația respectivă a cauzat prelungirea nemotivată a termenului de achitări reciproce pentru locațiune (cel puțin cu 6 luni) și riscul de neîncasare ulterioară a veniturilor în suma menționată.

Recomandări Primăriei mun.Bălți:

1. Asigurarea unei conlucrări eficiente cu toate subdiviziunile din cadrul CMB, în vederea prognozei și evaluării optime a veniturilor cuvenite bugetului municipal, cu elaborarea și implementarea unor proceduri eficiente de control intern, care să elimine potențialele nereguli la această componentă.

2. Elaborarea și înaintarea spre aprobare CMB a unor reglementări exhaustive referitor la stabilirea cotei-părți pentru defalcarea în bugetul municipal a veniturilor din profitul net al întreprinderilor municipale, obținut în rezultatul financiar al anilor precedenți.

3. Asigurarea, în comun cu instituțiile și organele de specialitate (IFS pe mun.Bălți; Inspectoratul Ecologic; Inspectia de Stat în Construcții; Comisariatul de poliție) a unei monitorizări și conlucrări eficiente, în vederea conformării normelor de calcul și plată a impozitelor și taxelor locale.

4. Conlucrarea cu Inspectia de Stat în Construcții (teritorială) asupra cazurilor de instalare și construcție neautorizată a panourilor de publicitate, în vederea aplicării sancțiunilor conform art.179 din Codul contravențional¹³, precum și cu organele pentru protecția mediului, pentru aplicarea sancțiunilor în conformitate cu art.116 alin.(2) din Codul contravențional.

5. Conlucrarea cu Comisariatul de poliție pe mun.Bălți referitor la desfășurarea de către entități a activității comerciale fără autorizație de funcționare, pentru adoptarea deciziilor în conformitate cu art.273 alin.(9) din Codul contravențional.

6. Conlucrarea cu IFS pe mun.Bălți privind încălcările constatate la calcularea și achitarea taxei pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiului, taxei de plasare a publicității, taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, în scopul adoptării deciziilor respective, cu aplicarea sancțiunilor în conformitate cu art.228 și art.261 alin.(4) din Codul fiscal al Republicii Moldova¹⁴.

7. Reinnoirea contractelor de locațiune conform cerințelor legislației în vigoare, reieșind din perioada reală de utilizare a spațiilor închiriate, cu asigurarea încasării regulamentare a tuturor plăților pentru locațiune.

8. Asigurarea micșorării cheltuielilor de reparație capitală cu suma de 38,8 mii lei, trecută neregulamentar în contul plăților pentru locațiune de către locatorul S.R.L. „Cuptorul fermecat”, cu înaintarea la CMB a propunerilor respective de modificare a Deciziei CMB nr.11/44 din 30.09.2010¹⁵.

Obiectivul II – UAT (a) a executat cheltuielile din

bugetul local în conformitate cu legislația în vigoare și (b) a asigurat un control eficient asupra plenitudinii și autenticității cheltuielilor efectuate?

Conform prevederilor Legii privind finanțele publice locale, cheltuielile aprobate în bugetele UAT reprezintă limite maxime, care nu pot fi depășite, iar contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale și efectuarea de cheltuieli se realizează de către executorii de buget doar cu respectarea prevederilor legale și în cadrul limitelor bugetare aprobate. Urmare evaluării managementului financiar al executării cheltuielilor bugetului municipal Bălți pe perioada auditată, ținându-se cont de reglementările menționate, s-a constatat că acesta a fost afectat de nereguli și abateri de la normele legale, neavînd tendințe de îmbunătățire.

Lipsa controlului intern și a unui management eficient între structurile primăriei, nerespectarea actelor normative în vigoare, precum și a regulamentelor interne au cauzat încălcări grave ale disciplinei financiare la efectuarea cheltuielilor din bugetul municipal, care au rezultat în: nerespectarea limitelor de cheltuieli maxime aprobate; cheltuieli neregulamentare, iraționale și contrar destinației; utilizarea neregulamentară a mijloacelor fondului de rezervă; denaturarea datelor registrelor contabile și dărilor de seamă; încălcarea procedurilor la achiziția mărfurilor și serviciilor. Această situație a cauzat cheltuieli neregulamentare (aleatorii, la unele tipuri de cheltuieli) în sumă totală de 1552,8 mii lei, cheltuieli contrar destinației din bugetul local în sumă totală de 183,3 mii lei, cheltuieli cu un risc sporit de iraționalitate și neefectivitate în sumă totală de 466,3 mii lei, cheltuieli din fondul de rezervă ce nu poartă caracter excepțional și imprevizibil în sumă totală de 1435,8 mii lei.

• La executarea părții de cheltuieli a bugetului municipal nu s-a reușit menținerea cheltuielilor efective în limitele maxime aprobate

Lipsa unor proceduri de control intern bine determinate, precum și a controlului din partea persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul Primăriei mun.Bălți a cauzat efectuarea unor cheltuieli peste limitele alocațiilor precizate. Astfel, contrar prevederilor art.14 alin.(4) din Legea privind administrația publică locală¹⁶ și art.7 alin.(2) și alin.(3) din Legea privind finanțele publice locale, care stabilesc că cheltuielile aprobate (rectificate pe parcursul anului bugetar) reprezintă limitele maxime și că contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale se realizează de către executorii (ordonatorii) de buget doar cu respectarea prevederilor legale, în cadrul limitelor aprobate (rectificate), în anul 2009, cheltuielile efective ale bugetului mun.Bălți s-au efectuat cu depășirea planului rectificat, în sumă totală de 12429,9 mii lei, din care: depășiri cu suma de 1760,5 mii lei – la art.111 „Retribuirea muncii”; cu 308,6 mii lei – la art.112 „Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii” și cu 6,1 mii lei – la art.116 „Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de patroni”, fiind condiționate de majorarea salariilor conform actelor normative, în lipsa alocațiilor financiare, care urmau a fi alocate suplimentar. Totodată, depășirile la art.113.01 „Energia electrică” cu 75,1 mii lei (în anul 2009) și cu 264,5 mii lei (în anul 2010), precum și la art.113.04 „Energia termică” – cu 301,9 mii lei (în anul 2009), au fost condiționate de majorarea tarifelor conform actelor normative, fără sursă financiară de acoperire a acestora.

Un factor subiectiv care a influențat asupra depășirilor a fost neelaborarea de către Primăria mun.Bălți a unui

¹³ Legea nr.218-XVI din 24.10.2008 „Codul contravențional al Republicii Moldova” (în continuare – Codul contravențional).

¹⁴ Legea nr.1163-XIII din 24.04.1997 „Codul fiscal” (cu modificările și completările ulterioare).

¹⁵ Decizia CMB nr.11/44 din 30.09.2010 „Cu privire la trecerea costului lucrărilor efectuate la reparația capitală a încăperilor transmise în locațiune S.R.L. „Cuptorul fermecat” în contul plății pentru locațiune”.

¹⁶ Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea privind administrația publică locală).

mecanism clar și transparent de acordare a compensațiilor păturilor socialmente vulnerabile, depășirile la art.135.19 „Compensații nominative” constituind, în anii 2009-2010, cu 10191,8 mii lei și, respectiv, cu 3440,4 mii lei mai mult față de alocațiile rectificate. Această situație a fost condiționată și de adoptarea de către CMB a deciziilor privind acordarea compensațiilor pentru energia termică, fără indicarea sursei de acoperire a costului realizării deciziilor respective, fapt care a generat depășirea cu sumele menționate a planului rectificat pentru achitarea compensațiilor, datorită nerespectării prevederilor art.14 alin.(4) din Legea privind administrația publică locală.

Recomandări Primăriei mun.Bălți și Consiliului municipal:

9. Contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale numai cu respectarea prevederilor legale și în cadrul limitelor aprobate (rectificate) pe anul de gestiune.

10. Adoptarea deciziilor care implică anumite cheltuieli numai cu indicarea sursei de acoperire a costului realizării deciziilor respective, conform prevederilor legale.

• Lipsa unor politici clare, precum și a unui control intern corespunzător asupra modului de acordare păturilor social-vulnerabile a compensației la energia termică în perioada rece a anilor 2007-2010 a cauzat încălcări grave ale disciplinei financiare

La efectuarea cheltuielilor din bugetul local pentru acordarea compensației nominative la energia termică păturilor social-vulnerabile ale populației în perioada rece a anilor 2007-2010, autoritățile publice locale ale mun. Bălți nu au asigurat elaborarea unei politici clare și a unui mecanism exhaustiv de acordare a compensațiilor, ceea ce a cauzat cheltuieli neregulate din contul bugetului municipal în sumă totală de 947,9 mii lei. Astfel, Primăria mun.Bălți nu a executat pe deplin deciziile CMB și nu a asigurat un control eficient al listelor beneficiarilor de compensații, la plata acestora bazându-se doar pe o informație pe suport electronic, solicitată de la Casa Națională de Asigurări Sociale și prelucrată de către S.R.L. „Real-Progres”. Ca rezultat, în condițiile menționate, au fost acordate compensații nominative la energia termică, pe perioada anilor 2008-2010, la 4687 (100%) de persoane din categoria păturilor socialmente vulnerabile, din care la 1069 (22,8%) de pensionari aceasta a fost acordată nelegal, deoarece venitul mediu lunar al fiecărui membru de familie la acel moment depășea limita stabilită de către CMB – în mărime de 1500 lei, astfel cheltuielile neregulate din bugetul municipal constituind 947,9 mii lei. Cu toate că s-a efectuat recalcularea respectivă a întregii sume de cheltuieli neregulate menționate, Primăria mun.Bălți, continuând neexecutarea pe deplin a deciziilor CMB, nu a elaborat un mecanism efectiv pentru determinarea legalității acordării compensației la numărul de persoane rămase neverificate. Ca urmare, 2852 de beneficiari de compensație (sau 60,8% din numărul total), în legătură cu faptul că venitul lor în anul 2010 nu a fost confirmat, constituie grupa cu un risc sporit de acordare neregulamentară a compensației nominative la energia termică.

În pofida celor expuse și în lipsa unei dovezi rezonabile privind legalitatea achitării compensațiilor la numărul de persoane rămase neverificate, CMB a adoptat decizia de stopare a procedurii de recalculare și reținere a compensațiilor acordate neregulamentar, totodată păstrând dreptul la compensația acordată pe anii 2008-2010 și pe anul 2011. Această decizie a CMB creează riscuri majore de efectuare a cheltuielilor neregulate din bugetul municipiului Bălți și în anul 2011, precum și pune în situație dificilă categoria de pensionari care au executat conștiințos prescripțiile

Primăriei mun.Bălți, prezentând documentele respective pentru confirmarea veniturilor reale ale lor și restituind compensația acordată neregulamentar.

De menționat că Primăria mun.Bălți nu a stabilit un mod eficient de evidență și control intern asupra decontărilor privind compensațiile nominative la energia termică, ceea ce a cauzat încălcări la ținerea evidenței și la raportarea situațiilor ce țin de compensațiile vizate. Astfel, conform Raportului privind executarea bugetului municipiului pe anul 2009, la art.135.19 „Compensații nominative” au fost reflectate cheltuieli efective în sumă totală de 15837,0 mii lei, sau cu 10191,9 mii lei mai mult decât planul rectificat pe acest an, această sumă fiind raportată, la situația din 31.12.2009, ca datorie creditoare, inclusiv 5306,1 mii lei – cu termenul de prescripție expirat, care la început de an nu a fost raportată. Deși la începutul anului 2010 datoria față de agentul termic la compensații constituia 10191,9 mii lei, în buget au fost prevăzute cheltuieli la acest articol în sumă totală de 3500,0 mii lei, cheltuielile efective în acest an însumând 3773,1 mii lei. Ca rezultat, pe parcursul anului 2010, cheltuielile pentru compensațiile nominative la energia termică au fost rectificate până la suma de 10524,5 mii lei, la sfârșit de an înregistrându-se o datorie față de agentul termic în sumă de 3440,5 mii lei.

Recomandări Primăriei mun.Bălți și Consiliului municipal:

11. Revederea prevederilor Deciziei CMB nr.2/5 din 24.02.2011 „Cu privire la stoparea procedurii de recalculare a compensațiilor categoriei de pensionari, venitul mediu lunar al cărora la acel moment depășea 1500 lei”, cu identificarea unor soluții optime de redresare a situației privind compensațiile pentru energia termică.

12. Asigurarea continuității lucrului în direcția determinării categoriei de persoane care neregulamentar au beneficiat de compensații pentru energia termică, în scopul recalculării și reținerii celor acordate neîntemeiat.

13. Implementarea unor proceduri eficiente de evidență și control intern referitor la decontările privind compensațiile nominative la energia termică.

14. Excluderea practicii de efectuare a cheltuielilor în mărimi ce depășesc planul rectificat.

• Cheltuielile efectuate pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților administrației publice locale ale mun.Bălți depășesc limitele aprobate de actele normative în vigoare și necesită a fi optimizate

Lipsa unui control eficient privind optimizarea mijloacelor financiare ale bugetului municipal în perioada anilor 2009-2010 a condiționat efectuarea cheltuielilor neregulate, pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților administrației publice locale ale mun. Bălți, în sumă totală de 564,5 mii lei.

Conform pct.8) lit.a) din Normativele aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1362 din 22.12.2005¹⁷, normativul de asigurare cu mijloace de legătură telefonică pentru colaboratorii autorităților administrației publice este de 1 număr (linie) la 2,5-4 unități de personal. Însă, ignorând prevederile legale, Primăria mun. Bălți, în perioada anilor 2009-2010, a admis depășirea limitei cu 59 de numere de telefon (linie), pentru întreținerea cărora, din bugetul municipal, s-au efectuat cheltuieli neîntemeiate în sumă totală 59,4 mii lei.

Primăria mun.Bălți nu a asigurat respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr.1404 din 30.12.2005¹⁸ referitor la numărul-limită al autoturismelor de serviciu și la parcursul-limită anual pentru un autoturism, întru asigurarea îndeplinirii obligațiilor de serviciu de către autoritățile administrației

¹⁷ Normativele vizând numărul abonamentelor de telefoane de serviciu, faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților administrației publice (cu excepția legăturii telefonice guvernamentale), aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1362 din 22.12.2005.

¹⁸ Hotărârea Guvernului nr. 1404 din 30.12.2005 „Privind reglementarea utilizării autoturismelor de serviciu de către autoritățile administrației publice”.

publice locale. Ca rezultat, în perioada anilor 2009-2010, a fost admisă întreținerea unui autoturism de serviciu peste limita stabilită, cheltuielile neregulamentare în legătură cu aceasta constituind 134,3 mii lei. Totodată, depășirea cu 86,3 mii km a parcursului-limită anual al autoturismelor a cauzat cheltuieli suplimentare neregulamentare în sumă totală de 117,8 mii lei.

În perioada anilor 2009-2010, Primăria mun. Bălți a efectuat cheltuieli de protocol cu nerespectarea prevederilor normelor în vigoare. Astfel, contrar prevederilor pct. 4 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.550 din 13.06.1997¹⁹, cheltuielile de protocol în sumă totală de 69,7 mii lei au fost efectuate în lipsa ordinului conducătorului, programului de activitate, numărului de delegați și a devizului de cheltuieli perfectat regulamentar, ceea ce face imposibilă argumentarea sumei menționate. Totodată, cheltuielile de protocol în sumă totală de 183,3 mii lei (ce constituie 72,5% din suma totală a acestora) au fost efectuate în scopuri nereglementate de Regulamentul menționat.

Recomandări Primăriei mun.Bălți și Consiliului municipal:

15. Conformarea la prevederile actelor normative în vigoare a numărului de telefoane (linie) și autoturisme de serviciu.

16. Consolidarea controlului intern asupra respectării parcursului-limită anual de către autoturismele de serviciu, cu optimizarea cheltuielilor ce țin de domeniul respectiv.

17. Respectarea prevederilor actelor normative în vigoare la efectuarea cheltuielilor de protocol.

• Este necesar de a exclude practica de utilizare a mijloacelor din fondul de rezervă al primăriei în scopuri care nu poartă caracter excepțional și imprevizibil

AAPL ale mun. Bălți nu au întreprins măsurile corespunzătoare în vederea conformării la prevederile legale a Regulamentului privind modul de formare și utilizare a mijloacelor fondului de rezervă. Ca urmare, deși Regulamentul-tip aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004²⁰ prevede situații concrete de utilizare a fondului de rezervă, Regulamentul aprobat de CMB a stabilit unele direcții de cheltuieli care nu pot fi atribuite la cele cu caracter excepțional și imprevizibil. Astfel, în anii 2009-2010, fondul de rezervă al municipiului Bălți a fost rectificat, pe parcursul anilor, în sumă de 1559,0 mii lei și, respectiv, 1416,2 mii lei, iar cheltuielile de casă și efective au constituit 1555,6 mii lei și, respectiv, 1400,5 mii lei. Unele cheltuieli suportate din contul fondului de rezervă, în perioada auditată (2009-2010), în sumă totală de 1435,8 mii lei, nu se asimilează celor cu caracter imprevizibil, reglementate de Regulamentul-tip, din care: 1151,2 mii lei – cheltuieli pentru acordarea ajutorului material păturilor socialmente vulnerabile ale populației, care, conform prevederilor Legii nr.827-XIV din 18.02.2000²¹ și Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1083 din 26.10.2000²², sînt pasibile achitării din fondul local de susținere socială a populației; 284,6 mii lei – cheltuieli pentru ajutorul financiar ce nu țin de competența autorităților administrației publice locale (108,0 mii lei – burse studenților și elevilor; 110,0 mii lei – cheltuieli curente pentru activitatea Consiliului veteranilor; 57,0 mii lei – compensația cheltuielilor pentru servicii comunale ale tinerilor specialiști; 9,6 mii lei – pentru cetățenii de onoare ai mun.Bălți).

Recomandări Primăriei mun.Bălți și Consiliului municipal:

18. Reexaminarea Regulamentului privind modul de formare și utilizare a mijloacelor fondului de rezervă, cu definirea clară a cheltuielilor care urmează a fi suportate din contul acestuia, inclusiv a unui set de criterii care definesc cheltuielile „cu caracter excepțional și imprevizibil”.

19. Excluderea finanțării cheltuielilor ce nu se asimilează celor cu caracter imprevizibil și nu țin de competența autorităților administrației publice locale.

20. Stabilirea unor proceduri de control intern care ar asigura utilizarea conform destinației a mijloacelor fondului de rezervă.

• Sînt necesare modificări esențiale în activitatea contabilității centralizate a DÎTS referitor la ținerea evidenței și controlul asupra regularității efectuării cheltuielilor din contul mijloacelor bugetare

Pe parcursul anilor 2009-2010, contabilitatea DÎTS a CMB nu a asigurat un management contabil prudent, ca rezultat fiind admisă gestionarea frauduloasă a banilor publici.

În pofida faptului că în ultimii 3 ani (2007-2010) efectivul unităților de personal încadrat în contabilitatea centralizată a DÎTS a variat de la 25 pînă la 30 de unități, iar pe parcursul acestei perioade nu s-au întreprins măsuri privind completarea unităților vacante, planificarea cheltuielilor pentru remunerarea muncii s-a efectuat reieșind din calculul pentru 40 de unități conform statelor de personal, ceea ce a dus la crearea fondurilor excesive disponibile la acest compartiment. Totodată, cheltuielile pentru retribuirea muncii s-au executat într-un mod netransparent, contabilul-sef al acestei entități avînd posibilitatea să schimbe, la discreția sa, condițiile de salarizare a angajaților din contabilitate, nefiind practic supravegheat. Această situație a cauzat achitarea sporului la salariu pentru intensitatea muncii și a premiilor în sumă totală de 434,7 mii lei (în anul 2009), fără confirmarea corespunzătoare prin ordinele șefului DÎTS, cu nerespectarea prevederilor regulamentare. Totodată, au mai fost admise cheltuieli neregulamentare în sumă de 180,7 mii lei, cauzate de: acordarea neregulamentară a suplimentelor pentru cumularea funcției și pentru sporirea volumului de lucrări executate; achitarea dublă a salariului și indemnizațiilor de concediu pentru aceleași zile lucrătoare; achitarea neîntemeiată a ajutorului material reieșind din plățile efectuate neregulamentar.

Întru argumentarea celor expuse, ce menționează următoarele.

➤ Conform prevederilor pct.10 și pct.13 din Condițiile de salarizare aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006²³, sporurile pentru intensitatea muncii și acordarea premiilor se stabilesc de către conducătorii unităților bugetare, cu consultarea sindicatelor, însă în anul 2009, DÎTS, ignorînd aceste prevederi, a acordat, în lipsa ordinului conducătorului, premii în sumă de 220,5 mii lei. Totodată, fiind stabilite, prin ordinul conducătorului, suplimente pentru angajații contabilității în mărime de la 10% pînă la 30%, această mărime a fost majorată neargumentat de la 30% pînă la 80%, în lipsa confirmării de către șeful Direcției respective. Ca rezultat, acordarea sporului pentru intensitatea muncii peste limita stabilită, prin ordinul conducătorului, a determinat efectuarea de plăți neîntemeiate în sumă totală de 214,2 mii lei. Această situație se

¹⁹ Regulamentul privind modul utilizării mijloacelor pentru primirea și deservirea delegaților oficiale străine și a anumitor persoane, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.1997 „Privind cheltuirea mijloacelor pentru primirea și deservirea delegaților oficiale străine și a anumitor persoane” (cu modificările și completările ulterioare).

²⁰ Regulamentul-tip privind constituirea fondurilor de rezervă ale autorităților administrației publice locale și utilizarea mijloacelor acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004 (în continuare – Regulamentul-tip).

²¹ Legea Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației nr.827-XIV din 18.02.2000 (cu modificările și completările ulterioare).

²² Regulamentul privind distribuirea ajutorului material din mijloacele Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației și modul de încasare a plăților în aceste fonduri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1083 din 26.10.2000 „Privind punerea în aplicare a Legii Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației” (cu modificările și completările ulterioare).

²³ Condițiile unice de salarizare a personalului din unitățile bugetare, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006 (cu modificările și completările ulterioare).

datorează lipsei unui control intern eficient asupra activității contabilității centralizate a instituției, precum și nerespectării întocmai a obligațiilor funcționale de către angajații cu funcții de răspundere ai DÎTS.

➤ Cu toate că, pe parcursul anului 2009, angajații contabilității centralizate a DÎTS au beneficiat de sporuri la salariu pentru înaltă competență profesională, intensitate a muncii și îndeplinire a unor sarcini de importanță majoră, în mărime de până la 50% din salariul funcției, ținându-se cont de sporul lunar pentru vechime în muncă, precum și cu nerespectarea cerințelor pct.5 din Condițiile de salarizare a personalului contabilităților centralizate, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.381 din 13.04.2006²⁴, la 22 de angajați adăugător le-au fost calculate și achitate suplimente pentru sporirea volumului lucrărilor executate (de la 10% până la 55%) în sumă totală de 109,3 mii lei, deși volumul lucrărilor respective era prevăzut în obligațiunile funcționale de bază. De exemplu: la 9 contabili li s-au calculat adăugător sporuri de la 10% până la 20% – pentru participarea la inventarierea anuală și verificarea stocurilor de produse alimentare; la 6 contabili (de la 40% până la 50%) – pentru întocmirea listelor angajaților privind salariul, pentru prezentare la bancă, și ca membri ai comisiei de stabilire a vechimii în muncă; la 2 economiști (de la 40% până la 50%) – pentru pregătirea cererilor de finanțare și întocmirea rapoartelor statistice; la 1 contabil (50%) – pentru primirea, păstrarea și eliberarea mijloacelor bănești, cu întocmirea documentelor respective; la 1 contabil – pentru întocmirea Nomenclatorului documentelor predate în arhivă.

➤ Începînd cu 01.01.2009, contabilului-șef al DÎTS i-a fost stabilit un supliment în mărime de 100% pentru cumularea funcțiilor, însă nu a fost prezentat nici un argument (o probă) de confirmare a executării de către acesta a unor activități adiționale. Situația respectivă relevă achitarea neregulamentară a suplimentului indicat, fiind cauzate cheltuieli neîntemeiate în sumă totală de 17,0 mii lei.

➤ În conformitate cu prescripțiile pct.2 alin.(3) din Condițiile de salarizare a personalului contabilităților centralizate, conducătorul entității este în drept să acorde personalului ajutor material, utilizînd în acest scop mijloacele fondului de retribuire a muncii pe o lună, calculat din salariul funcției, ținînd cont de sporul pentru vechime în muncă, alte sporuri și suplimente lunare, acordate în conformitate cu legislația în vigoare. Dar, reieșind din faptul că au fost identificate plăți neregulamentare și nelegitime sub formă de salariu sau suplimente și sporuri la acesta, respectiv, aceste plăți au condiționat majorarea ajutoarelor materiale acordate, ceea ce a cauzat efectuarea de plăți neîntemeiate în sumă totală de 42,9 mii lei.

➤ Contrar prevederilor art.122 alin.(3) și alin.(5) din Codul muncii²⁵, la sfîrșitul anului 2009, angajaților contabilității centralizate a DÎTS le-a fost acordat concediul anual, cu rechemarea acestora în ziua imediat următoare, fără acordarea zilelor de concediu nefolosite, ceea ce a condiționat plata concediilor în paralel cu salariul calculat și achitat pe perioada respectivă, astfel fiind suportate cheltuieli suplimentare neîntemeiate în sumă de 11,5 mii lei.

➤ Cu nerespectarea prevederilor regulamentare²⁶, conform cărora gradul de nocivitate (punctele) a condițiilor de muncă la factorii zgomot, iluminare, radiație infraroșie, radiație ionizantă și radiație neionizantă se evaluează doar prin măsurări instrumentale, membrii comisiei de atestare

a DÎTS (inclusiv doi angajați ai Inspectoratului Teritorial de Muncă din mun.Bălți) au semnat fișa de apreciere a locului de muncă pentru efectuarea lucrului cu tehnica de calcul, fără efectuarea măsurărilor instrumentale, cu indicarea normei de emisie a nocivității, față de cea reală, precum și a normei depășite, această situație fiind confirmată atît de explicațiile contabilului-șef al DÎTS, cît și ale specialistului Inspectoratului Teritorial de Muncă din mun.Bălți. În aceste condiții, angajaților contabilității DÎTS le-a fost acordat sporul pentru condiții nocive, care în anul 2009 a însumat 33,1 mii lei.

➤ De menționat că o situație analogică s-a menținut și pe parcursul anului 2010, însă după controlul preliminar al echipei de audit a Curții de Conturi, persoanele cu funcții de răspundere ale DÎTS s-au autosesizat și au luat măsuri în vederea anulării unor sporuri acordate neregulamentar.

➤ În cadrul auditului, prin confruntarea datelor din sistemul informațional al IFS pe mun.Bălți (programa „Inspector”) referitor la 1500 de persoane cu datele de la instituțiile subordonate Consiliului municipal (DÎTS și SC), a fost verificată remunerarea muncii angajaților care au activat prin cumul, fiind constatate 217 persoane (sau 15% din numărul verificat) care, paralel cu funcția de bază, activează în alte 3-4 funcții prin cumul la alte instituții, dislocate atît în oraș, cît și în suburbii, ceea ce creează riscuri majore de achitare dublă a salariului pentru unele și aceleași ore.

Recomandări DÎTS:

21. Examinarea oportunității reformei contabilității centralizate, cu implementarea unui sistem informațional eficient, și organizarea atestării specialiștilor, cu încadrarea ulterioară (după caz) a contabililor calificați.

22. Respectarea actelor normative ce reglementează domeniul retribuirii muncii și implementarea unui control intern adecvat, cu înlăturarea neajunsurilor și încălcărilor constatate.

23. Asigurarea sporirii responsabilităților managementului financiar-contabil, cu direcționarea acestuia spre identificarea soluțiilor menite să prevină fenomenul fraudei și risipa de bani publici.

24. Examinarea cazurilor de remunerare neconformă a muncii angajaților contabilității centralizate, altor categorii de angajați, cu întreprinderea măsurilor de conformare a plăților respective la prevederile actelor normative în vigoare.

25. Luarea măsurilor de rigoare, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, în vederea restituirii plăților achitate neregulamentar.

Recomandări Primăriei mun.Bălți și Consiliului municipal:

26. Asigurarea unui control intern respectiv asupra legalității retribuirii muncii tuturor angajaților care activează prin cumul în DÎTS și SC.

• Nerespectarea normelor de păstrare a produselor alimentare pentru alimentarea copiilor în instituțiile preșcolare subordonate DÎTS creează riscuri majore pentru sănătatea copiilor

Atît conducerea DÎTS, cît și administrațiile instituțiilor preșcolare subordonate acesteia nu au asigurat un management riguros, precum și un control intern pe măsură asupra cheltuielilor pentru alimentarea copiilor. Nu au creat condițiile necesare de păstrare a produselor în instituțiile preșcolare, totodată folosind unele metode în această privință, care sînt în detrimentul sănătății copiilor. Urmare

²⁴ Condițiile de salarizare a personalului contabilităților centralizate de pe lîngă ministere, alte autorități administrative centrale, autoritățile administrației publice locale și direcțiile lor autonome, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr.381 din 13.04.2006, Anexa nr.12 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Condițiile de salarizare a personalului contabilităților centralizate).

²⁵ Codul muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28.03.2003 (cu modificările și completările ulterioare).

²⁶ Pct.2 din Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor de muncă la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1335 din 10.10.2002 (cu modificările și completările ulterioare), precum și Nota din Anexa nr. 4 la această Hotărîre.

procedurilor de audit efectuate, au fost constatate cantități de legume și fructe alterate, precum și conservate în condiții ce contravin Regulilor și normelor sanitare „Igienă instituțiilor preșcolare” nr.06.7.3.21 din 01.11.1996, aprobate de medicul-șef sanitar de stat al Republicii Moldova.

În urma verificărilor selective efectuate la unele instituții preșcolare subordonate DÎTS, cu ieșirea la fața locului, s-a constatat că în depozitele acestora se păstrau legume și fructe alterate, a căror pondere, reieșind din stocul constat, varia de la 11% până la 51% și care urmau a fi utilizate pentru alimentarea copiilor. Astfel, la grădinița nr.1, în condiții neprielnice (dislocate pe podea, în ambalaj deteriorat și murdar), se păstrau 49 kg de cartofi, 24 kg de mere și 62 kg de morcov, care erau alterate și acoperite cu mușgai (Anexa nr.5, Foto nr.1 și Foto nr.2). În aceleași condiții, la grădinița nr.23 se depozitau 151 kg de sfeclă roșie, din care aproximativ jumătate era alterată.

Într-o neadmitere a alterării în continuare a legumelor, în unele grădinițe (nr.16, nr.20, nr.30 și nr.38) au fost inițiate proceduri de conservare a morcovului, cepei și lămâii, această procedură de preparare a legumelor fiind contrară prevederilor capitolului IX alin.(7) din Regulile și normele sanitare „Igienă instituțiilor preșcolare”, menționate. Se relevă și faptul că borcanele cu producția preparată în condiții ce nu corespund regulilor și normelor sanitare nu au fost închise ermetic și sterilizate, ca urmare producția conservată era acoperită cu mușgai, ceea ce creează riscuri majore de îmbolnăvire a copiilor (Anexă nr.6, Foto nr.3, Foto nr.4, Foto nr.5).

Din cauza lipsei unui control intern bine determinat, aproape la jumătate din instituțiile preșcolare nu este asigurată monitorizarea eficientă a utilizării produselor alimentare. Ca urmare, inventariile efectuate în procesul auditului la 6 grădinițe au constatat lipsuri ce constituiau 25% din stocul de produse la data inventarii (la 18.03.2011), precum și surplusuri de produse alimentare și produse din carne decontate în lipsa documentelor justificative, ceea ce contravine art.19 din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007²⁷.

Recomandări DÎTS:

27. Efectuarea inopinată a inventarii produselor alimentare.

28. Asigurarea unei planificări adecvate a necesarului de produse alimentare și păstrarea lor în condiții conform cerințelor regulamentare.

29. Interzicerea conservării legumelor în instituțiile preșcolare.

• Controlul asupra respectării procedurilor de achiziții publice de mărfuri, lucrări și servicii necesită îmbunătățire

Legea nr.96-XVI din 13.04.2007²⁸ prevede că autoritățile contractante au obligația să asigure legalitatea și eficiența achizițiilor publice. Procedurile de audit efectuate la acest compartiment au relevat că AAPL din subordinea CMB nu au asigurat pe deplin respectarea prevederilor legale, fiind admise multiple încălcări și neajunsuri legate de achiziționarea bunurilor și serviciilor, care au afectat buna gestiune a mijloacelor publice locale. Astfel, lipsa unui control intern bine determinat din partea unor persoane cu funcții de răspundere din cadrul Primăriei mun. Bălți, referitor la monitorizarea eficientă a executării contractelor de achiziții publice a cauzat încălcarea prevederilor actelor normative în vigoare. Ca rezultat, în perioada anilor 2009-2010, au fost admise cheltuieli neregulate în sumă totală de

143,6 mii lei, condiționate de achiziționarea altor mărfuri și servicii decât cele specificate în contracte, precum și au fost create condiții de fraudă la efectuarea cheltuielilor în sumă totală de 363,5 mii lei, din care: 323,5 mii lei – fără justificarea în facturile fiscale a lucrărilor efectuate; 40,0 mii lei – trecute la cheltuieli în lipsa unor documente ce ar permite calcularea corectă a acestei sume. Întru argumentarea celor expuse, menționăm următoarele.

În perioada anilor 2009-2010, direcțiile și secțiile Primăriei mun. Bălți au încheiat 696 de contracte de achiziții publice în valoare totală de 117057,9 mii lei, inclusiv: în anul 2009 – 331 de contracte în sumă totală de 65720,2 mii lei, iar în anul 2010 – 365 de contracte în sumă totală de 51337,7 mii lei.

Urmare revizuirii unui eșantion de 68 de contracte selectate²⁹ (sau 10% din totalul contractelor), s-a constatat că, deși Secția achiziții publice și relații economice externe a Primăriei mun. Bălți execută procedurile de achiziții corespunzătoare (asigură respectarea legislației în vigoare, publicitatea și transparența procedurilor de achiziții publice) la desfășurarea licitațiilor și evaluarea rezultatelor prezentării ofertelor, totuși mai există unele deficiențe la monitorizarea executării contractelor, care trebuie înlăturate. Astfel, din cele 68 de contracte revizuite, în cazul a 17 contracte, de către autoritățile contractante nu a fost asigurată monitorizarea adecvată a performanței contractanților. Drept exemplu poate servi lipsa controlului intern respectiv din partea DÎTS a CMB asupra procesului de achiziții publice, care, în cazul a 3 contracte (încheiate cu ÎM „Gospodăria specializată auto din mun. Bălți”, în sumă totală de 128,5 mii lei, și cu S.R.L. „Casa Moldova” – de 15,1 mii lei), a condiționat livrarea de mărfuri și servicii care nu corespund specificației din contractele încheiate și ofertele câștigătoare, prin ce nu au fost respectate prevederile art.69 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, astfel fiind admise cheltuieli neregulate în sumă totală de 143,6 mii lei.

În cazul a 10 contracte de achiziții pentru prestarea serviciilor de deservire a tehnicii de calcul, precum și a 4 contracte pentru serviciile de deservire a măsurilor culturale (servicii de alimentare), lipsa controlului intern corespunzător din partea Primăriei mun. Bălți, DGFE, DÎTS, SASPF și SC a cauzat achiziția serviciilor, conform contractelor încheiate, în baza facturilor fiscale, fără indicarea în facturile fiscale a elementelor obligatorii ca etaloane cantitative și valorice ale faptelor economice, fapt ce contravine pct. 4 din Instrucțiunea aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.294 din 17.03.1998³⁰. În aceste condiții, au fost admise, pentru contabilizare și achitare din bugetul local, achiziții de servicii în sumă totală de 323,5 mii lei, ceea ce condiționează riscuri de fraudă și de efectuare a cheltuielilor neîntemeiate în suma indicată, din motiv că nu poate fi evaluat volumul real de servicii prestate. În acest context, exemplificăm următoarele.

În perioada anilor 2009-2010, S.R.L. „Real-Progres” a prezentat autorităților contractante menționate facturile fiscale, cu indicarea serviciilor acordate doar cu inscripția „Deservirea tehnicii de calcul”, dar nu și a volumului lucrărilor executate (numărul calculatoarelor deservite, tipul lucrărilor efectuate). De menționat că, în anul 2010, în perioada efectuării studiului preliminar, timp de 10 zile s-a efectuat monitorizarea serviciilor executate de către angajatul S.R.L. „Real -Progres” la DÎTS, ca urmare constatându-se faptul că în perioada respectivă a fost deservit doar un singur calculator.

²⁷ Legea contabilității nr.113- XVI din 27.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare).

²⁸ Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

²⁹ Au fost alese contractele de achiziții în domenii cu risc înalt, și au fost excluse contractele de achiziții de reparații și investiții capitale din cauza că Serviciul Control Financiar și Revizie a efectuat controlul acestor contracte în decembrie 2010.

³⁰ Instrucțiunea privind evidența, eliberarea, păstrarea și utilizarea formularelor tipizate de documente primare cu regim special, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.294 din 17.03.1998 „Cu privire la executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.406-II din 23.12.1997” (Anexa nr.2), (cu modificările și completările ulterioare).

În anii 2009-2010, Secția cultură a admis efectuarea cheltuielilor pentru servicii de alimentare a participanților la măsurile culturale în baza facturilor fiscale în sumă totală de 40,0 mii lei, fără confirmarea meniurilor și a numărului de persoane deservite, ceea ce, de asemenea, creează riscuri de fraudă și de efectuare a cheltuielilor neîntemeiate.

Recomandări AAPL menționate în acest compartiment:

30. Respectarea procedurilor de achiziții publice, cu stabilirea responsabilităților clare pentru fiecare membru al grupului de lucru pentru achiziții, elaborarea unor politici și proceduri scrise de evaluare adecvată a ofertelor, precum și de monitorizare a executării contractelor.

Obiectivul III – UAT a raportat în modul corespunzător situațiile patrimoniale, precum și a protejat adecvat mijloacele fixe și patrimoniul care îi aparține cu drept de proprietate?

Misiunea de audit denotă că sistemul de management al gestionării patrimoniului municipiului Bălți nu a fost conformat prevederilor legale, astfel fiind afectat de un șir de deficiențe și lacune, ce se exprimă prin: lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate la organul cadastral; neîncheierea contractelor de comodat privind transmiterea patrimoniului în gestiune; nedeterminarea responsabilității manageriale a conducătorilor întreprinderilor pentru buna gestiune a bunurilor încredințate etc. Toate acestea se datorează lipsei în cadrul subdiviziunilor CMB a unei politici exhaustive de reglementare a modului de gestionare a patrimoniului public local, care, în consecință, lipsește bugetul municipal de venituri pasibile încasării, necesare pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor legale ale AAPL.

Totodată, evidența patrimoniului public transmis în gestiune economică întreprinderilor municipale și instituțiilor medico-sanitare publice nu este veridică și necesită restabilire.

Întru argumentarea celor expuse, menționăm următoarele.

➤ Conform informației prezentate de către Secția proprietate municipală și relații funciare a primăriei, la situația din 01.01.2011, erau înregistrate 20 de întreprinderi municipale. În urma verificării patrimoniului public transmis în gestiune economică, s-a constatat că secția respectivă ține evidența privind valoarea totală a mijloacelor fixe ce aparțin ÎM, fără divizarea celor transmise de către fondator în gestiune economică. În perioada efectuării auditului, echipei de audit nu i-au fost prezentate actele de primire-predare a patrimoniului transmis de fondator (CMB) întreprinderilor municipale și nici contractele de comodat care ar reglementa valoarea și modul de gestionare a patrimoniului transmis. Nu a fost posibil de a stabili valoarea patrimoniului transmis în gestiunea ÎM, astfel de informație existând doar pentru 4 ÎM (din 20 înregistrate), valoarea patrimoniului cărora constituie 59041,7 mii lei (confirmat prin statutele ÎM). Totodată, nerespectarea de către fondator (CMB) a prevederilor pct. 30 din Regulamentul-model aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.387 din 06.06.1994³¹, precum și a Instrucțiunilor aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996³² și Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010³³, referitor la controlul asupra activității economico-financiare al ÎM și evidența patrimoniului

public (fondurilor fixe), a cauzat neînregistrarea conformă în evidența contabilă și în rapoartele financiare ale fondatorului a mijloacelor fixe transmise în gestiunea economică a ÎM, care valorează sume enorme, acestea, din motivele menționate, nefiind posibil de a fi evaluate în procesul de efectuare a auditului. În pofida faptului că normele ce reglementează politica de contabilitate stabilesc clar modul de ținere a evidenței mijloacelor fixe transmise cu drept de administrare economică și a investițiilor pe termen lung în întreprinderi, la Primăria mun.Bălți, în registrele și fișele respective, astfel de evidență lipsește.

Atât CMB, cât și Primăria mun. Bălți nu au asigurat o evidență conformă a bunurilor proprietate publică transmise în gestiunea instituțiilor medico-sanitare publice din municipiu. Totodată, IMSP gestionează bunurile primite de la fondator în lipsa contractelor de comodat.

Ca rezultat al inexistenței Normelor metodologice privind evidența proprietății publice a unităților administrativ-teritoriale (care urmau a fi elaborate de Ministerul Finanțelor și aprobate de Guvern, reieșind din prevederile art.13 din Legea nr.523-XIV din 16.07.1999³⁴), al nerespectării prevederilor actelor normative în vigoare, neaplicării adecvate a prescripțiilor Ministerului Finanțelor îndreptate în adresa primăriei la solicitările acestuia (referitor la reflectarea în evidența contabilă a bunurilor proprietate publică a UAT, ținând cont de reparațiile capitale, transmise în gestiune economică ÎM), precum și al conlucrării ineficiente între subdiviziunile CMB și ale Primăriei mun.Bălți, au fost denaturate semnificativ rapoartele financiare ale municipiului, prin reflectarea neveridică a situațiilor economice în debitul contului 135 „Investiții pe termen lung în părți nelegate” și creditul contului 265 „Fondul investițional”, fiind majorată în bilanț (la situația din 01.01.2011) valoarea activelor transmise în gestiune economică IMSP cu suma de 24545,5 mii lei și admisă nerefectarea în evidența contabilă (cel puțin din anul 1998) a valorii fondurilor fixe transmise în gestiunea întreprinderilor municipale.

➤ *Monitorizarea ineficientă de către administrația publică locală a unor edificii proprietate publică, care nu sunt utilizate în proces tehnologic, creează riscuri majore de deteriorare pe viitor.*

În pofida măsurilor întreprinse de către Primăria mun. Bălți, nu s-a reușit asigurarea bunei gestionări a patrimoniului public al orașului (neutilizat în procesul tehnologic), întreprinderea măsurilor eficace de transmitere în folosință, dare în arendă, precum și de vânzare a unor obiecte social-culturale cu valoarea de bilanț de 5667,3 mii lei (valoarea reziduală de 503,1 mii lei), pentru utilizarea în scopuri de instruire, educație și iluminare culturală, ceea ce a dus la înrăutățirea caracteristicilor tehnice ale clădirilor și la distrugerea parțială sau totală a unora dintre ele. Astfel, în urma testării (prin intermediul a 83 de chestionare) instituțiilor publice subordonate DÎTS și SC, în scopul obținerii probelor de audit cu privire la condițiile de planificare și efectuare a cheltuielilor pentru întreținerea mijloacelor fixe (clădirilor), s-a constatat că majoritatea clădirilor (79) necesită reparații capitale (integral – 27 (34%); acoperiș, uși și ferestre – 38 (48%); fațada – 14 (18%)). Totodată, cheltuielile pentru reparațiile capitale efectuate în anii 2009-2010 nu au acoperit cerințele de întreținere a clădirilor, pentru a le aduce într-o stare tehnică satisfăcătoare. Ca urmare, starea tehnică a clădirilor din sfera învățământului și culturii este nesatisfăcătoare, necesită reparații curente și capitale.

³¹ Regulamentul-model al întreprinderii municipale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 (cu modificările și completările ulterioare).

³² Instrucțiunea „Cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice”, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.85 din 09.10.1996). Abrogată, la 03.08.2010, prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010.

³³ Instrucțiunea „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice”, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010).

³⁴ Legea nr.523-XIV din 16.07.1999 „Cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale” (cu modificările și completările ulterioare).

Lucrările de reparații se efectuează în volum mic, ceea ce creează riscul degradării tehnice avansate a clădirilor.

În afară de cele menționate, din 8 bunuri imobile care nu s-au exploatat timp de la 1 până la 7 ani, trei clădiri sînt în stare de distrugere avansată (local sînt distruse fundațiile clădirii; sînt deteriorate ușile și ferestrele; lipsește tencuiala; pereții sînt acoperiți cu mușcari), iar 5 clădiri se află în stare deplorabilă și condiții începătoare de distrugere (Anexa nr.7, Foto nr.6, Foto nr.7, Foto nr.8).

Ca urmare a lipsei unui control adecvat din partea persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul Primăriei mun.Bălți, în perioada toamnă-iarnă a anilor 2009-2010, pentru încălzirea clădirilor Scolii-internat și Scolii serale nr. 23, care nu au fost gestionate în activitatea de bază (de la 1 până la 2 ani), s-au admis cheltuieli iraționale din bugetul local în sumă totală de 188,5 mii lei.

Recomandări Consiliului municipal (inclusiv Primăriei mun.Bălți):

31. Efectuarea inventarierii integrale a patrimoniului orașenesc transmis în administrarea întreprinderilor fondate, în scopul restabilirii evidenței contabile privind componența și valoarea fondurilor pe tipuri de entități, întocmirii actelor de predare-primire a patrimoniului în gestiune, asigurării reflectării corecte a tuturor modificărilor în bilanțurile contabile ale ÎM, precum și în documentele de fondare ale acestora, înregistrării conforme a dreptului de proprietate.

32. Stabilirea unor proceduri clare în politica de contabilitate, care să asigure conformitatea formării cotei de participare a fondatorului în instituțiile medico-sanitare publice.

33. Întreprinderea măsurilor de rigoare referitor la patrimoniul public neutilizat în procesul de activitate a municipiului, ținînd cont de restricțiile normative expuse în art.62 alin.(5) din Legea nr.547-XIII din 21.07.1995³⁵ și art. 27 alin.(5) din Legea nr.413-XIV din 27.05.1999³⁶.

34. Optimizarea cheltuielilor privind încălzirea clădirilor neutilizate în proces tehnologic.

35. Elaborarea unui plan strategic cu privire la reparația capitală a clădirilor.

ALTE ASPECTE ALE AUDITULUI

În perioada supusă auditului de către echipa de audit a Curții de Conturi, au fost efectuate un șir de controale din partea altor organe de control și de drept. În context, exemplificăm următoarele:

➤ În perioada noiembrie-decembrie 2010, Serviciul Control Financiar și Revizie a efectuat la Primăria mun.Bălți inspecția financiară tematică pe anii 2008-2010, obiectivele căreia au fost: verificarea corectitudinii încheierii contractelor de achiziții pentru investițiile capitale și lucrările de reparație, precum și a vânzării-cumpărării terenurilor proprietate publică a UAT; aprecierea eficienței gestionării patrimoniului public administrat de către conducerea Primăriei mun.Bălți.

În urma acestei inspecții, s-a constatat:

- încheierea neregulamentară a 2 acorduri adiționale

Responsabil de desfășurarea misiunii de audit:

Directorul Departamentului de audit III

Echipa de audit:

Controlorii superiori de stat, auditori publici:

la contractele de achiziție deja executate și neîntocmirea proceselor-verbale de recepție finală, ceea ce contravine prevederilor legislației în vigoare și a condiționat efectuarea cheltuielilor nelegitime suplimentare în sumă de 1220,0 mii lei;

- la 2 obiecte care au fost supuse reconstrucțiilor, deși operatorul economic era înregistrat ca subiect al impunerii TVA, în procesele-verbale de executare a lucrărilor nu s-a inclus cota TVA (20%) în sumă de 1524,3 mii lei, în consecință nefiind calculată și virată la buget suma respectivă;

- tranzacția de vânzare-cumpărare a unui teren, în legătură cu schimbarea neîntemeiată a destinației acestuia, s-a realizat diminuîndu-se prețul normativ cu suma de 158,2 mii lei;

- în 2 cazuri a fost admisă neîncasarea plății pentru chirie în sumă de 5,8 mii lei;

- la vânzarea încăperilor transmise în locațiune, nu s-a ținut cont de restanța la plata pentru locațiune, care constituia 39,2 mii lei;

- unii executori de buget (aparatur primăriei, conducerea DÎTS și a SC) nu au întreprins măsurile de rigoare privind achitarea integrală a datoriilor debitoare de la transmiterea în arendă a încăperilor nelocuibile, care, la situația din 01.10.2010, constituiau 693,2 mii lei.

De menționat că actul inspecției financiare tematice a fost semnat de către Primăria mun.Bălți, cu contestarea încălcărilor depistate. Materialele privind inspecția financiară tematică efectuată la Primăria mun. Bălți, prin scrisoarea de sesizare (nr.27-04-04/25 din 17.01.2011), au fost remise de către Serviciul Control Financiar și Revizie Procuraturii mun.Bălți, spre examinare, iar copiile lor – Procuraturii Generale.

➤ În anul 2010, Secția urmărire penală a Comisariatului de poliție pe mun.Bălți a efectuat controale tematice la Fondul municipal de susținere socială a populației (în continuare – FMSSP) Bălți. În urma acestor controale, au fost deschise trei dosare penale privind legalitatea acordării ajutorului material pensionarilor pedagogi în etate, cadourilor organizației de pionieri „Ion Soltis” – în sumă de 10 040,00 lei și a ajutorului material dnei G.Ceban – 300 lei, care ulterior au fost disjuncte.

➤ În perioada martie-aprilie 2011, Direcția generală teritorială Nord a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a efectuat revizia economico-financiară tematică la FMSSP Bălți pe perioada anului 2009, în urma căreia s-a constatat efectuarea cheltuielilor nelegitime pentru convorbirile telefonice în interes personal în sumă de 1,7 mii lei, precum și semnarea de către conducătorul entității a foilor de parcurs în perioada aflării acestuia în concediul legal și în concediul medical.

Notă: Întocmirea materialelor de audit a fost efectuată cu asistența consultantului de la Compania Internațional Business & Technical Consultants, Inc. și consultantului de la Deloitte, în cadrul Proiectului de suport prin asistență tehnică pentru dezvoltarea strategică a Curții de Conturi.

V.Potlog

I.Burlacu

A.Rusu

I.Lungu

A.Răileanu

³⁵ Legea învățămîntului nr.547-XIII din 21.07.1995 (cu modificările și completările ulterioare).

³⁶ Legea culturii nr.413-XIV din 27.05.1999 (cu modificările și completările ulterioare).

Termenul abreviat	Lista abrevierilor	Detaliiere	SCAPPSP
AAPL	autoritate a administrației publice locale		SASPF
CMB	Consiliul municipal Bălți		MF
UAT	unitate administrativ-teritorială		IFS
DGFE	Direcția generală financiar-economică		ITM
			ÎM
DÎTS	Direcția învățământ, tineret și sport		IMSP
SC	Secția cultură		S.R.L.
SAC	Secția arhitectură și construcții		ÎI
SAPREE	Secția achiziții publice și relații economice externe		

Secția comerț, alimentație publică și prestări servicii populației
 Secția asistență socială și protecție a familiei
 Ministerul Finanțelor
 Inspectoratul Fiscal de Stat
 Inspectoratul Teritorial de Muncă
 Întreprindere municipală
 Instituție medico-sanitară publică
 Societate cu răspundere limitată
 Întreprindere individuală

Anexa nr. 1

**Informație
cu privire la executarea bugetului mun. Bălți**

Tabelul nr.1

Indici	Planul aprobat (mii lei)		Planul rectificat (mii lei)		Executat (mii lei)		Abateri (+), (-) (mii lei)		Nivelul executării (%)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Venituri	207063,1	239200,8	228875,3	249352,0	230455,3	251780,6	1580,0	2428,6	100,7	101,0
Cheltuieli	220503,1	242500,8	245953,5	264977,3	244376,9	263960,3	-1576,6	-1017,0	99,4	99,6
Deficit/ Excedent	-13440,0	-3300,0	-17078,2	-15625,3	-13921,6	-12179,7	3156,6	3445,6	81,5	77,9
Sursa de finanțare: Mijloacele din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică	3200,0	3300,0	12946,2	12353,9	13096,9	14318,2	150,7	1964,3	101,2	115,9
Soldul la 01.01.2010						4436,9				
Soldul la 01.01.2011						6575,4				

Sursă: Raportul privind executarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale (Forma nr. 524102 și Forma nr. 524003) pe venituri și cheltuieli la toate componentele pe anii 2009 și 2010.

Anexa nr. 2

**Structura executării bugetului municipal Bălți la partea de venituri
în anii 2009 și 2010**

Tabelul nr.2

Specificație		2009				2010		
	Planul rectificat pentru perioada de gestiune	Executat (realizat)		Depășiri (+), Nerea- lizări (-) (mii lei)	Planul rectificat pentru perioada de gestiune	Executat (realizat)		Depășiri (+), Nerea- lizări (-) (mii lei)
		Suma (mii lei)	Suma (mii lei)			Ponderea, %	Suma (mii lei)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Venituri, total, din care:	228875,3	230455,3	100	1580,0	249352,0	251780,6	100	2428,6
Venituri, total (fără transferuri din bugetul de stat)	134374,5	135960,6	59,0	1586,1	139278,1	141706,8	56,3	2428,7
Venituri proprii	106593,5	109492,8	47,5	2899,3	117678,8	119424,6	47,4	1745,8
Mijloace speciale ale instituțiilor publice	9048,2	8776,5	3,8	-271,7	8680,9	9002,8	3,6	321,9
Venituri ale fondurilor speciale	430,0	600,9	0,3	170,9	500,0	508,2	0,2	8,2
Defalcările din veniturile generale de stat	18302,8	17090,4	7,4	-1212,4	12418,4	12771,2	5,1	352,8
Transferuri	94500,8	94494,7	41,0	-6,1	109726,0	109725,9	43,6	-0,1
Transferuri curente de la bugetul de stat	78401,9	78401,9	34,0		103030,0	103030,0	40,9	

Mijloace încasate prin decontări reciproce pentru cheltuieli curente	1743,9	1743,9	0,8		2286,3	2286,3	0,9	
Mijloace încasate prin decontări reciproce pentru cheltuieli capitale	11117,0	11110,9	4,8	-6,1	1000,0	1000,0	0,4	
Transferuri între componentele bugetului	3238,0	3238,0	1,4		3409,7	3409,6	1,4	-0,1
Granturi					347,9	347,9	0,1	
Sursa de acoperire a deficitului								
Mijloace din vânzarea și privatizarea bunurilor proprietate publică	12946,2	13096,9		150,7	12353,9	14318,2		1964,3

Sursă: Raportul Trezoreriei teritoriale Bălți privind executarea bugetului municipiului, la toate componentele, pe anii 2009 și 2010.

Anexa nr. 3

**Executarea părții de cheltuieli în funcție de planul precizat,
conform clasificăției funcționale**

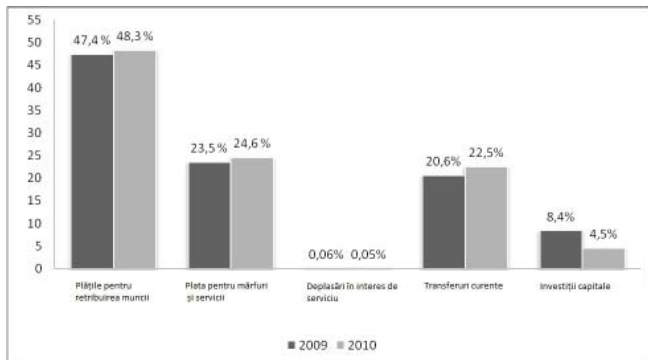
Tabelul nr.3

Grupa	Specificație	2009				2010			
		Planul rectificat (mii lei)	Executate cheltuieli de casă			Executate cheltuieli de casă			
			Suma (mii lei)	Executat (%)	Pondere (%)	Planul rectificat (mii lei)	Suma (mii lei)	Nivelul execu-tării (%)	Pondere (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Cheltuieli, în total, din care:	245953,5	244376,9	99,4	100,0	264977,3	263960,3	99,6	100,0
	Cheltuielile în domeniul social-cultural, din care:	176532,6	175928,3	99,6	72,0	198253,8	197557,0	99,6	74,8
06	Învățământul	138226,7	137829,6	99,7	56,4	154345,3	153905,2	99,7	58,3
08	Cultura, arta, sportul și activitățile pentru tineret	10453,3	10293,1	98,5	4,2	10587,2	10464,6	98,8	4,0
09	Ocrotirea sănătății	4111,9	4111,4	100,0	1,7	3962,1	3959,8	100,0	1,5
10	Asigurarea și asistența socială	23740,7	23694,2	99,8	9,7	29359,2	29227,4	99,6	11,0
	Cheltuielile în domeniul economic, în total, din care:	43509,3	43020,7	98,8	17,6	41381,7	41251,6	99,7	15,6
14	Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica	5250,0	4810,9	91,6	2,0	5446,7	5424,9	99,6	2,0
15	Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe	37547,3	37497,8	99,9	15,3	35633,5	35525,2	99,7	13,5
16	Complexul pentru combustibil și energie	712,0	712,0	100,0	0,3	301,5	301,5	100,0	0,1
	Alte ramuri	25917,6	25427,9	98,1	10,4	25341,8	25151,7	99,2	9,6
01	Serviciile de stat cu destinație generală	8830,4	8386,0	95,0	3,4	8456,9	8359,8	98,9	3,2
03	Apărarea națională	378,9	378,1	99,8	0,15	400,0	398,4	99,6	0,15
05	Mentținerea ordinii publice și securitatea națională	13900,7	13875,9	99,8	5,5	14009,5	13985,6	99,8	5,3
20	Activitățile și serviciile neatribuite la alte grupe principale	2801,6	2787,9	98,8	1,1	2475,4	2407,9	97,3	0,9

Sursă: Raportul privind executarea bugetului municipal Bălți pe anul 2009 și anul 2010 (Forma nr. 524004).

Anexa nr. 4
**Dinamica ponderii cheltuielilor conform
clasificației economice
de cheltuieli bugetare pe anii 2009 și 2010**

Diagrama nr.1

Anexa nr. 5
Foto nr.1: Grădinița nr.1, subordonată DÎTS a CMB (morcov alterat)

Foto nr.2: Grădinița nr.1, subordonată DÎTS a CMB (mere alterate)

Anexa nr. 6
Foto nr.3: Grădinița nr.30, subordonată DÎTS a CMB (morcov conservat)

Foto nr.4: Grădinița nr.30, subordonată DÎTS a CMB (morcov conservat, cu mușcăi)

Foto nr.5: Grădinița nr.16, subordonată DÎTS a CMB (morcov și ceapă conservate)

Foto nr.6: Clubul Moldova

Anexa nr. 7

Foto nr.7: Muzeul de istorie și etnografie

Foto nr.8: Grădinița nr.25

42**HOTĂRÎRE****privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010**

Curtea de Conturi, în prezența viceministrului muncii, protecției sociale și familiei dl S.Sainciuc, președintelui Casei Naționale de Asigurări Sociale dna M.Borta și vicepreședintelui dna T.Popa, directorului Direcției generale finanțe și asigurări sociale (contabil-șef) dna E.Costin, șefului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat dl N.Platon, șefului-adjunct al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat dl Gh. Cojocari, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin. (1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010, efectuat la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Misiunea de audit s-a desfășurat conform Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², având drept scop obținerea asigurării rezonabile precum că Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010, prezentat Guvernului de către Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare – CNAS), sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă.

Auditul s-a realizat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³, iar auditarea situațiilor financiare semnificative s-a efectuat ținând cont de nivelul materialității mijloacelor publice cheltuite, semnificația și importanța socială a acestora, precum și de verificările anterioare cu problemele constatate.

Metodologia de audit a constat din acțiuni de colectare a probelor, obținute prin examinarea unor documente primare, a registrelor de evidență, rapoartelor lunare, trimestriale și anuale privind executarea de casă a bugetului asigurărilor sociale de stat prin sistemul trezorerial etc. Au fost aplicate proceduri de analiză a indicatorilor și elementelor de importanță semnificativă.

Examinând rezultatele auditului, audiind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a constatat:

CNAS, în calitate de instituție publică autonomă, de nivel național, administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale, exercitând funcțiile de acumulare și de distribuire a mijloacelor financiare provenite din achitarea de

către asigurați a contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat (în continuare – BASS) în anul 2010 au avut o evoluție pozitivă, care a fost condiționată de creșterea veniturilor proprii (cu 375,9 mil.lei, sau 6,7%) și a transferurilor din bugetul de stat (cu 469,5 mil. lei, sau 24,0%).

Cu toate acestea s-a constatat că CNAS se confruntă cu deficiențe în gestiunea BASS, mai cu seamă în administrarea veniturilor. Astfel, s-a stabilit un trend major de creștere constantă a restanțelor la BASS, care, la situația din 31.12.2010, a atins cifra de 739,9 mil. lei, sau cu 101,3 mil. lei (15,%) mai mult decât la începutul anului.

Auditul, de asemenea, a relevat o disciplină precară de raportare (circa 50% din contribuabili nu au asigurat prezentarea declarațiilor privind calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale, iar 625 din acei ce au prezentat declarația nominalizată n-au prezentat declarațiile anuale ale persoanelor asigurate), fenomen care provoacă dezechilibre bugetare cu impact asupra onorării angajamentelor sociale. Deși CNAS și-a asumat integritatea datelor introduse în sistemul informațional, procesarea lor și obținerea rapoartelor corespunzătoare, acestea diferă de situațiile reale cu privire la obligațiile contribuabililor față de BASS. Sistemul actual de administrare și supraveghere a veniturilor BASS în mod solidar de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și CNAS nu garantează perceperea integrală a sumelor planificate și calculate.

Administrarea precară a BASS, în special cea de percepere a veniturilor și de supraveghere a corectitudinii formării acestora, denotă lipsă de fermitate instituțională și necesitatea neîntârziată a reformei instituționale, consolidarea cadrului legal și regulatoriu prin uniformizarea politicilor și instrumentelor fiscale.

Cele expuse implică necesitatea unei reforme administrative și instituționale a sistemului de gestiune a BASS.

Totodată, legislația în vigoare cu privire la pensii avantajează unele categorii de pensionari la recalcularea pensiei în cazul continuării activității după pensionare, în detrimentul altor categorii, prin urmare, condițiile sînt inechitabile din punct de vedere social.

CNAS nu dispune de elemente de control intern distincte și corelate care ar asigura o monitorizare operativă, la

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011".

³ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 "Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității".

toate nivelurile, a plății pensiilor prin intermediul Î.S. "Poșta Moldovei".

Controlul insuficient al CNAS la capitolul acceptarea cheltuielilor, înaintate de contribuabili pentru indemnizațiile de incapacitate temporară de muncă, a dus la majorarea nejustificată a cheltuielilor pentru acest tip de indemnizații cu 170,9 mii lei și, respectiv, la micșorarea contribuțiilor cu aceeași sumă, fapt ce determină utilizarea neîntemeiată de către contribuabili a mijloacelor BASS.

Lipsa unor procese integrale de control la etapele de stabilire și achitare a plăților beneficiarilor de compensații sociale în perioada rece a anului și de ajutoare sociale determină riscul aprobării listelor și achitării plăților neconforme de către autoritățile publice de diferite niveluri (CNAS și Direcțiile teritoriale de asistență socială și protecție a familiei).

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c) și art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010, care este parte componentă a prezentei Hotărâri.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul anexat se remit:

2.1. Parlamentului și Guvernului, pentru informare și luare de atitudine;

2.2. Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru:

2.2.2. asigurarea monitorizării operative a procesului

de plată a prestațiilor sociale;

2.2.3. elaborarea unor proceduri integrale de control la etapele de stabilire și achitare a plăților beneficiarilor de compensații sociale în perioada rece a anului și de ajutoare sociale;

2.3. Consiliului de Administrație al Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru examinare în ședință, în scopul evaluării și eficientizării proceselor de control intern;

2.4. Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru luare de atitudine, conform competențelor, și pentru întreprinderea măsurilor în vederea implementării recomandărilor expuse în Raportul de audit.

3. Se cere de la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat întreprinderea măsurilor prevăzute de legislație în vederea asigurării colectării la termen și în volum deplin a contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

4. Ministerul Finanțelor, în comun cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei vor evalua impactul de nefuncționalitate a administrării veniturilor BASS și vor iniția completarea și consolidarea cadrului legal și regulatoriu privind bazele și politicile bugetar-fiscale de constituire a BASS.

5. Despre implementarea recomandărilor auditului, expuse în Raportul anexat, precum și despre executarea pct. 2.2., pct. 2.3., pct. 2.4., pct. 3, pct. 4 ale prezentei Hotărâri se va informa Curtea de Conturi în termen de 3 luni.

6. Prezenta Hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 43. Chișinău, 25 august 2011.

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr 43 din 25 august 2011

RAPORTUL

auditului Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010

I. Introducere

Auditul Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(2) lit.b) din Legea Curții de Conturi¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Auditul a fost efectuat la Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare – CNAS), avînd drept obiectiv obținerea asigurării rezonabile precum că Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 (în continuare – BASS), prezentat Guvernului de către CNAS, este întocmit în conformitate cu cerințele regulamentare și oferă o imagine fidelă și reală sub toate aspectele semnificative.

Responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale constă în administrarea și gestionarea conformă a sistemului public de asigurări sociale; distribuirea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat; ținerea contabilității executării BASS potrivit prevederilor legale, prin elaborarea și asigurarea unui sistem de management financiar eficient și control intern adecvat, întru realizarea eficientă a obiectivelor instituției și gestionarea corespunzătoare a riscurilor; întocmirea rapoartelor trimestriale și anuale privind executarea BASS, cu prezentarea, spre examinare și aprobare Guvernului, în termenele stabilite și conform cadrului normativ de raportare.

Responsabilitatea echipei de audit a constatat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor și concluziilor asupra veridicității indicilor semnificativi din Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 și asupra regularității gestionării mijloacelor BASS. Auditorii nu sînt responsabili de prevenirea fraudei și erorii, precum și de corectitudinea calculării cuantumurilor drepturilor sociale.

Auditul a fost efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. Reieșind din nivelul materialității stabilit și din riscurile identificate, pentru auditare au fost selectate componentele semnificative din Raportul privind executarea BASS.

II. Prezentare generală

CNAS este o instituție publică autonomă, de nivel național, care administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale, exercitînd funcțiile de acumulare și de distribuire a mijloacelor financiare provenite din achitarea de către asigurați a contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Activitatea CNAS este supravegheată de către Consiliul de Administrație (în continuare – CA), compus din 12 persoane, al cărui președinte este numit de către Guvern.

Conform Statutului Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.739 din 25.07.2000⁴, structura organizațională și statele de personal sînt deter-

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

² Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011".

³ Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

⁴ Hotărârea Guvernului nr. 739 din 25.07.2000 „Cu privire la aprobarea Statutului Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova” (cu modificările ulterioare; în continuare – Statutul CNAS).

minate de CNAS și aprobate de Guvern. În aspect organizațional, CNAS își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul republicii, prin intermediul a 41 de case teritoriale de asigurări sociale (în continuare – CTAS), care își desfășoară activitățile ce țin de deservirea nemijlocită a populației în acest domeniu sub conducerea și controlul CNAS. Casele teritoriale ale CNAS, fiind desemnate, conform Statutului, cu titlu de persoane juridice, în realitate nu întrunesc caracteristicile pentru persoanele juridice.

Administrarea mijloacelor financiare, a patrimoniului, precum și organizarea activității CNAS se realizează de către organele executive de nivel național ale acesteia.

În conformitate cu prevederile legale⁵, elaborarea proiectului BASS este responsabilitatea Guvernului și se efectuează de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerul Finanțelor. CNAS, în coordonare

cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și cu Ministerul Finanțelor, întocmește Raportul anual privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și îl prezintă, până la data de 1 mai a anului următor celui de gestiune, Guvernului, spre examinare și aprobare. Guvernul aprobă raportul și îl prezintă Parlamentului până la data de 1 iunie.

III. Constatări, concluzii, recomandări

3.1. Scurt sumar al evaluării planificării, executării și raportării BASS pe anul 2010

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 a fost aprobat prin Legea nr.129-XVIII din 23.12.2009⁶, la venituri în sumă de **8011,8 mil.lei** (inclusiv 2 276,4 mil. lei transferuri de la bugetul de stat la BASS) și la cheltuieli – **8274,8 mil. lei**, cu un deficit în mărime de **263,0 mil.lei**. Pe parcursul anului 2010, BASS a fost rectificat prin două legi⁷.

Tabelul nr. 1

Indicatorii de bază (descifrați) ai BASS pe anul 2010

(mil.lei)

Indicatori	2010					
	Aprobat	Rectificat	Executat	Executat/ Rectificat (+/-)	Rectificat/ Aprobat (+/-)	Ponderea (%)
1	2	3	4	5=4-3	6=3-2	7
VENITURI, TOTAL	8 011,8	8 492,3	8 416,0	-76,3	480,5	100,0
I. Venituri proprii	5 735,4	6 033,0	5 989,7	-43,3	297,6	71,2
1. Venituri curente	5 732,7	6 030,3	5 987,9	-42,4	297,6	
1.1. Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	5 731,2	6 028,8	5 985,3	-43,5	297,6	
1.2. Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate	1,5	1,5	2,6	1,1	0,0	
2. Alte venituri	2,7	2,7	1,8	-0,9	0,0	
II. Transferuri	2 276,4	2 459,2	2 426,3	-32,9	182,9	28,8
1. Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat	2 276,4	2 458,7	2 425,7	-33,0	182,3	
Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru prestații sociale	1 287,3	1 577,4	1 548,2	-29,2	290,1	
Compensarea diferenței de tarife de asigurări sociale de stat obligatorii în sectorul agrar	37,7	37,7	33,9	-3,8	0,0	
Transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat	951,4	843,6	843,6	0,0	-107,8	
2. Compensarea sumelor anulate ale contribuțiilor de asigurări sociale de stat din fondul de rezervă al Guvernului		0,5	0,5	0,0	0,5	
3. Ajutor financiar unic din fondul de rezervă al Guvernului conform Hotărârii Guvernului nr.1127 din 14 decembrie 2010		0,0	0,0	0,0	0,0	
CHELTUIELI TOTAL	8 274,8	8 701,4	8 629,3	-72,1	426,6	100,0
A. Prestații de asigurări sociale	6 987,5	7 124,0	7 081,1	-42,9	136,5	82,0
B. Prestații de asistență socială	1 287,3	1 577,4	1 548,2	-29,2	290,1	18,0
DEFICIT (-)/EXCEDENT(+)	-263,0	-209,1	-213,3	-4,2	53,9	
Soldul mijloacelor bănești la sfârșitul perioadei de gestiune, inclusiv:		0,0	363,5	363,5	0,0	
Fondul de rezervă, total		0,0	0,0	0,0	0,0	

Sursă: Formularul nr. 2 CNAS, Formularul nr. 2.1 CNAS

Astfel, rectificarea BASS a inclus majorări la compartimentul "Venituri" cu **480,5 mil. lei** și la compartimentul "Cheltuieli" – cu **426,6 mil. lei**.

Principalele surse din cadrul veniturilor totale – "**Venituri curente**" – au fost majorate cu **297,6 mil lei**, modificările fiind operate în baza de calcul a contribuțiilor, reflectată în darea de seamă privind calcularea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii de către contribuabili pe anul 2009, cu o creștere de 7% a fondului de salarizare în 2010, conform actualizărilor Ministerului Economiei. "**Transferurile**" au fost rectificate până la

suma de **2459,2 mil. lei**, cu o majorare de **182,9 mil lei**, inclusiv: "Transferuri de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat" – cu 182,3 mil. lei, din care: *pentru prestații sociale* s-a rectificat suma cheltuielilor prin majorare cu 290,1 mil lei și *pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat* s-a rectificat suma prin micșorare cu 107,8 mil. lei.

Rectificarea BASS pe anul 2010 a inclus estimarea necesității mijloacelor pentru acoperirea deficitului din contul bugetului de stat în sumă de 843,6 mil. lei, reieșind din necesitatea majorării cheltuielilor cu **426,6 mil. lei**,

⁵ Legea nr. 847-XIII din 24.05.1996 "Privind sistemul bugetar și procesul bugetar" (cu modificările și completările ulterioare).

⁶ Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 nr.129-XVIII din 23.12.2009 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea BASS pe anul 2010).

⁷ Legea nr. 140 din 02.07.2010 "Pentru modificarea și completarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 nr.129-XVIII din 23 decembrie 2009" și Legea nr. 244 din 01.10.2010 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative".

din care:

- cheltuielile pentru prestații de asigurări sociale – cu **136,5 mil. lei** față de suma aprobată inițial;
- cheltuielile pentru prestații de asistență socială – cu **290,1 mil. lei**, inclusiv compensațiile sociale în perioada rece a anului – 209,3 mil. lei (din care 112,8 mil lei au fost prevăzute suplimentar prin Legea nr.244 din 01.10.2010), care nu au fost inițial preconizate.

Astfel, suma prestațiilor de asigurări sociale a fost rectificată prin majorare cu 136,5 mil. lei ca rezultat al creșterii numărului beneficiarilor de pensii de deputat, de pensii pentru funcționari publici, judecători și procurori, al majorării numărului beneficiarilor de ajutor de șomaj și prestațiilor de asigurări sociale șomerilor. Totodată, au fost majorate indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, inițial cheltuielile pentru acest tip de prestații fiind aprobate ținându-se cont de măsura inclusă în politica în domeniul protecției sociale, care prevedea modificarea modului de calcul al indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă. Însă, așa cum nu au fost operate modificări în legislație, a fost necesar de a rectifica suma mijloacelor financiare pentru aceste plăți.

Cheltuielile pentru prestații de asistență socială au fost rectificate prin majorare cu 290,1 mil. lei, motivul fiind majorarea numărului beneficiarilor de indemnizații unice la nașterea copilului și indemnizații lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 1,5 ani. Concomitent, a crescut și numărul beneficiarilor de ajutor social. Totodată, în legătură cu modificarea Legii nr. 15 din 26.02.2010 "Privind compensațiile în perioada rece a anului 2010", au fost prevăzute suplimentar mijloace în sumă de 112,8 mil lei pentru compensațiile sociale în perioada rece a anului.

Astfel, în rezultatul modificărilor operate, bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 a fost rectificat la venituri în sumă de **8492,3 mil. lei** (inclusiv 2458,7 mil. lei – transferuri de la bugetul de stat) și la cheltuieli – **8701,4 mil. lei**, cu un deficit de **209,1 mil. lei**.

Potrivit Raportului privind executarea BASS (Formularul nr.2 CNAS), în anul 2010 s-au încasat venituri în sumă de **8416,0 mil. lei**, urmare cărui fapt, în contextul suportării cheltuielilor în sumă de **8629,3 mil. lei**, s-a creat un deficit de **213,3 mil. lei**. Soldul mijloacelor bănești la sfârșitul perioadei de gestiune a constituit 363,5 mil. lei.

Comparativ cu anul precedent veniturile BASS au crescut cu 834,3 mil. lei (11,0 %), datorită majorării **veniturilor proprii** și a **transferurilor de la bugetul de stat**. Veniturile pe anul 2010 au fost realizate la nivel de 99,1% față de planul rectificat.

Veniturile proprii au constituit **5989,7 mil. lei**, sau **71,1 %** din veniturile BASS, acestea înregistrând o creștere cu 6,7% (375,9 mil. lei), în comparație cu anul precedent, fapt motivat prin majorarea bazei de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale cu 8,4% (1544,2 mil. lei). În același timp, încasarea acestor venituri n-a atins nivelul rectificat cu 43,3 mil. lei, ponderea lor în BASS pe anul 2010 diminuându-se cu 2,6 puncte procentuale, comparativ cu situația din anul 2009. Structura veniturilor proprii include:

1. Veniturile curente (fiscale) – 5987,9 mil. lei, inclusiv:

- a) contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii – 5985,3 mil. lei;
- b) alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate – 2,6 mil. lei.

2. Alte venituri – 1,8 mil. lei, inclusiv:

- a) pensiile transferate de peste hotare – 135,4 mii lei;
- b) veniturile din arendă – 731,8 mii lei;
- c) datorile eşalonate ale Consiliului raional Florești – 638,9 mii lei etc.

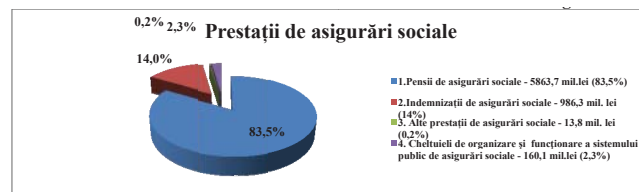
Transferurile au constituit **2426,3 mil. lei**, sau **28,8%** din veniturile BASS, inclusiv transferurile de la bugetul de stat – în sumă de 2425,7 mil. lei și transferurile din fondul de rezervă al Guvernului – în sumă de 0,6 mil. lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, transferurile de la bugetul de stat s-au majorat cu 469,5 mil. lei, sau cu 24,0%, ca rezultat al majorării mărimii unor tipuri de prestații de asistență socială și, respectiv, a necesarului de la bugetul de stat.

În suma cheltuielilor BASS, ponderea prestațiilor de asigurări sociale (plătite de la bugetul asigurărilor sociale de stat) constituie 82%, ponderea prestațiilor de asistență socială (plătite din bugetul de stat) – 18%.

Pentru **prestațiile de asigurări sociale** în anul 2010 au fost prevăzute 7124 mil. lei, cheltuielile efective constituind 7023,9 mil. lei, sau 98,6% față de suma rectificată, înregistrând o creștere, comparativ cu anul 2009, cu 7,4%.

Structura prestațiilor de asigurări sociale este redată în Figura nr. 1.

Figura nr. 1

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 (Formularul nr. 2 CNAS)

*La stabilirea obiectivului auditului s-a ținut cont de semnificația și importanța prestațiilor de asigurări sociale, astfel pentru testare fiind selectate cheltuielile pentru **pensii de asigurări sociale** (5 863,7 mil. lei) și **indemnizații de asigurări sociale** (986,3 mil. lei).*

Pentru **pensii de asigurări sociale** s-au preconizat cheltuieli în mărime de 5898,8 mil. lei, cheltuielile efective constituind suma de 5 863,7 mil. lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, aceste plăți s-au majorat cu 424,9 mil. lei, sau cu 7,8%, ca rezultat al indexării anuale a pensiilor conform prevederilor legale^a și al creșterii numărului beneficiarilor de pensii de asigurări sociale de stat.

În anul 2010, pentru **indemnizații de asigurări sociale** au fost prevăzute cheltuieli în sumă de 1008,4 mil. lei, dar efectiv s-au cheltuit 986,3 mil. lei. În comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, aceste plăți s-au majorat cu 19,1%. Creșterea a fost motivată de CNAS prin majorarea: mărimii medii a indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani (de la 478,9 lei până la 675,3 lei); mărimii indemnizației unice la nașterea copilului (de la 1400 lei până la 1700 lei – pentru primul copil; de la 1700 lei până la 2000 lei – pentru al doilea copil); mărimii medii a indemnizației de invaliditate (de la 764,4 lei până la 803,4 lei); mărimii ajutorului unic de deces pentru salariați și beneficiarii de pensii de asigurări sociale (de la 900 lei până la 1000 lei), precum și prin majorarea numărului beneficiarilor tuturor tipurilor de prestații.

Pentru **alte prestații de asigurări sociale** (cheltuieli pentru restabilirea sănătății prin tratament balneosanatorial și de reabilitare persoanelor asigurate) s-au planificat mijloace în sumă de 10,0 mil. lei, dar s-au cheltuit 13,8 mil. lei, cu 3,8 mil. lei mai mult, acestea constituind soldul biletelor pentru tratament balneosanatorial din anul 2009 trecătoare în anul 2010. Comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, aceste cheltuieli s-au redus cu 59,8 mil. lei, sau cu 81,3%.

Pentru **cheltuielile de organizare și funcționare a**

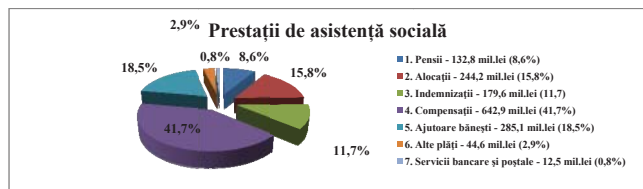
^a Hotărîrea Guvernului nr. 202 din 19.03.2010 "Cu privire la indexarea prestațiilor de asigurări sociale și a unor prestații sociale de stat".

sistemului public de asigurări sociale s-au preconizat mijloace în sumă de 180,4 mil. lei, cheltuielile efective constituind 160,1 mil. lei. Față de aceeași perioadă a anului precedent, aceste cheltuieli s-au redus cu 36,5 mil. lei, sau cu 18,6 %, situația respectivă preponderent fiind cauzată de reducerea semnificativă a cheltuielilor pentru întreținerea CNAS, și anume, a cheltuielilor pentru procurarea mijloacelor fixe.

Pentru **prestațiile de asistență socială** plătite de la bugetul de stat în anul 2010 planul rectificat a fost aprobat în sumă de 1577,4 mil. lei, cheltuielile efective constituind 1541,6 mil. lei, sau 97,7% din suma rectificată. Comparativ cu perioada anului 2009, aceste cheltuieli s-au majorat cu 450,3 mil. lei, sau cu 41,3%, ca rezultat al majorării ajutoarelor bănești, al altor plăți, precum și ca urmare a apariției unui nou tip de prestație – compensația socială pentru perioada rece a anului.

Structura prestațiilor de asistență socială este redată în Figura nr. 2.

Figura nr. 2

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 (Formularul nr. 2.1 CNAS)

Pentru **pensiile plătite din bugetul de stat** în anul 2010 au fost prevăzute 133,1 mil. lei, cheltuielile efective constituind 132,8 mil. lei, sau cu 1,8% mai mult față de anul precedent. În anul 2010, comparativ cu anul 2009, componenta "Diferența dintre cuantumul pensiei minime și cuantumul pensiei calculate, achitate din contul bugetului de stat" nu se mai reflectă la pensii, ci ca o componentă a altor plăți.

Alocațiile de asigurări sociale au fost planificate în sumă de 245,0 mil. lei, dar efectiv s-au cheltuit 244,2 mil. lei, majorându-se nesemnificativ, față de anul 2009, cu 0,9 %.

Pentru **indemnizațiile** achitate din bugetul de stat au fost preconizate 179,9 mil. lei, cheltuielile efective constituind 179,6 mil. lei, sau cu 9,8 % mai mult comparativ cu anul precedent, ca rezultat al majorării mărimii medii a indemnizațiilor.

Compensațiile au fost prevăzute în sumă de 675,4 mil. lei, cheltuielile efective constituind 642,9 mil. lei. În structura lor, începând cu anul 2010, a fost introdus un nou tip de prestație: "Compensații sociale în perioada rece a anului" pentru perioadele de încălzire ianuarie-martie, noiembrie-decembrie, ceea ce a determinat majorarea acestora, față de perioada precedentă, cu 54,7%.

Pentru **ajutoarele bănești** cheltuielile rectificate au fost aprobate în sumă de 285,3 mil. lei, cheltuielile efective constituind 285,1 mil. lei. Comparativ cu anul precedent, ajutoarele bănești s-au majorat de 2,4 ori, fapt ce se datorează creșterii de 2,2 ori a numărului beneficiarilor de ajutor social (de la 11182 pînă la 24665 de beneficiari), atestîndu-se și un spor al mărimii medii a acestui tip de prestații (de la 685,3 lei pînă la 884,6 lei).

Alte plăți au fost preconizate și executate în sumă de 44,4 mil. lei, cheltuielile efective constituind 44,6 mil. lei. Față de anul 2009, aceste cheltuieli au crescut semnificativ – cu 230,4 %, ca rezultat al majorării de circa 3 ori (de la 7526 pînă la 21884 de persoane) a numărului de persoane

căroră li s-a acoperit diferența dintre cuantumul pensiei stabilite pînă la pensia minimă pentru beneficiarii de pensii de asigurări sociale.

Conform Raportului privind executarea BASS în anul 2010, la început de an, fondul de rezervă al BASS a constituit 0 lei. Totodată, auditul relevă că, potrivit prevederilor legale⁹, fondul de rezervă al BASS se formează numai în cazul cînd nu există datorii la plata prestațiilor de asigurări sociale din sistemul public de asigurări sociale, prevăzute anual în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat, și cînd volumul veniturilor preconizate pentru anul bugetar curent acoperă pe deplin cheltuielile ce urmează a fi efectuate în perioada respectivă. În condițiile cînd pentru BASS s-a stabilit deficit fondul de rezervă nu a fost format.

Politica de contabilitate a CNAS pentru anul 2010 a fost aprobată de către președintele CNAS și coordonată cu Ministerul Finanțelor la 29.12.2009.

În anul 2010 a rămas neschimbată situația cu privire la necompletarea colonitei 4 (5) "executat" din Formularul nr.2.1, cu delimitarea pe tipuri de cheltuieli, pe motiv că nu există posibilități de a determina ieșirile din conturile bancare ale CNAS pe tipurile de plăți. Concomitent cu elaborarea unei noi metodologii de planificare, executare și raportare a bugetului public național în cadrul reformei în domeniul managementului finanțelor publice, începînd cu 1 ianuarie 2012, vor fi revizuite formularele de raportare ale CNAS, în scopul asigurării reflectării situației reale a activelor și pasivelor.

3.2. Executarea veniturilor BASS pe anul 2010

Datoriile contribuabililor către BASS au o tendință continuă de creștere

Prevederile Legii nr.489-XIV din 08.07.1999¹⁰ stabilesc că colectarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, controlul corectitudinii calculării și virării lor în termen la bugetul asigurărilor sociale de stat și sancționarea în cazul nerespectării termenelor de plată a contribuțiilor de asigurări sociale țin de competența Serviciului Fiscal de Stat.

Prin prisma Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010, CNAS îi revine doar funcția de prezentare Inspectoratului Fiscal Principal de Stat (în continuare – IFPS) a informației privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. În aspectul acestei funcții, CNAS și CTAS au întreprins măsuri prin organizarea ședințelor comune de lucru, cu participarea reprezentanților administrației publice locale și ai IFPS (284), expedierea scrisorilor de avertizare (1148), ieșirea comună în 191 de primării etc. Date fiind măsurile întreprinse, situația privind plățile la BASS nu s-a îmbunătățit, ci dimpotrivă, datoriile s-au majorat.

De remarcat faptul că datoriile contribuabililor la începutul anului 2010 au constituit 638,6 mil. lei, înregistrînd o creștere cu 101,3 mil. lei (15,9 %), pînă la 739,9 mil. lei – la finele anului de gestiune.

Cele mai mari datorii către BASS, la data de 31.12.2010, au fost înregistrate în mun. Chișinău – în sumă de 309,5 mil. lei (la 01.01.2010, aceste datorii au constituit 239,4 mil. lei) și în mun. Bălți – în sumă de 35,8 mil. lei (la 01.01.2010, aceste datorii au însumat 32,4 mil. lei). Astfel, la 01.01.2011, datoriile contribuabililor înregistrați în mun. Chișinău au crescut cu 70,1 mil. lei, comparativ cu începutul anului, inclusiv la CTAS Botanica – în sumă de 40,5 mil. lei, sau cu 5,5 mil. lei mai mult decît la 01.01.2010; la CTAS Buiucani – în sumă de 63,2 mil. lei, sau cu 16,3 mil. lei mai mult decît la 01.01.2010; la CTAS Centru – în sumă de 94,9 mil. lei, sau cu 20,9 mil. lei mai mult decît la 01.01.2010; la CTAS Ciocana – în sumă de 43,4 mil. lei, sau cu 10,1 mil. lei mai mult decît la 01.01.2010; la CTAS Rîșcani – în sumă de

⁹ Legea nr. 1-XV din 06.02.2003 "Cu privire la fondul de rezervă al bugetului asigurărilor sociale de stat" (art.4).

¹⁰ Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 "Privind sistemul public de asigurări sociale" (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.489-XIV din 08.07.1999).

67,5 mil. lei, sau cu 17,3 mil. lei mai mult decât la 01.01.2010. De asemenea, au fost înregistrate datoriile considerabile către BASS ale contribuabililor înregistrați la CTAS Taraclia, care, la 31.12.2010, au constituit 34,4 mil. lei, majorându-se cu 9,2 mil. lei față de anul 2009.

În rezultatul verificării documentelor și informațiilor prezentate, auditul a constatat că unii contribuabili nu-și onorează obligațiunile față de BASS, neachitând în termen contribuțiile calculate. În unele cazuri, datoriile neachitate de către contribuabili depășesc perioada de 2-3 ani. Astfel, au fost efectuate verificări asupra unui eșantion de 90 de contribuabili, care, la 01.01.2010, aveau datorii către BASS (139,9 mil. lei) mai mari de 1,0 mil. lei și acestea au crescut, la 31.12.2010 însumând 199,9 mil. lei. În acest context, conform informațiilor prezentate, datoria neachitată de către S.R.L. „Inrecons” pentru contribuțiile calculate (pe o perioadă ce depășește 2 ani), la începutul anului 2010, a constituit 1,5 mil. lei, iar la 31.12.2010 aceasta avea datorii față de BASS în sumă de 1,8 mil. lei. Prin hotărârea instanței de judecată din 23.06.2010, firma a fost declarată în proces de insolabilitate.

Auditul relevă că plățile către BASS calculate în anul 2010 de către S.R.L. „Inrecons” au constituit 275,6 mii lei, dar s-au achitat 28,3 mii lei. Această situație denotă că firma a activat, a calculat și a raportat plăți la BASS, însă nu au fost achitate pe o perioadă îndelungată, actualmente persistând riscul ratării acestor venituri, dacă se ține cont de procesul de insolabilitate.

S.R.L. „Basconslux”, în anul 2010, n-a respectat termenele de achitare a contribuțiilor la BASS, datoriile acestea, la 31.12.2010, constituind 4,5 mil. lei. Auditul remarcă că din contribuțiile calculate în anul 2010 în sumă de 4,81 mil. lei au fost achitate la BASS numai 1,8 mil. lei. Pentru neachitarea în termen a contribuțiilor calculate, firmei i s-a calculat de către CNAS penalități în sumă de 0,14 mil. lei, IFPS sechestrând bunuri materiale deținute în valoare de 4,0 mil. lei.

De asemenea, S.R.L. „Lion Gri-Plus”, la 31.12.2010, a înregistrat datorii față de BASS în sumă de 1,7 mil. lei, care s-au format în ultimii 2 ani. Pentru neachitarea în termen, pe lângă alte măsuri întreprinse (comisia mixtă de lucru cu restanțierii, blocarea contului bancar), contribuabilului respectiv i-au fost calculate de către CNAS penalități în sumă de 279,48 mii lei.

Î.S. „Giuvaier”, la începutul anului 2010, a înregistrat datorii în sumă de 1,4 mil. lei, iar la 31.12.2010 acestea au constituit 2,8 mil. lei, majorându-se cu 1,4 mil. lei. Auditul relevă că plățile calculate la BASS în anul 2010 au constituit 1,7 mil. lei, achitățile fiind de numai 0,4 mil. lei, din ce reiese neachitarea plăților la BASS o perioadă îndelungată. Pentru întârzierile de plată a contribuțiilor la BASS, CNAS a calculat penalități în sumă de 0,4 mil. lei, iar IFPS – sancțiuni de 0,5 mil. lei.

Cooperativa agroindustrială de producție și comerț „Bacii”, în anul 2010, n-a respectat termenele de achitare a contribuțiilor la BASS, formând datorii, care, la 31.12.2010, au constituit 2,1 mil. lei, iar la începutul anului – 1,3 mil. lei. Astfel, din contribuțiile calculate în anul 2010 în sumă de 1,0 mil. lei, au fost achitate numai 0,16 mil. lei. CNAS i-a calculat penalități în sumă de 0,26 mil. lei.

Datoria neachitată de către Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău pentru contribuțiile calculate, la începutul anului 2010, a constituit 6,8 mil. lei, iar la 31.12.2010 s-a majorat cu 2,9 mil. lei, însumând 9,8 mil. lei. Auditul relevă că plățile către BASS calculate în anul 2010 de către Colegiu au constituit 3,7 mil. lei, achitățile fiind de numai 0,8 mil. lei. Astfel, se remarcă că datoriile neachitate de către acest contribuabil la BASS sint formate pe o perioadă ce depășește un an de zile.

Conform informației prezentate de către CNAS, pentru întârzierile la plata contribuțiilor la BASS au fost calculate penalități în sumă de 1,6 mil. lei și s-au sechestrat de către IFPS bunuri în valoare de 15,3 mil. lei.

Raportarea privind contribuțiile de asigurări sociale de stat este realizată doar de 51% din contribuabili

La finele anului 2010 au fost înregistrate datoriile ale BASS față de contribuabili în sumă de 111,4 mil. lei, cauzele principale fiind neprezentarea de către contribuabili a Declarației privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii Forma 4-BASS (în continuare – Declarația F-4BASS), precum și compensarea datoriilor contribuabililor către BASS în urma restituirii TVA.

Auditul a constatat că, potrivit Declarației F-4BASS pe anul 2010, numărul scriptic al salariaților pentru care au fost calculate contribuții de asigurări sociale de stat a fost de 831424 de persoane, iar al fondatorilor întreprinderilor individuale, avocaților, notarilor privați – 28520 de persoane.

Conform informației prezentate auditului de către CNAS, obligațiunea de a prezenta Declarația F-4 BASS o au 141423 de contribuabili, din care numai 72069 de contribuabili le-au prezentat, ceea ce reprezintă 51%. Mai puțin de 40% din contribuabilii înregistrați care au obligațiunea să prezinte rapoartele au fost cei din raioanele Comrat (37,2 %), Edineț (38,4 %), Șoldănești (32,5 %), Telenești (37,7 %). Concomitent, într-un șir de raioane, cota contribuabililor care au prezentat Declarația menționată a fost mai mare de 60%, inclusiv în raioanele Vulcănești, Taraclia, Strășeni, Ștefan Vodă, Rezina, Nisporeni, Florești, Dubăsari (Cocieri).

Plătitorii în BASS au obligațiunea de a prezenta pe lângă Declarația F-4BASS și Declarațiile anuale ale persoanelor asigurate. Astfel, din totalul contribuabililor care au prezentat pe parcursul anului 2010 Declarațiile F-4BASS (72069), 625 nu și-au onorat obligația de a prezenta declarațiile anuale ale persoanelor asigurate. Totodată, contribuabilii care nu prezintă Declarațiile F-4BASS nu prezintă nici declarațiile anuale ale persoanelor asigurate.

Auditul menționează că lipsa informației și a documentelor privind evidența individuală a angajaților asigurați are un impact negativ asupra stabilirii drepturilor la pensie ale persoanelor asigurate, prin neincluderea perioadei respective în stagiul de cotizare, micșorarea venitului asigurat și, respectiv, micșorarea mărimii pensiei.

Conform informației prezentate de către CNAS, referitor la cauza înregistrării datoriilor BASS către 35 de contribuabili selectați de audit în sumă de 20,9 mil. lei, se relevă că datoria BASS în sumă de 7,3 mil. lei către 9 din contribuabilii menționați s-a format în rezultatul achitării în avans a contribuțiilor de asigurări sociale de stat prin mijloace bănești, iar datoria BASS în sumă de 7,1 mil. lei către alți 10 contribuabili s-a creat din contul sumelor obținute de către contribuabilii respectivi în calitate de restituire a TVA, îndreptate ulterior ca plată a contribuțiilor de asigurări sociale în avans la BASS. Datoriile în sumă de 6,5 mil. lei către restul 16 contribuabili s-au format în rezultatul neprezentării Declarațiilor F-4BASS.

Asfel, Azilul republican pentru invalizi și veterani ai muncii și războiului n-a prezentat Declarația F-4BASS din trimestrul II al anului 2009, BASS înregistrând o datorie către acesta în sumă de 616,2 mii lei. Unii contribuabili n-au prezentat Declarațiile F-4BASS din anul 2006, inclusiv Comisariatul de poliție sect. Buiucani, BASS înregistrând o datorie de 202,4 mii lei către acesta; Consiliul național al tineretului – o datorie de 317,9 mii lei și ÎI „Antocel Dionisie” – o datorie de 115,0 mii lei.

Din același motiv, au fost înregistrate datoriile BASS către următorii contribuabili: Consiliul electoral al circum-

scripției electorale mun. Chișinău nr.1 (1945,3 mii lei); S.R.L. "Indigo Grup" (275,1 mii lei); Asociația Obștească "Credința" (522,5 mii lei); Î.S. "Poligraf Service" (139,9 mii lei), S.R.L. „Media Grup” (170,9 mii lei), S.R.L. "Tez Tour" (374,1 mii lei).

Potrivit probelor suplimentare de audit, referitor la datoriile către BASS privind asigurările sociale, s-a constatat o neconcordanță între datele înregistrate în sistemul informațional al CNAS și rapoartele financiare ale unor contribuabili. Astfel, datele prezentate de către 8 contribuabili au remarcat faptul că aceștia înregistrează datorii față de BASS în sumă de 1475,7 mii lei, însă potrivit datelor CNAS, BASS concomitent înregistrează către acești contribuabili datorii în sumă de 4332,2 mii lei.

Neprezentarea în termen de către contribuabili a Declarațiilor F-4BASS generează înregistrări nereale ale datoriilor BASS către contribuabili, în realitate însă acestea sînt datorii către BASS. În condițiile intentării procedurii de insolabilitate, aceste datorii, în unele cazuri, în lipsa masei debitoare, rămîn neachitate. Se menționează că, în anul 2010, de către instanțele de judecată au fost intentate 40 de proceduri de insolabilitate a contribuabililor cu datorii către BASS în sumă de 24025,3 mii lei.

De asemenea, auditul a constatat că, în anul 2010, din mijloacele BASS au fost rambursate contribuabililor 4,3 mil. lei, inclusiv din următoarele motive: din neatenție au fost transferate greșit la contul BASS 3088,5 mii lei; în rezultatul compensării datoriilor către BASS de la restituirea TVA – 663,0 mii lei (firma în proces de insolabilitate); suma indemnizațiilor de maternitate calculate de contribuabil depășesc contribuțiile datorate – 36,4 mii lei etc. Astfel, ICS "Dana Internațional" S.R.L., declarată în proces de insolabilitate, i-au fost transferate 663,0 mii lei – datorie formată în rezultatul compensării datoriilor către BASS de la restituirea TVA. Totodată, în rezultatul transferării eronate la BASS a contribuțiilor de asigurări sociale, următorilor contribuabili le-au fost rambursate: 341,5 mii lei – S.R.L. "G.G. Electromon"; 2603,0 mii lei – IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie; 93,5 mii lei – IMSP Spitalul raional Leova. Aceste mijloace au fost restituite în baza ordinelor președintelui CNAS, bazate pe prevederile art.24 din Legea nr.489-XV din 08.07.1999.

În rezultatul verificărilor efectuate, auditul a constatat că neprezentarea de către contribuabili a Declarațiilor F-4BASS în termenele stabilite și neînregistrarea datelor contribuabililor în sistemul informațional al CNAS a determinat înregistrarea unor datorii nereale ale BASS către contribuabili și invers.

Totodată, situația de neprezentare de către contribuabili (angajatori) a Declarațiilor F-4BASS și, respectiv, a Declarațiilor anuale ale persoanelor asigurate (REV5), creează riscuri pentru angajații asigurați la stabilirea drepturilor de pensionare, prin neinclusiunea perioadei respective în stagiul de cotizare, micșorarea venitului asigurat și, corespunzător, micșorarea mărimei pensiei.

Recomandări conducerii CNAS:

1. În scopul ameliorării semnificative a disciplinei de raportare și asigurării prezentării în termen a Declarațiilor F-4BASS, acumulării depline și în termen a contribuțiilor de asigurări sociale la BASS, conducerea CNAS urmează să schimbe radical mecanismul de administrare a veniturilor, inițiind în acest scop completările și modificările de rigoare ale cadrului regulatoriu.

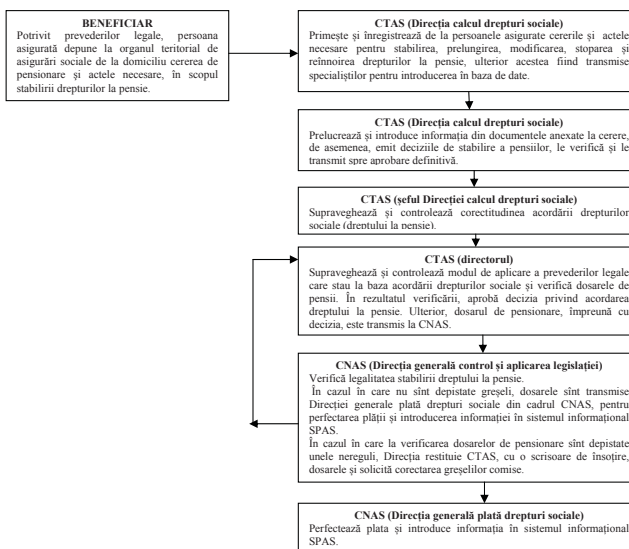
3.3. Cu privire la executarea cheltuielilor BASS pentru prestații de asigurări sociale

În cadrul CNAS și CTAS există elemente de control intern în ceea ce privește legalitatea stabilirii pensiilor de asigurări sociale.

Legislația în vigoare nu oferă tuturor persoanelor asigurate condiții echitabile la recalcularea pensiei în cazul continuării activității după pensionare.

Potrivit art. 30 alin.(1) din Legea nr.156-XIV din 14.10.1998¹¹, responsabili de stabilirea și plata pensiilor sînt organele de asigurări sociale – CNAS.

Sistemul de stabilire a pensiilor de asigurări sociale, conform prevederilor legale, este reflectat în Schema nr. 1.

Astfel, potrivit Dării de seamă privind activitatea Direcției generale control și aplicarea legislației pentru drepturi sociale, pe parcursul anului 2010 au fost stabilite 47421 de pensii. În rezultatul verificării regularității stabilirii pensiilor în cuantum mai mare de 1000 lei, pe parcursul anului 2010 Direcția generală control și aplicarea legislației pentru drepturi sociale a restituit celor 41 de CTAS 853 de dosare de pensionare (1,8%), fiind identificate unele greșeli.

În cadrul colectării probelor din teritoriu la CTAS Centru, CTAS Botanica și CTAS Rîșcani din mun. Chișinău auditul a verificat dosarele de pensionare întocmite pe parcursul anului 2010, în aspectul respectării termenului de emitere a deciziei de acordare a dreptului la pensie (15 zile), prevăzut regulamentar¹², fiind verificată și prezența tuturor actelor necesare pentru stabilirea pensiei. S-a constatat că la dosarele verificate au fost anexate actele necesare pentru stabilirea pensiei, a căror veridicitate a fost confirmată prin ștampila CTAS și semnătura directorului CTAS. Totodată, în cadrul CTAS Centru (într-un caz din 33), CTAS Botanica (într-un caz din 25), CTAS Rîșcani (în 4 cazuri din 27) din mun. Chișinău nu a fost respectat termenul de emitere a deciziei de acordare a dreptului la pensie.

Este necesar de menționat că deciziile cu dosarul de pensionare în conformitate cu care cuantumul pensiei depășește 1000 lei sînt semnate de specialiștii Direcției generale control și aplicarea legislației pentru drepturi sociale din cadrul CNAS, prin aceasta confirmîndu-se controlul din partea CNAS în ceea ce privește legalitatea stabilirii pensiei și veridicitatea actelor prezentate.

Potrivit Dării de seamă despre rezultatele controlului dosarelor de pensionare și personale a CTAS pe anul 2010, întocmită de Direcția generală control și aplicarea legislației pentru drepturi sociale din cadrul CNAS, în rezultatul verifi-

¹¹ Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998 "Privind pensiile de asigurări sociale de stat" (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998).

¹² Art.31 alin.(3) din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998.

cării dosarelor de pensionare în cuantum mai mare de 1000 lei, în aspectul regularității stabilirii lor, Direcția a restituit CTAS Centru 24 de dosare, CTAS Botanica – 21 de dosare și CTAS Rîșcani – 51 de dosare de pensionare. Erorile comise țin de stabilirea și calcularea incorectă a stagiului de cotizare, de calcularea incorectă a venitului asigurat și a mărimii pensiei, de nerespectarea termenelor de stabilire. Marja de eroare pentru stabilirea drepturilor sociale la CTAS Centru pe parcursul anului 2010 a constituit 1,4%, la CTAS Botanica – 0,7% și la CTAS Rîșcani – 1,6%. De asemenea, Direcția a prevenit în cadrul CTAS Centru 9 cazuri de supraplată (75,5 mii lei) și 9 cazuri de plată incompletă (12,2 mii lei); la CTAS Botanica – 10 cazuri de supraplată (50,8 mii lei) și 9 cazuri de plată incompletă (14,4 mii lei) și la CTAS Rîșcani – 22 de cazuri de supraplată (106,3 mii lei) și 21 de cazuri de plată incompletă (4,6 mii lei).

Pe parcursul anului 2010, în cadrul CTAS Centru au fost depistate 5 cazuri de supraplată a pensiilor (88,5 mii lei), la CTAS Botanica – 22 cazuri (56,5 mii lei) și la CTAS Rîșcani – 6 cazuri (36,9 mii lei). De asemenea, în rezultatul controalelor efectuate, pe parcursul anului 2010 beneficiarii din raza de activitate a CTAS Centru au rambursat supraplăți în sumă de 99,9 mii lei; din cadrul CTAS Botanica – de 93,3 mii lei, iar 2 cazuri (în sumă de 10,7 mii lei) au fost casate; din cadrul CTAS Rîșcani – de 28,3 mii lei.

La data de 31.12.2010, în evidența CTAS Centru au rămas în sold supraplăți în sumă de 64,4 mii lei, la CTAS Botanica – de 74,4 mii lei, și în cadrul CTAS Rîșcani – de 10,7 mii lei.

Totodată, pe parcursul anului 2010, ca rezultat al nerespectării legislației de către beneficiari, în cadrul CTAS au fost depistate cazuri de supraplăți ale pensiei achitate din BASS în sumă de 1,0 mil. lei, acestea fiind restituite.

Auditul remarcă că, pe parcursul verificărilor în teritoriu, a fost constatată situația când funcționarii publici, acționînd în limitele legii, avînd perfectată pensia de funcționar public, la atingerea vîrstei generale de pensionare, trec la pensia pentru limită de vîrstă, pentru ca ulterior să solicite reperfectarea pensiei de funcționar public, astfel fiindu-i inclusă în calcul perioada de cotizare realizată după stabilirea pensiei inițiale de funcționar public, mărirea pensiei majorîndu-se.

Aceeași situație s-a constatat și în cazul beneficiarilor de pensie de invaliditate.

Reieșind din cele expuse, auditul concluzionează, în baza eșantionului selectat (CTAS Centru, CTAS Botanica și CTAS Rîșcani din mun. Chișinău), că în cadrul CNAS și CTAS există elemente de control intern în ceea ce privește legalitatea stabilirii pensiilor de asigurări sociale, totodată, fiind admise erori.

Auditul a relevat și problema că, în condițiile actuale, cadrul juridic de domeniu nu oferă persoanelor asigurate posibilitatea recalculării pensiei în cazul continuării activității după pensionare.

Recomandări conducerii CNAS:

2. Să intensifice sistemul de control intern la etapele de calculare, verificare și de stabilire a pensiilor, ținînd cont de neajunsurile care se admit la acest capitol.

3. Să înainteze propuneri, în ordinea stabilită, privind reglementarea condițiilor de recalculare a pensiilor de asigurări sociale de stat persoanelor asigurate.

Plata regulamentară a pensiilor de asigurări sociale prin intermediul Î.S. "Poșta Moldovei" necesită o monitorizare operativă la toate nivelurile.

Potrivit Regulamentului privind modul de plată a pensiilor

stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.929 din 15.08.2006¹³, CNAS și structurile sale teritoriale poartă răspundere pentru corectitudinea stabilirii și calculării pensiilor, precum și pentru utilizarea eficientă și conform destinației a mijloacelor alocate pentru plata pensiilor. Plata pensiilor se efectuează prin intermediul Î.S. "Poșta Moldovei" și al instituțiilor financiare selectate în bază de concurs, conform legislației, în baza contractului încheiat cu CNAS.

Pe parcursul anului 2010, CNAS, în urma desfășurării licitației publice pentru achiziționarea serviciilor de distribuire a pensiilor, alocațiilor, indemnizațiilor și compensațiilor, a desemnat drept cîștigătoare oferta Î.S. "Poșta Moldovei", cu care a încheiat un contract pentru prestarea acestor servicii.

În urma verificării de către audit a respectării condițiilor Contractului din 24 martie 2010, încheiat cu Î.S. "Poșta Moldovei", privind restituirea către CNAS, în ultima zi lucrătoare a lunii, a mijloacelor bănești neutilizate din prestații sociale, ce depășesc suma de 10,0 mii lei – de la centrele poștale raionale, din mun. Chișinău – 30,0 mii lei, din mun. Bălți – 20,0 mii lei, s-au constatat următoarele. Pe parcursul anului 2010, la contul CNAS nu au fost rambursate mijloace bănești neutilizate în sumă de 692,0 mii lei, inclusiv de către centrele poștale din: Anenii Noi – 320,8 mii lei, Chișinău – 39,0 mii lei; Taraclia – 69,1 mii lei; Comrat – 49,7 mii lei; Cantemir – 80,6 mii lei; Cimișlia – 66,2 mii lei. Concomitent, oficiile poștale au restituit CNAS, pe parcursul anului 2010, mijloace bănești în sumă de 20385,9 mii lei. În scopul clarificării circumstanțelor în care s-au admis aceste situații, CNAS a solicitat explicații de la oficiile poștale care au încălcat condițiile contractuale.

Plata pensiei, indemnizației și alocației sociale beneficiarilor prin intermediul conturilor speciale de card se efectuează la solicitarea beneficiarilor, în baza contractelor încheiate doar cu S.A. "Banca de Economii". Acest aspect se motivează prin necesitatea apropierei serviciilor de beneficiari, ținîndu-se cont de nivelurile autorităților administrației publice locale și de diversitatea plăților din contul BASS, de informația voluminoasă operată și de numărul mare al beneficiarilor. Aceste condiții sînt oferite de subdiviziunile S.A. "Banca de Economii", amplasate pe întreg teritoriul republicii, și care asigură acordarea de servicii populației din sectorul rural, banca deținînd un rol semnificativ în achitarea plăților sociale pînă la primul nivel, ceea ce permite realizarea politicilor statului în domeniul asigurării sociale.

Cît privește serviciile prestate de S.A. "Banca de Economii" cu privire la plata pensiei beneficiarilor CNAS prin intermediul instituțiilor sale și al conturilor speciale de card, mijloacele bănești pentru achitarea pensiilor sînt transferate de CNAS, împreună cu listele persoanelor beneficiare, în format electronic.

S-a constatat că CNAS transferă Î.S. "Poșta Moldovei" și S.A. "Banca de Economii" mijloace financiare pentru plata pensiilor conform Graficelor transferurilor întocmite regulamentar și prezentate la timp prestatorilor de servicii, care conțin informația despre transferurile pe fiecare raion aparte, data transferului și suma lor.

Urmare verificării monitorizării de către CTAS și CNAS a regularității plății pensiilor de asigurări sociale și potrivit informațiilor generalizate prezentate de către CNAS, pe parcursul anului 2010, colaboratorii celor 41 de CTAS, în comun cu reprezentanții centrelor de poștă, au efectuat la oficiile poștale 740 de controale privind corectitudinea plății pensiilor. În rezultatul revizuirii selective a Actelor privind

¹³ Hotărîrea Guvernului nr.929 din 15.08.2006 "Pentru aprobarea Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat" (în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.929 din 15.08.2006).

efectuarea controlului asupra utilizării mijloacelor BASS la oficiile postale Bălți, Strășeni, Drochia, Hincești, Vulcănești, Buiucani (mun. Chișinău), Ștefan Vodă, Dubăsari, cele mai frecvente nereguli au fost: lipsa în dispoziția de plată a datelor privind buletinul de identitate și modelul semnăturii beneficiarului în despărțitura stabilită; necoresponderea semnăturii la primirea pensiei cu modelul semnăturii în dispoziția de plată; achitarea pensiei în baza procurii cu termen expirat; nerespectarea datei de plată stabilită pentru beneficiari (cazuri de achitare înainte sau după data stabilită).

Reprezentanții CTAS menționează în acte măsurile necesare întru înlăturarea neajunsurilor depistate, acestea fiind semnate atât de ei, cât și de reprezentanții oficiului poștal.

Auditul relevă că CTAS nu monitorizează suficient înlăturarea neajunsurilor, ceea ce determină riscul admiterii și în viitor a neregulilor. Faptul că se comit încălcări prezintă un impact negativ asupra realizării obiectivelor de bază ale CNAS și denotă necesitatea unei abordări mai eficiente la acest capitol.

Situația respectivă se datorează și faptului că CNAS nu deține date curente (informația cu privire la controalele efectuate de către CTAS care se prezintă CNAS în cadrul raportării anuale) pentru a interveni operativ în soluționarea neajunsurilor, prin îmbunătățirea sistemului de control intern.

În cadrul colectării probelor din teritoriu, pe parcursul perioadei auditate s-a remarcat faptul că colaboratorii CNAS și ai CTAS Centru, CTAS Botanica și CTAS Rîșcani din mun. Chișinău nu au efectuat controale la centrele/oficiile postale în aspectul regularității plății pensiilor de asigurări sociale beneficiarilor, cu toate că regulamentar CNAS și CTAS au atribuția de a exercita controlul plății corecte și în termenele stabilite a pensiilor. Potrivit explicațiilor CNAS, acest fapt s-a datorat executării unui volum enorm de lucru, pus în sarcina specialiștilor, în legătură cu lucrările de testare și de trecere, pe toată țara, a evidenței plății drepturilor sociale din sistemul informațional vechi "АСУ- Пенсия" în sistemul informațional SPAS.

Auditul remarcă că CNAS nu deține o informație amplă și detaliată despre controalele efectuate de CTAS asupra regularității plății pensiilor de către Î.S. "Poșta Moldovei", despre deficiențele depistate și măsurile întreprinse în scopul înlăturării acestora.

Cele relatate denotă că CNAS nu dispune de elemente de control intern distincte și corelate care ar asigura o monitorizare operativă, la toate nivelurile, a plății corecte și în termenele stabilite a pensiilor de asigurări sociale prin intermediul Î.S. "Poșta Moldovei".

Recomandări conducerii CNAS:

4. Să elaboreze procesele de control intern, întru asigurarea intensificării sistemului de control intern din partea CNAS asupra plății nemijlocite a pensiilor de asigurări sociale.

5. În scopul asigurării respectării condițiilor contractuale cu privire la restituirea de către Î.S. "Poșta Moldovei" către CNAS, în ultima zi lucrătoare a lunii, a mijloacelor bănești neutilizate din prestații sociale, să includă în conținutul contractului o prevedere privind penalizarea părții contractate pentru nerespectarea clauzelor contractuale.

Controlul redus al CNAS asupra regularității calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă generează riscul utilizării neîntemeiate de către contribuabili a mijloacelor BASS

Indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă

în anul 2010 au constituit 429,3 mil. lei, deținând o pondere semnificativă de 43,5% în structura indemnizațiilor de asigurări sociale. Regulamentar¹⁴, aceste indemnizații se calculează și se plătesc la locul de muncă din contul contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, datorate BASS de către angajator, iar dreptul la ele se confirmă prin certificatele de concediu medical.

Exercitarea controlului asupra legitimității și corectitudinii calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă este una din atribuțiile CNAS și CTAS, stipulate în Statutul CNAS.

Potrivit informației prezentate de către CNAS, planificarea și exercitarea controalelor asupra corectitudinii calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă se realizează de către CTAS. Rezultatele privind controalele efectuate de către acestea se prezintă CNAS în cadrul dărilor de seamă anuale. În decursul anului 2010, au fost efectuate 3133 de controale la acest capitol (din 11568 de contribuabili care au calculat și declarat indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă), ceea ce constituie 27%. Ca urmare, n-au fost acceptate cheltuieli aferente indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă în sumă de 2393,9 mii lei.

Auditul relevă că unele CTAS nu acordă atenția necesară aspectului privind justificarea veridicității sumelor calculate, raportate și înaintate CNAS, în scopul acceptării cheltuielilor ce țin de achitățile efectuate la plata indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă. Astfel, în cadrul verificărilor la acest capitol, CTAS Centru și CTAS Botanica din mun. Chișinău au efectuat 155 și, respectiv, 221 de controale, ca rezultat nefiind acceptate unele cheltuieli în sumă de 359,1 mii lei și, respectiv, 323,5 mii lei. CTAS Rîșcani din mun. Chișinău a efectuat doar 7 controale, cheltuielile neacceptate constituind 10,9 mii lei. Totodată, potrivit datelor din Declarația F-4BASS, unele CTAS nu au înregistrat date la cheltuielile neacceptate, în același timp acceptând cheltuieli în sume semnificative (CTAS Leova, CTAS Basarabeasca și CTAS Rîșcani din mun. Chișinău).

Auditul remarcă că situația respectivă, în cazul controlului insuficient din partea unor CTAS, determină un risc sporit al înaintării de către contribuabili CTAS și acceptării de către ultimele a unor cheltuieli nejustificate, ceea ce, ca urmare, poate determina suportarea de către BASS a unor astfel de cheltuieli.

La inițiativa echipei de audit, în comun cu specialiștii CNAS, au fost efectuate verificări asupra veridicității calculării și achitării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, selectându-se un eșantion de 8 contribuabili (ce constituie 18%), din 44 de contribuabili, care au calculat indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă în caz de boală sau traumatism mai mari de 1,0 mil. lei pentru perioada anului 2010. Contribuabilii verificați au calculat în anul 2010 indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă în caz de boală sau traumatism, în sume de: 13616,5 mii lei – Î.S. "Calea Ferată din Moldova"; 11872,2 mii lei – S.A. "Moldtelecom"; 4749,4 mii lei – S.A. "Apă Canal"; 3584,7 mii lei – S.A. "Franzeluța"; 3546,2 mii lei – Î.S. "Poșta Moldovei"; 3160,4 mii lei – S.A. "Tutun-CTC"; 2892,8 mii lei – S.A. "RED Union Fenosa" și 2867,6 mii lei – S.A. "Bucuria". Astfel, la 5 entități verificate (Î.S. "Calea Ferată din Moldova"; S.A. "Moldtelecom"; Î.S. "Poșta Moldovei"; S.A. "Tutun – CTC" și S.A. "Franzeluța") nu au fost efectuate asemenea controale mai mult de 5-10 ani.

Au fost depistate nereguli și la calcularea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, prin majorarea acestora și, respectiv, prin micșorarea plății contribuțiilor de asigurări sociale (la **Serviciul de pază militarizată filiala Î.S. "Calea Ferată din Moldova"** – cu 169,8 mii lei;

¹⁴ Art.13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010.

Î.S. "Poșta Moldovei" – cu 0,9 mii lei; **S.A. "Franzeleuța"** – cu 0,2 mii lei). Totodată, la Î.S. "Calea Ferată din Moldova", auditul a constatat admiterea unor neregularități, cum ar fi: stabilirea incorectă a mediei lunare pentru persoanele asigurate care activează în regim de muncă în schimburi; calcularea indemnizațiilor în lipsa certificatelor privind veniturile, eliberate de fiecare unitate, pentru persoanele asigurate care își desfășoară activitatea în mai multe unități economice; calcularea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă pe perioada concediului din cont propriu și pe perioada zilelor considerate de odihnă, conform Hotărârii Guvernului nr.749 din 25.11.2009¹⁵.

Reieșind din cele constatate, auditul concluzionează că, în rezultatul controlului insuficient al CNAS asupra regularității calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă pe parcursul anului 2010, au fost depistate unele abateri de la prevederile normelor legale, care au dus la majorarea nejustificată a cheltuielilor pentru acest tip de indemnizații cu 170,9 mii lei și, respectiv, la micșorarea contribuțiilor cu aceeași sumă, fapt ce determină utilizarea neîntemeiată a mijloacelor BASS.

Notă: Pe parcursul misiunii de audit, CNAS, conform informațiilor prezentate, a restabilit mijloacele BASS utilizate nejustificat de către contribuabili în sumă de 170,9 mii lei.

Recomandări conducerii CNAS:

6. Să elaboreze un plan de măsuri care ar asigura realizarea procedurilor de control al corectitudinii calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă.

3.4. Cu privire la cheltuielile BASS pentru prestații de asistență socială

Plata alocațiilor sociale a fost efectuată regulamentar

Alocația socială reprezintă o sumă de bani achitată lunar sau o singură dată din bugetul de stat, prin intermediul bugetului asiguraților sociale de stat, fiind stabilită de către CTAS beneficiarilor în conformitate cu Legea privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni¹⁶ și cu Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15.08.2006¹⁷.

Pentru plata alocațiilor sociale, în perioada anului 2010, din bugetul de stat au fost prevăzute mijloace financiare în sumă de 130,8 mil. lei, cheltuielile efective constituind 130,4 mil. lei, sau cu 7,0 mil. lei mai mult decât în anul 2009. Aceasta se datorează creșterii numărului de beneficiari de alocații sociale cu 1561 de persoane. La situația din 31.12.2010, datoria înregistrată în conformitate cu Raportul privind executarea bugetului asiguraților sociale de stat la partea de cheltuieli (Formularul 2.1 CNAS) față de beneficiarii de alocații sociale a constituit 1,0 mil. lei.

În cadrul misiunii de audit la Casele teritoriale de asigurări sociale (CTAS Centru, CTAS Botanica și CTAS Rîșcani din mun. Chișinău) a fost verificată corectitudinea stabilirii drepturilor de calcul și achitare a alocațiilor sociale. Abateri de la prevederile regulamentare nu s-au constatat.

CNAS, reieșind din prevederile legale, nu dispune de pîrghii de determinare a regularității stabilirii beneficiarilor de compensații sociale și ajutoare sociale

Compensațiile sociale în perioada rece a anului este un nou tip de prestație, pentru care în anul 2010 a fost preconizată suma de 209,3 mil. lei, cheltuielile efective constituind 205,5 mil. lei. Astfel, în perioada rece a anului 2010, compensații sociale au primit 580,0 mii de beneficiari, aceștia fiind stabiliți lunar de către Direcțiile/Secțiile (teritoriale) de asistență socială și protecție a familiei din

subordinea autorităților administrației publice locale, plata efectuându-se în baza listelor electronice ale beneficiarilor, prezentate de către acestea la CNAS.

Analiza stării decontărilor denotă că, la situația din 31.12.2010, datoria înregistrată, conform Raportului privind executarea BASS la partea de cheltuieli (Formularul 2.1 CNAS), față de beneficiarii de compensații sociale în perioada rece a anului a constituit 12,14 mil. lei. Formarea acestei datorii se explică prin neridicarea de către beneficiari a plăților.

În scopul susținerii familiilor defavorizate, lunar sînt alocate ajutoare sociale acestora, prestația fiind acordată în baza evaluării veniturilor și necesității de asistență socială a familiei. Ca și în cazul compensațiilor sociale în perioada rece a anului, decizia privind acordarea ajutorului social se adoptă de către șefii Direcțiilor/Secțiilor (teritoriale) de asistență socială și protecție a familiei din subordinea autorităților administrației publice locale, plata fiind efectuată de CNAS.

În anul 2010, pentru plata ajutorului social a fost planificată suma de 282,3 mil. lei, cheltuielile efective constituind 281,8 mil. lei. În comparație cu anul 2009, s-a constatat o majorare a acestor prestații cu 167,2 mil. lei (de 2,5 ori), datorită creșterii numărului de beneficiari cu 9631 de persoane. S-a majorat și mărimea medie a plății pentru perioada de gestiune (de la 685,30 lei pînă la 884,63 lei).

Analiza stării decontărilor a relevat că, la situația din 31.12.2010, datoria înregistrată, conform Raportului privind executarea BASS la partea de cheltuieli (Formularul 2.1 CNAS), față de beneficiarii de ajutor social a constituit 2,4 mil. lei, aceasta motivîndu-se prin neridicarea de către beneficiari a ajutoarelor sociale.

Auditul a constatat că finanțarea compensațiilor sociale în perioada rece a anului și a ajutorului social se efectuează din mijloacele bugetului de stat, prin intermediul BASS, iar justificarea corectitudinii evaluării beneficiarilor, plenitudinii listelor aprobate ale acestora este de competența altor autorități ale administrației publice.

Reieșind din cele expuse, auditul nu a dispus de posibilitatea de a verifica regularitatea și temeinicia stabilirii și întocmirii listelor beneficiarilor de mijloacele finanțate și raportate de către CNAS. Această situație este cauzată și de lipsa prevederilor regulamentare, precum și a unor procese integrale de control la etapele de stabilire a plăților beneficiarilor, de aprobare a listelor și de achitare a plăților între autoritățile publice de diferite niveluri (Direcțiile teritoriale de asistență socială și protecție a familiei, CNAS, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei).

Recomandări Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei:

7. Să determine un mecanism/modalitate mai eficientă de stabilire și plată a acestor prestații de asistență socială.

Implementarea recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în cadrul auditului precedent

Întru implementarea recomandărilor Curții de Conturi din Hotărârea nr.37 din 04.06.2010 „Privind Raportul auditului asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asiguraților sociale de stat pe anul 2009”, CNAS a realizat următoarele:

1. S-au actualizat și s-au unificat actele normative interne privind procedura de transmitere și de verificare a informațiilor ce se referă la contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii.

2. A fost restituită în bugetul de stat suma de 22,1 mil. lei.

¹⁵ Hotărârea Guvernului nr.749 din 25.11.2009 "Cu privire la zilele de muncă și odihnă din luna decembrie 2009 și din lunile ianuarie-martie 2010".

¹⁶ Legea nr.499-XIV din 14.07.1999 "Privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni".

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15.08.2006 "Pentru aprobarea Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat".

3. Prin intermediul mijloacelor mass-media, au fost informate persoanele fizice proprietari de terenuri agricole despre necesitatea încheierii contractelor de asigurări.

4. A fost elaborată Instrucțiunea cu privire la procedura de încheiere a contractelor în cadrul CNAS.

5. Din inițiativa CNAS, au fost operate modificări în Hotărârea Guvernului nr.761 din 31.07.2000 "Cu privire la compensațiile nominative pentru unele categorii de populație", referitor la excluderea prevederilor ce țin de calcularea dobânzilor lunare la soldurile mijloacelor bănești neutilizate, reieșind din condițiile actuale de deservire a conturilor.

Unele recomandări au fost implementate parțial. CNAS, conform competențelor sale, a întreprins măsurile corespunzătoare, implementarea ulterioară a recomandărilor fiind pusă în sarcina altor autorități. Astfel:

- CNAS a înaintat Ministerului Finanțelor propuneri de modificare a legislației în scopul reglementării transferurilor de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului BASS cu prevederi distincte ce țin de echilibrarea veniturilor și cheltuielilor și stabilirea exactă a deficitului, însă pînă în prezent cadrul legal nu a fost modificat.

- Pe parcursul anului 2010, CNAS a înaintat la Primăria mun. Chișinău pachetul de documente în scopul obținerii Certificatului de Stabilire a Regimului Urban pentru construcția executată neautorizat, dar pînă în prezent

construcțiile neautorizate nu au fost înregistrate la OCT Chișinău și nu a fost asigurată delimitarea teritorială a bunurilor.

Recomandări conducerii CNAS:

8. Să asigure implementarea integrală a recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi prin Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 04.06.2010 "Privind Raportul auditului asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2009".

Opinie fără rezerve privind raportarea executării de casă a BASS:

În opinia echipei de audit, bazată pe activitățile de audit efectuate, rapoartele BASS, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a executării de casă a BASS la situația din 31.12.2010.

Opinie cu rezerve privind regularitatea:

În opinia echipei de audit, utilizarea mijloacelor BASS în anul 2010, sub toate aspectele semnificative ce țin de atribuțiile legal stabilite CNAS, s-a efectuat regulamentar, cu excepția factorilor externi ce au condiționat neacumularea conformă a veniturilor la BASS, neprezentarea regulamentară a declarațiilor, precum și creșterea datoriilor de la 638,6 mil. lei pînă la 739,9 mil. lei.

Echipa de audit:

**Controlor superior de stat
Controlor superior de stat, auditor public
Controlor superior de stat
Controlor superior de stat**

**Ina Baci
Maria Roibu
Dorina Căpățină
Viorel Miron**

43

HOTĂRÎRE

privind Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010

Curtea de Conturi, în prezența ministrului sănătății dl A.Usatîi, directorului general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină dl M.Buga, șefului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat dl N.Platon, precum și a altor persoane responsabile de la entitățile respective, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010.

Misiunea de audit s-a realizat în temeiul prevederilor art.28 și art.31 din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011² la Compania Națională de Asigurări în Medicină, avînd drept obiectiv oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOAM), au fost utilizate regulamentar de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM), iar Raportul privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 este veridic și nu prezintă denaturări semnificative.

Auditul a fost efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. Probele de audit au fost acumulate cu aplicarea procedurilor de fond, fiind folosite tehnici și metode, cum ar fi examinarea reglementărilor și actelor normative interne relevante domeniului auditat,

contractelor încheiate, registrelor contabile și documentelor primare, analiza, calcularea și confruntarea datelor, solicitarea explicațiilor de la persoanele responsabile, colectarea informațiilor de la terțe persoane etc.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

A CONSTATAT:

- Lipsa unor politici și proceduri sectoriale și bugetare fundamentate și sincronizate de constituire și utilizare a FAOAM.

- Nereglementarea exhaustivă de către Ministerul Sănătății și CNAM a indicatorilor măsurabili ce țin de volumul serviciilor medicale spitalicești de lungă durată și costul acestora servește drept un impediment în evaluarea obiectivă a realizărilor în materie de utilizare corectă, eficiență a resurselor.

- La contractarea serviciilor medicale de către CNAM cu Instituțiile medico-sanitare publice (în continuare – IMS), care includ și remunerarea muncii personalului medical, s-a constatat că din 59653 de funcții aprobate, conform statelor de personal pentru anul 2010, au fost ocupate numai 54556 (circa 91%) de către 47908 persoane, ce generează un risc sporit asupra asigurării calității serviciilor medicale prestate. În acest context, nu sînt suplimentate cu personal 11745 de funcții, inclusiv cu: medici – 3375 de persoane; personal medical mediu – 4102 persoane.

- Nedeterminarea de către Ministerul Sănătății și CNAM

¹ M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011" (cu modificările ulterioare).

³ Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 "Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității".

a indicatorilor cantitativi și calitativi, precum și redistribuirea arbitrară a mijloacelor FAOM, nevalorificate la finele anului 2010 din fondul de bază, la compartimentul „asistență medicală spitalicească”, în sumă de circa 33 mil. lei, nejustificat a generat solduri semnificative de mijloace aflate la dispoziția IMSP pentru perioada de gestiune, acestea fiind raportate Guvernului de către CNAM ca cheltuieli privind serviciile la moment acordate persoanelor asigurate în anul 2010.

- Nereglementarea exhaustivă de către Ministerul Sănătății și CNAM a condițiilor de formare a soldurilor de către prestatorii de servicii medicale, precum și a mărimii și modului de utilizare ulterioară a acestora pentru acordarea unui volum suplimentar de servicii medicale, ce ar contribui la gestionarea eficientă și utilizarea conform destinației a mijloacelor financiare provenite din FAOM, a determinat formarea de către IMSP a soldurilor de mijloace bănești în proporții majore (218,4 mil. lei) la conturile de decontare.

- Depășirea de către Ministerul Sănătății a competențelor regulamentare și cadrului normativ de formare și utilizare a rezervelor din contul mijloacelor FAOM, prin emiterea Ordinului nr.9 din 17.01.2009, prevederile căruia au fost acceptate și preluate de către CNAM în cadrul său regulatoriu, a permis IMSP utilizarea nereglementară ale acestora în sumă de 130,0 mil. lei.

- Nedefinirea clară a obiectivelor și criteriilor la utilizarea fondului de dezvoltare și modernizare a activității IMSP, precum și lipsa reglementărilor exhaustive privind criteriile și caracteristicile „transportului sanitar specializat”, au condus la procurarea autoturismelor de către IMSP în valoare de 1,0 mil. lei.

- Achitarea lucrărilor pentru reparația capitală a IMSP Spitalul Raional Călărași în sumă de 9,0 mil. lei, în lipsa evaluării de către organele competente (Inspekția de Stat în Construcții) a realizării pe deplin și calitative a lucrărilor real executate.

- Necorelarea acțiunilor de promovare a modului sănătos de viață la nivel național cu măsurile realizate de către prestatorii de asistență medicală primară (Centrele Medicilor de Familie și Centrele de Sănătate) nu asigură continuitatea de perspectivă a obiectivelor în aceste scopuri, care au fost realizate și finanțate din contul fondului de profilaxie, astfel, suma de 6,3 mil. lei neasigurând efectul pentru viitor.

- Lipsa reglementărilor ce țin de includerea în structura Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală a soldurilor neutilizate la conturile de decontare ale IMSP (218,4 mil. lei), a direcțiilor de utilizare a rezervelor formate din contul mijloacelor FAOM (130,0 mil. lei), a cheltuielilor efective ale IMSP, cauzează neoferirea unei informații ample asupra modului de gestionare a mijloacelor publice de către IMSP, cerință înaintată de Curtea de Conturi în cadrul controalelor/auditelor precedente și nesoluționată pînă în prezent.

- În pofida faptului că mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, conform normelor legale, au fost aprobate pe programe și subprograme, CNAM nu dispune de indicatori măsurabili stabiliți, precum și de evaluări privind obiectivele realizate și impactul obținut în domeniul sănătății publice.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15, art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 44. Chișinău, 25 august 2011.

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010, anexat la prezenta Hotărîre.

2. Pentru implementarea recomandărilor indicate în Raportul de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării carențelor și neregulilor constatate, cu stabilirea termenelor și a persoanelor responsabile de implementarea recomandărilor, se cere:

2.1. Ministerului Sănătății:

2.1.1. să elaboreze și în modul stabilit să aprobe politici sectoriale de dezvoltare și finanțare, asigurînd o interacțiune a acestora cu procesul bugetar și cadrul cheltuielilor publice pe termen mediu;

2.1.2. să reevalueze statele de personal, aprobate pentru funcționalitatea IMSP, și unitățile real ocupate, cu asigurarea măsurilor de suplinire regulamentară a acestora cu personal necesar și calificat;

2.2. Ministerului Sănătății, în comun cu CNAM:

2.2.1. să dezvolte capacitatea de elaborare a bugetelor instituțiilor în baza standardelor de cost;

2.2.2. să aducă actele normative interne în concordanță cu cadrul normativ în vigoare ce reglementează utilizarea mijloacelor FAOM;

2.2.3. să reglementeze procedurile și normele privind utilizarea mijloacelor financiare din FAOM, prin definirea termenilor „buget global”, „transport sanitar specializat”;

2.3. Ministerului Sănătății, în comun cu Ministerul Finanțelor, să revizuiască baza legală și regulatorie privind constituirea FAOM, asigurînd cadrul normativ-metodologic de convergență a activităților finanțate din resursele publice și private;

2.4. Ministerului Finanțelor să completeze cadrul legal privind modul și sursele de formare a FAOM, precum și procesul bugetar de constituire, administrare și raportare a FAOM.

3. Se informează Guvernul Republicii Moldova, pentru luare de atitudine, privind:

3.1. practica defectuoasă și nereglementară de gestionare a FAOM în rezultatul căreia unele mijloace acumulate sînt redistribuite în mod voluntar de către persoane cu funcții de răspundere din cadrul CNAM în baza ordinului comun al Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină;

3.2. folosirea, contrar destinației, a mijloacelor FAOM în proporții semnificative;

3.3. depășirea de către conducerea Ministerului Sănătății a atribuțiilor funcționale în redistribuirea mijloacelor financiare.

4. Prezenta Hotărîre și Raportul de audit anexat se remit Comisiei protecție socială, sănătate și familie a Parlamentului și Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului, pentru informare și luare de atitudine.

5. Despre implementarea recomandărilor auditului, precum și despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.2 din prezenta Hotărîre va fi informată Curtea de Conturi în termen de 3 luni.

6. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

Serafim URECHEAN

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr. 44 din 25.08. 2011

RAPORTUL

**auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală
în exercitiul bugetar 2010**

I. Introducere

Auditul Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOAM) în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și conform Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul auditului a constat în oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare acumulate în FAOM au fost utilizate regulamente de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM, după caz, Compania), iar Raportul privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 este veridic și nu conține denaturări semnificative.

Responsabilitatea conducerii CNAM constă în asigurarea gestionării regulamentare a mijloacelor financiare acumulate în FAOM pentru prestarea serviciilor medicale în volumul și calitatea prevăzute în Programul unic, precum și a veridicității întocmirii Raportului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală prezentat Guvernului.

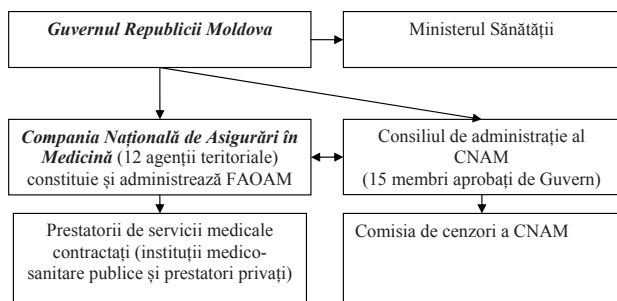
Responsabilitatea echipei de audit a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor, concluziilor și opiniilor de audit asupra gestionării regulamentare de către CNAM a mijloacelor financiare parvenite din FAOAM și veridicității întocmirii Raportului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercitiul bugetar 2010 prezentat Guvernului.

Metodologia de audit. Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi³. Probele de audit au fost acumulate cu aplicarea procedurilor de fond, fiind folosite diferite tehnici și metode, cum ar fi: examinarea regulamentelor și actelor normative interne relevante domeniului auditat, contractelor încheiate, registrelor contabile și documentelor primare; analiza, calcularea și confruntarea datelor; solicitarea explicațiilor de la persoanele responsabile; colectarea informațiilor de la terțe persoane etc.

II. Prezentare generală

Compania Națională de Asigurări în Medicină este o organizație de stat autonomă, inclusiv cu autonomie financiară, de nivel național, care dispune de personalitate juridică și desfășoară activități nonprofit în domeniul asigurărilor obligatorii de asistență medicală (în continuare – AOAM).

Sistemul instituțional și corelația dintre autoritățile publice și entitățile executive în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală sînt prezentate în următoarea schemă:

Sursă: cadrul legislativ-normativ⁴

Guvernul aprobă statutul, structura organizațională și statele de personal ale Companiei, componenta Consiliului de administrație al Companiei, Programul unic al asigurărilor obligatorii de asistență medicală, Raportul privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală etc.

Ministerul Sănătății, conform prevederilor regulamentare⁵, deține atribuții privind elaborarea și aprobarea, de comun acord cu CNAM, a Normelor metodologice de aplicare a Programului unic; asigurare, în limitele mijloacelor prevăzute în buget, a procurării echipamentului medical și transportului necesar instituțiilor medico-sanitare publice (în continuare – IMSP); asigurarea suportului tehnico-material și executare a controlului asupra folosirii eficiente și raționale a mijloacelor bugetare și a patrimoniului de stat aflat în gestiunea IMSP din subordine etc.

Consiliul de administrație este organul suprem de autoadministrare al Companiei, constituit de către Guvern, care se compune din 15 persoane și are ca atribuții: trasarea direcțiilor principale ale activității Companiei; coordonarea tarifelor medii la serviciile medicale și a Programului unic al AOAM; aprobarea proiectului devizului de venituri și cheltuieli al FAOAM; aprobarea rapoartelor anuale privind executarea FAOAM etc.

Compania Națională de Asigurări în Medicină, conform prevederilor legale, gestionează FAOAM, constituie suplimentar alte fonduri care au atribuție la medicină și sănătate și întocmește raportul anual privind executarea FAOAM. De asemenea, CNAM are obligația să încheie contracte de asistență medicală cu instituțiile medico-sanitare cu orice tip de proprietate și formă juridică de organizare, să verifice corespunderea cu clauzele contractului de acordare a asistenței medicale a volumului, termenelor, calității și costului asistenței medicale acordate persoanelor asigurate, precum și gestionarea mijloacelor financiare provenite din FAOAM.

Veniturile și cheltuielile FAOM pe anul 2010 au fost aprobate prin Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală⁶, în sumă totală de 3434.4 mil.lei.

III. CONSTATĂRI, CONCLUZII SI RECOMANDĂRI

Sinteza veniturilor aprobate și acumulate în FAOM în exercitiul bugetar 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr.1
(mii lei)

Sursele de venituri	2009	2010		Executat 2010	Nivelul executării față de rectificat, %	Ponderea executării în totalul veniturilor, %	Nivelul executării în anul 2010 față de anul 2009, %
	Executat	Aprobat	Rectificat				
A	1	2	3	4	5(3/4)	6	7(4/1)
Total, veniturii FAOM	2879942,1	3383468,7	3434400,0	3424449,1	99,7	100	118,9
Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în mărime procentuală, achitate de angajatori și angajați	1338151,9	1406300,0	1457231,3	1446277,4	99,2	42,2	108,1
Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, achitate de persoanele fizice	38466,1	42768,7	42768,7	40389,5	94,4	1,2	105,0
Alte venituri, inclusiv	45511,1	8000,0	8000,0	11206,8	140,1	0,3	24,6
Dobânzi	44458,5	6935,0	6935,0	10049,8	-	-	22,6
alte venituri	25,1	25,0	25,0	147,0	-	-	585,6
amenzii și sancțiuni	1027,5	1040,0	1040,0	1010,0	-	-	96,3
Transferuri de la bugetul de stat	1456640,0	1926400,0	1926400,0	1926400,0	100	56,3	132,2
Transferuri de la bugetul de stat pentru compensarea veniturilor nete	173,0	-	-	175,4	-	-	101,4

Sursă: Sinteza privind executarea FAOM pe anii 2009-2010, Anexa nr.1 la Raportul Guvernului

¹ Legea Curtii de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările si completările ulterioare).

² Hotărîrea Curtii de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curtii de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³ Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

⁴ Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală” (cu modificările ulterioare); Hotărârea Guvernului nr.156 din 11.02.2002 „Cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.156 din 11.02.2002); Hotărârea Guvernului nr.213 din 22.02.2002 „Cu privire la constituirea Consiliului de administrație al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină” (cu modificările ulterioare).

⁶ Hotărârea Guvernului nr.777 din 27.11.2009 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia” (cu modificările ulterioare; abrogată prin Hotărârea Guvernului nr.397 din 31.05.2011).

⁶ Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 nr.128-XVIII din 23.12.2009 (cu modificările ulterioare).

În anul 2010, în FAOM au fost acumulate mijloace în sumă de 3424,4 mil. lei, sau 99,7% față de volumul rectificat. Comparativ cu anul 2009, veniturile acumulate au crescut cu 18,9%, sau cu 545,5 mil. lei, în special, datorită majorării transferurilor de la bugetul de stat cu 32,2%, ce constituie 469,8 mil. lei, și a încasărilor din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în mărime procentuală, achitate de angajatori și angajați, cu 8,1%, sau 108,1 mil. lei. În anul 2010, în veniturile totale ale FAOM, ponderea semnificativă au deținut-o transferurile de la bugetul de stat (56,3%) și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în mărime procentuală, achitate de angajatori și angajați (42,2%).

Potrivit normelor legale⁷, suma transferurilor din bugetul de stat în FAOM pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate (copii, elevi, studenți, pensionari, invalizi, gravide, șomeri etc.) se stabilește anual, prin legea bugetului de stat, reprezentând o cotă procentuală din totalul cheltuielilor aprobate ale bugetului de stat, cu excepția cheltuielilor efectuate din veniturile cu destinație specială, nu mai mică de 12,1%. Astfel, toate persoanele asigurate (inclusiv persoanele asigurate din contul bugetului de stat) beneficiază de asistență medicală în volumul și calitatea prevăzute de Programul unic al AOAM. Conform Raportului privind numărul persoanelor asigurate de către Guvern la 01.01.2011, CNAM a înregistrat 1773329 de persoane cărora li s-au eliberat polițe de asigurare. Auditul a constatat că CNAM nu deține informația privind volumul și valoarea serviciilor medicale acordate persoanelor asigurate de către Guvern din contul mijloacelor bugetului de stat. Mai mult decât aceasta, se observă faptul că organele de resort nu dispun de politici sectoriale armonizate la normele de planificare și utilizare a mijloacelor FAOM.

Veniturile FAOM sînt administrate, în proporție de 42,2%, de către organele fiscale teritoriale (pentru primele de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilite în calitate de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense), precum și de către agențiile teritoriale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, cărora le revine 1,2% (pentru primele de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate în sumă fixă).

Veniturile aprobate și achitate de persoanele asigurate se acumulează în contul trezoreriei administrat de către Ministerul Finanțelor (Trezoreria de Stat).

Sinteza cheltuielilor mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2
(mii lei)

Indicatori	2009 Executat	2010		Executat 2010	Nivelul executării față de rectificat, %	Pondere, %	Nivelul execu- tării în a. 2010 față de a.2009, %
		Aprobat	Rectificat				
A	1	2	3	4	5(4/3)	6	7(4/1)
Total, cheltuieli FAOM, inclusiv	3071403,1	3383468,7	3434400,0	3367748,9	98,1	100	109,6
Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază)	2965326,9	3245998,6	3296929,9	3293902,4	99,9	97,8	111,1
Fondul de rezervă	40007,6	67513,4	50341,4	18682,3	37,1	0,6	46,7
Fondul măsurilor de profilaxie	35968,3	33756,7	33756,7	6312,1	18,7	0,2	17,5
Fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale	-	-	17172,0	14054,6	81,8	0,4	-
Fondul de administrare	30100,3	36200,0	36200,0	34797,5	96,1	1,0	115,6

Sursă: Sinteza privind executarea FAOM pe anii 2009-2010, Anexa nr.1 la Raportul Guvernului

Veniturile acumulate în FAOM sînt distribuite, conform cotelor prevăzute de normele legale, în 5 fonduri distincte: fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază); fondul de rezervă; fondul măsurilor de profilaxie;

fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale; fondul de administrare.

În anul 2010, cheltuielile efectuate din FAOM au constituit 3367,7 mil. lei, fiind executate la nivel de 98,1% față de volumul rectificat, înregistrînd o creștere, comparativ cu anul 2009, cu 9,6%. O cotă semnificativă în totalul cheltuielilor FAOM o dețin cheltuielile din fondul de bază în sumă de 3293,9 mil. lei, ceea ce reprezintă 97,8%.

În urma aplicării procedurilor de audit, la etapa de planificare au fost identificate segmentele, ce prezintă riscuri în administrarea FAOM și care au fost supuse testării pentru acumularea probelor de audit:

- fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (97,8 %) (contractarea și achitarea serviciilor medicale; efectuarea unor plăți suplimentare; formarea și utilizarea soldurilor și rezervelor de către prestatorii de servicii medicale din mijloacele FAOM);

- fondul de dezvoltare și modernizare a activității IMSP (0,4%);
- fondul măsurilor de profilaxie (0,2%).

La planificarea auditului nu s-au identificat riscuri în gestionarea fondului de administrare (1%) și fondului de rezervă (0,6%), care au fost auditate de Curtea de Conturi în perioadele precedente și nu s-au constatat deficiențe în administrarea acestora, reieșind din ce auditul nu a supus testării aceste fonduri.

3.1. Cu privire la fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente

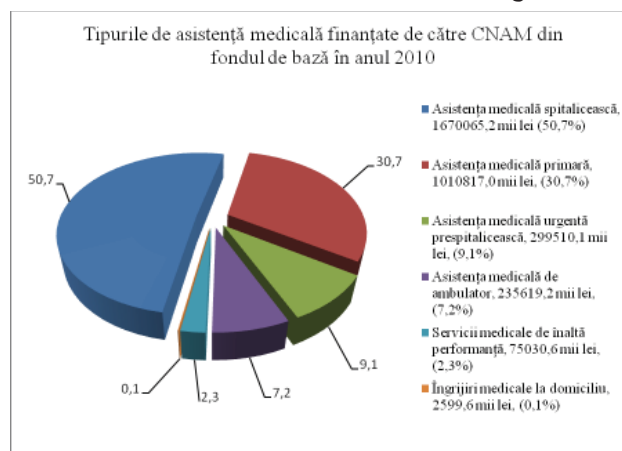
Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (în continuare – fondul de bază) este destinat pentru acoperirea cheltuielilor necesare realizării Programului unic al AOAM, care include: asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească, asistență medicală primară, asistență medicală specializată de ambulatoriu, asistență medicală spitalicească, alte servicii aferente asistentei medicale.

Pe anul 2010 mijloacele fondului de bază au fost rectificate în sumă de 3296,9 mil. lei, ce constituie circa 96% din veniturile FAOM, cheltuielile de casă fiind executate în sumă de 3293,9 mil. lei, sau la nivel de 99,9% din suma rectificată.

În același timp, soldurile mijloacelor FAOM neutilizate la finele anului 2010 au constituit suma de 409,8 mil. lei, înregistrînd o creștere, față de situația din 01.01.2010, cu 56,7 mil. lei, sau cu 16,1%.

În Diagrama nr.1 sînt prezentate tipurile de asistență medicală, acordate de către prestatorii de servicii medicale, care sînt finanțate din contul fondului de bază.

Diagrama nr.1

Sursă: Sinteza privind executarea FAOM pe anul 2010, Anexa nr.1 la Raportul Guvernului

⁷ Legea nr.1593-XV din 26.12.2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală” (cu modificările ulterioare; art.9).

Analiza datelor din Diagrama nr.1 denotă că cele mai semnificative cheltuieli din fondul de bază sînt executate pentru acoperirea cheltuielilor de asistență medicală spitalicească în cuantum de 50,7% (1670,1 mil.lei), cheltuielilor de asistență medicală primară – 30,7% (1010,8 mil.lei), cheltuielilor de asistență medicală de urgență – 9,1% (299,5 mil.lei), cheltuielilor de asistență medicală de ambulator – 7,1% (235,6 mil.lei), altor cheltuieli.

Pentru acordarea asistenței medicale persoanelor asigurate, prevăzută în Programul unic al AOAM, în anul 2010, CNAM a contractat 192 de prestatori de servicii medico-sanitare (inclusiv 21 – privați), în sumă de 3323,0 mil.lei.

Procesul contractării este reglementat prin ordinul CNAM⁸, conform căruia prestatorii de servicii medicale depun cereri, cu prezentarea documentelor și informațiilor necesare. Suplimentar, aceștia prezintă oferta pentru contractarea serviciilor medicale pe anul de gestiune următor.

Ofertele serviciilor medicale propuse sînt analizate și evaluate de CNAM în vederea corespunderii acestora prevederilor Programului unic și Normelor metodologice de aplicare a Programului unic. După estimarea volumelor de asistență medicală și sumelor contractuale prealabile, urmează negocierea și încheierea contractelor de acordare a serviciilor medicale.

Pentru contractarea fiecărui tip de asistență medicală stabilit în Programul unic al AOAM se utilizează metode combinate de plată (pentru neutralizarea dezavantajelor unei metode prin avantajele alteia). În cadrul asistenței medicale spitalicești se utilizează următoarele metode de contractare și plată:

- pe „caz tratat” – pentru volumul de asistență spitalicească prestat persoanelor asigurate spitalizate;
- sub formă de „buget global” – pentru volumul de asistență spitalicească prestat pacienților asigurați în secția de internare, care ulterior nu au fost spitalizați (ce constituie 1,2% din suma contractată anual pentru cazurile tratate); pentru secția hemodializă și serviciul „aviasan”; pentru asistența medicală pe profilurile de lungă durată (psihiatrie, fizioterapie etc.);
- alte metode de plată.

Analiza a 10 IMSP ce au contractat în anul 2010 servicii medicale în valori semnificative a relevat că, în cazurile cînd serviciile se acordă în număr mai mic decît cel prevăzut în contract, CNAM achită valoarea serviciilor real acordate, iar în cazurile cînd sînt acordate mai multe servicii decît s-au prevăzut în contract, potrivit Hotărîrii Guvernului nr.1636 din 18.12.2002⁹, se achită doar volumele contractate. Aceste situații sînt reflectate în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Nr. d/o	Instituții medico-sanitare publice	Numărul de cazuri aprobate inițial (servicii contractate)	Numărul de cazuri acordate conform ultimului acord adițional	Suma contractată conform ultimelor acorduri adiționale, cazuri tratate (mii lei)	Cazuri real tratate de IMSP în 2010	Diferența (+,-) între cazurile tratate de IMSP și procurate de CNAM	Valoarea medie estimativă de auditor (mii lei)
a	b	c	d	e	f	g	h
1	IMSP CNSP Medicină de Urgență	20 554	21 179	88 721,7	21 276	+97	691,7
2	IMSP Institutul de Cardiologie	8 900	9 126	53 365,7	9 247	+121	707,6
3	IMSP Spitalul Clinic de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă"	5 293	6 130	19 241,4	6 122	-8	-27,61
4	IMSP SCR pentru copii „Emil Cotaga”	7 239	7 664	21 307,9	7 705	+41	114,0
5	IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	2 967	3 150	16 321,3	3 115	-35	-203,1
6	IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican	3 799	3 440	8 066,8	3 543	+103	241,54

7	IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie	3 480	3 676	30 965,8	3 539	-137	-1 154,0
8	IMSP Institutul Oncologic	21 036	23 166	108 922,6	23 576	+410	2 024,17
9	IMSP SCM de copii „V.Ignatenco”	11 639	12 077	31 289,4	12 293	+216	613,0
10	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.1	13 315	13 932	35 448,3	13 903	-29	-73,8
Total		98 222	103 540	413 650,9	104 319	+988/-209	4 392,01/-1 458,51

Sursă: Dările de seamă ale IMS privind serviciile prestate, contractele (acorduri adiționale)

Reieșind din datele tabelului, auditul a relevat că pentru 3 IMSP care au acordat servicii mai puțin decît cele contractate (cu 209 cazuri), CNAM a achitat numărul real de servicii, iar pentru 7 IMSP care au acordat servicii mai mult decît cele contractate (cu 988 de cazuri), CNAM, potrivit prevederilor regulamentare, a achitat doar serviciile contractate.

Situația privind contractarea și achitarea serviciilor medicale de urgență acordate de către unele IMSP se prezintă în Tabelul nr.4.

Tabelul nr.4

Nr.d/o	Instituții medico-sanitare publice	Servicii prestate de IMSP	Numărul de persoane stabilite în contract conform evidenței de înregistrare din stațiile zonale	Contractarea inițială a serviciilor (suma contractatelor; mii lei)	Numărul de persoane stabilite în contract conform evidenței de înregistrare din stațiile zonale	Plata planificată conform ultimelor acorduri adiționale, contracte și achitate (servicii prestate) în 2010 IMSP (mii lei)	Servicii acordate conform dărilor de seamă (solicitații) de IMSP în a. 2010 (inclusiv persoane neasigurate)
1	IMSP Stația Zonală AMU Nord	urgentă-finanțare per capita	880 830	79 565,4	880 830	82 124,2	264 169
2	IMSP Stația Zonală AMU Centru	urgentă-finanțare per capita	1 181 553	106 729,7	1 181 553	108 714,7	325 087
3	IMSP Stația Zonală AMU Sud	urgentă-finanțare per capita	242 416	21 897,4	242 416	22 304,7	77 505
4	IMSP Stația Zonală UTA Găgăuzia	urgentă-finanțare per capita	137 647	12 433,7	137 647	12 644,9	47 252

Sursă: Contractele cu IMSP și dările de seamă prezentate CNAM de către IMSP

Datele din tabel denotă că stațiile zonale care acordă servicii de urgență sînt contractate pe principiul de finanțare **”per capita”**.

În contractele încheiate între IMSP și CNAM s-au stipulat numărul de persoane înregistrate la 07.12.2009 în IMSP care prestează servicii de asistență medicală primară din teritoriul de deservire a stațiilor zonale. Fiecare stație zonală are determinat numărul de persoane care sînt înregistrate la instituțiile medico-sanitare publice din zonele stabilite, iar finanțarea în anul 2010, inițial conform tarifului stabilit, a fost executată în sumă de 90,33 lei/persoană, care pe parcursul anului a fost majorat pînă la 92,01 lei/persoană.

În acest context, auditul relevă că contractarea prestatorilor de asistență medicală a fost efectuată în conformitate cu prevederile Capitolului IV din Normele metodologice de aplicare în anul 2010 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. Totodată, metodele de contractare utilizate: ”buget global” și ”per capita” nu au la bază indicatori măsurabili.

Pe parcursul anului de gestiune, conform pct.4.6. din Contractul-tip de acordare a asistenței medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală, în funcție de volumele de servicii medicale real prestate de IMSP, CNAM revizuieste clauzele contractuale în vederea majorării sau micșorării volumelor și valorii serviciilor prestate, cu încheierea acordurilor adiționale.

Unele contracte pentru prestarea serviciilor medicale spitalicești de lungă durată sînt încheiate prin metoda de contractare „buget global”, care, potrivit Normelor metodo-

⁸ Ordinul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nr.159-A din 15.09.2008 „Cu privire la contractarea instituțiilor medico-sanitare în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”.

⁹ Hotărîrea Guvernului nr.1636 din 18.12.2002 „Cu privire la aprobarea Contractului-tip de acordare a asistenței (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală”, pct.4.2. (cu modificările ulterioare).

logice, nu prevăd stabilirea unor indicatori măsurabili ce țin de volumul serviciilor medicale și costul acestora, care ar permite evaluarea realizării clauzelor contractuale și volumelor de servicii medicale prestate.

CNAM efectuează lunar, în limita mijloacelor financiare disponibile, plăți în avans în mărime de până la 80% din 1/12 parte din suma contractuală anuală.

Compania achită mijloacele pentru serviciile acordate conform dărilor de seamă lunare privind volumele de servicii prestate și facturilor trimestriale, prezentate de IMSP. În cazul în care suma transferată în avans depășește cheltuielile reale pentru serviciile prestate, suma pentru luna următoare se micșorează cu diferența obținută în luna precedentă.

Referitor la efectuarea plăților sub formă de „buget global” pentru instituțiile spitalicești, auditul menționează că, la finele anului 2010, la capitolul „asistență medicală spitalicească”, s-a format o sumă neutilizată de 32970,0 mii lei. Astfel, la 16.12.2010, Ministerul Sănătății și CNAM au stabilit prevederi¹⁰ privind utilizarea completă a mijloacelor financiare destinate asistenței medicale spitalicești pentru sumele neutilizate în urma neîndeplinirii volumelor contractuale pe unele profiluri, paralel cu supraîmplinirea la alte profiluri. Conform reglementărilor din Normele metodologice, mijloacele neutilizate la finele anului 2010, formate după finalizarea anului financiar, urmau a fi distribuite prin plăți suplimentare sub formă de „buget global”, estimate proporțional sumelor contractate prin metoda „caz tratat” la finele anului 2010.

Ca urmare, la 31.12.2010, CNAM a dispus prin ordin¹¹ finanțarea IMSP pentru asistență medicală spitalicească în sumă de 32970,0 mii lei, cu specificarea prestatorilor și a sumelor aferente pentru finanțare. Conform calculului prezentat auditului, mijloacele neutilizate au fost repartizate între prestatorii de asistență medicală spitalicească proporțional sumelor contractate anterior.

În așa mod, aceste mijloace au fost transferate, la 31.12.2010, pentru 66 de instituții medico-sanitare publice, inclusiv: 17 instituții medicale republicane (14804,0 mii lei), 9 instituții municipale Chișinău (4735,0 mii lei), 5 instituții medicale departamentale (614,0 mii lei), 1 instituție municipală Bălți (1884,0 mii lei) și 34 de instituții teritoriale (10933,0 mii lei).

Auditul a supus verificării modul de repartizare a surselor financiare nevalorificate din fondul de bază la compartimentul „asistență medicală spitalicească” (32970,0 mii lei) la finele anului 2010. Pentru analiză au fost selectați zece prestatori de asistență medicală spitalicească, cărora le-au fost transferate plăți suplimentare.

Datele analizate sînt prezentate în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

Nr. d/o	IMSP selectate spre analiză	Nr. de cazuri conform ultimului acord adițional	Nr. de cazuri raportat de către IMSP (real acordate)	Diferența dintre cazurile conform acordurilor și dărilor de seamă (+/-)	Valoarea medie a cazurilor supra-implinite (mii lei) (+/-)	Suma care a fost transferată la finele anului (mii lei)	Diferența dintre sumele transferate și sumele conform nr. de cazuri (mii lei) (+/-)
a	b	c	d	e	f	g	h
1	IMSP CNSP Medicină de Urgență	21 179	21 276	+97	691,7	1 856,0	1 164,3
2	IMSP Institutul de Cardiologie	9 126	9 247	+121	707,6	1 116,0	408,4
3	IMSP Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”	6 130	6 122	-8	-27,61	402,0	-402,0
4	IMSP SCR pentru copii „Emil Cotaga”	7 664	7 705	+41	114,0	446,0	332,0
5	IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	3150	3115	-35	-203,1	341,0	-341,0

6	IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican	3 440	3 543	+103	241,54	176,0	-65,54
7	IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie	3 676	3 539	-137	-1 154,0	648,0	-648,0
8	IMSP Institutul Oncologic	23 166	23 576	+410	2 024,17	2 278,0	253,83
9	IMSP SCM de copii „V. Ignatenco”	12 077	12 293	+216	613,0	655,0	42,0
10	IMSP Spitalul Clinic Municipal Nr.1	13 932	13 903	-29	-73,8	1 073,0	-1 073,0
Total		103 540	104 319	+988/-209	4 392,01/-1 458,51	8 991,0	2 200,53/-2 529,54

Sursă: Contractele, dărilor de seamă, facturile trimestriale

Reiesind din datele tabelului, auditul a constatat că la repartizarea mijloacelor fondului de bază, destinat asistenței medicale spitalicești, la finele anului 2010, în unele cazuri, nu s-a ținut cont de volumul de servicii medicale real acordate de către IMSP. Astfel, pentru 5 IMSP din cele supuse analizei, s-au repartizat mijloace mai mult decît valoarea serviciilor acordate cu 2200,5 mii lei, pentru 4 IMSP s-au transferat mijloace în sumă de 2464,0 mii lei, acestea neavînd realizați indicatorii contractați, iar la o IMSP au fost transferate mijloace mai puțin cu 65,5 mii lei decît indicatorii reali.

În cadrul auditelor efectuate la 6 instituții medico-sanitare publice s-a constatat că la 4 din acestea, care au beneficiat de astfel de plăți la sfîrșitul anului 2010, sumele transferate au fost reflectate la majorarea soldurilor mijloacelor bănești din contul FAOAM, și anume: IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie – 1100,0 mii lei; IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie – 648,0 mii lei; IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății – 315,0 mii lei; IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican – 176,0 mii lei.

De asemenea, sume semnificative au fost transferate: IMSP Institutul Oncologic – 2278,0 mii lei, IMSP Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului – 1938,0 mii lei, IMSP Centrul Național Științifico-Practic Medicina de Urgență – 1856,0 mii lei, IMSP Institutul de Cardiologie – 1116,0 mii lei, IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți – 1884,0 mii lei, IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfînta Treime” – 1292,0 mii lei etc.

Deci, sumele transferate suplimentar, în majoritatea cazurilor, au fost reflectate de către IMSP la majorarea soldurilor (din contul FAOAM) rămase la dispoziția instituțiilor, care ulterior au fost raportate de către prestatori sub formă de „buget global”.

Auditul menționează că soldurile formate de IMSP la finele anului 2010 din contul mijloacelor FAOAM, potrivit Dărilor de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli, au constituit în total pe republică suma de 218,4 mil.lei.

Plățile suplimentare în sumă de 32970,0 mii lei au fost achitate de către CNAM din contul fondului de bază pentru asistență medicală spitalicească și reflectate în Raportul privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010, prezentat Guvernului, la cheltuieli de casă (conform ordinelor de plată) și cheltuieli efective în sumă totală, conform facturilor prezentate de IMSP.

Concluzii:

➤ *Auditul n-a dispus de norme legale ce ar determina noțiunea de „buget global” și modalitățile de calcul al acestuia.*

➤ *Lipsa reglementărilor exhaustive de stabilire a indicatorilor măsurabili și valorici pentru distribuirea mijloacelor FAOAM prin metoda „buget global”, precum și a modului*

¹⁰ Ordinul Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nr.811/223-A din 16.12.2010 „Cu privire la modificările și completările ce se operează în capitolul IV Modalitatea de plată și criteriile privind contractarea prestatorilor de servicii medicale”, aprobate prin Ordinul nr.522/207-A din 24.12.2009 „Privind aprobarea normelor metodologice de aplicare în anul 2010 a Programului unic al asigurărilor obligatorii de asistență medicală”.

¹¹ Ordinul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nr.244-A din 31.12.2010 „Cu privire la finanțarea instituțiilor medico-sanitare”.

de raportare de către IMSP privind utilizarea mijloacelor, nu permite auditului să evalueze și să se expună asupra realizării obiectivelor la acest capitol.

➤ Transferarea la finele anului 2010 a mijloacelor FAOM în sumă de 32970,0 mii lei în lipsa indicatorilor și obiectivelor stabilite concret a determinat majorarea nejustificată a soldurilor de mijloace neutilizate pentru perioada de gestiune a IMSP, raportate Guvernului de către CNAM ca cheltuieli de casă și efective la capitolul asistență medicală spitalicească.

➤ Conform datelor evidenței contabile (actele de verificare a decontărilor) la momentul efectuării plăților suplimentare, CNAM nu a înregistrat datorii debitoare sau creditoare față de IMSP pentru serviciile medicale acordate.

Notă: Pentru înlăturarea neajunsurilor privind metoda de contractare "buget global", pentru anul 2011, Ministerul Sănătății și CNAM au reglementat¹² plata pe „zi-pat” pentru asistența medicală spitalicească la profilul „ftiziatrie” și pentru asistența spitalicească prestată pacienților asigurați cu forma de spitalizare de „zi” (staționar de zi/de o zi).

Recomandări Ministerului Sănătății, în comun cu Ministerul Finanțelor și CNAM:

1. Să examineze modul de reglementare a transferurilor mijloacelor din fondul de bază, gestionat de către CNAM, destinat asistenței medicale spitalicești, nevalorificate la finele anului curent ca urmare a neîndeplinirii volumelor contractuale la unele poziții sau supraîndeplinirii la alte poziții, în cazul prestării aceluiași tip de servicii medicale.

Cu privire la raportarea utilizării mijloacelor FAOM de către prestatori

Darea de seamă despre îndeplinirea Devizului de venituri și cheltuieli al IMSP din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală se prezintă CNAM conform Formularului nr.1-16/d (trimestrial și anual). Dările de seamă se recepționează de Direcția economie și planificare a CNAM, fiind consolidate pe tipuri de instituții (republicane, municipale, departamentale etc.) și servicii medicale prestate (spitalicești, de ambulator, de urgență etc.).

În rezultatul analizei dărilor de seamă în ansamblu pe republică, auditul a constatat că instituțiile medico-sanitare publice, contractate de către CNAM, la finele perioadei de gestiune (la sfârșitul anului), înregistrează solduri excesive, care se formează din cauza neutilizării depline a mijloacelor FAOM pe parcursul anului. Astfel, soldurile mijloacelor bănești aflate pe conturile instituțiilor la sfârșitul anului 2010 în sumă de 218,4 mil. lei includ soldul fondurilor de rezervă ale IMSP în sumă de 59,8 mil. lei, mijloace pentru achitarea datoriilor și creanțelor în sumă de 126,0 mil. lei și mijloace financiare disponibile pentru activitatea operațională în anul următor în sumă de 32,6 mil. lei, ceea ce constituie 12,2% din suma cheltuielilor lunare în anul 2010.

Potrivit Normelor metodologice¹³, soldurile bănești formate la conturile bancare ale IMSP din mijloacele FAOM și neutilizate la finele anului, pot fi incluse în partea de cheltuieli în anul ulterior celui de raportare.

Această prevedere, în opinia auditului, creează premise pentru ca IMSP să nu utilizeze integral mijloacele FAOM, formând solduri la conturile de decontare, care ulterior sînt utilizate în activitatea operațională a acestora.

Cu referire la această situație, potrivit motivației CNAM, soldurile mijloacelor bănești (inclusiv din FAOM) sînt parte componentă a activității economico-financiare și operaționale a instituțiilor, care se desfășoară pe principiul de autofinanțare, nonprofit. Din contul lor sînt achitate datoriile

creditoare ale IMSP formate la sfârșitul anului pentru mărfuri și servicii utilizate în procesul de prestare a serviciilor în cadrul AOAM, inclusiv pentru stingerea datoriilor salariale pe luna decembrie și efectuarea unor cheltuieli pînă la primirea avansului pe luna ianuarie. Concomitent, soldul mijloacelor bănești aflate pe conturile instituțiilor la finele anului de gestiune conține mijloacele fondului de rezervă acumulat pentru utilizare în viitor.

În acest context, auditul, analizînd Dările de seamă prezentate de IMSP, a constatat că, în mare parte, IMSP care au înregistrat solduri excesive, formate din contul mijloacelor FAOM, nu au reflectat datorii creditoare, iar în unele cazuri acestea erau nesemnificative. Spre exemplu, IMSP Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a raportat soldul la sfârșitul anului 2010 în sumă de 4,1 mil. lei, iar datoriile creditoare înregistrate au constituit doar 0,3 mil. lei, IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie a înregistrat soldul de 5,7 mil. lei și datorii creditoare de 0,8 mil. lei, IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății, respectiv, soldul de 3,4 mil. lei, și datorii creditoare – de 0,3 mil. lei. Astfel de situații sînt înregistrate la IMSP de toate tipurile, precum și la prestatorii de servicii medicale privați. În Tabelul nr.6 sînt reflectate unele IMSP și prestatori privați care au înregistrat solduri semnificative la sfârșitul anului 2010.

Tabelul nr. 6
(mil. lei)

Nr. d/o	Denumirea prestatorului	Sold la 01.01.2010	Sold la 31.12.2010	Datorii la 31.12.2010	
				Ct	Dt
1.	IMSP Dispensarul Republican de Narcologie	2,3	1,5	0,1	-
2.	IMSP Institutul Oncologic	10,4	9,4	1,5	0,9
3.	IMSP Institutul de Cercetări Științifice în Domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copiului (ICSDOSM și C)	1,3	4,9	1,8	-
4.	IMSP Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”	7,0	2,4	1,0	-
5.	IMSP Spitalul Clinic pentru Copii „Em. Cotaga”	2,8	3,8	0,3	-
6.	IMSP Stația Zonală Asistență Medicală Urgentă „Nord”	9,9	16,5	6,2	-
7.	IMSP Stația Zonală Asistență Medicală Urgentă „Sud”	2,4	1,6	-	-
8.	IMSP Stația Zonală Asistență Medicală Urgentă „Găgăuzia”	1,8	2,5	-	-
9.	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.1	4,1	3,6	-	0,3
10.	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4	0,5	2,6	-	-
11.	S.R.L. „Magnific”	2,4	1,2	0,1	-
12.	S.R.L. „Centrul Diagnostic German”	0	1,8	-	-
13.	S.R.L. „Calmed-Nacias”	1,5	1,7	-	-
Total		46,4	53,5	11,0	1,2

Sursă: Dările de seamă privind utilizarea mijloacelor FAOM de către prestatori

În situația creată, auditul consideră că legislația în vigoare nu reglementează mărimea admisibilă a soldului, care urmează a fi format de IMSP.

Concluzii:

➤ Lipsa cadrului normativ care să reglementeze mărimea admisibilă a mijloacelor IMSP înregistrate la conturile prestatorilor ca solduri neutilizate la finele perioadei de raportare nu permite auditului să se expună asupra corectitudinii formării soldului înregistrat la sfârșitul anului 2010 în sumă de 218,4 mil. lei.

Recomandări Ministerului Sănătății, în comun cu Ministerul Finanțelor și CNAM:

2. Să reglementeze exhaustiv procedurile și normele de planificare a alocațiilor precum și condițiile de formare a soldurilor IMSP, limita admisibilă anuală și direcțiile de utilizare a acestora.

3.2. Cu privire la corectitudinea formării și utilizării rezervelor din contul mijloacelor FAOM

Potrivit Dărilor de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP (Formularul nr.1-16/d, aprobat de către CNAM prin Ordinul nr. 448/111-A din 23.06.2010), pentru anul 2010, în ansamblu pe republică, de către prestatorii de servicii medicale contractați de CNAM au fost constituite rezerve în sumă de 200,6 mil. lei din contul

¹² Normele metodologice de aplicare în anul 2011 a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobate prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nr.348/56-A din 29.04.11 (pct.132).

¹³ Normele metodologice cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobate de Ministerul Sănătății – nr.03/20-239 din 19.08.2009, CNAM – nr.01/1-17/1235 din 21.08.2009 și coordonate cu Sindicatul „Sănătatea” – nr.03-01/184 din 21.08.2009.

mijloacelor FAOM, dar au fost utilizate în sumă de 130,0 mil. lei, inclusiv pentru procurarea mijloacelor fixe în sumă de 81,7 mil. lei, reparații capitale ale mijloacelor fixe efectuate de terți în sumă de 42,6 mil. lei, alte cheltuieli – 5,7 mil. lei, ultimele nefiind specificate în dările de seamă.

Ministerul Sănătății, prin Ordinul nr.9 din 17.01.2009¹⁴, a autorizat constituirea de către instituții a rezervelor în cuantum de până la 10% din suma totală a veniturilor, care includ și mijloacele FAOM. În acest aspect, auditul remarcă că atribuțiile de gestionare regulamentară a mijloacelor FAOM revin CNAM.

Începând cu august 2009, prevederile Ordinului nr.9 din 17.01.2009 au fost preluate și incluse în Normele metodologice cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Potrivit Regulamentelor de activitate a IMSP, acestea sînt instituții publice, care își desfășoară activitatea conform principiilor autofinanțării, de nonprofit, în conformitate cu legislația în vigoare.

Evidența contabilă a instituțiilor este ținută conform prevederilor Legii contabilității¹⁵, planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor¹⁶, altor acte normative, care sînt aplicabile întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale. Actele normative respective (de care se conduce entitatea în activitatea sa) reglementează formarea rezervelor din **profitul** rămas la dispoziția întreprinderii, dar nu din veniturile totale ale acestora. Statutul organizatorico-juridic al IMSP (activitatea de nonprofit) nu presupune obținerea profitului și, respectiv, acestea nu dispun de surse regulamentare de constituire a rezervelor.

Auditul relevă că, potrivit evidenței contabile a IMSP, rezervele formate și utilizate nu sînt reflectate în evidență.

Ținînd cont de specificul statutului juridic al IMSP (activitatea pe principii de autofinanțare, nonprofit) și de particularitățile contractării mijloacelor financiare din FAOM, apare necesitatea reglementării suplimentare a modului de formare și raportare a rezervelor acestora.

Conform Normelor metodologice aprobate la 19.08.2009, rezervele constituite sînt destinate pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează încontinuu activitatea instituției; și anume pentru implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe; implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe etc.

În acest context, auditul remarcă că, potrivit actelor normative ale Ministerului Sănătății¹⁷, alocarea mijloacelor financiare pentru aceste scopuri ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului (Ministerul Sănătății, autoritățile administrației publice locale).

În același timp, Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28.12.2006, Legea privind finanțele publice locale nr.397-XV din 16.10.03 și Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995 nu stabilesc aceste atribuții pentru autoritățile publice locale. Astfel, nu toți fondatorii IMSP alocă mijloace financiare pentru renovarea bazei

tehnico-materiale a instituțiilor medicale.

Concluzii:

Lipsa corelării dintre actele normative ce reglementează modul de formare și renovare a bazei tehnico-materiale a IMSP nu permite auditului să evalueze corectitudinea utilizării mijloacelor financiare contractate din FAOM în scopul acordării asistenței medicale, care ulterior sînt utilizate de către IMSP pentru efectuarea cheltuielilor capitale.

Recomandări Ministerului Sănătății, în comun cu Ministerul Finanțelor și CNAM:

3. Să asigure neîntîrziat reglementarea exhaustivă și univocă în actele normative a modului și sursei de formare și renovare a bazei tehnico-materiale a IMSP.

3.3. Cu privire la fondul de dezvoltare și modernizare a activității IMSP

Fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale a fost instituit în conformitate cu prevederile legale¹⁸, în acest scop cheltuielile fiind rectificate în sumă de 17172,0 mii lei.

Conform prevederilor regulamentare¹⁹, mijloacele financiare acumulate în fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale sînt destinate sporirii calității serviciilor medicale, eficienței și randamentului instituțiilor și se utilizează preponderent pentru acoperirea cheltuielilor legate de:

- procurarea utilajului medical performant și a transportului sanitar specializat;
- implementarea noilor tehnologii de încălzire, de prelucrare a deșeurilor medicale și de alimentare cu apă;
- modernizarea și optimizarea clădirilor și infrastructurii;
- implementarea sistemelor și tehnologiilor informaționale.

Întru asigurarea utilizării regulamentare, Ministerul Sănătății și CNAM au aprobat Regulamentul privind criteriile și modalitatea de selectare și derulare a proiectelor investiționale finanțate din fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale²⁰, în care sînt stabilite normele de lansare, elaborare, prezentare, evaluare, selectare și monitorizare a proiectelor investiționale finanțate din fondul de dezvoltare. Funcțiile de organizare și de desfășurare a concursurilor de selectare a proiectelor investiționale sînt îndeplinite de Comisia mixtă, compusă din 6 reprezentanți ai Ministerului Sănătății, 5 reprezentanți ai CNAM și 2 persoane din partea societății civile.

În cadrul auditului s-a constatat că, pe perioada anului 2010, de către instituțiile medico-sanitare publice, care au beneficiat de mijloace bănești din fondul de dezvoltare, potrivit Dărilor de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli (Forma nr.1-16/d), au fost formate rezerve, care au fost utilizate primordial pentru procurarea mijloacelor fixe și la reparații capitale. Astfel, direcțiile de utilizare a Fondului de dezvoltare, se suprapun direcțiilor de utilizare a rezervelor IMSP, finanțate din fondul de bază.

Informația privind utilizarea de către IMSP a fondului de dezvoltare și a rezervelor pentru anul 2010 se reflectă în Tabelul nr.7.

¹⁴ Ordinul Ministerului Sănătății nr.9 din 17.01.2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice”.

¹⁵ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare).

¹⁶ Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997.

¹⁷ Regulamentul cu privire la instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, aprobat de Ministerul Sănătății la 06.04.2006; Regulamentele IMSP, aprobate de Ministerul Sănătății.

¹⁸ Legea nr.186 din 15.07.2010 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”; Legea nr.214 din 09.09.2010 „Pentru modificarea și completarea Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 nr.128-XVIII din 23.12.2009”

¹⁹ Hotărîrea Guvernului nr.743 din 18.08.2010 „Pentru aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Regulamentul cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.594 din 14.05.2002”.

²⁰ Regulamentul privind criteriile și modalitatea de selectare și derulare a proiectelor investiționale finanțate din fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale, aprobat prin ordinul comun al Ministerului Sănătății și CNAM nr.663/175 din 27.09.2010 (în continuare – Regulamentul nr.663/175 din 27.09.2010).

Tabelul nr.7
 (mii lei)

Nr. d/o	Denumirea instituției	Fondul de dezvoltare		Rezerve formate și utilizate în 2010	
		Denumirea proiectului	Achitat în a. 2010	Procurarea mijloacelor fixe	Reparații capitale
1	Spitalul raional Călărași	Reparații capitale ale edificiului	8 992,8	297,8	68,3
2	Policlinica Stomatologică Republicană	Îmbunătățirea calității asistenței stomatologice sub anestezie generală acordate copiilor	180,0	105,5	0
3	Institutul Oncologic	Dezvoltarea infrastructurii – renovarea și reutilizarea spălatoriei	690,6	1 850,4	1 923,9
4	Spitalul raional Strășeni	Finisarea lucrărilor de reparație și amenajare a edificiului AMSA a SR Strășeni	265,0	190,0	0
5	ICSDOSMC	Dotarea cabinetului de diagnostic și terapie cu unde electromagnetice atermice	98,6	130,0	0
6	CS Pîrjolteni	Asigurarea OMF Horodiste cu încălzire autonomă prin conectare la gaze naturale	57,0	63,0	110,3
		Asigurarea CS Pîrjolteni cu o unitate de transport	160,0		
7	SR Orhei	Achiziționarea utilajului medical de diagnosticare și tratament	715,6	74,8	199,2
8	CS Javgur	Procurarea utilajului medical-electro-cardiograf cu trei canale	20,0	8,8	0
9	Spitalul Clinic Republican	Procurarea echipamentului urologic pentru litotripsie	1 425,0	2 232,5	2 671,2
10	CMF Ungheni	Procurarea transportului sanitar pentru instituțiile medicale, inclusiv rurale	690,0	860,0	1 557,9
11	CS Bravicea	Asigurarea CS Bravicea cu o unitate de transport	200,0	50,0	39,0
		Îmbunătățirea condițiilor de consultanță și tratament	140,0	50,0	39,0
12	Clinica Stomatologică Orhei	Procurarea utilajului stomatologic	210,0	34,3	0
13	SR Taraclia	Dotare cu utilaj de laborator	210,0	23,5	222,5
Total		x	14054,6	5970,6	6831,3

Sursă: Datele din evidența contabilă, Dările de seamă ale IMSP (Forma nr.1-16/d)

Analizând datele din tabel, s-a constatat că beneficiarii proiectelor investiționale achitate din fondul de dezvoltare au procurat mijloace fixe și au executat reparații capitale din contul rezervelor formate din mijloacele fondului de bază. Cele mai semnificative cheltuieli au fost efectuate de către: Institutul Oncologic, Spitalul Clinic Republican, CMF Ungheni etc. De remarcat că, potrivit dărilor de seamă, în anul 2010 prestatorii de servicii medicale (total, pe republică) au utilizat rezerve din contul mijloacelor fondului de bază pentru procurarea mijloacelor fixe în sumă de 81,7 mil. lei și pentru efectuarea reparațiilor capitale – 42,6 mil. lei.

Reieșind din cele expuse, auditul remarcă că IMSP beneficiază de mijloace alocate de către CNAM pentru procurarea mijloacelor fixe și reparația capitală a acestora din contul fondului de dezvoltare (14,1 mil. lei), precum și utilizează rezervele formate din contul fondului de bază (12,8 mil. lei), care sînt alocate în baza contractelor de prestare a serviciilor medicale.

În perioada anului 2010, din fondul de dezvoltare au fost utilizate mijloace bănești (cheltuieli de casă) în sumă de 14054,6 mii lei, cheltuielile efective constituind 12086,0 mii lei. Creanțele formate la finele anului 2010 au constituit suma de 1968,6 mii lei, ce reprezintă avansurile acordate IMSP de către CNAM pentru procurarea utilajului medical.

Conform datelor evidenței contabile, în perioada anului 2010, cheltuielile din fondul de dezvoltare au fost suportate de către CNAM pentru achitarea unor proiecte investiționale înaintate de instituțiile medico-sanitare publice de diferite niveluri (republicane, raionale etc.).

Auditarea utilizării mijloacelor fondului de dezvoltare a constatat lipsa în actele normative a noțiunii de "transport sanitar specializat" și abateri la procurarea de către IMSP a transportului sanitar, admise în procesul de selectare și finanțare a unor proiecte investiționale finanțate din fondul de dezvoltare, și anume:

• *Ministerul Sănătății, în comun cu CNAM, nu au reglementat exhaustiv tipurile și categoriile de mijloace de transport ce urmează a fi atribuite la transportul sanitar specializat, destinat acordării serviciilor medicale persoanelor*

nelor asigurate;

• *în proiectele înaintate de către IMSP și în contractele de finanțare încheiate cu CNAM nu sînt specificate tipurile și caracteristicile tehnice ale mijloacelor de transport preconizate spre achiziționare.*

În anul 2010, Comisia mixtă a aprobat spre finanțare 3 proiecte în valoare de 1050,0 mii lei pentru procurarea de transport sanitar. Astfel, IMSP Centrul Medicilor de Familie Ungheni, a înaintat proiectul „Ameliorarea bazei tehnico-materiale a IMSP CMF Ungheni” pentru procurarea transportului sanitar pentru instituțiile medicale, inclusiv rurale, în vederea îmbunătățirii accesului populației la serviciile medicale, farmaceutice, de urgență, păturilor social-vulnerabile, copiilor, gravidelor, pensionarilor, pacienților netransportabili, invalizilor etc.” La 06.12.2010, în baza Deciziei Comisiei mixte din 02.12.2010, CNAM a încheiat contractul de finanțare a proiectului investițional din fondul de dezvoltare în valoare de 700,0 mii lei, pentru procurarea a 4 unități de transport sanitar. În proiectul înaintat Comisiei mixte și în contractul încheiat în baza deciziei acesteia nu sînt specificate tipurile și caracteristicile tehnice ale mijloacelor de transport preconizate spre achiziționare. La 27.12.2010, conform cererii de rambursare nr.1, IMSP CMF Ungheni a solicitat de la CNAM achitarea sumei de 690,0 mii lei, care a fost transferată integral la 31.12.2010. Documentele anexate la cererea de rambursare (contractele de achiziție a transportului din 24.12.2010, facturile de expediție, actele de primire-predare) justifică procurarea de către beneficiar a 4 autoturisme: un autoturism Škoda Superb Confort în valoare de 269,0 mii lei și 3 autoturisme Lada 2131 „Niva” în valoare de 421,0 mii lei.

Lipsa prevederilor exhaustive, care ar defini noțiunea de „transport sanitar specializat” nu a permis auditului să se expună asupra realizării obiectivelor proiectului și calificării transportului procurat ca transport sanitar specializat.

De asemenea, conform cererii de participare la concursul de selectare, evaluare și monitorizare a proiectelor investiționale, IMSP Centrul de Sănătate Bravicea (în continuare – CS Bravicea), r-nul Călărași, a înaintat spre finanțare proiectul „Creșterea calității serviciilor de asistență medicală în baza Programului unic la IMSP CS Bravicea, prin solicitarea asigurării instituției cu o unitate de transport, fără specificarea caracteristicilor tehnice și a modelului. Cu toate acestea, Comisia mixtă a decis să accepte spre finanțare proiectul menționat.

La 06.12.2010, în baza deciziei Comisiei mixte, CNAM a încheiat cu IMSP CS Bravicea contractul de finanțare a proiectului investițional, în valoare de 200,0 mii lei, pentru procurarea unui automobil, care a fost achitat integral. Conform documentelor justificative, IMSP CS Bravicea a procurat un autoturism de model Volkswagen GOLF, în valoare de 200,0 mii lei.

În mod similar, Comisia mixtă a acceptat spre finanțare proiectul „Asigurarea IMSP CS Pîrjolteni cu o unitate de transport” în valoare de 160,0 mii lei, sumă care, conform contractului de finanțare din 06.12.2010, încheiat între CNAM și IMSP CS Pîrjolteni, a fost achitată integral pentru procurarea unui autoturism de model Volkswagen GOLF.

Reieșind din cele expuse, se concluzionează că alocarea și utilizarea mijloacelor în sumă de 1050,0 mii lei pentru procurarea autoturismelor, din contul fondului de dezvoltare, în lipsa unor prevederi regulamentare exhaustive, nu a permis auditului să evalueze și să se expună asupra corespunderii transportului criteriilor de transport sanitar specializat și, respectiv, asupra realizării obiectivelor proiectelor.

Alte surse de finanțare a unor proiecte au fost orientate spre îmbunătățirea stării imobilelor destinate acordării serviciilor medicale. Astfel, conform cererii de participare la concursul de selectare, evaluare și monitorizare a proiectelor investiționale, IMSP Spitalul raional Călărași a înaintat spre finanțare proiectul „Servicii de calitate într-un spital modern”, avînd următoarele obiective: crearea condițiilor moderne de

tratament și investigații; modernizarea bazei tehnico-materiale a Spitalului (dotarea cu utilaj, dispozitive medicale și mobilier); garantarea accesului populației la servicii medicale specializate calitative, sigure și cost-eficiente.

Activitățile preconizate spre realizare au fost finalizarea reconstrucției capitale a Spitalului raional Călărași, cu durata proiectului noiembrie-decembrie 2010 și bugetul solicitat de 9000,0 mii lei.

La cererea de participare, IMSP Spitalul raional Călărași a anexat contractul de antrepriză din 12.12.2009, încheiat de către Consiliul raional Călărași, în calitate de beneficiar, și S.R.L. „Ozun-Cons”, în calitate de antreprenor general, obiectul contractului de antrepriză fiind executarea lucrărilor de prelungire a reparației capitale a Complexului IMSP „Spitalul raional Călărași” – blocul nr.3, în valoare de 9254,2 mii lei.

Cu toate că în documentele anexate la cererea de participare la concurs, beneficiarul și finanțatorul lucrărilor de reparații capitale ale Spitalului este Consiliul raional Călărași (fondatorul IMSP SR Călărași), prin decizia Comisiei mixte, a fost declarat drept câștigător proiectul înaintat de IMSP SR Călărași, cu care s-a încheiat contractul din 06.12.2010, în valoare de 9000,0 mii lei, pentru implementarea proiectului „Servicii de calitate într-un spital modern”.

Potrivit cererii de rambursare din 24.12.2010, IMSP SR Călărași a solicitat de la CNAM rambursarea cheltuielilor de reparații capitale în sumă de 8992,8 mii lei. Pentru justificarea sumei solicitate spre rambursare, au fost anexate următoarele documente:

- Decizia Consiliului raional Călărași din 16.12.2010 „Cu privire la transferarea datoriilor creditoare și transferarea calității de beneficiar”, conform căreia s-a decis transmiterea datoriilor creditoare de la bilanțul Consiliului raional Călărași (față de executorul de lucrări de reparații capitale S.R.L. „Ozun-Const”) la bilanțul IMSP SR Călărași, în valoare de 9000,0 mii lei, cu atribuirea ultimului a calității de beneficiar al volumului de lucrări executate;

- Acordul cu privire la cesiunea creanței din 17.12.2010, încheiat între Consiliul raional Călărași, în calitate de „cedent”, și IMSP SR Călărași în calitate de „cesionar”, prin care cesionarul a obținut dreptul (în locul cedentului) să solicite de la executorul lucrărilor (S.R.L. „Ozun-Const”) îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de reparație capitală a Spitalului Raional Călărași, cu achitarea antreprenorului a sumei de 8992,8 mii lei;

- Actul de transmitere a datoriei creditoare din 20.12.2010 în sumă de 8992,8 mii lei;

- Procesele-verbale de recepție a lucrărilor executate în perioada ianuarie–septembrie 2010, în valoare de 8992,8 mii lei.

Conform facturii fiscale din 29.12.2010, S.R.L. „Ozun-Const” a livrat IMSP SR Călărași lucrările de reparație capitală executate în valoare de 8992,8 mii lei. La 31.12.2010, CNAM a achitat integral suma de 8992,8 mii lei.

Decizia Comisiei mixte despre încheierea contractului între CNAM și IMSP SR Călărași cu privire la finanțarea proiectului „Servicii de calitate într-un spital modern” a fost luată în lipsa documentelor ce ar justifica calitatea IMSP SR Călărași de beneficiar al lucrărilor de reparație capitală executate.

Reieșind din cele relatate, auditul remarcă că Comisia mixtă, la emiterea deciziei privind finanțarea din fondul de dezvoltare, a admis situații de acceptare a unor cheltuieli legate de reparația capitală și modernizarea imobilului IMSP SR Călărași în lipsa studiului privind justificarea documentară a lucrărilor efectuate și a calității lor, cu toate că acestea au fost contractate și executate anterior solicitării. Această situație a favorizat imposibilitatea monitorizării de către CNAM a derulării implementării proiectului, conform prevederilor regulamentare.

Concluzii: Lipsa corelării dintre actele normative ce reglementează modul de formare și renovare a bazei tehnico-materiale a IMSP determină faptul că direcțiile de utilizare a fondului de dezvoltare, într-o oarecare măsură, se suprapun cu direcțiile de utilizare a rezervelor formate

de IMSP.

Recomandări Ministerului Sănătății, în comun cu CNAM:

4. Să reglementeze exhaustiv parametrii și cerințele tehnice pentru „transportul sanitar specializat”.

5. Să reexamineze prevederile actelor normative existente, în vederea excluderii suprapunerii direcțiilor de utilizare a rezervelor formate de IMS cu cele ale fondului de dezvoltare, gestionat de CNAM.

3.4. Cu privire la fondul măsurilor de profilaxie

Fondul măsurilor de profilaxie este format și se administrează în scopul realizării măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire, inclusiv prin imunizări și alte metode de profilaxie primară și secundară, efectuării examinărilor profilactice pentru depistarea precoce a îmbolnăvirilor, finanțării manifestărilor și activităților cu menirea de a promova un mod sănătos de viață etc.

Pe anul 2010 au fost aprobate și precizate cheltuieli din fondul măsurilor de profilaxie legate de prevenirea riscurilor de asigurare în sumă de 33756,7 mii lei, cheltuielile de casă constituind 6312,2 mii lei, sau 18,7% din suma precizată. În scopul **promovării modului sănătos de viață și reducerii riscului de îmbolnăvire**, CNAM a selectat și a contractat proiecte înaintate de către 2 asociații obștești și un agent economic. Astfel, au fost realizate mai multe proiecte, ce țin de: promovarea odihnei active și a culturii fizice în masă, a alimentației raționale a populației, a menținerii salubrității mediului înconjurător; controlul și profilaxia stresului; combaterea, întreruperea fumatului și a consumului excesiv de alcool; organizarea și efectuarea screening-ului pentru identificarea factorilor de risc ce provoacă bolile cardiovasculare; prevenirea primară a maladiilor oncologice și cardiovasculare prin reducerea riscului de îmbolnăvire etc.

Pentru realizarea acestor proiecte, beneficiarii acestora au elaborat mai multe pagini web, ghiduri practice, pliante, spoturi video, audio, filme de scurt metraj, reportaje etc., care au fost distribuite și difuzate numai în anul 2010 – perioada de implementare a proiectelor.

Totodată, auditul consideră că perioada restrânsă (un an de zile) de realizare a acestor proiecte nu asigură o continuitate a informării populației asupra modului sănătos de viață și asupra măsurilor necesare de reducere a riscului de îmbolnăvire.

În acest context, auditul relevă că, potrivit prevederilor regulamentare²¹, asistența medicală primară acordată de medicul de familie, în comun cu echipa sa, include servicii profilactice: promovarea modului sănătos de viață, educația pentru sănătate în prevenirea și combaterea factorilor de risc, depistarea, monitorizarea și înlăturarea factorilor de risc (promovarea mișcării, alimentației raționale, măsurilor de igienă personală, combaterea fumatului, consumului excesiv de alcool, stresului etc.). Conform Programului unic, activitățile de profilaxie ce includ și promovarea unui mod sănătos de viață sînt aplicate în cadrul acordării asistenței medicale primare. Totodată, potrivit pct. 15 din Regulamentul cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.594 din 14.05.2002, finanțarea manifestărilor și activităților cu menirea de a promova un mod de viață sănătos, derulate la nivel național²², se efectuează din fondul de profilaxie.

Concluzii: Activitățile de promovare a unui mod sănătos de viață și de reducere a riscului de îmbolnăvire, realizate de către prestatorii de asistență medicală primară (Centrele Medicilor de Familie și Centrele de Sănătate) urmează a fi corelate cu acțiunile întreprinse în acest scop la nivel național.

Recomandări Ministerului Sănătății, în comun cu CNAM:

6. Examinarea oportunității utilizării ulterioare a produselor finite, obținute în cadrul implementării proiectelor (spoturi video/audio, machete de pliante, ghiduri practice etc.), destinate promovării unui mod sănătos de viață și reducerii riscului de îmbolnăvire, pentru asigurarea continuității informării populației privind măsurile de profilaxie a maladiilor.

²¹ Hotărîrea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 „Cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală” (cu modificările ulterioare).

²² Hotărîrea Guvernului nr. 658 din 12.06.2007 „Cu privire la Programul național de promovare a modului sănătos de viață pentru anii 2007-2015”.

3.5. Cu privire la Raportul anual al CNAM

Raportul privind executarea (utilizarea) fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010 este elaborat conform structurii aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.304 din 22.04.2010 „Despre aprobarea structurii Raportului anual privind executarea (utilizarea) fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală” și prezentat Guvernului la 29.04.2011.

În aspectul conținutului, CNAM prezintă anual Guvernului Raportul pe tipuri de venituri încasate în FAOM și pe cheltuieli de fonduri, reieșind din domeniile de utilizare a acestora. La cheltuielile de casă sînt reflectate sumele transferate (finanțate) prestatorilor de servicii conform ordinelor de plată, iar la cheltuielile efective se reflectă volumul serviciilor acordate conform facturilor prezentate de prestatori și acceptate de CNAM.

Reieșind din constatările anexului, cheltuielile efective efectuate din contul mijloacelor fondului pentru achitarea serviciilor medicale curente, indicate în Raportul anual (3289,9 mil. lei), nu reflectă valoarea totală a serviciilor medicale acordate persoanelor asigurate de către prestatori, deoarece CNAM, potrivit reglementărilor existente, nu achită și nu acceptă facturile pentru serviciile medicale prestate persoanelor asigurate în volum mai mare decît cel prevăzut în contract.

De asemenea, structura anexelor la Raportul anual, prezentat Guvernului, aprobate de Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății și CNAM, nu prevede reflectarea utilizării mijloacelor FAOM de către prestatorii de servicii medicale, ce țin de descifrarea soldurilor neutilizate la conturile de decontare ale IMSP (218,4 mil.lei), utilizarea rezervelor formate din contul mijloacelor FAOM (130,0 mil.lei), cheltuielile efective ale IMSP, fiind prevăzute numai cheltuielile de casă.

3.6. Cu privire la evaluarea sistemului de control și audit intern

În anul 2010, la CNAM a demarat procedura de implementare a sistemului de management financiar și control, care se va încheia la sfîrșitul anului 2011.

Potrivit Ordinului CNAM din 09.06.2010 „Cu privire la implementarea sistemului de management financiar și control”, a fost instituit grupul de lucru pentru implementarea sistemului de management financiar și control în cadrul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, în conformitate cu Standardele naționale de control intern în sectorul public (Ordinul Ministerului Finanțelor nr.51 din 23.06.2009). De asemenea, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea sistemului de management financiar și control, conform căruia în anul 2010 au fost identificate procesele de bază pentru toate subdiviziunile din cadrul CNAM, cu stabilirea obiectivelor pentru acestea.

Auditul a remarcat, că descrierea proceselor de bază, stabilirea procedurilor de control intern necesare la nivelul fiecărui proces de bază identificat, elaborarea unei strategii de management al riscurilor, cu identificarea, evaluarea și luarea de atitudine față de acestea, elaborarea registrului riscurilor, precum și monitorizarea, actualizarea acestuia sînt preconizate pentru realizare în anul 2011.

Evaluarea sistemului de control intern la CNAM, în cadrul misiunii de audit, a constatat unele deficiențe și lipsa unor proceduri scrise ce țin de reglementări exhaustive privind: modul de repartizare, utilizare și raportare a mijloacelor suplimentare achitate IMSP la sfîrșitul anului 2010 din mijloacele fondului de bază; modul de utilizare a mijloacelor din fondul de dezvoltare; formarea și utilizarea soldurilor, precum și a rezervelor constituite de IMSP și prestatorii privați din mijloacele FAOM, fapt ce determină riscul utilizării eficiente a mijloacelor FAOM.

Serviciul audit intern al CNAM a fost creat în octombrie 2009. În perioada supusă auditului au fost realizate 10 misiuni de audit, conform Planului de activitate, care au avut drept scop evaluarea unor procese din cadrul activității CNAM (achizițiile publice, plățile pentru serviciile acordate

de prestatori, devizele de venituri și de cheltuieli ale IMS, contractarea în cadrul asistenței medicale primare etc.). În cadrul executării misiunilor de audit au fost identificate riscuri ce țin de modul de organizare, desfășurare și de conformitate cu cadrul normativ aplicabil a acestor procese. Despre rezultatele misiunilor de audit se informează conducerea CNAM și se întocmesc planuri de acțiuni privind implementarea recomandărilor, cu stabilirea termenelor de realizare și a responsabililor.

Recomandări CNAM:

7. Să intensifice activitățile de audit, întru responsabilizarea managerilor în vederea utilizării eficiente și conform destinației a mijloacelor contractate și achitate IMSP din contul FAOM, cu includerea în programele de audit a proceselor asupra cărora în prezentul Raport au fost formulate obiecții sau rezerve.

3.7. Cu privire la organele de administrație și control ale CNAM

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.156 din 11.02.2002, structurile de administrare și control ale CNAM sînt: Consiliul de administrație și Comisia de cenzori. În anul 2010, Consiliul de administrație s-a întrunit în 2 ședințe (28.04.2010 și 22.09.2010), din cele 4, minimum stabilite conform prevederilor regulamentare, realizînd următoarele activități:

- A luat act de Raportul privind realizarea FAOM pe perioada ianuarie-martie 2010 și de rezultatele auditului Sistemului informațional automatizat „Asigurarea obligatorie de asistență medicală”, solicitînd CNAM întreprinderea măsurilor ce se impun în vederea realizării recomandărilor auditului, expuse în Raportul de audit menționat;

- A aprobat Raportul privind executarea (utilizarea) FAOM, solicitînd CNAM să asigure prezentarea în termen a acestuia Guvernului, spre examinare și aprobare, Bilanțul contabil și Raportul financiar pe anul 2009 ale CNAM; a prezentat Guvernului proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2011; proiectul modificărilor la devizul de venituri și de cheltuieli ale FAOM pe anul 2010; a redistribuit mijloacele financiare ale fondului de bază între tipurile de asistență medicală.

Auditului nu i-au fost prezentate rapoarte/informații privind activitățile realizate în anul 2010 de către Comisia de cenzori ce țin de controlul respectării legislației de către structurile de conducere și executive; îndeplinirea obligațiilor stabilite de legislație față de subiecții asiguraților; controlul intern al activității financiar-economice și investiționale a CNAM.

Opinie cu rezerve privind rapoartele financiare:

În opinia auditului, Raportul privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă, cu excepția efectelor posibile ale repartizării mijloacelor financiare nevalorificate din fondul de bază la compartimentul „asistență medicală spitalicească” în sumă de 32 970,0 mii lei în lipsa indicatorilor și obiectivelor exhaustiv stabilite, ceea ce a determinat majorarea soldurilor de mijloace neutilizate.

Opinie cu rezerve privind regularitatea:

În opinia auditului, gestionarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar, cu excepția efectelor posibile asupra situațiilor ce țin de:

- nereglementarea mărimii admisibile a mijloacelor IMS la conturile prestatorilor ca solduri neutilizate la finele perioadei de raportare;
- lipsa reglementărilor exhaustive de stabilire a indicatorilor măsurabili și valorici pentru distribuirea mijloacelor FAOM prin metoda „buget global”;
- necorelarea dintre actele normative, ce reglementează modul de formare și de renovare a bazei tehnico-materiale a IMSP.

**Controlor superior de stat,
auditorul public**

Iurie Ispas

PARTEA II
Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova

805 H O T Ă R Î R E
pentru aprobarea proiectului de lege
cu privire la ajutorul de stat

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare

proiectul de lege cu privire la ajutorul de stat.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța
Oleg Efrim

Nr. 731. Chișinău, 29 septembrie 2011.

806 H O T Ă R Î R E
cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru
aderarea Republicii Moldova la Convenția privind
notificarea și comunicarea în străinătate a actelor
judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau
comercială, adoptată la Haga la 15 noiembrie 1965

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova
spre examinare proiectul de lege pentru aderarea Republicii
Moldova la Convenția privind notificarea și comunicarea în

străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie
civilă sau comercială, adoptată la Haga la 15 noiembrie
1965.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul justiției

Iurie Leancă
Oleg Efrim

Nr. 732. Chișinău, 29 septembrie 2011.

807 H O T Ă R Î R E
cu privire la crearea Comisiei
guvernamentale pentru politicile de tineret

Pentru executarea prevederilor Legii nr. 279-XIV din
11 februarie 1999 cu privire la tineret (Monitorul Oficial al
Republicii Moldova, 1999, nr.39-41, art.169), cu modificările
ulterioare, și Legii nr. 25-XVI din 3 februarie 2009 privind
aprobarea Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009-2013
(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.68, art.192),
cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se creează Comisia guvernamentală pentru politicile
de tineret pe bază de paritate între reprezentanții Guvernului
și ai sectorului neguvernamental de tineret.

2. Se aprobă Regulamentul Comisiei guvernamentale
pentru politicile de tineret, conform anexei.

3. Reprezentanții societății civile care vor fi incluși în
componenta Comisiei vor fi selectați de Ministerul Tineretului și
Sportului în urma unui concurs al dosarelor depuse de solicitanți
în termen de o lună de la data publicării prezentei Hotărîri.

4. Componenta nominală a Comisiei se aprobă prin
dispoziția Guvernului.

5. Se stabilește că, în caz de eliberare a unor membri ai

Comisiei din funcțiile publice deținute, atribuțiile lor în cadrul
acesteia vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în
funcțiile respective, fără a emite o altă dispoziție de Guvern,
iar în cazul membrilor Comisiei, reprezentanți ai societății
civile, se va aplica procedura de concurs.

6. Se recomandă consiliilor raionale și primăriilor
municipiilor să creeze comisii raionale (municipale) pentru
politicile de tineret pe baza principiului de paritate între
reprezentanții autorităților publice locale și reprezentanții
societății civile de tineret.

7. Se abrogă:

Hotărîrea Guvernului nr. 322 din 3 martie 1997 „Cu privire
la instituirea Consiliului național pentru problemele tineretului”
(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.29, art.318);
punctul 13 din anexa nr.3 la Hotărîrea Guvernului nr.214
din 6 martie 2000 „Privind componenta unor comitete,
comisii, consilii” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,
2000, nr.31-33, art.315).

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru
Ministrul tineretului și sportului

Mihail Moldovanu
Ion Cebanu

Nr. 733. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr.733
din 29 septembrie 2011

REGULAMENTUL**Comisiei guvernamentale pentru politicile de tineret****I. Dispoziții generale**

1. Prezentul Regulament stabilește statutul juridic, modul de organizare și funcționare a Comisiei guvernamentale pentru politicile de tineret (în continuare – Comisia).

2. Comisia nu are personalitate juridică și își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile Constituției și ale legilor Republicii Moldova, ordonanțelor, hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, altor acte normative, ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și cu prezentul Regulament.

II. Componenta Comisiei

3. Comisia este constituită din 20 de membri, pe bază de paritate între reprezentanții organelor administrației publice centrale cu atribuții în domeniu și reprezentanții sectorului neguvernamental de tineret.

4. Reprezentanții societății civile sînt selectați prin concurs de către Ministerul Tineretului și Sportului în urma concursului dosarelor depuse de solicitanți în termen de o lună de la publicarea prezentei Hotărîri.

5. Calitatea de membru, în cazul persoanelor selectate prin concurs, încetează în următoarele condiții:

- 1) retragerea benevolă;
- 2) desființarea organizației în care activează;
- 3) neparticiparea la trei ședințe consecutive din motive neîntemeiate.

III. Atribuțiile Comisiei

6. Comisia are următoarele atribuții:

- 1) coordonează elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor de tineret la nivel guvernamental;
- 2) asigură colaborarea intersectorială în realizarea politicilor de tineret;
- 3) inițiază programe naționale în domeniul tineretului;
- 4) monitorizează implementarea Strategiei naționale pentru tineret.

IV. Drepturile Comisiei

7. Comisia are următoarele drepturi:

- 1) să antreneze în activitatea sa conducători și specialiști din autoritățile administrației publice centrale și locale, instituțiile din domeniile lucrului cu tinerii, precum și experți independenți;
- 2) să adopte decizii cu caracter de recomandare în chestiunile ce țin de competența sa, decizii pe care autoritățile administrației publice centrale și locale urmează să le examineze, informînd în scris Comisia despre rezultatele examinării;
- 3) să solicite și să primească din partea autorităților administrației publice centrale și locale, a instituțiilor din domeniul politicilor de tineret informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor sale;
- 4) să stabilească relații cu structuri și organisme internaționale în domeniile de competență;
- 5) să recomande pentru realizare proiecte de cercetări științifice în domeniile de referință;
- 6) să adopte decizii cu caracter intern;
- 7) să adopte decizii privind crearea grupurilor de lucru.

V. Modul de organizare a activității Comisiei

8. Comisia este formată din:

- 1) președinte;
- 2) doi vicepreședinți;
- 3) secretar;
- 4) grupuri de lucru.

9. Funcția de președinte al Comisiei este exercitată de Prim-ministru.

10. Președintele Comisiei are următoarele atribuții:

1) dirijează activitatea Comisiei, convoacă și prezidează ședințele ei;

2) invită la lucrările Comisiei, după caz, conducători și specialiști din autoritățile administrației publice centrale și locale, alte instituții, precum și experți independenți;

3) reprezintă Comisia în relațiile cu părțile terțe, în limitele competenței sale, și este responsabil de chestiunile aferente domeniului de activitate al Comisiei;

4) organizează ședințele Comisiei, ale consiliilor de specialitate și/sau ale grupurilor de lucru, asigură schimbul de informații între acestea, precum și orice alte activități specifice;

5) întreține relațiile Comisiei și organelor ei cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu societatea civilă, cu alte instituții;

6) emite dispoziții.

11. Funcțiile de vicepreședinte al Comisiei sînt exercitate de viceprim-ministru (din partea administrației publice centrale) și de un reprezentant al societății civile.

12. Vicepreședintele Comisiei din partea societății civile va fi ales în cadrul primei ședințe a Comisiei, la propunerea membrilor Comisiei, reprezentanți ai sectorului neguvernamental.

13. Vicepreședintele Comisiei din partea administrației publice centrale are următoarele atribuții:

1) coordonează activitatea grupurilor de lucru, la decizia Comisiei;

2) în absența președintelui Comisiei, prezidează ședințele acesteia.

14. Vicepreședintele Comisiei din partea societății civile coordonează activitatea grupurilor de lucru, la decizia Comisiei.

15. Cancelaria de Stat va asigura secretariatul Comisiei. Secretarul are următoarele atribuții:

1) întocmește procesele-verbale ale ședințelor Comisiei, ale consiliilor de specialitate și/sau ale grupurilor de lucru. Procesul-verbal al ședinței Comisiei se semnează de către președintele Comisiei;

2) organizează buna desfășurare a ședințelor Comisiei, ale consiliilor de specialitate și/sau ale grupurilor de lucru, asigură schimbul de informații între acestea, precum și orice alte activități specifice;

3) execută dispozițiile președintelui Comisiei;

4) elaborează note analitice cu privire la activitatea Comisiei;

5) asigură reflectarea activității Comisiei în mass-media;

6) informează Comisia despre executarea hotărîrilor ei anterioare;

7) primește materialele referitoare la chestiunile pasibile de examinare de către Comisie, cu cel puțin 10 zile pînă la data ședinței;

8) expediază proiectul ordinii de zi a ședinței Comisiei și materialele aferente chestiunilor vizate membrilor Comisiei, cu cel puțin 5 zile înainte de data ședinței.

16. Secretarul Comisiei nu are drept de vot.

17. Pentru exercitarea atribuțiilor sale, Comisia poate crea grupuri de lucru.

18. Componenta numerică și nominală a grupurilor de lucru se stabilește de Comisie.

19. Grupurile de lucru se întrunesc în ședințe, care se convoacă ori de cîte ori este necesar.

20. Decizia de convocare a grupului de lucru este

adoptată de Comisie sau de grupul de lucru.

21. În limitele competenței lor, grupurile de lucru adoptă decizii (cu caracter de recomandare) cu votul majorității membrilor prezenți la ședință.

22. Deciziile grupurilor de lucru se aduc la cunoștința președintelui Comisiei în termen de 3 zile din data adoptării.

VI. Organizarea activității Comisiei

23. Comisia se întrunește în ședințe, care se convoacă ori de câte ori este necesar, în conformitate cu planul de lucru, însă nu mai rar decât o dată la 6 luni.

24. Decizia de convocare a ședinței este adoptată de cel puțin 1/3 din membri sau de președintele Comisiei.

25. Ședințele sînt deliberative dacă la ele participă cel puțin 2/3 din numărul membrilor Comisiei.

26. Hotărârile privind chestiunile examinate se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor Comisiei prezenți la ședință.

27. În procesul-verbal al ședinței se va consemna numărul de voturi pro, contra, de abțineri, inclusiv opiniile separate.

808

HOTĂRÎRE

cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare referitor la operarea unor modificări în Acordul privind colaborarea economică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare, semnat la 23 februarie 2010 la Chișinău

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare referitor la operarea unor modificări în Acordul privind colaborarea economică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare, semnat la 23 februarie 2010 la Chișinău.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare referitor la operarea unor modificări în Acordul privind colaborarea economică între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare, semnat la 23 februarie 2010 la Chișinău.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Nr. 734. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

Valeriu Lazăr

809

HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind importul unor dispozitive medicale

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul

de lege privind importul unor dispozitive medicale.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:
Ministrul finanțelor
Ministrul sănătății
Ministrul justiției

Nr. 735. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța
Andrei Usatii
Oleg Efrim

810

HOTĂRÎRE

cu privire la modificarea anexei nr. 17 la Hotărîrea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005

În conformitate cu prevederile art.6 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 401), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Poziția 14 din anexa nr. 17 la Hotărîrea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 129-131, art. 1072), cu modificările și completările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„14.	Bloc administrativ	Mun. Bălți,	4/1315	I.M.S.P., Spitalul de Psihiatrie, mun.Bălți”.
	Bloc alimentar	str. Iurii	2/294	
	Blocul secției de copii	Gagarin114	2/1497	
	Atelier de producție		2/1496	
	Cămin		1/306	
	Bloc staționar de zi		1/248	
	Cazangerie		1/459	
	Spălătorie		1/555	
	Garaj		1/365	
	Punct de trecere		1/16	

Blocul curativ nr.1	2/1020	
Blocul curativ nr.2	2/1033	
Blocul curativ nr.3	2/1058	
Blocul curativ nr.4	2/1022	
Galerie de trecere	551m	
Construcție nefinalizată (seră)	1/563	
Construcție	2/22	
Construcție nefinalizată	1/121	

Construcție nefinalizată	1/429	
WC	1/50	
Pavilion pentru promenadă	1/1544	
Pavilion pentru promenadă	1/1434	

2. Agenția Relații Funciare și Cadastru va opera modificările necesare în documentația cadastrală a patrimoniului, în conformitate cu prevederile prezentei hotărâri.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**
Ministrul sănătății

Nr. 736. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT**Andrei Usatii**

811 HOTĂRÎRE

cu privire la completarea anexei nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.643 din 9 iunie 2004

În scopul dezvoltării potențialului cultural, creării condițiilor adecvate pentru menținerea procesului cultural-artistic în instituțiile teatral-concertistice, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Anexa nr.2 compartimentul III din Hotărîrea Guvernului nr.643 din 9 iunie 2004 "Despre aprobarea Regulamentului privind normativele de estimare a cheltuielilor necesare activității teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice

beneficiare de subvenții de la buget" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.96-99, art.798), cu modificările ulterioare, se completează cu poziția Teatrul „Veniamin Apostol”, fondator – Consiliul raional Soroca”.

2. Cheltuielile pentru activitatea Teatrului „Veniamin Apostol” se recomandă a fi acoperite din mijloacele Consiliului raional Soroca.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**
Ministrul culturii
Ministrul finanțelor

Nr. 737. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT**Boris Focșa**
Veaceslav Negruța

812 HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru ratificarea Acordului de implementare între Guvernul Republicii Moldova și Organizația pentru Întreținere și Aprovizionare a Alianței Nord-Atlantice (NAMS) privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova, semnat la Bruxelles la 22 iunie 2011

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de implementare între Guvernul Republicii Moldova și Organizația

pentru Întreținere și Aprovizionare a Alianței Nord-Atlantice (NAMS) privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova, semnat la Bruxelles la 22 iunie 2011.

PRIM-MINISTRU**Contrasemnează:**
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul apărării
Ministrul finanțelor
Ministrul mediului
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul afacerilor interne
Ministrul justiției

Nr. 738. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT**Iurie Leancă**
Vitalie Marinuța
Veaceslav Negruța
Gheorghe Șalaru**Vasile Bumacov**
Alexei Roibu
Oleg Efrim

813 HOTĂRÎRE

privind aprobarea Protocolului de colaborare în domeniul asigurărilor sociale de stat dintre Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și Fondul de Stat pentru Protecție Socială al Republicii Azerbaidjan, semnat la Bacu la 29 iunie 2011

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Protocolul de colaborare în domeniul asigurărilor sociale de stat dintre Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și Fondul de Stat pentru Protecție Socială al Republicii Azerbaidjan, semnat la Bacu la 29 iunie 2011.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica părții azece aprobarea Protocolului menționat.

3. Casa Națională de Asigurări Sociale va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Protocolului nominalizat.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene**

Iurie Leancă

Nr. 739. Chișinău, 3 octombrie 2011.

814 HOTĂRÎRE

cu privire la modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 1184 din 22 decembrie 2010

În conformitate cu prevederile art. 8 lit. h) și art. 34 alin. (5) din Codul silvic nr. 887-XIII din 21 iunie 1996 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 4-5, art. 36), cu modificările și completările ulterioare, precum și în scopul utilizării raționale, oportune și eficiente a masei lemnoase exploatabile, ameliorării stării și funcțiilor ecoprotective ale pădurilor, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Guvernului nr. 1184 din 22 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea posibilității de recoltare a masei lemnoase în procesul tăierilor de produse principale pentru perioada 2011 – 2015” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 254-256, art. 1299) se modifică după cum urmează:

la punctul 1 al hotărîrii, cifra „1674,0” se substituie cu cifra „1940,0”;

în anexă la hotărîre:

la poziția „5. Comrat”, cifrele „43,5” „8,7” „8,7” „8,7”

„8,7” „8,7” se substituie, respectiv, cu cifrele „62,8” „12,2” „12,7” „12,7” „12,6” „12,6”;

la poziția „8. Hincești-Silva”, cifrele „100,0” „20,0” „20,0” „20,0” „20,0” „20,0” se substituie, respectiv, cu cifrele „254,5” „50,9” „50,9” „50,9” „50,9” „50,9”;

la poziția „10. Iargara”, cifrele „45,0” „9,0” „9,0” „9,0” „9,0” „9,0” se substituie, respectiv, cu cifrele „81,2” „14,0” „17,1” „16,7” „16,7” „16,7”;

la poziția „14. Silva-Centru, Ungheni”, cifrele „74,5” „14,9” „14,9” „14,9” „14,9” „14,9” se substituie, respectiv, cu cifrele „130,5” „26,1” „26,1” „26,1” „26,1” „26,1”;

la poziția „Total”, cifrele „1592,8” „317,5” „317,6” „320,2” „319,2” „318,3” se substituie, respectiv, cu cifrele „1858,8” „368,1” „371,8” „374,0” „372,9” „372,0”;

la poziția „Total tăieri”, cifrele „1674,0” „334,2” „334,2” „336,9” „335,3” „333,4” se substituie, respectiv, cu cifrele „1940,0” „384,8” „388,4” „390,7” „389,0” „387,1”.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul mediului**

**Valeriu Lazăr
Gheorghe Șalaru**

Nr. 740. Chișinău, 3 octombrie 2011.

815 HOTĂRÎRE

pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de modificare a Memorandumului de Înțelegere cu privire la viitorul Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est în cadrul Procesului de cooperare regională în Europa de Sud-Est, întocmit la 22 aprilie 2009, și acordarea deplinei puteri domnului Andrei USATÎL, ministru al sănătății

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Memorandumului de modificare a Memorandumului de Înțelegere cu privire la viitorul Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est în cadrul Procesului de cooperare regională în Europa de Sud-Est, întocmit la 22 aprilie 2009.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Memorandumului de modificare a Memorandumului de Înțelegere cu privire la viitorul Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est în cadrul Procesului de cooperare regională în Europa de Sud-Est, întocmit la 22 aprilie 2009.

3. Se acordă depline puteri domnului Andrei USATÎL,

ministru al sănătății, pentru semnarea Memorandumului de modificare a Memorandumului de Înțelegere cu privire la viitorul Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est în cadrul

Procesului de cooperare regională în Europa de Sud-Est, întocmit la 22 aprilie 2009.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 741. Chișinău, 3 octombrie 2011.

816

HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea proiectului de decret
al Președintelui Republicii Moldova privind demiterea
domnului Iurie Dominic din funcția de șef al
Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant
al Armatei Naționale

În temeiul art.17 pct. 4) din Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui interimar al Republicii Moldova proiectul de decret al Președintelui

Republicii Moldova privind demiterea domnului Iurie Dominic din funcția de șef al Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Ministrul apărării

Vitalie Marinuța

Nr. 742. Chișinău, 3 octombrie 2011.

817

HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege
privind completarea articolelor 7 și 8 din Legea
nr.272-XIV din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă

Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul asupra proiectului de lege privind completarea articolelor 7 și 8

din Legea nr.272-XIV din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul mediului
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Gheorghe Șalaru
Oleg Efrim

Nr. 743. Chișinău, 3 octombrie 2011.

818

HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Regulamentului cu privire
la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia
Unificată de Control

Pentru executarea prevederilor Acordului cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, semnat de Republica Moldova și Federația Rusă la 21 iulie 1992, în scopul asigurării unui regim sporit de securitate, precum și al identificării modului de desfășurare a activității delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control (se anexează).

2. Se statuează că membrii delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și experții cu statut permanent beneficiază de înlesnirile prevăzute de legislația în vigoare privind protecția socială a observatorilor militari și a contingentului pentru regimul de încetare a focului și securitate în zona de conflict.

3. Ministerul Apărării, în temeiul propunerilor înaintate de conducătorul delegației Republicii Moldova în Comisia

Unificată de Control, va asigura acoperirea cheltuielilor aferente activității delegației Republicii Moldova în cadrul Comisiei Unificate de Control din contul mijloacelor aprobate prin legea bugetului de stat pe anul respectiv.

4. Conducătorii autorităților publice centrale și locale vor prezenta, în mod obligatoriu, informațiile solicitate prin demersuri de către conducătorul delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control referitor la situația în zona de securitate, care se află sub controlul forțelor mixte de menținere a păcii.

5. Conducătorii autorităților administrației publice locale din zona de securitate vor aduce actele normative interne în conformitate cu prezenta Hotărîre. Toate acțiunile ce pot influența situația în zona de securitate se coordonează preventiv cu Comisia Unificată de Control.

6. Punctul 2 din note la anexa nr.12 din Hotărîrea Guvernului nr.650 din 12 iunie 2006 „Privind salarizarea militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă angajați în serviciul organelor apărării naționale, securității statului și

a ordinii publice" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.91-94, art.692), cu modificările și completările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„2. Se stabilește pentru membrii delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control un spor suplimentar la salariu în mărime de 50 % din salariul de bază, iar pentru experții cu statut permanent – un spor suplimentar la salariu în mărime de 30 % din salariul de bază.”.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru

**Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei**

Ministrul apărării

Ministrul afacerilor interne

Nr. 744. Chișinău, 3 octombrie 2011.

7. Se abrogă:

Hotărârea Guvernului nr. 554 din 26 august 1992 „Cu privire la salariile suplimentare ale militarilor rezerviștilor încorporați în contingentul militar de asigurare a regimului de încetare a focului și a securității în zona de conflict”;

Hotărârea Guvernului nr. 855 din 28 decembrie 1992 „Cu privire la introducerea unei completări în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 26 august 1992 nr. 554.”.

Vladimir FILAT

Eugen Carpov

Valentina Buliga

Vitalie Marinuța

Alexei Roibu

Aprobat

prin Hotărârea Guvernului nr.744
din 3 octombrie 2011

REGULAMENT

**cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova
în Comisia Unificată de Control**

I. Dispoziții generale

1. Regulamentul cu privire la activitatea delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control (în continuare – Regulament) stabilește principiile de formare, sarcinile de bază și funcțiile delegației Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control (în continuare – CUC).

2. Delegația Republicii Moldova reprezintă interesele Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control și participă nemijlocit la realizarea Acordului cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, semnat de Republica Moldova și Federația Rusă la 21 iulie 1992.

3. Componenta delegației Republicii Moldova în CUC se aprobă prin hotărâre de Guvern.

4. În activitatea sa, delegația Republicii Moldova în CUC se călăuzește de Constituția Republicii Moldova, de legislația Republicii Moldova în vigoare, de Acordul cu privire la principiile de reglementare pașnică a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova din 21 iulie 1992, de alte documente semnate de către părți în procesul de negocieri ce vizează activitatea CUC, de Hotărârea Guvernului nr. 372 din 18 iunie 1993 „Cu privire la principiile de activitate și protecție socială a observatorilor militari și contingentului pentru regimul de încetare a focului și securitate în zona de conflict”, cu modificările ulterioare, de Hotărârea Guvernului nr. 515 din 20 iunie 2010 „Cu privire la Comisia Unificată de Control din partea Republicii Moldova”, de alte hotărâri de Guvern privind problema vizată, precum și de prezentul Regulament.

**II. Structura și componența delegației
Republicii Moldova în CUC**

5. Delegația Republicii Moldova în CUC este un organ ce activează permanent, în scopul asigurării controlului asupra respectării regimului de încetare a focului, realizării înțelegerilor privind retragerea forțelor armate și a altor formațiuni, a tehnicii militare și armamentului, monitorizării continue a situației în zona de securitate, precum și al contribuiri la reglementarea pașnică a conflictului și prin mijloace politice.

6. În componența delegației Republicii Moldova în CUC sînt incluși: copreședintele CUC, membrii CUC (inclusiv secretarul delegației Republicii Moldova în CUC) și experții din diferite domenii atrași în activitatea CUC.

7. În scopul elucidării activității CUC și difuzării (propagării) informațiilor și materialelor despre situația în zona de securitate, pot fi atrași reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă, cărora li se va perfecta acreditarea respectivă.

8. Pentru a asigura îndeplinirea prevederilor Acordului

din 21 iulie 1992, delegației Republicii Moldova în CUC i se atribuie în subordine operativă contingentul militar al forțelor pacificatoare ale Republicii Moldova (din componența Ministerului Apărării al Republicii Moldova), compus din comandament, statul major, observatori militari și trei unități militare separate ale forțelor de menținere a păcii.

9. Delegația Republicii Moldova în CUC este alcătuită, de regulă, din 6 reprezentanți desemnați de Guvernul Republicii Moldova, care, în baza prezentului Regulament, au statut de membri ai CUC și anume:

a) reprezentantul special al Guvernului împuternicit să coordoneze aspectele de pacificare în procesul de reglementare a conflictului;

b) reprezentantul autorității administrației publice centrale responsabil de domeniul apărării în Republicii Moldova;

c) reprezentantul autorității administrației publice centrale responsabil de domeniul asigurării ordinii publice și de combaterea criminalității în Republicii Moldova;

d) reprezentantul autorității administrației publice centrale responsabil de domeniul securității în Republicii Moldova;

e) reprezentanți ai altor autorități ale administrației publice centrale sau locale.

10. În componența delegației Republicii Moldova în CUC sînt desemnate persoane cu funcții de răspundere din cadrul autorităților administrației publice centrale și ale celor locale, la propunerea conducătorilor acestor autorități, în coordonare cu viceprim-ministrul responsabil de reintegrarea țării.

11. Reprezentantul special al Guvernului împuternicit să coordoneze aspectele de pacificare în procesul de reglementare a conflictului este desemnat în calitate de conducător al delegației Republicii Moldova în CUC și, concomitent, copreședinte al CUC din partea Republicii Moldova.

12. Conducătorul delegației Republicii Moldova în CUC este responsabil de organizarea activității delegației și de dirijarea contingentului forțelor pacificatoare ale Republicii Moldova prin intermediul comandantului militar superior al contingentului de pacificatori din partea Republicii Moldova. În activitatea sa conducătorul delegației Republicii Moldova în CUC este subordonat Guvernului, în special viceprim-ministrului responsabil de reintegrarea țării, avînd calitatea de funcționar public de conducere (la nivel de conducător în cadrul Cancelariei de Stat). În lipsa conducătorului delegației Republicii Moldova în CUC, ședințele CUC sînt prezidate de către unul din membrii delegației desemnat de copreședinte.

13. Conducătorul delegației Republicii Moldova în CUC are dreptul:

1) să solicite de la persoane cu funcții de răspundere și de la autoritățile publice informații în scris sau verbale privind circumstanțele unor situații ce urmează a fi clarificate în zona de securitate sau examinate în cadrul CUC;

2) să înainteze demersuri către organele administrației publice privind soluționarea problemelor legate de activitatea forțelor pacificatoare în zona de securitate;

3) să întreprindă acțiuni orientate spre realizarea măsurilor de retragere a unităților militare și a altor formațiuni implicate în conflict, asigurarea statutului special al zonei de securitate, precum și eficientizarea colaborării organelor de drept în zona de securitate;

4) să asigure coordonarea activității grupelor de observatori militari ai contingentului militar al forțelor pacificatoare ale Republicii Moldova;

5) să efectueze conducerea operativă, prin intermediul comandamentului militar, a contingentului militar al forțelor pacificatoare, a grupelor de observatori militari, precum și a organelor de drept în zona de securitate – prin intermediul conducerii Ministerului Afacerilor Interne și a Procuraturii Generale;

6) să ia decizii corespunzătoare funcțiilor și sarcinilor ce țin de competența CUC.

14. Membrii delegației Republicii Moldova în CUC reprezintă veriga de legătură între reprezentantul special al Guvernului împuternicit să coordoneze aspectele de pacificare în procesul de reglementare a conflictului și conducătorul autorității publice centrale, al cărei reprezentant este desemnat în CUC.

Membrii delegației Republicii Moldova își desfășoară activitatea în cadrul CUC prin cumul, cu exercitarea atribuțiilor de serviciu la locul permanent de muncă, în cadrul autorității administrației publice care este reprezentată în CUC.

15. În caz de necesitate, pentru soluționarea unor probleme specifice, în activitatea delegației Republicii Moldova în CUC pot fi antrenați experți, cu statut permanent sau pe o perioadă determinată, ale căror candidaturi se coordonează cu conducătorul delegației în baza ordinelor și dispozițiilor autorităților administrației publice sau instituțiilor pe care le reprezintă.

16. În activitatea desfășurată în cadrul CUC, membrii delegației Republicii Moldova în CUC, experții implicați, precum și personalul tehnic, se subordonează și își coordonează acțiunile cu conducătorul delegației Republicii Moldova în CUC, prezentînd, în mod obligatoriu, conducătorilor autorităților administrației publice pe care le reprezintă dări de seamă privind activitatea desfășurată.

17. Lucrările de secretariat, precum și asigurarea documentării activităților în cadrul CUC se efectuează de către secretarul delegației, membru al CUC.

III. Principiile de activitate și sarcinile delegației Republicii Moldova în CUC

18. Sarcina de bază a delegației Republicii Moldova în CUC este organizarea monitorizării situației în zona de securitate și adoptarea deciziilor, în bază de consens al părților, cu caracter preventiv, orientate spre menținerea păcii și a ordinii de drept în procesul de pacificare.

19. Delegația Republicii Moldova în CUC reprezintă

interesele Republicii Moldova și acordă asistență multilaterală procesului de reglementare pașnică și pe cale politică a conflictului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

20. Delegația Republicii Moldova în CUC, în conlucrare cu autoritățile administrației publice centrale și locale, contribuie la soluționarea problemelor ce țin de asigurarea securității cetățenilor, a păcii și a ordinii de drept în zona de securitate.

21. Delegația Republicii Moldova în CUC, în corespundere cu atribuțiile ce îi revin, coordonează activitatea contingentului forțelor de menținere a păcii din partea Republicii Moldova și observatorilor militari, dirijează activitatea organelor de drept în funcție de specificul zonei de securitate.

22. Membrii delegației Republicii Moldova în CUC trebuie să manifeste o atitudine obiectivă și imparțială la reflectarea situației create în zona de securitate și pe teritoriile adiacente, să evalueze derularea evenimentelor și situația în baza faptelor și evenimentelor expuse în rapoartele Comandamentului Militar Unificat, informațiilor și datelor exacte, verificate și prezentate de organele competente.

23. Conducîndu-se de deciziile adoptate în cadrul CUC, delegația Republicii Moldova participă la realizarea măsurilor orientate spre asigurarea păcii și a ordinii de drept în zona de securitate, precum și la clarificarea cauzelor și circumstanțelor ce conduc la neîndeplinirea sau blocarea realizării acordurilor (înțelegerilor) adoptate anterior, la încălcarea prevederilor deciziilor luate în cadrul CUC, relevă și înlătură cauzele și condițiile ce conduc la destabilizarea situației în zona de securitate, întreprinde măsuri de cercetare, sub toate aspectele, a incidentelor în zona de responsabilitate, înaintează propuneri privind ameliorarea situației, în caz de agravare a acesteia.

24. În scopul realizării sarcinilor ce îi revin, membrii delegației Republicii Moldova în CUC colaborează permanent cu autoritățile administrației publice centrale și cele locale și au dreptul de acces fără impedimente la întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de forma lor de proprietate sau de organizare juridică, inclusiv la unitățile militare, amplasate în zona de securitate.

25. Deciziile adoptate în baza consensului în CUC, orientate spre menținerea păcii în zona de securitate, au caracter obligatoriu în zona de securitate și pe teritoriile adiacente pentru toți cetățenii Republicii Moldova, autoritățile administrației publice centrale și cele locale, organizațiile obștești și cele nonguvernamentale, alte instituții.

26. În vederea consolidării conlucrării organelor administrației publice pentru menținerea păcii și a ordinii de drept în zona de securitate, eficientizării conducerii forțelor de pacificare și activității organelor de menținere a ordinii de drept, delegația Republicii Moldova în CUC este în drept să facă recomandări conducătorilor autorităților administrației publice privind aspectul activității în zona de securitate.

27. În scopul asigurării transparenței activității sale, delegația Republicii Moldova în CUC prezintă cu regularitate informații și comunicate în mijloacele de informare în masă.

819

HOTĂRÎRE

privind aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul

de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul economiei
Ministrul justiției

Valeriu Lazăr
Oleg Efrim

Nr. 745. Chișinău, 3 octombrie 2011.

820 HOTĂRÎRE **cu privire la modificarea și completarea Normei sanitar-** **veterinare privind comercializarea ouălor pentru consum** **uman, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 1208** **din 27 octombrie 2008**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Norma sanitar-veterinară privind comercializarea ouălor pentru consum uman, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1208 din 27 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 198-200, art. 1226), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Capitolul I se completează cu un preambul cu următorul cuprins:

„Prevederile prezentei Norme sanitar-veterinare transpun prevederile Regulamentului (CE) nr. 589/2008 al Comisiei din 23 iunie 2008 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului privind standardele de comercializare aplicabile ouălor (Jurnalul Oficial al UE, L 163 din 24 iunie 2008, p. 6-23), precum și prevederile anexei XIV, Partea A „Standarde de comercializare pentru ouă de găină din specia Gallus gallus” a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a pietelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole („Regulamentul unic OCP”) (Jurnalul Oficial al UE, L 299 din 16 noiembrie 2007, p. 1), modificat prin Regulamentul (CE) nr. 589/2008 al Comisiei din 24 iunie 2008 (Jurnalul Oficial al UE, L 164 din 25 iunie 2008, p. 14), Regulamentul (UE) nr. 557/2010 al Comisiei

din 24 iunie 2010 (Jurnalul Oficial al UE, L 159 din 25 iunie 2010, p. 13).”.

2. Punctul 4 se exclude.

3. Punctul 5:

noțiunea „loc de producție” se completează în final cu sintagma „, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 942 din 6 august 2008”;

noțiunea „codul producătorului” se completează în final cu sintagma „, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 942 din 6 august 2008”;

noțiunea „dată limită de consum” va avea următorul cuprins: „dată recomandată de vânzare – perioada maximă în care ouăle se livrează consumatorului final trebuie să fie de cel mult 21 de zile după ouat, cu respectarea condițiilor de păstrare corespunzătoare.”;

se completează în final cu un nou alineat cu următorul cuprins:

„În sensul prezentei Norme sanitar-veterinare, în caz de necesitate, se aplică noțiunile definite în Regulile generale de igienă a produselor alimentare, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 412 din 25 mai 2010, și în Regulile specifice de igienă a produselor alimentare de origine animală, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 435 din 28 mai 2010.”.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministru economiei
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare

Nr. 746. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT

Valeriu Lazăr

Vasile Bumacov

821 HOTĂRÎRE **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

În temeiul Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 105-VI din 19 aprilie 2011 privind sărbătorirea aniversării a XX-a a proclamării independenței Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 65-68, art. 171), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va alocă, din fondul de rezervă al Guvernului, Cămariei de Stat 113730 lei în vederea

confectionării medaliilor pentru laureații Premiului Național, materialelor informative și promoționale.

2. Cămaria de Stat, în calitate de beneficiar al mijloacelor alocate, va perfecța, în modul stabilit, documentele necesare pentru finanțarea cheltuielilor în cauză.

3. Ministerul Finanțelor va finanța cheltuielile menționate pe măsura prezentării documentelor de confirmare a acestora.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor

Nr. 748. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța

822 HOTĂRÎRE **cu privire la alocarea mijloacelor financiare**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Ministerul Finanțelor va alocă, din fondul de rezervă al Guvernului, Aparatului Președintelui 175 919 lei pentru

organizarea recepției oferite de dl Marian LUPU, Președinte interimar al Republicii Moldova, cu ocazia aniversării a 20-a de la proclamarea Independenței (27 august 2011).

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor

Nr. 749. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța

823 HOTĂRÎRE **privind decernarea Marelui Premiu pentru merite** **deosebite în domeniul vitivinicol pe anul 2011**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se decernează Marele Premiu în domeniul vitivinicol

pe anul 2011 S.A. „Românești”, pentru merite deosebite în fabricarea vinurilor de calitate înaltă, propagarea calității

excelente a vinurilor moldovenești și promovarea imaginii țării pe arena internațională.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Ministrul agriculturii
și industriei alimentare**

Vasile Bumacov

Nr. 752. Chișinău, 5 octombrie 2011.

824

HOTĂRÎRE

cu privire la alocarea mijloacelor financiare

În temeiul pct.4 din Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, aprobat prin Legea nr.1228-XIII din 27 iunie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.57-58, art.51.1), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene 816937 lei pentru acoperirea cheltuielilor ce țin de instalarea și configurarea tehnicii de prelevare a datelor

biometrice (inclusiv elaborarea programului software) în misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova, cu restabilirea sumei respective la o ulterioară rectificare a bugetului de stat pe anul 2011.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, în calitate de beneficiar al mijloacelor alocate, va asigura utilizarea acestora conform destinației.

3. Ministerul Finanțelor va finanța cheltuielile menționate pe măsura prezentării documentelor confirmative.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul finanțelor**

**Iurie Leancă
Veaceslav Negruța**

Nr. 753. Chișinău, 5 octombrie 2011.

825

HOTĂRÎRE

**cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului
nr.662 din 10 septembrie 2011**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Hotărârea Guvernului nr. 662 din 10 septembrie 2011 „Cu privire la aprobarea Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2011” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.152-155, art.733) se modifică după cum urmează:

punctul 2 va avea următorul cuprins:

„2. Se delegă funcțiile de executare a prevederilor Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2011 de la Cancelaria de Stat la autoritățile publice centrale și

locale și se permite, în baza art.20 lit.e) liniuța a doua din Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr.52 din 31 martie 2011, redistribuirea alocațiilor de la bugetul Cancelariei de Stat la bugetele autorităților publice centrale și locale, beneficiari ai mijloacelor financiare din Programul dat”;

la punctul 3, cuvintele „devizelor de cheltuieli prezentate de Cancelaria de Stat” se substituie cu cuvintele „documentelor confirmative prezentate de beneficiarii mijloacelor financiare din Programul dat”.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru
Ministrul finanțelor**

**Eugen Carpov
Veaceslav Negruța**

Nr. 754. Chișinău, 5 octombrie 2011.

826

HOTĂRÎRE

**cu privire la aprobarea componenței nominale
a delegației moldave în legătură cu participarea
domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru, la Summit-ul
Parteneriatului Estic (Varșovia, Republica Polonă,
29-30 septembrie 2011)**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă, conform anexei, componența nominală a delegației moldave în legătură cu participarea domnului Vladimir FILAT, Prim-ministru, la Summit-ul Parteneriatului Estic (Varșovia, Republica Polonă, 29-30 septembrie 2011).

2. Ministerul Finanțelor va aloca, din fondul de rezervă al Guvernului, instituțiilor din statele de personal ale cărora

fac parte membrii delegației 294722 lei pentru acoperirea cheltuielilor suportate (transport, diurnă, cazare), inclusiv: Cancelariei de Stat 203977 lei;

Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene 47482 lei;

Serviciului Protecție și Pază de Stat 11267 lei;

Ambasadei Republicii Moldova în Republica Polonă 31996 lei.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor

Veaceslav Negruța

Nr. 755. Chișinău, 5 octombrie 2011.

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr. 755
din 5 octombrie 2011

COMPONENTA NOMINALĂ
a delegației moldave în legătură cu participarea domnului
Vladimir FILAT, Prim-ministru, la Summit-ul Parteneriatului Estic
(Varșovia, Republica Polonă, 29-30 septembrie 2011)

FILAT Vladimir	- Prim-ministru	CARAS Eugen*	- director-adjunct al Departamen-
CARPOV Eugen	- viceprim-ministru		tului integrare europeană, Minis-
LEANCĂ Iurie	- viceprim-ministru, ministru		terul Afacerilor Externe și Integrării
	al afacerilor externe și integrării		Europene
GHERMAN Natalia	- viceministru al afacerilor externe	GUREZ Lilia	- șef al Direcției comunicare și
	și integrării europene, coordonator		relații cu presa, Cancelaria de
	național pentru Parteneriatul Estic	STUCALICI Eduard	Stat
FRUNTAȘU Iulian	- consilier principal de stat al Prim-		- consultant principal în Direcția
	ministrului pentru politică externă și		comunicare și relații cu presa,
	relații cu diaspora	POPA Vasile	Cancelaria de Stat
DOBÎNDĂ Veaceslav*	- director al Departamentului	JITARI Nicolae	- ofițer de pază
	protocol diplomatic de stat, Minis-		- ofițer de pază
	terul Afacerilor Externe și Integrării		
	Europene		

Notă: pentru membrii delegației marcați cu asterisc perioada de delegare va constitui 25 septembrie – 1 octombrie 2011.

827 DISPOZIȚIE

În scopul coordonării acțiunilor privind pregătirea și desfășurarea vizitei în Republica Moldova a Sanctității Sale Kirill, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii, în perioada 8-10 octombrie 2011:

1. Se creează Comitetul organizatoric pentru pregătirea și desfășurarea vizitei în Republica Moldova a Sanctității Sale Kirill, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii, care va avea loc în perioada 8-10 octombrie 2011, și se aprobă, conform anexei, componența nominală a Comitetului menționat.

2. Comitetul organizatoric va întreprinde acțiunile

necesare în vederea pregătirii și desfășurării evenimentului în cauză.

3. Cancelaria de Stat va oferi suportul necesar în pregătirea vizitei nominalizate.

4. Se stabilește că, în caz de eliberare a membrilor Comitetului organizatoric din funcțiile deținute, atribuțiile acestora vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în funcțiile respective, fără emiterea unei noi dispoziții de Guvern.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 92-d. Chișinău, 3 octombrie 2011.

Anexă
la Dispoziția Guvernului nr. 92-d
din 3 octombrie 2011

COMPONENTA NOMINALĂ
a Comitetului organizatoric pentru pregătirea și desfășurarea vizitei
în Republica Moldova a Sanctității Sale Kirill, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii, care va avea loc în
perioada 8-10 octombrie 2011

BĂNĂRUC Eduard	- secretar general adjunct al	BALIȚCHI Tudor	Grăniceri
MIHAIL Sorin	Guvernului, președinte al Comitetului		- director general al Serviciului
	- șef al Direcției administrare și	BODORIN Igor	Vamal
	management intern a Cancelariei		- director al Serviciului de Protecție
ROIBU Alexei	de Stat, secretar al Comitetului	PODCORÎTOV Roman	și Pază de Stat
CĂPĂȚINĂ Mihai	- ministru al afacerilor interne		- director general al Întreprinderii
	- secretar general al Ministerului	GROZAVU Nistor	de Stat "Aeroportul Internațional
	Afacerilor Externe și Integrării		Chișinău"
SOLTAN Viorel	Europene		- viceprimar general al municipiului
GHERASIM Boris	- viceministru al sănătății	DOBÎNDĂ Veaceslav	Chișinău
	- viceministru al transporturilor și		- șef al Departamentului protocol
BUGA Eugen	infrastructurii drumurilor		diplomatic de stat al Ministerului
	- consilier principal de stat al Prim-	GRÎȚCO Elena	Afacerilor Externe și Integrării
FURDUI Valeriu	ministrului		Europene
	- vicedirector al Serviciului de		- șef al Direcției organizații necomer-
REVENCO Roman	Informații și Securitate		ciale a Ministerului Justiției
	- director general al Serviciului		

INFORMAȚIE

Guvernul vă aduce la cunoștință că, în conformitate cu propunerea Comisiei Economice Europene a ONU și concommitent cu statele-membre ale Comunității Europene, la 30 octombrie 2011 (ultima duminică a lunii octombrie), ora 3.00, pe întreg teritoriul republicii se va sista timpul „de vară” prin transferul acelor ceasornicului cu o oră înapoi.

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei****Acte ale Ministerului Economiei al Republicii Moldova****1517 O R D I N****cu privire la aprobarea completărilor ce se operează
în anexă la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010**

În temeiul prevederilor art. 104 litera g) din Codul fiscal,

ORDON:

1. Se aprobă, conform anexei, completările ce se operează în anexă la Ordinul nr. 66 din 04.05.2010 cu privire la aprobarea Listei agenților economici-întreprinderi ale industriei ușoare și a tipurilor de servicii prestate de

către aceștia pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților plasării mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă, impozitate cu TVA la cota zero.

2. A publica prezentul ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Controlul asupra executării prezentului ordin se pune în sarcina dlui Octavian Calmîc, viceministru al economiei.

**VICEPRIM-MINISTRU,
MINISTRUL ECONOMIEI****Valeriu LAZĂR****Nr. 161. Chișinău, 28 septembrie 2011.**

Anexă
la ordinul Ministerului Economiei
nr. 161 din 28 septembrie 2011

LISTA

**agenților economici-întreprinderi ale industriei ușoare și a tipurilor de servicii
prestate de către aceștia pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților plasării
mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă, impozitate cu TVA la cota zero**

N d/o	Denumirea întreprinderii industriei ușoare prestatoare de servicii pe teritoriul Republicii Moldova	Mențiunile contractului încheiat pentru prestarea serviciilor pe teritoriul Republicii Moldova solicitanților plasării mărfurilor sub regim vamal de perfecționare activă	Tipul serviciilor în conformitate cu contractul
"151.	F.P.C. „TABITA COM” S.R.L. cod fiscal 1004600053847	Nr. 10 din 25 iulie 2011	18.2
152.	F.Î. „ROMANIȚA” S.A. cod fiscal 1003605005497	Nr. 1 din 16 septembrie 2011	19.3
153.	Î.M. „ENNS & VIN” S.R.L. cod fiscal 1011602003592	Nr. 01/11 din 1 septembrie 2011	18.2
154.	Î.C.S. „ENNSGERN” S.R.L. cod fiscal 1005602006121	Nr. 1/8 din 15 august 2011 Nr. 5 din 22 septembrie 2011	18.2 18.2
155.	„TORI - STIL” S.R.L. cod fiscal 1009600022886	Nr. 1 din 1 iulie 2011	18.2
156.	S.C. „VATNORS” S.R.L. cod fiscal 1005602007025	Nr. 01 din 12 septembrie 2011	18.2
157.	„EUROSTAR CO.” S.R.L. cod fiscal 1003600016940	Nr. 2 din 14 septembrie 2011	18.2
158.	F.P. „OLIMP” S.R.L. cod fiscal 1004601004824	Nr. 110508 din 5 august 2011	18.2
159.	Î.I. „ȚÎMPOV SEMION” cod fiscal 1004607003151	Nr. 08/11 din 1 septembrie 2011	18.2
160.	„MM - TEXIMPEX” S.R.L. cod fiscal 1008600019670	Nr. 01/09 din 1 septembrie 2011	18.2
161.	„CORALAV – LUX” S.R.L. cod fiscal 1003602005603	Nr. 01/10 din 11 august 2011	18.2
162.	F.T.M. „CODRU” S.R.L. cod fiscal 1003601005891	Nr.12 din 15 iulie 2011 Nr.15 din 8 septembrie 2011	18.2 18.2”

Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova**1518 O R D I N****cu privire la aprobarea Regulamentului privind raportarea activității de audit intern în sectorul public**

Întru realizarea prevederilor art.28 al Legii nr. 229 din 23 septembrie 2010 privind controlul financiar public intern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 231-234, art.730),

MINISTRUL FINANTELOR

Nr. 113. Chișinău, 15 septembrie 2011.

ORDON:

1. Se aprobă Regulamentul privind raportarea activității de audit intern în sectorul public (Anexă).
2. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării.

Veaceslav NEGRUȚA

Anexă
la Ordinul ministrului finanțelor
nr. 113 din 15 septembrie 2011

REGULAMENT**privind raportarea activității de audit intern în sectorul public****I. Introducere**

1. Regulamentul privind raportarea activității de audit intern în sectorul public (în continuare Regulament) este elaborat întru realizarea prevederilor art.28 din Legea nr.229 din 23 septembrie 2010 privind controlul financiar public intern, Standardelor Naționale de Audit Intern, aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.82 din 29.11.2007 și Ordinul ministrului finanțelor nr.98 din 27.11.2007, Normelor metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.118 din 29.12.2008 și Cartei de audit intern (Regulament – model de funcționare a unității de audit intern), aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.139 din 20.10.2010.

2. Regulamentul stabilește forma, modul și termenele de prezentare a Raportului privind activitatea de audit intern în sectorul public (în continuare Raport).

3. Formularul Raportului este expus în anexa la prezentul Regulament.

II. Obiectivul

4. Obiectivul prezentului Regulament constă în reglementarea modului de întocmire, termenului și periodicității prezentării de către unitățile de audit intern din sectorul public a Raportului.

III. Domeniul de aplicare

5. Prevederile prezentului Regulament se aplică unităților de audit intern din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, instituțiilor publice, precum și autorităților/instituțiilor autonome care gestionează mijloace ale bugetului public național.

6. Prevederile prezentului Regulament nu se aplică unităților de audit intern din cadrul entităților publice care se subordonează și raportează direct Parlamentului Republicii Moldova.

IV. Structura formularului Raportului

7. Formularul Raportului include douăsprezece compartimente:

- I. Informații generale;
- II. Statutul, structura și organizarea unității de audit intern;
- III. Independență și obiectivitate;
- IV. Competență;
- V. Asigurarea calității;
- VI. Planificarea activității de audit intern;
- VII. Natura activității;
- VIII. Planificarea misiunii de audit intern;
- IX. Realizarea misiunii de audit intern;
- X. Comunicarea rezultatelor misiunii de audit intern;
- XI. Monitorizarea;
- XII. Alte informații.

8. *Compartimentul I. Informații generale* este destinat

pentru prezentarea informațiilor cu caracter general cu privire la entitatea publică și persoana care întocmește Raportul.

9. *Compartimentul II. Statutul, structura și organizarea unității de audit intern* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind statutul unității de audit intern, structura și poziția ierarhică a unității de audit intern, de asemenea, aplicarea cadrului normativ aferent organizării unității de audit intern.

10. *Compartimentul III. Independență și obiectivitate* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind exercitarea principiilor de independență și obiectivitate în realizarea misiunilor de audit intern.

11. *Compartimentul IV. Competență* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind experiența de lucru, cunoștințele, priceperea și competențele necesare exercitării activității de audit intern.

12. *Compartimentul V. Asigurarea calității* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind măsurile de monitorizare și evaluare a eficacității generale a activității de audit intern.

13. *Compartimentul VI. Planificarea activității de audit intern* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind stabilirea priorităților pe termen lung și anual, gradul de realizare a acestora, precum și motivele nerealizării.

14. *Compartimentul VII. Natura activității* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind modul în care activitatea de audit intern contribuie la perfecționarea sistemului de guvernare a entității, cât și a sistemului de management financiar și control (inclusiv de management al riscurilor).

15. *Compartimentul VIII. Planificarea misiunii de audit intern* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind aria de aplicabilitate, obiectivele, calendarul și alocarea resurselor întru desfășurarea misiunii de audit intern.

16. *Compartimentul IX. Realizarea misiunii de audit intern* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind programul de testare, informațiile colectate pe parcursul misiunii de audit intern, precum și constatările de audit.

17. *Compartimentul X. Comunicarea rezultatelor misiunii de audit intern* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind finalizarea lucrului în teren, coordonarea constatărilor și recomandărilor de audit, precum și gradul de acceptare și implementare a recomandărilor de audit.

18. *Compartimentul XI. Monitorizarea* este destinat pentru prezentarea informațiilor privind mecanismele de urmărire a implementării recomandărilor de audit.

19. *Compartimentul XII. Alte informații* este destinat pentru prezentarea informațiilor / concluziilor cu privire la eficacitatea sistemului de management financiar și control din cadrul entității publice, propuneri de dezvoltare a funcției

de audit intern, precum și alte informații.

20. Ministerul Finanțelor va actualiza prezentul Regulament în funcție de necesitățile de raportare.

V. Modul de întocmire și prezentare a formularului Raportului

21. Raportul se completează de către conducătorul unității de audit intern sau de către persoana care îl înlocuiește.

22. Raportul se întocmește pentru anul precedent și se prezintă pînă la data de 1 martie a fiecărui an.

23. Fiecare punct din Raport se completează în mod obligatoriu și nu necesită divulgarea nici a unui conținut al rapoartelor de audit. Întru confirmarea datelor din Raport, Ministerul Finanțelor va solicita, la necesitate, informații adiționale.

24. Raportul se întocmește în limba de stat, la calculator și se imprimă pe suport de hîrtie, în două exemplare.

25. Ambele exemplare ale Raportului sînt semnate de către conducătorul unității de audit intern (sau persoana care îl înlocuiește) și aprobate de către conducătorul entității publice.

26. Primul exemplar, anexat la scrisoarea de însoțire imprimată pe blanchetă cu antetul entității publice, se transmite Ministerului Finanțelor (Direcției de armonizare a sistemului de control financiar public intern), inclusiv, în format electronic, la următoarea adresă electronică: raport_uai@mf.gov.md.

27. Al doilea exemplar rămîne la unitatea de audit intern, unde se păstrează într-un dosar separat.

Anexă
la Regulamentul privind raportarea
activității de audit intern în sectorul public

APROBAT

(nume, prenumele conducătorului entității publice)

**RAPORTUL PRIVIND ACTIVITATEA DE AUDIT INTERN
ÎN SECTORUL PUBLIC**

I. Informații generale	
1.1	Entitatea publică
1.2	Subdiviziunea
1.3	Data completării

II. Statutul, structura și organizarea unității de audit intern	
2.1	Care este statutul unității de audit intern (direcție, secție, serviciu)?
2.2	În baza cărui act normativ este instituită unitatea de audit intern?
2.3	Cui se subordonează unitatea de audit intern?
2.4	Cîte persoane sînt prevăzute conform statutului de personal în unitatea de audit intern?
2.5	Cîte persoane activează în unitatea de audit intern (de facto)?
2.6	Unitatea de audit intern dispune în interior de alte subdiviziuni structurale? Dacă răspunsul este DA – prezentați anexat structura și statutul de personal.
2.7	Unitatea de audit intern dispune de „Cartă de audit intern (Regulament de funcționare a unității de audit intern)” ? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?
2.8	Proiectul Cartei de audit intern a fost transmis spre avizare către Ministerul Finanțelor? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?
2.9	Carta de audit intern este aprobată de către conducătorul entității?

	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.10	Copia Cartei de audit intern aprobată a fost transmisă către Ministerul Finanțelor? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.11	În activitatea de audit intern realizați:	a) ☐ Audit intern de conformitate? b) ☐ Audit intern de sistem? c) ☐ Audit intern financiar? d) ☐ Audit intern al performanței? e) ☐ Audit intern al tehnologiilor informaționale? f) ☐ Altele (enumerați)
2.12	În activitatea de audit intern realizați misiuni de consiliere? Dacă răspunsul este DA – specificați în ce domeniu?	
2.13	În activitatea de audit intern realizați misiuni ad-hoc? Dacă răspunsul este DA – specificați cîte ați realizat.	
2.14	Personalul unității de audit intern dispune de fișe ale postului? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.15	Ați aplicat prevederile cadrului normativ în domeniul auditului intern public la elaborarea fișelor postului? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.16	Angajații din cadrul unității de audit intern desfășoară exclusiv sarcini de serviciu indicate în fișa de post? Dacă răspunsul este NU – menționați ce sarcini suplimentare îndeplinesc angajații și motivul îndeplinirii acestora.	
2.17	Toți angajații din cadrul unității de audit intern au acces la cadrul normativ aferent auditului intern? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.18	În activitatea de audit intern vă conduceți de cadrul normativ elaborat și aprobat în domeniul auditului intern în sectorul public? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
2.19	Dispuneți de Instrucțiuni proprii de aplicare a Normelor metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public? Dacă răspunsul este DA: 1. Enumerați instrucțiunile;	
	2. Au fost acestea avizate de către Direcția de armonizare a sistemului de control financiar public intern, din cadrul Ministerului Finanțelor? Dacă răspunsul este NU – intenționați să elaborați Instrucțiuni proprii de aplicare a Normelor metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public?	
2.20	Ați sesizat cazuri de nerespectare a Codului etic al auditorului intern? Dacă răspunsul este DA – enumerați aceste cazuri.	

III. Independență și obiectivitate	
3.1	Ați sesizat cazuri de afectare a independenței și obiectivității auditului intern în ceea ce privește: a) efectuarea eficientă a activității? b) raportarea către conducătorul entității? c) relațiile dintre angajații unității de audit intern și conducătorul unității de audit? Dacă răspunsul este DA – enumerați.
3.2	În caz de afectare a independenței și obiectivității auditului intern, ce acțiuni ați întreprins?
3.3	Angajații unității de audit intern au efectuat misiuni de asigurare de obiectul cărora au fost responsabili în trecut? Dacă răspunsul este DA – ați fost informat sau ați cunoscut acest fapt?
3.4	Angajații unității de audit intern completează Declarația de interese înainte de a fi implicați într-o misiune de audit intern? Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?

IV. Competență	
4.1	Indicați: Experiența Dvs. de lucru totală (nr. de ani)? Experiența Dvs. de lucru în funcția publică (nr. de ani)? Experiența Dvs. de lucru în entitate (nr. de ani)? Experiența Dvs. de lucru în funcția prezentă (nr. de ani)? Enumerați 5 sarcini de bază ale funcției deținute din fișa postului.

	Experiință medie de lucru a colaboratorilor în cadrul unității de audit intern (nr. de ani)?	
4.2	Cum asigurați îmbunătățirea cunoștințelor, priceperilor și competenței auditorilor interni?	a) ☐ Seminare / cursuri oferite de Ministerul Finanțelor? b) ☐ Seminare / cursuri oferite de Academia de Administrare Publică? c) ☐ Seminare / cursuri oferite de alte instituții? d) ☐ Seminare / instruire internă? e) ☐ Altele (enumerați)
4.3	Cursuri de perfecționare /seminare /specializări frecventate în perioada de raportare:	
	- denumirea cursului	
	- unde au avut loc acestea	
4.4	Care este numărul mediu de ore de instruire per auditor intern în domeniul auditului intern pentru ultimul an?	
4.5	În activitatea de audit intern ați beneficiat de asistență de specialitate din partea altor persoane?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați în ce domeniu.	

V. Asigurarea calității

5.1	Dispuneți de instrumente interne de evaluare a activității de audit intern?	
	Dacă răspunsul este DA – enumerați-le.	
5.2	În cadrul misiunii de audit, practicați acțiuni de supervizare a acestora?	
	Dacă răspunsul este DA – descrieți succint aceste activități.	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

VI. Planificarea activității de audit intern

6.1	Dispuneți de un Plan strategic al activității de audit intern?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.2	Planul strategic al activității de audit intern este aprobat de către conducătorul entității?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.3	Copia Planului strategic al activității de audit intern a fost transmisă către Ministerul Finanțelor?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.4	Planul strategic al activității de audit intern a fost întocmit în baza evaluării riscurilor?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.5	Dispuneți de un Plan anual al activității de audit intern?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.6	Planul anual al activității de audit intern a fost elaborat în baza Planului strategic al activității de audit?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.7	Planul anual al activității de audit intern este aprobat de către conducătorul entității?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.8	Copia Planului anual al activității de audit intern a fost transmisă către Ministerul Finanțelor?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
6.9	La planificarea activității de audit intern:	a) ☐ ați evaluat riscurile de nivel înalt? b) ☐ ați evaluat necesitățile de resurse? c) ☐ ați determinat prioritățile anuale? d) ☐ ați stabilit titlurile misiunilor de audit? e) ☐ alte (enumerați)
6.10	Ați coordonat cu alte părți interesate planurile de activitate?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați cu cine?	
6.11	Cîte misiuni de audit intern ați planificat să realizați în perioada de raportare?	
6.12	Cîte misiuni din cele planificate pentru perioada de raportare nu ați reușit să le realizați?	
6.13	Care a fost cauza nerealizării Planului anual al activității de audit intern în perioada de raportare?	
6.14	Enumerați domeniile principale auditate pe parcursul perioadei de raportare.	
6.15	Cîte om-ore au fost petrecute efectiv pe parcursul perioadei de raportare pentru efectuarea misiunilor de asigurare?	
6.16	Cîte om-ore au fost petrecute efectiv pe parcursul perioadei de raportare pentru efectuarea misiunilor de consiliere?	

6.17	Cîte om-ore au fost petrecute efectiv pe parcursul perioadei de raportare pentru efectuarea misiunilor ad-hoc?	
6.18	Informații conducătorul entității despre rezultatele activității de audit intern?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
	Dacă răspunsul este DA – care este periodicitatea?	

VII. Natura activității

7.1	Oferiți recomandări pentru îmbunătățirea procesului de guvernare a entității?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați în ce mod?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
7.2	Prin activitatea de audit intern, ajutați entitatea în menținerea unui sistem eficient de management financiar și control, precum și la îmbunătățirea acestuia?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați în ce mod?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
7.3	Prin activitatea de audit intern, contribuiți la procesul de management al riscurilor în entitate?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați în ce mod?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

VIII. Planificarea misiunii de audit intern

8.1	Pentru fiecare misiune de audit intern elaborați un plan?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.2	În planul misiunii de audit intern includeți:	a) ☐ obiectivele misiunii? b) ☐ aria de aplicabilitate a misiunii? c) ☐ termenele de realizare a activităților? d) ☐ resursele necesare? e) ☐ altele (enumerați)
8.3	La stabilirea obiectivelor misiunii abordați procesele de management al riscurilor, de control și de guvernare a entității?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.4	La stabilirea ariei de aplicabilitate luați în considerație sistemele, înregistrările, personalul și activele relevante pentru a atinge obiectivele misiunii?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.5	Pentru fiecare misiune de audit intern se elaborează și se aprobă un ordin al conducătorului entității?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.6	Pentru fiecare misiune de audit intern organizați o ședință de deschidere?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.7	Elaborați agenda ședinței de deschidere?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.8	În rezultatul ședinței de deschidere întocmiți un proces-verbal?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
8.9	Întocmiți și aprobați un program de lucru al misiunii de audit?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

IX. Realizarea misiunii de audit intern

9.1	Ați sesizat cazuri de blocare a accesului auditorului intern la localurile, informațiile și persoanele relevante?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este motivul?	
9.2	În cadrul misiunii de audit intern elaborați un program de testare?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.3	În programul de testare includeți descrierea testelor, termenele de realizare, auditorii interni responsabili?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.4	Mai includeți și alte informații în programul de testare?	
	Dacă răspunsul este DA – enumerați.	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

9.5	Informațiile identificate la realizarea misiunilor de audit intern au fost suficiente, sigure, relevante și utile pentru atingerea obiectivelor misiunii?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.6	Folosiți teste pentru identificarea și colectarea informațiilor la realizarea misiunilor de audit intern?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.7	Ce tipuri de teste folosiți pentru identificarea și colectarea informațiilor la realizarea misiunilor de audit intern?	
9.8	Enumerați ce surse și tipuri de informații folosiți pentru a vă fundamenta constatările și opiniile de audit.	
9.9	În cadrul misiunii de audit intern descrieți procesele auditate (pista de audit)?	
	Dacă răspunsul este DA – enumerați: - cite procese auditate au fost descrise în perioada de raportare? - cite procese auditate au fost descrise în total?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.10	Reflecțați în Raportul de audit constatări de audit care întrunesc:	a) ☐ situația? b) ☐ criteriile? c) ☐ efectul ? d) ☐ cauza? e) ☐ altele _____
9.11	Reflecțați în Raportul de audit doar constatări de audit care se bazează pe probe certe de audit?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.12	Reflecțați în Raportul de audit constatări de audit care se bazează doar pe o simplă presupunere a auditorului intern?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este motivul?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.13	În cazul în care a parvenit o solicitare din partea unității auditate de a face cunoștință cu probe de audit care susțin constatările, oferiți aceste probe?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
9.14	În cadrul activității de audit intern țineți dosare curente și permanente?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați ce cuprind acestea?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

X. Comunicarea rezultatelor misiunii de audit intern		
10.1	Practicați organizarea ședințelor de finalizare a lucrului în teren?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.2	Ce subiecte abordați în cadrul ședințelor de finalizare a lucrului în teren?	
10.3	În cadrul misiunilor de audit intern elaborați rapoarte de audit?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.4	În rapoartele de audit reflecțați opiniile pozitive parvenite în rezultatul misiunii de audit intern?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.5	În rapoartele de audit includeți nume, prenume ale persoanelor implicate în procesul auditat?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este motivul?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.6	În rapoartele de audit includeți recomandări de audit?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.7	Constatările și recomandările de audit sunt supuse discuției cu unitatea auditată înainte de oferirea acestora top-managerului?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este procesul de coordonare a constatărilor și recomandărilor de audit.	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.8	Au existat cazuri când conducătorul unității auditate nu a fost de acord cu constatările și recomandările de audit?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care a fost motivul neacceptării constatărilor și recomandărilor de audit?	

10.9	Cîte recomandări ați înaintat conducerii pe parcursul perioadei de raportare?	
10.10	Cîte recomandări din cele înaintate pe parcursul perioadei de raportare au fost acceptate de către conducere?	
10.11	Pentru fiecare misiune de audit intern efectuată se elaborează un plan de acțiuni privind implementarea recomandărilor de audit?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați ce include acest plan de acțiuni?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
10.12	În rezultatul misiunilor de audit intern aplicați sancțiuni?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este motivul?	

XI. Monitorizarea		
11.1	Dispuneți de un sistem / proces de urmărire a implementării recomandărilor?	
	Dacă răspunsul este DA – descrieți succint acest sistem / proces.	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	
11.2	Există cazuri cînd nu sînt implementate recomandările de audit convenite?	
	Dacă răspunsul este DA – specificați care este motivul?	
11.3	Cîte recomandări din cele acceptate pe parcursul perioadei de raportare au fost:	
	- implementate totalmente?	
	- implementate parțial?	
	- neimplementate?	
11.4	Raportați conducerei entității cu privire la urmărirea implementării recomandărilor?	
	Dacă răspunsul este DA – care este conținutul raportării și periodicitatea?	
	Dacă răspunsul este NU – specificați care este motivul?	

XII. Alte informații		
12.1	Concluzii cu privire la funcționalitatea sistemului de management financiar și control în cadrul entității publice	
12.2	Propuneri pentru dezvoltarea sau perfecționarea funcției de audit intern în sectorul public	
12.3	La discreția Dvs., rugăm să completați box-ul cu orice alte informații pe care le considerați utile	

Nume, prenume _____

Funcția _____

Semnătura _____

Acte ale Ministerului Educației al Republicii Moldova**1519 O R D I N****cu privire la aprobarea Regulamentului**

În scopul executării Hotărârii Colegiului Ministerului Educației nr. 1/5 din 8 septembrie 2011 și în conformitate cu pct. 12 din Regulamentul Ministerului Educației, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 653 din 06.11.2009, emit următorul

O R D I N:**MINISTRUL EDUCAȚIEI****Nr. 779. Chișinău, 16 septembrie 2011.**

1. Se aprobă Regulamentul de selectare prin concurs a organizațiilor nonguvernamentale de tineret, care vor beneficia de dreptul de a utiliza încăperi disponibile ale Centrului Republican pentru Copii și Tineret „ARTICO”.

2. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Mihail ȘLEAHTIȚHI

Anexă

la Ordinul Ministerului Educației
nr. 779 din 16 septembrie 2011**REGULAMENT****privind modalitatea de selectare prin concurs a organizațiilor nonguvernamentale de tineret, care vor ocupa încăperile disponibile în cadrul Centrului Republican pentru Copii și Tineret „ARTICO”****1. Dispoziții generale**

Prezentul Regulament stabilește:

a) procedura de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea încăperilor disponibile în cadrul Centrului Republican pentru Copii și Tineret „ARTICO” (Centrul „ARTICO”) de către organizațiile nonguvernamentale (ONG) de tineret (în continuare - concurs);

b) condițiile de participare la concurs;

c) modul de constituire, componența și activitatea comisiei de concurs.

2. Principiile de concurs

Concursul se organizează și se desfășoară în baza următoarelor principii:

a) competiție deschisă – informarea ONG-urilor de tineret privind posibilitatea de a încheia un contract de locațiune a încăperii în cadrul Centrului „ARTICO”, asigurarea accesului liber și egal de participare la concurs a oricărui ONG activ de tineret care întrunește condițiile stabilite de prezentul Regulament;

b) competență și merit profesional – selectarea celor mai competente ONG-uri de tineret în baza unor criterii clar definite și a unei proceduri unice de evaluare;

c) imparțialitate - aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor unice de selecție;

d) transparență – prezentarea informațiilor referitoare la modul de organizare și desfășurare a concursului tuturor subiecților interesați.

3. Comisia de concurs

Concursul este organizat și desfășurat de comisia de concurs, formată din 5 membri și instituită prin ordinul ministerului educației. Fiecare membru al juriului semnează declarație pe propria răspundere prin care confirmă lipsa de interese în jurizarea concursului.

4. Anunțul cu privire la concurs

Anunțul despre concurs, termenele și condițiile desfășurării concursului se publică în presa republicană, precum și se plasează pe pagina web a Ministerului Educației și a Centrului „ARTICO”.

Informația privind condițiile de desfășurare a concursului conține în mod obligatoriu:

a) descrierea încăperilor și cuantumul chiriei, calculat conform cuantumului minim pentru chirie stabilit de legea bugetului de stat pe anul respectiv;

b) condițiile de participare la concurs;

c) actele ce urmează a fi prezentate, modalitatea de depunere a actelor și data-limită de depunere a acestora;

d) numărul de telefon, adresa electronică și poștală, persoana responsabilă de oferirea informațiilor suplimentare și de primire a actelor.

5. Cererea de participare

Candidații prezintă comisiei de concurs, în termen de 30 de zile din data publicării anunțului, următoarele acte obligatorii pentru participare la concurs:

- copia statutului și a certificatului de înregistrare;

- scrisoare intenție în care sînt descrise:

▪ planurile de activitate pentru următorii 2 ani;

▪ actualul sediu al organizației, spațiul de care dispune și motivarea necesității unui alt spațiu.

- raport de activitate pentru ultimii doi ani de activitate;

- copia rapoartelor financiare din ultimul an de activitate către structurile de stat și finanțatori;

- cuprinsul dosarului, în două exemplare. Un exemplar se restituie, sub semnătură, persoanei care a depus dosarul. Fiecare filă din dosar se numerează, iar numărul total de file trebuie să fie consemnat în cuprins.

Facultativ, sînt prezentate:

- scrisoare de recomandare din partea altor ONG-uri / rețele de ONG-uri din același domeniu de activitate sau din partea autorităților publice centrale / locale;

- alte informații care atestă impactul activității ONG-ului și confirmă funcționalitatea organelor de conducere ale ONG-ului.

6. Condițiile de participare

La concurs pot participa ONG-urile active de tineret înregistrate conform prevederilor legislației în vigoare. Selectarea ciștigătorilor va avea loc reieșind din următoarele criterii de selectare:

- impactul activității ONG-ului;

- capacitatea de atragere și gestionare a granturilor;

- corespunderea activității ONG-ului cu prioritățile Strategiei naționale pentru tineret pe anii 2009-2013 (Legea nr. 25 din 03.02.2009);

- transparența managementului financiar;

- gradul de participare al tinerilor în procesul de luare a deciziilor;

- recomandarea din partea altor ONG-uri/ rețele de ONG-uri din același domeniu de activitate, din parte autorităților publice centrale / locale.

7. Evaluarea dosarelor de concurs

Fiecare membru al comisiei de concurs acordă punctajul conform criteriilor din Fișa de evaluare individuală, prevăzută

în anexă, în baza analizei actelor depuse de candidat.

Nota finală reprezintă suma notelor acordate de fiecare membru al comisiei de concurs, conform Fișei de evaluare individuală.

Este declarat învingător candidatul care a obținut cel mai mare punctaj.

8. Ședința comisiei de concurs

Sedința comisiei de concurs se consideră deliberativă cu participarea tuturor membrilor Comisiei de concurs.

9. Competențele Comisiei de concurs

Comisia de concurs are următoarele competențe:

- verifică îndeplinirea condițiilor de participare la concurs;

- evaluează dosarele prezentate;

- elaborează documentele finale referitoare la rezultatele concursului;

- asigură comunicarea rezultatelor concursului.

10. Examinarea litigiilor

Rezultatele concursului pot fi contestate în instanța de judecată.

Anexă la Regulament

FIȘĂ DE EVALUARE

CRITERII	INDICATORI	PUNCTAJ MAXIM	PUNCTAJ OBTINUT
Impactul activității ONG-ului	- numărul de beneficiari; - numărul membrilor; - vizibilitatea ONG-ului	10 puncte	
Capacitate de atragere și gestionare a granturilor	- numărul proiectelor implementate de ONG-uri/ persoane de conducere ale ONG-ului; - numărul de proiecte în derulare; - valoarea granturilor implementate	10 puncte	
Coresponderea activității ONG-urilor cu prioritățile Strategiei naționale pentru tineret	- numărul obiectivelor statutare corespunzătoare priorităților strategice în domeniul politicilor de tineret; - numărul acțiunilor realizate/ în derulare corespunzătoare obiectivelor Strategiei Naționale de Tineret	8 puncte	
Gradul de participare al tinerilor la procesul de luare a deciziilor	- vârsta membrilor ONG-ului; - numărul tinerilor implicați în conducerea ONG-ului; - funcționalitatea organelor de conducere colective	8 puncte	
Transparența managementului financiar al organizației	- existența unui raport de audit; - publicarea pe site a rapoartelor de activitate	7 puncte	
Recomandările din partea altor ONG / rețele de ONG-uri din același domeniu de activitate, din partea APC/APL	- numărul recomandărilor; - ponderea semnatarului recomandății	7 puncte	
Total		50 puncte	

Acte ale Ministerului Culturii al Republicii Moldova

1520 O R D I N

cu privire la atribuirea unor funcții pentru salvagardarea patrimoniului arheologic

În scopul implementării prevederilor art. 5 (7), 6, 29 (3) ale Legii nr. 218 din 17 septembrie 2010 privind protejarea patrimoniului arheologic și obligativitatea coordonării prealabile a proiectelor de construcții noi și de alte amenajări funciare, care afectează solul în subteran, suprateran și subacvatic, în vederea stabilirii prezenței/lipsei monumentelor și vestigiilor arheologice,

O R D O N:

1. Se atribuie Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, provizoriu, până la crearea Agenției Naționale Arheologice, funcția de a efectua inspectarea și expertizarea prealabilă a proiectelor de construcții noi și alte amenajări funciare, care afectează solul în subteran, suprateran și subacvatic, în vederea stabilirii prezenței/lipsei monumentelor și vestigiilor arheologice.

2. Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei (dl Eugen Sava, director general) va utiliza, până la întoc-

mirea metodologiei și a regulamentelor privind sistemul de prețuri pentru stabilirea costurilor și achitarea serviciilor prestate privind avizarea și expertizarea științifico-tehnică a proiectelor, prevederile Hotărârii Guvernului nr. 27 din 22.01.2009 „Cu privire la aprobarea Acordului de parteneriat între Guvern și Academia de Științe a Moldovei pentru anii 2009-2012”, Anexa nr. 2 „Regulamentul privind finanțarea activităților în sfera științei și inovării”, cap. IX „Estimarea costului programelor de stat, de inovare și transfer tehnologic și al proiectelor independente”.

3. Se abrogă Ordinul Ministerului Culturii nr.150 din 22.05.2007 cu privire la crearea Serviciului Arheologie Preventivă din Republica Moldova (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 25.05.2007, nr. 70-73, art.342*).

4. Controlul asupra executării prevederilor prezentului ordin se pune în sarcina domnului Gheorghe Postică, viceministru.

MINISTRUL CULTURII

Boris FOCȘA

Nr. 202. Chișinău, 26 august 2011.

Acte ale Serviciului Vamal al Republicii Moldova**1521 O R D I N****referitor la clasificarea unor dispozitive de închidere din materiale plastice**

În scopul clasificării uniforme a mărfurilor de același gen, eficientizării controlului vamal al mărfurilor ce traversează frontiera Republicii Moldova, identificarea lor în corespundere cu Nomenclatorul Mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1525 din 29.12.2007, cit și în temeiul articolului nr. 141² al Codului vamal al Republicii Moldova (nr. 1149-XIV din 20.07.2000, Monitorul Oficial al Republicii Moldova ediție specială din 01.01.2007),

**DIRECTORUL GENERAL
AL SERVICIULUI VAMAL**

Nr. 299-O. Chișinău, 28 septembrie 2011.

ORDON:

1. A aproba normele metodologice privind clasificarea unor dispozitive de închidere din materiale plastice (conform anexei).
2. Executarea prezentului ordin se pune în sarcina șefilor birourilor vamale.
3. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Tudor BALIȚCHI

Anexă
la Ordinul Serviciului Vamal
al Republicii Moldova
nr. 299-O din 28.09.2011

NORME**metodologice privind clasificarea unor dispozitive de închidere din materiale plastice**

Prezenta metodologie a fost elaborată în baza Nomenclatorului Mărfurilor al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1525 din 29.12.2007 cu modificările ulterioare, „Notelor Explicative” la Sistemul Armonizat de descriere și codificare a mărfurilor, elaborate de Organizația Mondială a Vămirilor, la care Republica Moldova este parte (Secțiunea VII, Capitolul 39, poziția tarifară 3923), standardului național al Republicii Moldova nr. SM GOST R 51214:2002, cit și practici internaționale.

Prin *materiale plastice* se înțeleg materialele clasificate de la pozițiile 3901 până la 3914 ale Nomenclatorului Mărfurilor care, supuse unei influențe exterioare (în general căldură și presiune, cu utilizarea unui solvent sau plasti-fiant, dacă este cazul), sînt capabile sau au fost capabile, în momentul polimerizării sau într-un stadiu ulterior, să adopte prin mulare, turnare, profilare, laminare sau orice alt procedeu, o formă pe care o păstrează și după ce această influență a încetat să acționeze.

Poziția tarifară 3923 "Articole de transport sau de ambalare din materiale plastice; bușoane, dopuri, capace, capsule și alte dispozitive de închidere, din materiale plastice" cuprinde acele articole din materiale plastice, care sînt utilizate în mod obișnuit la ambalarea sau transportul produselor de toate genurile. Printre ele pot fi citate dopurile, capacele, capsulele și celelalte dispozitive de închidere.

Prin *dispozitive de închidere* se înțeleg mijloace auxiliare pentru sigilarea recipientelor cum sînt cutiile, lăzile, stelajele, sacii (inclusiv pungile, cornetele și sacii de gunoi), butoaiile, damigenele, bidoanele, sticlele și flacoanele. Dispozitivele de închidere se divizează în următoarele tipuri: dopuri, capsule, bușoane, capace, sigilii, clipse, etc.

Tipurile dispozitivelor de închidere:

1. Dopul (stopper (eng)) prezintă un dispozitiv de închidere, ce se introduce în interiorul unui vas cu gît îngust (vezi imaginile 1, 2);

Imagina 1

Imagina 2

2. Capsulă (capsule (eng)) - dispozitiv de închidere fără filet, care este purtat pe gîtul recipientului, acoperindu-l din exterior, după sigilare, pentru a proteja și a îmbunătăți aspectul ambalajului, de exemplu, capsula termocom-primată (vezi imaginea 3);

Imagina 3

3. Bușon (pilfer-proof (eng)) – dispozitiv de închidere cu filet. Aceste dispozitive se utilizează de obicei pentru închiderea sticlelor PET ce conțin lichide liniștite (vezi imaginile 4, 5);

Imagina 4

Imagina 5

4. Capacul (lid, cap, cover, guala (eng)) este un dispozitiv de închidere fără filet, care este fixat în jurul perimetrului exterior din partea de sus sau a gîtului de recipient. Capacul servește pentru astuparea diverselor recipiente: sticle, borcane, veselă etc. Capacele pot fi de mai multe tipuri, de exemplu:

- *capacul de dozare pentru sticle (guala)* – capac cu dispozitiv de dozare și o supapă de alunecare. Prin rotirea părții de sus a capacului se extinde supapa de turnare. Construcția capacului este prevăzută cu o supapă de

închidere specială pentru a preveni reumplerea recipientului (vezi imaginea 6);

Imaginea 6

- capac de astupare sau conservare - dispozitiv de închidere, care servește pentru astuparea borcanelor, veselei, etc. (vezi imaginile 7, 8);

Imaginea 7

Imaginea 8

5. Sigiliu de securitate - servește ca dispozitiv de închidere, de exemplu, a cutiilor (vezi imaginile 9, 10);

Imaginea 9

Imaginea 10

6. Clipse - fixator curbat (în formă de U sau plat) ce servește pentru închiderea ambalajelor (vezi imaginile 11, 12)

Imaginea 11

Imaginea 12

În contextul celor expuse mai sus, conform regulii nr. 1 și 6 de încadrare în Nomenclatorul mărfurilor la subpoziția tarifară 3923 50 100 sînt clasificate doar dopurile și capsulele analogice celor descrise în punctele 1 și 2. La subpoziția tarifară 3923 50 900 sînt clasificate bușoanele, capacele, sigiliile, clipsele, descrise în punctele 3 - 6 și alte dispozitive de închidere.

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

1522 H O T Ă R Î R E

cu privire la aprobarea modificării punctului 2 al Anexei nr. 1 la Procedura privind administrarea resurselor de numerotare telefonică

În temeiul:

art.8 alin.(4) lit.d), art.8 alin.(9), art.9 alin.(1) lit.h) și lit.u), art. 63 alin.(4) din Legea comunicațiilor electronice, nr.241-XVI din 15.11.2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.51-54, art.155),

În conformitate:

cu pct.15 lit.b) din Regulamentul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), aprobat prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.905 din 28.07.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art.917),

În scopul:

asigurării accesului nediscriminatoriu la resursele de numerotare pentru furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice, Consiliul de Administrație,

HOTĂRĂȘTE:

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL ANRCETI**

Membrii Consiliului de Administrație

Nr. 24. Chișinău, 29 septembrie, 2011.

Sergiu SÎTNIC

**Ion Pochin
Iurie Ursu**

1. Alineatele 3 și 4 din pct.2 al Anexei nr. 1 „Resurse de numerotare atribuite în scopul furnizării rețelilor și/sau serviciilor publice de comunicații electronice” la Procedura privind administrarea resurselor de numerotare telefonică, aprobată prin Hotărîrea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr.58 din 21.12.2010 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.257-258, art.1018), se substituie cu următorul alineat: „Numere geografice pentru rețele de telefonie fixă locală cu formatul ZA(B) qyxxx(x), unde Z = 2; A = 2...9; B = 0...9; q = 8 și 9; cînd q = 8, y = 0...9; cînd q = 9, y = 1...9 și x = 0...9 se atribuie, de regulă, furnizorilor de rețele și servicii publice de telefonie fixă intrați pe piața acestor servicii.”

2. Prezenta hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare**1523 H O T Ă R Î R E****cu privire la înregistrări în Registrul
de stat al valorilor mobiliare**

În temeiul Legii nr. 199-XIV din 18.11.1998 „Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), Legii nr.1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.1-4, art.1), art.8 lit.m) și lit.o), art.20 alin.(1), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează în Registrul de stat al valorilor mobiliare conform dării de seamă privind rezultatele emisiunii de acțiuni ale:

1.1 Societății pe acțiuni „DRUMURI-TELENEȘTI” (IDNO 1003606009322; or. Teleneshi, str. D. Cantemir 124) în sumă de 2871 200 lei în număr de 287 120 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală 10 lei cu numărul

înregistrării de stat MD14DRTE1006 din contul aporturilor nebănești.

1.2 Societății pe acțiuni „STICLĂMONT” (IDNO 1003600019413; mun. Chișinău, str. Sarmizegetusa, 90/2) în sumă de 8000118 lei în număr de 571437 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală 14 lei cu numărul înregistrării de stat MD14TICL1009 din contul convertirii datoriilor creditoriale.

2. Se înregistrează în Registrul de stat al valorilor mobiliare reducerea capitalului social al Societății pe acțiuni „NUFĂRUL” (IDNO 1002600019210; mun. Chișinău, str. M. Eminescu 70) prin anularea a 200 923 acțiuni ordinare nominative de tezaur (numărul înregistrării de stat MD14NUNU1005) și a 56 800 acțiuni preferențiale de tezaur (numărul înregistrării de stat MD 24NUNU2001). Capitalul social al societății după reducere va constitui 790 165 lei divizat în 79 016 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 10 lei.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE****Nr. 47/5. Chișinău, 29 septembrie 2011.****Mihail CIBOTARU****1524 H O T Ă R Î R E****cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice
a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare
obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni
„Orlact”**

Examinînd materialele prezentate de ofertantul Societatea cu răspundere limitată „Orlact Grup”, în temeiul art. 1 alin. (1), art. 8 lit. k), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art. 21 alin. (8) și art. 22 din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 „Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), art. 84 alin. (5) din Legea nr. 1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 1-4, art.1) și Instrucțiunii cu privire la oferta publică a valorilor mobiliare pe piața secundară, aprobată prin Hotărîrea Comisiei Naționale a

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE****Nr. 47/8. Chișinău, 29 septembrie 2011.**

Pieței Financiare nr. 64/4 din 31.12.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 53-54, art. 215),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează prospectul ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie, anunțată de ofertantul Societatea cu răspundere limitată „Orlact Grup”, obiectul căreia îl constituie procurarea a 30 192 acțiuni ordinare nominative emise de Societatea pe acțiuni „Orlact” (IDNO 1003606008613, or. Orhei, str. Boris Glavan, 3), la prețul de 39,64 lei per acțiune, cu termen de acțiune de 30 de zile din data anunțării.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1525 H O T Ă R Î R E

**cu privire la înregistrarea prospectului ofertei publice
a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare
obligatorie a acțiunilor emise de Societatea pe acțiuni
„SUD-VEST MONTAJ”**

Examinînd materialele prezentate de ofertantul Amirov Enver, în temeiul art.1 alin.(1), art.8 lit.k), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.1, art.21 alin.(8), art.22 din Legea nr.199-XIV din 18.11.1998 “Cu privire la piața valorilor mobiliare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.183-185, art.655), art. 84 alin. (5) din Legea nr. 1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 1-4, art. 1) și Instrucțiunii cu privire la oferta publică a valorilor mobiliare pe piața secundară, aprobată prin Hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.64/4 din

31.12.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 53-54, art.215),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înregistrează prospectul ofertei publice a valorilor mobiliare pe piața secundară de preluare obligatorie, inițiată de ofertantul Amirov Enver, obiectul căreia îl constituie procurarea a 9 347 acțiuni ordinare nominative emise de Societatea pe acțiuni „SUD - VEST MONTAJ” (IDNO 1003600040468, mun. Chișinău, str. Voluntarilor, 8), la prețul de 2,60 lei per acțiune, cu termen de acțiune de 30 de zile din data anunțării.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

**PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE**

Mihail CIBOTARU

Nr. 47/9. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova

1526 H O T Ă R Î R E

**cu privire la anunțarea concursului pentru suplinirea
funcției de președinte și vicepreședinte la unele instanțe
judecătorești**

Examinînd chestiunea privind anunțarea concursului pentru suplinirea funcției de președinte și vicepreședinte la unele instanțe judecătorești, audiind informația domnului Dumitru Visternicean, Consiliul Superior al Magistraturii, conform art. 4 și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. A anunța concursurile pentru suplinirea funcției de președinte la Judecătoria Dubăsari și pentru suplinirea funcției de vicepreședinte la Judecătoria Florești.

2. Cererile de participare la concurs se prezintă președintelui Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul a 30 de zile de la momentul publicării prezentei hotărîri în

Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La momentul depunerii cererii solicitantul va fi informat despre inițierea verificării conform art. 8 din Legea nr. 271-XVI din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice și va semna declarația de verificare.

3. Informații suplimentare pot fi obținute la Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii (mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 70, tel.: 22-30-76, 22-30-79).

4. Hotărîrea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

**PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI CONSILIULUI
SUPERIOR AL MAGISTRATURII**

Nichifor Corochii

Nr. 492/35. Chișinău, 27 septembrie 2011.

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova**1527 DECIZIE****cu privire la examinarea sesizărilor Asociației Obștești „Asociația pentru dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO”**

Prin scrisorile nr. 121 din 22.08.2011, nr. 133 din 02.09.2011, 134 și 136 din 06.09.2011, 143, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165 din 14 septembrie 2011, Vasile Năstase, președintele Asociației Obștești „Asociația pentru dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO”, solicită Consiliului Coordonator al Audiovizualului examinarea sesizărilor cu privire la încălcarea prevederilor art. 11, alin. (7) din Codul audiovizualului de către posturile de televiziune „N4”, „TV 7”, „Prime”, „Accent TV”, „Bravo” (THT) și „TVC 21” și art. 11, alin. (5) din Codul audiovizualului de către postul de televiziune „TVC 21”. Conform sesizărilor, toate posturile nominalizate au difuzat filme artistice fără a fi dublate sau subtitrate în limba de stat, posturile „N 4” și „Accent TV” au difuzat desene animate fără dublare sau sonorizare în limba de stat, iar postul de televiziune „TVC 21” a difuzat emisiuni fără dublare sau subtitrare în limba de stat.

Ca urmare a monitorizării secvențelor serviciilor de programe ale posturilor de televiziune nominalizate, menționate în sesizările AO „APOLLO”, s-a constatat următoarele:

Postul de televiziune „N4” a difuzat, la 19 august 2011 (ora 07.00) și la 20 august curent, filme de desene animate prezentate în limba rusă fără dublare sau sonorizare în limba de stat. De asemenea, la 5 septembrie 2011 (ora 12:55) a fost difuzat un film artistic cu prezentare în limba rusă, fără a fi dublat sau subtitrat în limba de stat.

Postul de televiziune „TV 7” a difuzat, la 7 septembrie 2011 (ora 12:55), un film artistic cu prezentare în limba rusă, fără dublare sau subtitrare în limba de stat.

Postul de televiziune „Prime” a difuzat, la 11.08.2011 (ora 03:05), filmul „Внутри я танцую” (Inside I'm dancing); la 14.08.2011 (ora 02:00) – filmul „Большое несчастье” (The Big Chill); la 24.08.2011 (ora 03:05) – filmul „The Karate Kid”; la 25.08.2011 (ora 01:40) – filmul „The Karate Kid III”; la 2 septembrie 2011 (ora 03:25) – filmul „They can play that game”, iar pe data de 11 septembrie curent (ora 03:40) – filmul „Sex, Lies and videotape”, fără a fi dublate sau subtitrate în limba de stat.

Postul de televiziune „Accent TV” a difuzat, la 13 august 2011 (în segmentul de timp 11:33-11:58), la 14 august (în segmentul de timp 08:00-08:15) și la 11 septembrie curent (în segmentul de timp 08:49-09:00) filme de desene animate prezentate în limba rusă, fără a fi dublate sau sonorizate în limba de stat. La 14.08.2011 (ora 03:05), la 12.09.2011 (ora 02:30), la 04.09.2011 (ora 23:45) și la 12.09.2011 (ora 21:48) au fost difuzate filme artistice, în limba engleză și rusă, fără a fi dublate sau subtitrate în limba de stat. De asemenea, în perioada 06-08 septembrie curent, la ora 09:00, a fost difuzat filmul serial „Colombo”, cu prezentare în limba rusă, fără a fi dublat sau subtitrat în limba de stat.

Postul de televiziune „Bravo” a difuzat, în perioada 22-25 august 2011, 28-31 august 2011, 03-05 septembrie 2011 (ora 21:00), precum și la 07 septembrie 2011 (ora 16:00), la 10 septembrie 2011 (ora 20:00), la 11 septembrie 2011 (ora 20:10) și la 12 septembrie 2011 (ora 21:00) filme artistice cu prezentare în limba rusă fără a fi dublate sau subtitrate în limba de stat.

Postul de televiziune „TVC 21” a difuzat, pe data de 01 septembrie curent (ora 17:25), un film artistic cu prezentare

în limba rusă fără a fi dublat sau subtitrat în limba de stat. La 05 și 12 septembrie 2011 (ora 17:30), postul nominalizat a difuzat emisiunea „Свадьба на миллион”, cu prezentare în limba rusă, fără dublare sau subtitrare în limba de stat.

De asemenea, prin scrisoarea nr. 135 din 06.09.2011, AO „Asociația pentru dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” solicită Consiliului Coordonator al Audiovizualului examinarea sesizării cu privire la încălcarea prevederilor Codului audiovizualului de către postul de televiziune „Euro-TV Chișinău”, prin inserarea siglei postului „Antena 1” în serviciul de programe propriu difuzat în limba rusă.

Rezultatele monitorizării secvențelor serviciului de programe al postului de televiziune nominalizat, anexate de AO „APOLLO”, au atestat următoarele:

Postul de televiziune „Euro TV Chișinău” a difuzat, la 04.06.2011, filmul „Long time dead”, iar la 10.06.2011 – filmul „American Pie Beta House”, prezentate în limba rusă cu subtitrare în limba română, însă pe durata difuzării acestora a fost plasată sigla postului „Antena 1” din România.

În cadrul sesiunii publice, reprezentanții radiodifuzorilor nominalizați au confirmat faptul că în cadrul serviciilor de programe ale acestora s-au comis unele abateri de la prevederile art. 11 (7) al Codului audiovizualului. Totodată, aceștia au invocat mai multe motive din cauza cărora s-au produs încălcările menționate în sesizările AO „APOLLO”. În special, reprezentantul postului de televiziune „PRIME” a declarat că filmele difuzate în orele nocturne sînt titrate, însă din motive tehnice, soft-ul care administrează difuzarea în emisie a filmelor artistice a selectat fișierul care conținea varianta netitrată a acestora, iar pentru a exclude asemenea situații pe viitor, aceștia vor implica factorul uman. Reprezentantul postului de televiziune „Bravo” (THT) a menționat că postul și-a început activitatea în baza licenței de emisie abia la începutul lunii septembrie, iar echipamentul pentru titrarea filmelor urmează să fie instalat în timpul apropiat. De asemenea, directorul postului de televiziune „Accent TV” a menționat că, la moment, nu dispune de suficiente resurse umane și financiare pentru a titra toate filmele și programele necesare, dar, în scurt timp, va angaja încă o persoană la titrare, fapt care va permite să acopere cu titru toate serviciile de programe ale postului.

În temeiul celor constatate, ca urmare a dezbaterilor publice și în conformitate cu prevederile art. 11, alin. (5), (7) și art. 37, 38, 40 din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutul CCA, Regulamentul cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, aprobate prin Hotărîrea nr. 433-XVI din 28.12.2006 a Parlamentului Republicii Moldova,

**Consiliul Coordonator al Audiovizualului
DECIDE:**

Art. 1. A lua act de sesizările Asociației Obștești „Asociația pentru dezvoltarea Culturii și Protecției Drepturilor de Autor și Conexe „APOLLO” cu privire la încălcarea art. 11 alin. (7) din Codul audiovizualului de către posturile de televiziune „N4”, „TV 7”, „Prime”, „Accent TV”, „Bravo” (THT) și „TVC 21”, a art. 11 alin. (5) din Codul audiovizualului de către postul de televiziune „TVC 21” și încălcarea prevederilor Codului audiovizualului de către postul de televiziune „Euro-TV Chișinău”, prin inserarea siglei postului „Antena 1” în serviciul de programe propriu difuzat în limba rusă.

Art.2. A obliga radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova ca în termen de 30 de zile să intre în legalitate și să prezinte cu dublaj sau subtitrare în limba de stat filmele artistice și cele documentare, păstrând coloana sonoră originală, iar filmele pentru copii să fie dublate sau sonorizate în limba de stat în conformitate cu prevederile

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 125. Chișinău, 16 septembrie 2011.

1528 DECIZIE

**cu privire la modul de executare a prevederilor legislației
în vigoare și a condițiilor la autorizațiile de retransmisie
și licențele de emisie**

În perioada 07-10 septembrie curent a fost efectuat controlul activității următorilor distribuitori de servicii din mun. Chișinău: „Arax-Impex” SRL, „Oldima” SRL, „Laritex-TV” SRL, ÎM „Sun Communications” SRL, „Cvazar-Sist” SRL, „Beltivi-Com” SRL, „Alternativ TV” SRL, „Moldtelecom” SA și ÎCS „Focus-Sat” SRL.

Ca urmare a controlului au fost depistate abateri de la legislația în vigoare la următoarele întreprinderi: „Arax-Impex” SRL, „Oldima” SRL, „Laritex-TV” SRL, „Beltivi-Com” SRL, „Alternativ TV” SRL și ÎCS „Focus-Sat” SRL.

„**Arax-Impex” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin cablu „Zebra”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000002 din 23.11.06 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 119 canale în loc de 121, aprobate prin Decizia CCA nr. 78 din 18.05.2011; din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmit 2 canale: Antena Internațional și TVRM Cultural.

Prin Decizia CCA nr. 93 din 15.06.2011, „Arax-Impex” S.R.L. i-a fost aplicată avertizare publică.

„**Oldima” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin cablu „NTV”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000024 din 26.06.2007 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 50 de canale în loc de 48, aprobate prin Decizia CCA nr. 107 din 24.09.2010; din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmite 1 canal – TV-3 Moldova; în afara listei se retransmit 3 canale: SET, Fashion și Orujie.

„**Laritex-TV” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin cablu „Laritex-TV”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000132 din 07.02.11 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 59 de canale în loc de 66, aprobate prin Decizia CCA nr. 84 din 27.05.2011; din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmit 7 canale: Busuic TV, Zdorovoe TV, TBN, Ulibka rebionka, RBK, UTR și JC TV.

Prin Decizia CCA nr. 83 din 27.05.2011, „Laritex-TV” S.R.L. i-a fost aplicată avertizare publică, iar prin Decizia nr. 108 din 08.07.2011 - o amendă în valoare de 1800 de lei.

„**Beltivi-Com” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin cablu „Omega TV”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000105 din 21.05.2010 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 44 de canale în loc de 47, aprobate prin Decizia CCA nr. 78 din 18.05.2011; din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmit 3 canale: 1 Music Moldova, Alfa Omega TV și Komedia TV.

„**Alternativ TV” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin sistemul MMDS „Alternativ-TV”) nu respectă condițiile la Licența de emisie seria AA nr. 073698 din 26.01.2010 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 79 de canale în loc de 89, aprobate prin Decizia CCA nr. 94 din 15.06.2011;

art. 11 alin. (5) și (7) din Codul audiovizualului.

Art.3. Controlul asupra executării prezentei Decizii îl exercită Direcția Monitorizare.

Art.4. Prezenta Decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmit 18 canale: Moldova Internațional, Reality, Da Vinci, TDK, CNL, Favorit TV, Mezzo, DW, TV-5, France 24, Mir Seriala, N 24, Viasat Nature, Soiuz, Alfa Omega TV, 1 Delovoi, Lea Minor, NGW; în afara listei se retransmit 8 canale: Sanson, Etno TV, U TV, Cartoon network, Mynele, 24 Tehno, XXI și Rossia 24.

ÎCS „**Focus-Sat” S.R.L.** (fondatoarea studioului TV prin satelit „Focus-Sat”) nu respectă condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000031 din 04.12.2007 (Anexa nr. 2). Și anume: studioul retransmite 41 de canale în loc de 38, aprobate prin Decizia CCA nr. 153 din 10.11.2010; din oferta serviciilor de programe aprobată nu se retransmit 3 canale: TVR 1, Telesport și Romantica; în afara listei se retransmit 6 canale: Party TV, Mynele, Eurosport, Trinitas, Minimax și TV-5.

Prin aceste acțiuni, întreprinderile nominalizate încalcă art. 28 (1) din Codul audiovizualului și art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie. În temeiul celor constatate și în conformitate cu art. 28, 29, 37, 38 și 40 (3) ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006 și art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art.1. A atenționa întreprinderea „Arax-Impex” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „Zebra” din mun. Chișinău, asupra necesității informării CCA despre apariția problemelor tehnice.

Art.2. A aplica avertizare publică întreprinderii „Oldima” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „NTV” din mun. Chișinău, conform art. 38 (2) lit. e), (3), lit. a) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000024 din 26.06.2007, și Anexa nr. 2 a autorizației, eliberată întreprinderii „Oldima” SRL.

Art.3. A aplica o amendă în valoare de 5400 de lei întreprinderii „Laritex-TV” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „Laritex-TV” din mun. Chișinău, conform art. 38 (2), lit. e), (3), lit. b) din Codul audiovizualului, pentru derogări repetate de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000132 din 07.02.11,

și Anexa nr. 2 a autorizației, eliberată „Laritex-TV” SRL.

Art.4. A aplica avertizare publică întreprinderii „Beltivi-Com” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „Omega-TV” din mun. Chișinău, conform art. 38 (2) lit. e), (3), lit. a) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000105 din 21.05.2010, și Anexa nr. 2 a autorizației, eliberată întreprinderii „Beltivi-Com” SRL.

Art.5. A aplica avertizare publică întreprinderii „Alternativ TV” SRL, fondatoarea studioului TV prin sistemul MMDS „Alternativ-TV” din mun. Chișinău, conform art. 38 (2) lit. e), (3), lit. a) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Licența de emisie seria AA, nr. 073698 din 26.01.2010, și Anexa nr. 2 a licenței, eliberată întreprinderii „Alternativ TV” SRL.

Art.6. A aplica avertizare publică ÎCS „Focus-Sat” SRL, fondatoarea studioului TV prin satelit „Focus-Sat” din mun. Chișinău, conform art. 38 (2) lit. e), (3), lit. a) din Codul

audiovizualului, pentru derogări de la art. 28 (1) al Codului audiovizualului, art. 36 (2) al Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie și nerespectarea p. 1.4, 2.2, 3.1(b) din condițiile la Autorizația de retransmisie seria AB, nr. 000031 din 04.12.2007, și Anexa nr. 2 a autorizației, eliberată ÎCS „Focus-Sat” SRL.

Art.7. Întreprinderile în cauză vor stopa imediat retransmisia canalelor TV care nu sînt prevăzute în oferta serviciilor de programe retransmise aprobate de CCA.

Art.8. Întreprinderile sancționate vor prezenta un raport privind lichidarea încălcărilor în termen de cel mult 10 zile din momentul publicării prezentei Decizii în Monitorul Oficial.

Art.9. În conformitate cu prevederile Deciziei CCA nr. 96 din 17.10.2008, întreprinderile sancționate vor comunica publicului motivele și obiectul sancțiunii, în formula legislației în vigoare.

Art.10. Direcția expertiză și licențiere va efectua un control repetat privind executarea prezentei Decizii.

Art.11. Controlul asupra executării prezentei Decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art.12. Prezenta Decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului (www.cca.md).

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 126. Chișinău, 16 septembrie 2011.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1529 DECIZIE **cu privire la executarea deciziilor CCA** **de către unii titulari de licență**

Consiliul Coordonator al Audiovizualului, prin Decizia nr. 56 din 13.04.2011, a aplicat avertizare publică întreprinderii „Telesistem TV” SRL, fondatoarea studioului TV „Accent TV”, pentru neprezentarea contractelor de achiziționare a filmelor artistice și serialelor. Prin Decizia nr. 88 din 03.06.2011, CCA a sancționat „Telesistem TV” SRL, pentru aceeași încălcare, cu o amendă în valoare de 5400 de lei. Prin Decizia nr. 88 din 03.06.2011, articolele 2 și 3, „Telesistem TV” SRL a fost obligată să stopeze imediat difuzarea componentelor serviciului de programe al postului „Accent TV” care nu au acoperire contractuală și să prezinte la CCA, în termen de 5 zile, actele solicitate.

Pînă în prezent, deciziile CCA nominalizate rămîn neexecutate de către „Telesistem TV” SRL.

Prin deciziile nr. 93 din 15.06.2011 și nr. 108 din 08.07.2011, CCA a aplicat două amenzi în valoare de 1800 de lei și, respectiv, 5400 de lei întreprinderii „Starnet” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „TV Box”, pentru nerespectarea ofertei serviciilor de programe aprobate de CCA.

Pînă în momentul de față, întreprinderea „Starnet” SRL nu a prezentat la CCA dovada achitării respectivelor amenzi.

Prin Decizia nr. 108 din 08.07.2011, CCA a aplicat o amendă în valoare de 1800 de lei și un termen de 30 de zile pentru a intra în legalitate întreprinderii „Laritex-TV” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „Laritex-TV”, pentru nerespectarea ofertei serviciilor de programe aprobate de CCA.

Întreprinderea „Laritex-TV” SRL nu a prezentat la CCA dovada achitării amenzii și raportul cu privire la lichidarea încălcărilor.

Prin Decizia nr. 108 din 08.07.2011, CCA a aplicat o amendă în valoare de 5400 de lei întreprinderii „Helis-97”

SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „TVT” din or. Telenesti, pentru nerespectarea ofertei serviciilor de programe aprobate de CCA.

Întreprinderea „Helis-97” SRL nu a prezentat la CCA dovada achitării amenzii.

Prin Decizia nr. 108 din 08.07.2011, CCA a aplicat avertizare publică întreprinderii „Megan TV” SA, fondatoarea studioului TV prin cablu „TV prim” din s. Petrunca, or. Glodeni, și com. Trușeni, mun. Chișinău, pentru nerespectarea ofertei serviciilor de programe aprobate de CCA.

Pînă în prezent, întreprinderea „Megan TV” SA nu a prezentat la CCA raportul cu privire la lichidarea încălcărilor.

Prin aceste acțiuni, întreprinderile nominalizate încălcă prevederile legislației din domeniu, actele normative în vigoare, art. 38 (10) din Codul audiovizualului și prevederile stipulate în cap. 3 al Condițiilor la Autorizațiile de retransmisie și Licențele de emisie. În temeiul celor constatate și în conformitate cu art. 37, 38 și 40 (3) ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art.1. A aplica avertizare publică întreprinderii „Telesistem TV” SRL, fondatoarea studioului TV „Accent TV”, conform art. 38 (2), lit. b), (3) lit. a) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 38 (10) din Codul audiovizualului privind neexecutarea deciziilor CCA nr. 56 din 13.04.2011 și nr. 88 din 03.06.2011.

Art.2. A acorda un termen de o săptămînă întreprinderii „Starnet” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „TV Box”, pentru prezentarea dovezilor achitării amenzilor aplicate prin deciziile CCA nr. 93 din 15.06.2011 și nr. 108 din 08.07.2011.

Art.3. A aplica avertizare publică întreprinderii

„Laritex-TV” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „Laritex-TV”, conform art. 38 (2) lit. e), (3) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 38 (10) din Codul audiovizualului privind neexecutarea Deciziei CCA nr. 108 din 08.07.2011.

Art.4. A suspenda pentru o perioadă de 10 zile Autorizația de retransmisie seria AB nr. 000068 din 01.04.09, eliberată întreprinderii „Helis-97” SRL, fondatoarea studioului TV prin cablu „TVT” din or. Telenești, conform art. 38 (1), lit. d), (3) din Codul audiovizualului, pentru derogări de la art. 38 (10) din Codul audiovizualului privind neexecutarea Deciziei CCA nr. 108 din 08.07.2011.

Art.5. A acorda un termen de o săptămână întreprinderii „Megan TV” SA, fondatoarea studioului TV prin cablu „TV prim” din s. Petrunca, or. Glodeni, și com. Trușeni,

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 127. Chișinău, 16 septembrie 2011.

1530 DECIZIE **cu privire la eliberarea licenței de emisie**

Întreprinderea „AER-COMUNICAȚIE GRUP” SRL, prin cererea din 23 august curent, a solicitat CCA eliberarea licenței de emisie pentru Studioul de producere „GOLD TV”, al cărui serviciu de programe urmează să fie difuzat prin rețelele de cablu din țară. La cerere a fost anexat setul necesar de documente.

În cadrul ședinței publice, membrii CCA i-au recomandat reprezentantului întreprinderii „AER-COMUNICAȚIE GRUP” SRL să aducă proiectul editorial în concordanță cu cerințele Codului Audiovizualului, pentru a putea fi examinat într-o ședință ulterioară.

Ca urmare a examinării cererii și în conformitate cu prevederile art. 23 al Codului audiovizualului nr. 260-XVI

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 128. Chișinău, 16 septembrie 2011.

1531 DECIZIE **cu privire la participarea domnului Nicolae DAMASCHIN, membru CCA, la seminarul „Gestionarea Finanțelor Publice”, care va avea loc în Egipt (Cairo)**

Pe adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului a parvenit o scrisoare de la dl Stefan CREANGĂ, directorul general al Agenției Achiziții Publice, prin care membrul CCA, Nicolae DAMASCHIN, este invitat să reprezinte Consiliul Coordonator al Audiovizualului la seminarul „Gestionarea Finanțelor Publice”, ce va avea loc în Egipt (Cairo). Seminarul se va desfășura pe parcursul a 15 zile, începând cu data de 27 septembrie 2011. Acoperirea cheltuielilor (perfectarea vizei, cazarea, deplasarea tur-retur) vor fi suportate de către Ambasada Republicii Arabe Egipt la București.

În conformitate cu prevederile pct. 9 și 11 din Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin decizia CCA nr. 125 din 4.12.2007, și art. 11 al Statutului CCA, aprobat prin Hotărârea Parla-

mun. Chișinău, pentru prezentarea raportului cu privire la lichidarea încălcărilor expuse în Decizia CCA nr. 108 din 08.07.2011.

Art.6. Întreprinderilor „Telesistem TV” SRL și „Laritex-TV” SRL li se acordă un termen de două luni pentru a intra în legalitate.

Art.7. În conformitate cu prevederile Deciziei CCA nr. 96 din 17.10.2008, întreprinderile sancționate vor comunica publicului motivele și obiectul sancțiunii, în formula legislației în vigoare.

Art.8. Controlul asupra executării prezentei Decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere.

Art.9. Prezenta Decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului (www.cca.md).

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

din 27.07.06, art. 18-20 ale Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art.1. A respinge solicitarea întreprinderii „AER-COMUNICAȚIE GRUP” SRL privind eliberarea licenței de emisie pentru Studioul de producere „GOLD TV”, al cărui serviciu de programe urma să fie difuzat prin rețelele de cablu din țară.

Art.2. Prezenta Decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului (www.cca.md).

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

mentului nr. 433 din 28.12.2006, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului**

DECIDE:

Art.1. A aproba participarea membrului CCA, Nicolae DAMASCHIN, la seminarul „Gestionarea Finanțelor Publice”, care va avea loc în Egipt (Cairo) și care se va desfășura pe parcursul a 15 zile, începând cu data de 27 septembrie 2011.

Art.2. A aloca resursele financiare necesare din Fondul de susținere a radiodifuzorilor pentru achitarea cheltuielilor suportate (diurna) membrului CCA, Nicolae DAMASCHIN, pentru participarea la seminarul nominalizat.

Art.3. Prezenta Decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului (www.cca.md).

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI COORDONATOR
AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 132. Chișinău, 16 septembrie 2011.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

Acte ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
nr. 843 din 28.09. 2011
Ministru _____ Oleg EFRIM

1532 H O T Ă R Î R E

**cu privire la modificarea și completarea Regulamentului
cu privire la mărimea și modul de remunerare a
avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate
garantate de stat**

Întru realizarea politicii în domeniul asistenței juridice garantate de stat,

Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat

HOTĂRĂȘTE:

1. Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, aprobat prin Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 22 din 19 decembrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 10-11, art.29) înregistrat la Ministerul Justiției la 16 ianuarie 2009 cu numărul 640, cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1) pct. 12 după sintagma „În această situație remunerarea...” se completează cu sintagma „totală pentru acea zi a”;

2) la pct. 19 cuvîntul „două” se substituie cu cuvîntul „trei”;

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ
JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT**

Secretarul Consiliului

Nr. 7. Chișinău, 14 iulie 2011.

3) se completează cu pct.19¹ cu următorul cuprins:

„Prezentarea raportului de activitate cu încălcarea termenului indicat la pct.19 din prezentul Regulament va constitui temei de diminuare a remunerării pentru serviciile prestate de către avocat pe cauza respectivă cu 50%. Depunerea raportului de activitate după expirarea termenului de șase luni de zile din momentul încetării acordării asistenței juridice calificate va constitui temei de a refuza achitarea remunerării pentru serviciile prestate de către avocat pe cauza respectivă.”

2. A aduce prezenta hotărîre la cunoștința coordonatorilor oficiilor teritoriale, subiecților autorizați să acorde asistență juridică garantată de stat și a o plasa pe pagina web a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

3. A publica prezenta hotărîre în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Victor ZAHARIA

Andrei Bătrînac

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei**1533 H O T Ă R Î R E**

**cu privire la nivelul ratelor dobînzilor Băncii Naționale
a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii**

În temeiul art. 26 lit. a) din Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 56-57, art. 624), cu modificările și completările ulterioare, și prevederilor Strategiei Politicii Monetare a Băncii Naționale a Moldovei pentru 2010-2012, aprobată prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 292 din 29 decembrie 2009, luînd în considerație Raportul lunar de situație macroeconomică, septembrie 2011, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se menține rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 10.0 la sută anual.

2. Se mențin ratele de dobîndă:

a) la creditele overnight la nivelul actual de 13.0 la sută anual;

b) la depozitele overnight la nivelul actual de 7.0 la sută anual.

3. Ratele nominalizate la punctele 1 și 2 se aplică începînd cu data intrării în vigoare a prezentei hotărîri pînă la data intrării în vigoare a ratelor noi.

4. Se menține norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenesti și în valută neconvertibilă, precum și norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 14.0 la sută din baza de calcul.

5. Următoarea ședință a Consiliului de administrație cu privire la politica monetară va avea loc pe data de 27 octombrie 2011 în conformitate cu calendarul aprobat.

**PREȘEDINTELE
CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE
AL BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI**

Nr. 207. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Dorin DRĂGUȚANU